

MGA TAGA-ROMA

Binuo ang Shepherds Global Classroom para ihanda ang katawan ni Cristo sa pamamagitan ng pagbibigay ng kurikulum sa mga umuusbong na pinunong Kristiyano sa buong mundo. Layunin naming dumami ang mga programa ng pagsasanay kaya ipinagkatiwala namin ang kurikulum na mayroong 20-kurso sa kamay ng mga espirituwal na tagapagsanay ng bawat bansa sa buong mundo.

Ang aklat na ito ay maaaring i-download nang libre sa <https://www.shepherdsglobal.org/courses>

Pangunahing Manunulat: Dr. Stephen K. Gibson

Copyright © 2022 Shepherds Global Classroom
Isinalin sa Tagalog mula sa Ikatlong Ingles na Edisyon.

Nakalaan ang lahat na karapatan.

May copyright ang mga third-party material na pagmamay-ari ng ibang tao at kanilang ibinabahagi sa ilalim ng iba't-ibang lisensiya.

Malibang iba ang binanggit, ang lahat ng mga Talata ng Kasulatan ay mula sa Ang Biblia © 2001 Philippine Bible Society. Ginamit nang may pahintulot. Lahat ng karapatan ay nakareserba.

Pahayag tungkol sa pahintulot:

Ang aklat na ito ay maaaring ilimbag at ipamahagi ng walang bayad maging sa digital na pormat o pisikal na aklat sa ilalim ng mga sumusunod na alituntunin: (1) Hindi maaaring baguhin ang nilalaman ng aklat sa anumang paraan; (2) Hindi maaaring ibenta ang mga kopya ng aklat para pagkakitaan; (3) Malaya ang mga institusyong pang-edukasyon na gamitin/kopyahin ang aklat na ito, kahit naniningil sila ng mga matrikula; at (4) Hindi maaaring isalin ang aklat na ito nang walang pahintulot at pangangasiwa ng Shepherds Global Classroom.

Nilalaman

Pangkalahatang-ideya ng Kurso	5
Balangkas ng Roma.....	9
(1) Pagpapakilala sa Liham	11
(2) Ang Pagkakamali ng Hentil	25
(3) Ang Pagkakamali ng mga Israelita	39
(4) Mga Kalagayang Unibersal.....	49
(5) Ang mga Pamamaraan at Kahulugan ng Pagbibigay-katwiran	59
(6) Ang Katagumpayan Laban sa Kasalanan.....	71
(7) Ang Nahatulang Makasalanan	89
(8) Pamumuhay ng ayon sa Espiritu.....	103
(9) Pagpili ng Diyos	113
(10) Ang Mahalagang Mensahe	121
(11) Ministeryo at Mga Relasyon	133
(12) Isang Pangitain para sa Pagmimisyon	145
Mga Tanong Para sa Pagbabalik-Aral sa Aralin at Panghuling Pagsusulit.....	153
Mga iminumungkahing babasahin.....	159
Talaan ng mga Takdang-Aralin	161

Pangkalahatang-ideya ng Kurso

Paglalarawan sa Kurso

Ang liham ni Pablo sa mga mananampalataya sa Roma ay nagpapaliwanag sa kanyang misyon at mensahe. Ipinaliwanag niya ang teolohiya ng ebanghelyo upang ipaliwanag kung bakit ito kailangan ng lahat nang tao sa mundo. Ang liham na ito ay may malaking epekto sa iglesya sa buong kasaysayan. Maraming kontrobersyal na doktrina ang nag-ugat doon. Sinusuri ng kursong ito ang mga turo ng aklat ng Roma at inilalapat ang mga ito sa pamumuhay Kristiyano.

Mga Layunin ng Kurso

1. Upang makita ang alok ng Diyos na kaligtasan at ang kanyang itinakdang gabay sa pananampalataya.
2. Upang talakayin ang mga isyu sa misyon tungkol sa mga taong hindi nakarinig ng ebanghelyo.
3. Upang maunawaan ang tagumpay laban sa kasalanan na posible at normal para sa isang mananampalataya.
4. Upang pag-aralan ang relasyon sa pagitan ng Israel at ng iglesya mula sa plano ng Diyos.
5. Upang maunawaan ang konteksto ng mga pahayag na naging batayan ng mga kontrobersyal na doktrina sa iglesya.
6. Upang magkaroon ng pagnanais para sa misyon ng iglesya na mag-ebanghelyo sa mundo.

Disenyo ng Aralin

Ang mga aralin ay idinisenyo upang ituro sa isang sesyon bawat isa, ngunit ang oras na kailangan para sa bawat aralin ay maaaring dalawang oras o higit pa. Kung kailangan ang mas maikling mga sesyon, maaaring hatiin ang mga aralin sa mas maliliit na bahagi.

Ang mga direksyon para sa pinuno ng klase sa aralin ay naka-*italics*.

Dapat na madalas na sumangguni ang klase sa "Balangkas ng Roma" na makikita bago ang Aralin 1. Habang pinag-aaralan ng klase ang bawat talata, ipaalala sa mga estudyante kung paano umaangkop ang talatang iyon sa konteksto ng bahaging iyon ng aklat, at sa konteksto ng kabuuan nang aklat.

Ang mga tanong sa pagbabalik-aral ay kasamang ibinigay para sa bawat aralin. Sa simula ng bawat sesyon ng klase, dapat itanong ng pinuno ng klase ang mga tanong sa pagbabalik-

aral para sa nakaraang aralin at ilang mga tanong mula sa iba pang mga nakaraang aralin. Siguraduhin na lahat ng mga estudyante ay tumulong sa pagbibigay ng mga sagot. Kung mayroong hindi nakikilahok, idirekta ang isang tanong sa pamamagitan ng pagtawag sa kanyang pangalan. Ito ay isang magandang panahon upang iwasto ang mga hindi pagkakaunawaan patungkol sa materyal. Ang mga tanong sa pagsusuri ay ang parehong mga tanong na gagamitin para sa huling pagsusulit. Repasuhin at iwasto ang mga sagot kung kinakailangan. Maaaring ma-access ng mga lider ng klase ang isang answer key sa shepherdsglobal.org.

Ang mga tanong sa talakayan at mga **aktibidad sa loob ng klase** ay ipinahiwatig ng ►. Para sa mga tanong sa talakayan, dapat itanong ng lider ng klase ang tanong at payagan ang ilang mag-aaral na sumagot nang maikli. Kung minsan ang tanong ay nagbabalik-aral sa materyal na katatapos lang na pag-aralan. Sa mga oras na iyon, ang mga mag-aaral ay dapat na makapagbigay ng tamang sagot. Kung may kalituhan, ang pinuno ng klase ay dapat na ipaliwanag ang materyal nang mas lubusan. Sa ibang mga pagkakataon, ang tanong ay nagpapakilala ng bagong materyal. Kung gayon, hindi na kailangang lubusang tumpak ang sagot ng mga mag-aaral, at hindi kinakailangang magkaroon ng konklusyon. Inihahanda lamang sila ng tanong na matutuhan ang bagong materyal.

Hindi kinakailangang hanapin ang bawat sangguniang sa banal na kasulatan sa mga panaklong. Ang mga sanggunian ay ibinigay upang suportahan ang mga pahayag.

Kung minsan ang footnote o talababa ay magpapakita kung saan mahahanap ang iba pang materyal sa aralin o sa ibang bahagi ng kurso. Hindi kinakailangang pumunta sa materyal na iyon maliban kung ang klase ay nangangailangan ng karagdagang paliwanag kaagad.

Maaaring hilingin ng lider ng klase sa isang estudyante na ipaliwanag ang mga talata na nasa mga kahon sa gilid ng mga aralin.

Karamihan sa mga aralin ay may isang kahon na may larawan at isang makasaysayang tala tungkol sa Roma. Ang tala ay hindi nauugnay sa aralin. Hindi kinakailangang isama ang makasaysayang tala sa paglalahad ng aralin.

Sa simula ng bawat sesyon ng klase, dapat kolektahin ng lider ng klase ang mga nakasulat na takdang-aralin mula sa nakaraang sesyon at pangunahan ang grupo sa isang maikling talakayan ng kanilang mga isinulat.

Takdang-aralin para sa mga Mag-aaral

Ito ay isang klase patungkol sa Bibliya. Dapat panatilihin ng bukas ng mga estudyante ang kanilang mga Bibliya at tingnan ang talata na pinag-aaralan.

Ang isang chart ay ibinigay para sa pagpapanatili ng isang talaan ng mga natapos na takdang-aralin. Ang chart ay nakalimbag sa likod ng kurso.

Sa mga linggo ng kursong ito, ang estudyante ay dapat maghanda ng tatlong sermon o mga aralin batay sa isang talata sa Roma at ipakita ang mga ito sa mga grupo maliban sa klase. Pagkatapos ng bawat presentasyon, dapat niyang hilingin sa ilan sa mga nakikinig na sabihin sa kanya kung paano mapapabuti ang presentasyon. Dapat niyang bigyan ang pinuno ng klase ng kopya ng kanyang mga talata na ipinangaral, isang paglalarawan ng grupo at pangyayari noong siya ay nagsalita, at ang kanyang mga plano para sa pagpapabuti.

Dapat maghanda ang estudyante ng hindi bababa sa dalawang pakikipag-usap sa mga mananampalataya mula sa mga iglesya na may ibang doktrina. Dapat niyang hilingin sa kanila na ipaliwanag kung bakit pinanghahawakan nila ang kanilang doktrina. Dapat niyang ipaliwanag ang mga talata mula sa mga Roma na nauugnay sa paksa. Dapat siyang magbigay ng pagssalarawan ng naging pag-uusap at ibigay ito sa pinuno ng klase. Mas mabuti kung ang takdang-aralin na ito ay natapos pagkatapos pag-aralan ang Aralin 9.

Maliban sa Aralin 12, ang bawat aralin ay may takdang-aralin na isusulat. Ang bawat isa sa mga ito ay dapat tapusin bago ang susunod na sesyon ng klase. Dapat itong ibigay sa pinuno ng klase sa simula ng klase. Ang pinuno ng klase ay dapat manguna sa isang maikling talakayan patungkol sa mga isinulat ng mga mag-aaral.

Sa pagtatapos ng kurso ay isang pangwakas na pagsusulit. Dapat kumpletuhin ng mga mag-aaral ang pagsusulit nang mag-isa nang walang tulong at hindi tumitingin sa anumang nakasulat na materyal. Ang listahan ng mga tanong ay ibinigay malapit sa pagtatapos ng kursong ito. Ang pagsusulit ay maaaring iiskedyul para sa parehong sesyon kapag ang huling aralin ay sakop o sa ibang oras. Upang mapaikli ang oras na kailangan sa pagkuha ng pagsusulit, maaaring pumili ang guro ng 20 tanong na gagamitin. Upang isulat ang mga sagot para sa 20 tanong ay maaaring tumagal ng isang oras para sa ilang mga mag-aaral. Hindi dapat malaman ng mga mag-aaral kung aling mga tanong ang gagamitin at dapat pag-aralan ang lahat ng mga tanong sa pagsusuri.

Ang mga mag-aaral ay dapat dumalo sa bawat sesyon ng klase. Kung ang isang mag-aaral ay makaligtaan ang isang sesyon, dapat niyang pag-aralan ito, suriin ito kasama ng pinuno ng klase, at isulat ang takdang-aralin.

Balangkas ng Roma

Bahagi 1: Mga Pagbati at Pagpapakilalasa Tema (Roma 1:1-17)

Bahagi 2: Ang Pangangailangan ng Pagpapawalang-Sala sa Pamamagitan ng Pananampalataya (Roma 1:18-3:20)

Talata 1: Ang Kamalian ng Hentil: Ang Pagtangi ng Diyos sa Pagsamba sa diyosdiyosan (Roma 1:18-32)

Talata 2: Ang Kamalian ng Israel: Kaalamang Walang Pagsunod (Roma 2:1-29)

Talata 3: Ang Katarungan ng Unibersal na Paghatol (Roma 3:1-20)

Bahagi 3: Ang Pamamaraan at Kahulugan ng Pagpapawalang-Sala (Roma 3:21- 5:21)

Talata 1: Pagpapawalang-sala ayon sa Paraan ng Diyos (Roma 3:21-31)

Talata 2: Ang Halimbawa ni Abraham (Roma 4)

Talata 3: Ang Pagtubos ni Kristo (Roma 5)

Bahagi 4: Pagpapaging-Banal ng mga Pinawalang-sala (Roma 6-8)

Talata 1: Katagumpayan Mula sa Kasalanan (Roma 6)

Talata 2: Ang Kalagayan ng Taong Makasalanan (Roma 7)

Talata 3: Ang Pamumuhay sa Gabay ng Espiritu (Roma 8)

Bahagi 5: Ang Kapangyarihan ng Diyos sa Plano ng Kaligtasan (Roma 9-11)

Talata 1: Ang Karapatan ng Diyos na Itakda ang Pamamaraan upang Maligtas (Roma 9)

Talata 2: Ang Pagtugon ng Pananampalataya Bilang Kundisyon Upang Matanggap (Roma 10)

Talata 3: Pagtangi ng Di-Mananampalataya; Pagtanggap ng Mananampalataya (Roma 11)

Bahagi 6: Praktikal na Mga Tagubilin (Roma 12:1–15:7)

Talata 1: Mapagpakumbaba at Banal na Ministeryo sa Katawan (Roma 12:1-8)

Talata 2: Pag-uugali Patungkol sa Iba (Roma 12:9-21)

Talata 3: Pagpapasakop sa Awtoridad na Sibil (Roma 13:1-7)

Talata 4: Ang Kalubusan ng Pag-ibig (Roma 13:8-10)

Talata 5: Pamumuhay sa Liwanag (Roma 13:11-14)

Talata 6: Pagtanggap sa Pagkakaiba-iba ng mga Gawaing Panrelihiyon
(Roma 14:1–15:7)

Bahagi 7: Konklusyon: Isang Pangitain Para sa Pagmimisyon (Roma 15:8-33)

Bahagi 8: Mga Pagbati (Roma 16)

Aralin 1

Pagpapakilala sa Liham

Isang Aklat ng mga Usaping Pinagdebatihan

Maraming usaping teolohikal ang pinagdebatihan na sa iglesya saloob ng libong taon. Ang aklat ng Roma ay tumatalakay sa mga kontrobersiyal na mga usaping teolohikal marahil higit pa sa alinmang ibang aklat ng Biblia. Narito ang ilang halimbawa ng mga tanong na sinagot dito sa liham.

Mga Teolohikal na Mga Tanong na Sinagot sa Roma.

Paalala para sa lider ng klase: Basahin ang bawat isang tanong at tumigil sandali upang makasagot ang ibang miyembro. Hindi dapat umubos ng mahabang oras sa alinmang tanong at hindi dapat sikaping magkaroon ng konklusyon. Ang layunin ng listahan ay upang ipakita na maraming opinyon tungkol sa mga tanong na ito.

1. Ano ang dapat pinaniniwalaan ng tao upang maligtas sa pamamagitan ng pananampalataya?
2. Ano ang ibigsabihin kapag sinabing ang Kristiyano ay hindi nagtatrabaho para sa kanyang kaligtasan?
3. Ipinasiya ba ng Diyos na iligtas ang ilang tao at hindi iligtas ang iba pa?
4. Paano pinipili ng Diyos kung sino ang maliligtas at kung sino ang hindi?
5. Ano ang mangyayari sa mga taong hindi pa nakaririnig ng ebanghelyo?
6. Paano masasabing makatarungan ang Diyos kung pinatatawad niya ang ibang makasalanan at pinarurusahan naman ang iba?
7. Ang isang mananampalataya ba ay makasalanan pa rin?
8. Anong klaseng espirituwal na tagumpay ang possible sa tunay na buhay?
9. Posible ba sa isang mananampalataya na mawala ang kaligtasan?
10. Mayroon pa bang plano ang Diyos para sa Israel?

Ang Layuning Liham sa Mga Taga-Roma

► Dapat basahin ng isang mag-aaral ang 1:11-15 at 15:24 para sa grupo. Anong mga dahilan ang ibinigay ni Pablo sa kanyang pagnanais na magtungo sa Roma?

Ang layunin ng liham na ito ay upang ipakilala si Pablo at ang kanyang teolohiya ng kaligtasan sa mga mananampalatayang Romano, upang

1. Maaari siyang bumisita sa kanila upang palakasin ang loob ng mga mananampalataya (1:11-12) at Ipangaral ang ebanghelyo sa Roma (1:15).
2. Upang makapag simula siya ng isang bagong gawaing pangmisyon sa pamamagitan ng kanilang suporta (15:24).

Ginugol ni Pablo ang mga taong A.D. 47-57 sa pag-eebanghelyo sa mga teritoryo sa paligid ng Dagat Aegean. Isinulat niya ang liham sa mga taga-Roma marahil sa mga taong A.D. 57.¹ Nagplano siyang maglakbay patungo sa Jerusalem, pagkatapos ay sa Roma. Nais niyang gamitin ang iglesya sa Roma bilang simula ng paglulunsad ng isang gawaing pangmisyon patungo sa Espanya (15:24), na pinakamatandang kolonya ng Roma sa kanluran at ang sentro ng sibilisasyon ng Roma sa bahaging iyon ng mundo.

Dahil hindi pa kailanman nakakapunta si Pablo sa Roma, ang liham ay nagsilbi bilang personal na pagpapakilala at paghahanda sa kanyang pagbisita. Marahil iyon ang dahilan para sa malawakang pagbati sa Roman 16.

Subali't ang pagdalaw ni Pablo ay hindi nangyari ayon sa kanyang plano. Siya ay dinakip sa Jerusalem. Nang sa palagay niya ay hindi siya makatatanggap ng katarungan, umapela siya kay Caesar. Pagkatapos ng mapanganib na paglalakbay, kabilang ang pagkawasak ng barko, dumating siya sa Roma bilang isang bilanggo marahil sa taong A.D. 60. Bagaman siya ay nakakulong, malaya siyang nakakatanggap ng mga dalaw at nagministeryo siya sa kanila at sa pamamagitan nila (Mga Gawa 28:30-31). Sinabi ni Pablo na ang mga pangyayari ay nagaganap para sa "pagsusulong ng ebanghelyo" (Filipos 1:12). May mga nagbalik-loob maging sa sambahayan ni Caesar.

May ilang mga tagasalaysay ng kasaysayan ang naniniwala na si Pablo ay nakalaya makalipas ang dalawang taon. Walang nakakaalam kung siya ay naglakbay sa Espanya o hindi. Alam natin na kalaunan siya ay binitay sa Roma, ngunit maaaring iyon na ang kanyang ikalawang pagbisita sa lungsod.

Sa pagpapaliwanag sa teolohiya ng kaligtasan upang ipakita ang batayan ng kanyang gawaing pangmisyon, ipinakita ni Pablo ang batayan ng gawaing pangmisyon sa lahat ng lugar at panahon.

¹ Ang mga petsang ito ay opinyon ng mga iskolar, at hindi natin nalalaman kung ang mga ito ay perpekto at tumpak.

May ilang katanungan ang natural na lalabas bilang tugon sa kahilingan ni Pablo na tulungan nila siya sa paglulunsad ng kanyang paglalakbay pangmisyon. Maaaring may mag tanong, "Bakit ikaw ang dapat humayo?" Kaya, sinimulan ni Pablo ang liham sa pagbanggit sa kanyang dedikasyon sa gawain ng pag-eebanghelyo (1:1). Pagkatapos ipinaliwanag niya ang kanyang espesyal na pagkatawag at tagumpay bilang apostol sa mga Hentil (15:15-20).

"Ang pag-iisip ni Pablo ay ang maunawaan nang maikli sa liham na ito ang lahat ng buong pagkaalam sa ebanghelyo ni Kristo at upang maghanda ng introduksiyon sa buong Lumang Tipan"

-William Tyndale,
"Prologue to Romans".

Maaaring may magtanong, "Bakit kinakailangang marinig ng lahat ng tao ang ebanghelyo? Marahil ang mensaheng ito ay hindi naman kailangan sa lahat ng lugar." Subali't ipinaliwanag ni Pablo ang potensiyal ng ebanghelyo para sa sangkatauhan sa buong mundo (1:14, 16, 10:12) at ang lubos na pangangailangan sa gawaing pangmisyon (10:14-15). Ipinakita niya na ang mensahe ay angkop sa bawat tao sa buong mundo, at ang bawat tao ay lubhang nangangailang makarinig nito.

Pag-aaral ng Talata – Roma Bahagi 1

Ngayon tingnan natin ang Talata 1 – Ang "Pagbati at Pagpapakilala ni Pablo"

► Dapat basahin ng isang mag-aaral ang Roma 1:1-17 para sa grupo.

Tala sa Istruktura

Inilalarawan ng 1:1-17 ang pagkatawag kay Pablo at ang motibasyon niya na palaganapin ang ebanghelyo. Pagkatapos nito, ipinapaliwanag ng 1:18-3:20 kung bakit kinakailangan ang ebanghelyo, dahil ang mga makasalan ay nasa ilalim ng poot ng Diyos. Gayunman, nililikha ng 1:15-19 ang transisyon sa pagitan ng dalawang seksiyong ito. Gumagawa ng punto sa kanyang sarili, malinaw na ipinapahayag ang ebanghelyo: na ang mga makasalan ay napatunayang may sala dahil alam naman nila iyon, sagayun, nasa ilalim ng poot; subali't ang mananampalataya ay naligtas.

Roma

Ang pangalan ng lunsod ng Roma ay nagmula sa pangalang Romulus. Ayon sa alamat ang kambal na anak ng dios-diosan na si Mars, na nag ngangalang Romulus at Remus, ay naulila bilang mga sangol. Sila ay pinalaki ng isang lobo. Nang sila ay tumanda, nagpasya silang gumawa ng lunsod. Sila ay nagkaroon ng pagtatalo at pinatay ni Romulus si Remus.

Pangunahing Punto ng 1:1-17

Si Pablo ay tinawag at may motibasyon upang ipalaganap ang ebanghelyo dahil ito ang mensahe ng kaligtasan para sa sinumang sumasampalataya.

Buod ng 1:1-17

Ang lahat sa 1:1-14 ay tumutukoy sa pangungusap sa 1:15. Malinaw na ipinapaliwanag ng 1:16-18 kung ano ang ebanghelyo at kung bakit kailangan ito ng bawat isa. Ang ebanghelyo

ang mensahe na ang mga tao ay pinawawalang-sala sa pamamagitan ng pananampalataya. Ang lahat ng tao ay nangangailangan ng mensaheng ito, dahil ang lahat ay nasa ilalim ng poot ng Diyos.

Ang buong aklat ng Roma ay pagpapaliwanag ng mga pangungusap sa 1:16-18.

Mga Tala Bersikulo-Bersikulo

(Ang mga bilang sa panaklong ay ang mga kabanata at bersikulo na tinalakay.)

(1:1) Nagpahayag si Pablo ng tatlong pangungusap tungkol sa kanyang sarili.

- Siya ay isang alipin ni Hesu-Kristo.
- Siya ay isang apostol dahil sa pagkatawag ng Diyos sa kanya.
- Siya ay itinalaga na sa gawaing ayon sa pagkatawag sa kanya.

Si Pablo ay dating isang Pariseo, subali't ngayon ay nakatuon na sa ministryo. Si Pablo ay isang mamamayan ng Roma, subali't hindi niya binanggit ang katotohanang ito bilang bahagi ng kanyang pagkakakilanlan. Hindi makakatulong kung iuugnay siya sa karamihan sa mga mananampalatayang Romano. Karamihan sa mga taong nakatira sa Roma ay walang katibayan ng pagkakamamamayan dahil sila ay mga dayuhan o alipin. Kung binanggit ni Pablo ang kanyang pagkamamamayan, iuugnay siya nito sa mataas na antas ng lipunan sa Roma; mas mahalaga na banggitin ang kanyang tungkuling espirituwal.

(1:2) Ang ebanghelyo ay hindi lubusang bago dahil ito ang nilalaman ng mensahe ng mga propeta ng Lumang Tipan. Ipinapakita ng Roma 4 na ang ebanghelyo ay naunawaan ni Abraham at ni David.

(1:3-4) Sa kanyang natural na buhay, ang Anak ng Diyos ay ang inapo ni David, na ipinanganak sa linya ng hari, na hinulaang tungkol sa Mesiyas.

Ang *Kristo* ay ang Griegong salita para sa salitang Hebreo na *Mesiyas*.

Ang salitang *Panginoon* ay tumutukoy sa pagiging Diyos. Ang kahalagahan ng salitang *Panginoon* sa mga liham sa Bagong Tipan ay makikita sa paghahambing ng Filipos 2:10-11 sa Isaias 45:23. Tumutukoy ito sa pinakamataas sa lahat ng ibang awtoridad. (Tingnan din ang Mga Gawa 2:36.)

Ang salitang *Panginoon* ay hindi pare-pareho ng kahulugan sa mga Ebanghelyo sa Bagong Tipan, kung saan ang mga tao ay maaaring tinawag si Hesus na "Panginoon" bilang isang salita ng paggalang nang hindi talagang nauunawaan na siya ay Diyos.

Sa mga liham sa Bagong Tipan, ang pangalang "Kristo Hesus, aming Panginoon" ay naghahayag ng tatlong pangungusap ng pagkakakilanlan. Sinasabi nito na siya ang makasaysayang tao na nagngangalang Hesus, siya ang Mesiyas ng mga Hudyo, at siya ang Diyos.

Ang muling pagkabuhay ni Hesus ang nagpatunay ng kanyang pagiging Diyos. Sa Juan 10:18, inihayag niya na muli siyang mabubuhay. Ibinigay niya ang muling pagkabuhay bilang tanda para sa salinlahing iyon, at ang mga saksi sa muling pagkabuhay ay itinatag ito bilang tanda para sa lahat ng salinlahi. Ang isang tao na hindi Diyos ay walang kakayahang muling buhayin ang kanyang sarili mula sa mga patay; at hindi rin maaaring buhayin ng Diyos ang isang taong mali sa kanyang pag-angkin na siya ay Diyos, laluna na ang sinumang nag-aangkin na ang muling pagkabuhay ay magpapatunay ng kanyang pagkakakilanlan.

► May ibang tao na muling binuhay mula sa mga patay, subli't hindi sila Diyos. Paano mo ipapaliwanag na ang muling pagkabuhay ay nagpatunay sa pagkakakilanlan ni Hesus?

(1:5) Ang pagkatawag at mga espirituwal na kaloob ng pagiging apostol ay ibinigay para sa layuning madala ang lahat ng tao mula sa lahat ng mga bansa sa pagsunod kay Kristo. Ang tanging wastong paggamit ng mga kaloob na espirituwal ay para sa gawain ng Diyos. Ang tanging wastong motibo sa gawain ng pagmiministryo ay para sa kaluwalhatian ng pangalan ni Kristo. Ang mga motibo tulad ng pansariling kapakinabangan o personal na karangalan ay hindi mahalaga para sa isang lingkod ng Diyos.

Ang Pagiging katangi-tangi ng Pagkatawag na Maging Apostol

► Mayroon bang buhay na mga apostol sa ngayon?

Ang salitang *apostol* kung minsan ay ginagamit sa Biblia taglay ang pangkalahatang kahulugan na "isang taong isinugo". Sa Mga Gawa 14:14, sina Pablo at Bernabe ay tinawag na mga apostol, kahit na si Bernabe hindi isa sa orihinal na labindalawa. Sa Galacia 1:19, sinabi ni Pablo na sa isang partikular na pagdalaw hindi niya nakita ang sinuman sa mga apostol maliban kay Cefas, (Pedro) at si Santiago ang kapatid ng Panginoon. Sa pagkakataong iyon, tinukoy niya si Santiago bilang isang apostol, kahit pa hindi siya kabilang sa orihinal na labindalawa.

Gayunman, ang labindalawang apostol ay normal na inaaring isang espesyal na grupo, na hindi na maaaring dagdagan pa. Sinabi ng Mateo 10:2 na "ang pangalan ng labindalawa ay ito..." (tingnan din ang Lucas 6:13). Sinabi ni Hesus sa mga apostol na sila ay uupo sa mga trono at huhukuman ang labindalawang tribong Israel (Lucas 22:30). Ang pangakong ito ay tila nagbibigay ng gantimpalang limitado lamang sa labindalawang lalaki. Ang mga pangalan ng labindalawang apostol ay nasa labindalawang pundasyon ng lunsod ng Diyos, na nagpapahiwatig ng katangi-tanging grupo ng labindalawang lalaki (Pahayag 21:14).

Hindi tinawag ni Judas, na kapatid ni Hesus, ang kanyang sarili na isang apostol, subali't tinukoy ang kanilang awtoridad (ihambingang Judas 17 sa 2 Pedro 3:2). Ang mga apostol ay may natatanging awtoridad, at anumang kanilang isinulat sa mga iglesya ay inaaring mga rebelasyon (2 Pedro 3:15-16).

Pinili ng iglesia si Matias bilang kapalit ni Judas, dahil inaasahan nila na dapat mayroong labindalawa (Gawa 1:26) ; subali't walang bahagi ng kasaysayan ang nagsasabi na ang unang iglesia ay nagpatuloy sa pagpapalit sa mga apostol kapag ang sinuman ay namatay.

Si Pablo ay tinawag ng Diyos na maging apostol (Roma 1:1). Ipinahiwatig ni Pablo na isa sa mga kuwalipikasyon sa kanyang pagiging apostol ay ang kanyang pagkakita kay Hesus (1 Corinto 9:1). Ito ang maglilimita sa pagiging apostol sa unang henerasyon lamang ng iglesia.

Pag-aaral ng Talata – Roma Bahagi 1

Mga Tala Bersikulo-Bersikulo (Patuloy)

(1:6) Ang “Tinawag” ay tumutukoy sa pagtawag upang maligtas, upang maging banal na bayan, tulad ng nakikita sa sumusunod na talata (tingnan ang 8:30). Sinabi ni Pablo na ang mga apostol ay may ministeryo sa lahat ng bansa; ngayon itinuturo niya na ang mga Kristiyanong Romano ay mga mananampalataya ng mensahe ng mga apostol. Sa gayun, ipinapakita niya na may obligasyon sila na ariing seryoso ang kanyang awtoridad bilang apostol. Ang liham na ito ay hindi lamang nagmula sa isang misyonero na narinig nila. Kinakailangan nila siyang bigyang atensiyon at respeto, kahit na hindi siya ang nagsimula ng kanilang iglesia.²

(1:7) Ang pagtawag upang maligtas ay pagtawag upang maging banal. Ang pangungusap ay maihahambing sa pangungusap sa talatang 1, kung saan sinabi ni Pablo na siya ay isang apostol dahil sa pagkatawag sa kanya na maging isang apostol. Hindi ito nangangahulugan na sinisikap niya, o umaasa siya na maging apostol, kundi siya ay ginawang apostol dahil sa pagkatawag sa kanya. Ang mga mananampalatayang Romano ay naging banal dahil sa pagkatawag na maging banal. Kung paanong ang pagkatawag na maging apostol ay may kalakip na mga kaloob at kakayahan para sa ministeryong iyon, ang pagkatawag upang maging banal ay may kalakip ding kapangyarihan at paglilinis na nagpapaging banal sa atin. Ang pagtawag ng Diyos ay laging may kasamang biyaya upang tuparin ang pagkatawag.

Ang kabanalan na nagsisimula sa pagbabalik-loob ay hindi kumpleto sa lahat ng bahagi. Ang mananampalataya ay dapat ay nagpapatuloy sa pagbabago sa kanyang buhay upang maayon ito sa katotohanan ng Diyos habang natututuhan niya ito. Ang kabanalan ay hindi kumpleto sa oras ng pagbabalik-loob; subali't ang kabanalan ay nagsisimula sa pagbabalik-loob kapag ang mananampalataya ay nagsisisi, itinalaga ang sarili na sundin ang Diyos, at ginawa siyang isang bagong nilalang (2 Corinto 5:17).

(1:8) Ang salitang *sanlibutan* ay karaniwang ginagamit upang tumukoy sa sibilisado, kilalang mundo sa halip na sa buong daigdig. Hindi pa nakakaabot ang ebanghelyo sa lahat ng panig ng daigdig.

² Tingnan ang tala sa 1:14-15.

(1:9) "Ang salitang *latreuo* [Ako'y naglilingkod] ay ginagamit sa Bagong Tipan lagi upang tumukoy sa paglilingkod na panrelihiyon.... Ang paglilingkod na ito ay maaaring sa pagsamba o sa pagtupad ng mga panlabas na tungkulin na may katangiang panrelihiyon."³ Naglingkod si Pablo sa Diyos hindi lamang sa mga anyong gawaing panrelihiyon, kundi sa pamamagitan ng kanyang espitiru.

(1:10-12) Dito sinabi ni Pablo na nagpaplano siyang bumisita sa Roma. Nais niyang paglakasin sila sa espirituwal at alam niyang mapapatibay sila ng pananampalataya ng bawat isa.

Sinasabi ng pahayag ni Pablo sa atin na may espirituwal na kapakinabangan ang mga mananampalataya kapag sila ay may pakikisama sa isa't isa. Isinasagawa ng Banal na Espiritu ang karamihan sa kanyang gawain sa mga mananampalataya sa pamamagitan ng iba pang mga mananampalataya. Ang isang tao na hindi nakikipag-ugnayan sa iba pang mga mananampalataya, ay mawawalan ng kapakinabangan sa pagpapatibay ng biyaya na nagmumula sa pakikisama. (Malinaw na ipinaliwanag ni Pablo ang pangangailangan ng bawat miyembro sa isa't isa sa 1 Mga Taga-Corinto 12.)

(1:13) Nahadlangan si Pablo sa kanyang naunang balak na bisitahin sila –hindi dahil sa mga suliranin, kundi dahil sa prayoridad niya na ipangaral ang ebanghelyo sa mga lugar na hindi pa ito naririnig (Tingnanang 15:20-22) Dahil na ipangaral na ang ebanghelyo sa Roma, pumunta muna si Pablo sa ibang mga lugar. Gayunman, ang pagpunta doon sa ngayon ay hindi salungat sa kanyang prayoridad, dahil ang kanyang pagdalaw ay magiging isang hakbang patungo sa isang lugar na hindi pa naaabot (15:23-24).

(1:14) Ang mga "Griyego" ay ang mga may kultura at sibilisado ayon sa ipluwensiya ng Gresya. Ang salitang "*barbaro*" ay nangangahulugang "banyaga", na tumutukoy sa isang tao na mula sa mas primitibong kultura na mas kaunti ang epekto ng kulturang Griego. Itinuturing ng mga Griego ang mga barbaro na hindi sibilisado at walang nalalaman.

Ang salitang *matalino* ay tumutukoy sa mga taong may pinag-aralan, espesyal ito lalo na sa pilosopiyang Griego; ang mga *mangmang* ay mga taong hindi pamilyar sa mataas na pinag-aaralan sa mundo. Ipinakita ni Pablo na ang kanyang ministeryo ay hindi limitado sa ilang tiyak na grupo ng mga tao. Ito ang naghanda ng kanyang ministeryo sa kanila, gayundin ipinakilala ang kanyang tungkulin bilang isang misyonero.

Sinabi ni Pablo nasiya'y may pagkakautang sa bawat isang dapat makarinig ng ebanghelyo. Hindi nagkautang si Pablo dahil dapat makarinig ang mga makasalanan, kundi dahil siya'y tumanggap na ng biyaya at ng tungkulin na ibigay iyon sa iba.

Paglalarawan: Kung may isang tao na nagbigay ng pera kay Juan upang ibahagi kay Tomas, ngayon may pagkakautang si Juan kay Tomas kahit wala pang nagagawa si Thomas upang matanggap ang perang iyon. Katulad nito, mayroon tayong pagkakautang sa mga hindi pa

³ Charles Hodge, *Commentary on Romans, Ephesians and First Corinthians*, <https://www.studydrive.net/commentaries/eng/hdg/romans-1.html#verse-9>

nakaririnig ng ebanghelyo, dahil ibinigay na ng Diyos sa atin ang tungkuling ibahagi iyon sa kanila.

► Ang bawat Kristiyano ba ay may pagkakautang na ibahagi ang ebanghelyo? Bakit?

(1:15) Nangaral si Pablo sa mga Griego at sa mga barbaro, at ngayon ay sabik na siyang ipangaral din ang ebanghelyo sa mga tao sa Roma.

Sinimulan niya ang kanyang pangunahing tema sa pagsasabing, "Nasasabik akong ipangaral ang ebanghelyo sa inyo," pagkatapos ay maikling ipinaliwanag kung ano ang ebanghelyo at bakit ito kailangan ng mundo. Ang maikling paliwanag na ito ay pinalawak pa sa kabuuan ng liham.

Muling ipinakita ng 1:14-15 kung bakit kuwalipikadong pumunta sa kanila si Pablo. Mayroon siyang mensahe na para sa lahat ng tao sa mundo.⁴

(1:16) Ang ebanghelyo ay para sa Hudyo at sa Griego, at ang pangungusap na ito ay nagpapakilala sa paksa ng mga Hudyo at mga Gentil at ang kanilang katayuan sa harap ng Diyos. Ang paksang ito ay nagpapatuloy hanggang sa Roma 3. Hindi ikinahihiya ni Pablo ang ebanghelyo, kahit sa gitna ng kapangyarihan ng imperyo, dahil ang ebanghelyo ay ang kapangyarihan ng Diyos.

"Ang pananampalataya ay isang buhay, matapang na pagtitiwala sa biyaya ng Diyos, napakasigurado at tiyak na ang isang tao ay maaaring magtaya ng kanyang buhay dito ng isang libong beses."

- Martin Luther

Kumikilos ang kapangyarihan ng Diyos sa mensahe ng ebanghelyo, at ito'y nagiging epektibo sa pagliligtas. Ang mga utos ng Diyos ay laging may kasamang kapangyarihang kinakailangang upang tuparin ang mga ito. Kumikilos ang kapangyarihan ng Diyos kapag binibigkas ang kanyang mga salita.⁵ Ang mga mensahero ng ebanghelyo ay umaasa sa kapangyarihan ng ebanghelyo dahil habang ibinabahagi nila ang mensahe, ang Banal na Espiritu ay ginagawa itong nakakakumbinsi at nakakapagbigay-kapangyarihan sa mga nakikinig.

Para kay Pablo, ang paninindigan para sa ebanghelyo ay hindi lang pagtatanggol nito bilang tiyak na katotohanan, kundi ang pangangaral din nito bilang isang katotohanan na nagpapabago ng buhay. Ipinangaral niya ito nang may pagtitiwala na babaguhin nito ang mga makikinig.

► Bakit dapat tayong magkaroon ng lakas ng loob kapag ipinangaral natin ang ebanghelyo?

⁴ Tingnan ang tala sa 1:5-6.

⁵ Tingnan din ang 1 Pedro 1:23 at 25, Roma 1:16, Hebreo 4:12, 1 Corinto 1:18, Ezekiel 37:7-10, at Isaias 55:11.

(1:17) **Ang taong ginawang matuwid sa pamamagitan ng pananampalataya ay mabubuhay.**⁶ Ito ang sentral at pinakamahalagang pangungusap sa aklat ng Roma.

Ang buong liham ng Roma ay tumutukoy sa paksa kung paano pinawawalang-sala ang tao; ibig sabihin, pinapaging matuwid (taglayang katuwiran ng Diyos). Ang pangangailangan patungkol sa usaping ito ay ipinakita sa sumusunod na talata, dahil ang poot ng Diyos ay nakahanda para doon sa nananatiling hindi makatwiran.

Ang katuwiran ng Diyos na binanggit dito ay hindi ang “Kanyang katangian ng pagiging matuwid... kundi katuwiran na umaagos mula sa kanya at katanggap-tanggap sa kanya,”⁷ ang katuwiran ng Diyos ay kumilos sa sangkatauhan sa pamamagitan ng kanilang pananampalataya. Ang kaparehong kaisipan ay nasa Filipos 3:9: “Ang katuwiran nanagmumula sa Diyos sa pamamagitan ng pananampalataya.” Ang mga tao ay hindi lamang itinuturing na matuwid dahil sa kapatawaran, subali’t sila’y nagsisimulang maging tunay na matuwid dahil binabago sila ng Diyos.

Sa pagpapatuloy ng liham (Roma 3:21-22), sinabi ni Pablo na ang katuwiran ng Diyos nasa pamamagitan ng pananampalataya kay Hesus ay para sa lahat nang sasampalataya. Sa Roma 5:17-19 mababasa natin ang kaloob ng katuwiran na nagpapaging matuwid sa marami.

Ang parirala na “mula sa pananampalataya para sa pananampalataya” ay nagbibigay-diin na ang pananampalataya ang tanging paraan upang maging matuwid. Ito ay pareho sa binibigyang-diin ng Protestante na, *sola fide* bilang kinakailangan para sa kaligtasan.

Sa aklat ng Roma, ang salitang *kamatayan* ay tumutukoy sa paghuhukom ng Diyos. Ang mga ginawang matuwid sa pamamagitan ng pananampalataya ang siyang mabubuhay, ibig sabihin, hindi na hahatulan (tingnan ang 1:18) Ang poot ng Diyos ay ibubuhos sa lahat maliban sa mga nakakaligtas sa pamamagitan ng pananampalataya.

► Ano ang ibigsabihin kapag sinabing ang tao ay nagiging matuwid sa pamamagitan ng pananampalataya?

► Sa talatang ito, ano ang kahulugan ng mabuhay? Ano ang kamatayan? Ano ang kahulugan ng mamuhay sa pamamagitan ng pananampalataya.

Ang pangkalahatang layunin ng liham na ito ay ilathala ang walang hanggan, hindi nagbabagong layunin o pahayag ng Diyos, na “Siya na sumasampalataya ay maliligtas: Siya na hindi sumasampalataya ay hahatulan.”

(John Wesley, “*Predestination Calmly Considered*”).

⁶ Sinipi ni Pablo ang Habakuk 2:4.

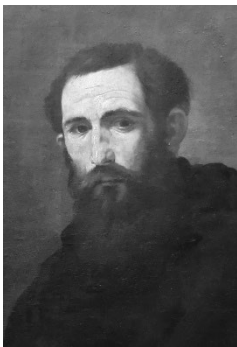
⁷ Henry Alford, *The Greek Testament Critical Exegetical Commentary, Romans 1:17*
<https://www.studylight.org/commentaries/eng/hac/romans-1.html>.

Tatlong mga Dalubhasa sa Aral ng Diyos na Binago ng Aklat ng mga taga-Roma

Ang liham ay patuloy na nagsisilbi sa orihinal na layunin nito nang pagbibigay ng batayan para sa gawaing pagmisyong. Gayunpaman, higit pa ang natutupad nito. Habang ipinapaliwanag ni Pablo kung bakit kinakailangang marinig ng lahat ng tao ang mensahe, malinaw din niyang ipinaliwanag kung ano ang mensahe at bakit sa tanging paraang ito lamang sila maliligtas. Tumugon siya sa ilang karaniwang mga pagtutol. Ang paliwanag at depensang ito sa mensaheng kanyang ipinangaral ang paksa ng halos buong aklat at siyang nagkontrol sa istraktura nito.

Ang aklat ng Roma ay ang paliwanag ng teolohiya ng kaligtasan. Ang teolohiya ng kaligtasan mula kay Pablo ay nagbibigay ng agarang depensa laban sa mga Judaizers,⁸ at gayundin nagsisilbi rin ito upang itama ang mga modernong pagkakamali tungkol sa doktrina ng kaligtasa.⁹

Sa pamamagitan ng kasaysayan, ginamit ng Diyos ang liham sa mga taga-Roma upang ipanumbalik ang karamihan sa mahahalagang katotohanan na kanilang nakalimutan.

Agustin

Bilang isang binata, si Augustine¹⁰ ay naghahanap ng kasiyahan sa mga imoral na relasyon at pilosopikal at intelektwal na pag-aaral. Hinanap niya ang katotohanan at natagpuan ito sa Kristiyanismo. Ngunit ang kanyang pag-ibig sa kasalanan ay nagpabihag sa kanya. Nakita niya ang kanyang sarili na inilarawan sa Roma 7: Alam niya ang katotohanan ngunit ganap na hindi niya kayang mamuhay ng matuwid.

Noong A.D. 386, matapos basahin ang Roma 13:13-14, si Augustine, sa kanyang unang bahagi ng thirties, ay nangako na lisanin ang kanyang buhay ng kasalanan. Pinalaya siya ng Diyos mula sa pagkaalipin ng kasalanan at binigyan siya ng kakayanang makapamuhay ng makadiyos na buhay kay Cristo Hesus.

Sa natitirang mga taon ng kanyang buhay, si Augustine ay ginamit ng Diyos nang husto. Ipinagtanggol ng kanyang mga isinulat ang mga tamang doktrina laban sa mga maling pilosopiya. Ang isang popular na ideya noong panahong iyon ay ang paniniwala na ang mga tao ay may likas na kakayahan na gawin ang tama at samakatuwid ay maaaring piliin na huwag maging makasalanan. Mula sa Roma 5, itinuro ni Augustine na ang mga tao ay ipinanganak na may makasalang kalikasan na nagtutulak sa kanila na sumuway sa Diyos. Ang kalikasang ito ay ginagawang imposible na ganap na bigyang kaluguran ang Diyos ng

“Kapag naintindihan ng sinuman ang Sulat na ito, mayroon siyang talatang binuksan upang maunawaan niya ang buong kasulatan.”

- John Calvin

⁸ Inilarawan ang mga Judaizers sa ibang bahagi ng pag-aaral na ito.

⁹ Madalas na magkasamang pinag-aaralan ang Roma at Galacia, dahil ang Galacia ay hindi kasing lalim na paliwanag ng ilan sa magkakatulad na tema sa ebanghelyo.

¹⁰ Image: “Saint Augustin”, by Jusepe de Ribera, Goya Museum, uploaded by Aristoi, retrieved from <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=72972944>, public domain.

hiwalay sa biyaya. Si Augustine ay nagturo at nagpatotoo sa biyaya ng Diyos na ginagawang matuwid ang mga tao sa harapan ng Diyos.

Taong 1515, naunawaan ni Martin Luther ang kahulugan ng Roma 1:17, pagkatapos hanapin sa loob ng maraming taon ang katiyakan ng kaligtasan.¹¹ Sinikap niyang hanapin

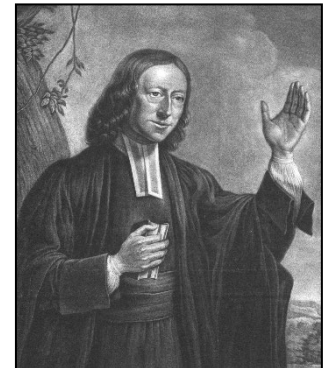
Martin Luther

ange spirituwal na kapayapaan sa pamamagitan ng pagsunod sa mga ginagawa sa monasteryo nang may labis na sigasig. Siya ay nag-ayuno, isinagawa ang lahat ng ritwal ng Katolisismo, at pinahirapan din niya ang kanyang sarili. Habang siya'y gumagapang na may dumudugong mga tuhod sa mga baytang ng St. Peter's Cathedral sa Roma kung saan bigla niyang natanggap mula sa Diyos ang pagkaunawa sa biyaya sa pamamagitan ng pananampalataya.

“Ang Roman ang pangunahing bahagi ng Bagong Tipan at ang pinakadalisay na ebanghelyo.”
- Martin Luther

Naunawaan niya na ang taong makaliligtas sa paghatol ng Diyos ay iyon lamang naniniwala sa pangakong pagpapatawad ng Diyos. Ang katiyakang ito ang naging batayan ng kanyang mensahe na tanging sa pananampalataya lamang ang paraan kung paano tayo maliligtas.

Taong 1738, natagpuan ni John Wesley ang katiyakan ng pansariling kaligtasan na maraming taon niyang hinanap.¹² Si Wesley ay naging isang masigasig na iskolar ng Biblia, at namuhay siya ng maingat, at relihiyosong buhay. Nagmisionero din siya saloob ng dalawang taon sa mga katutubong Indiyano ng Amerika, subali't hindi pa ganun kalinaw ang kanyang pagkaunawa sa ebanghelyo. Sa barko sa panahon ng bagyo, nakita niya ang mga pamilyang Moravian na mapayapang nagtitiwala sa Diyos at hindi natatakot sa kamatayan, at napagtanto niya na hindi siya nagtataglay ng gayung pananampalataya.

John Wesley

Nakita ni Wesley sa Banal na Kasulatan na ang pagbabalikloob ay biglang nangyayari. May nakilala rin siyang magkapatid na Moravian na nagpatotoo na sila ay may personal nakatiyakan ng kaligtasan. Nagsimulang mapagtanto niya na kailangan niyang maranasan ang tiyak na pagbabalik-loob. Ang kanyang pagbabalik-loob ay nangyari habang siya'y nasa isang pagpupulong ng grupo sa isang bahay upang mag-aral at manalangin. Habang may isang bumabasa sa paunang-salita ni Luther sa aklat ng Roma, naramdaman ni Wesley ang kanyang puso ay “may kakaibang init.” Sinabi niya, “Naramdaman ko na tunay na nagtiwala ako kay Kristo, kay Kristo lamang para sa aking kaligtasan; at ang katiyakan ay

¹¹ Image: "Martin Luther, 1529" by Lucas Cranach the Elder, retrieved from https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Martin_Luther,_1529.jpg, public domain.

¹² Image: "Bildnis des John Wesley", by John Greenwood, retrieved from the Leipzig University Library <https://www.flickr.com/photos/ubleipzig/17059576182/>, public domain.

ipinagkaloob sa akin nang kinuha na niya ang *aking* mga kasalanan, ang aking sariling kasalanan, at iniligtas ako mula sa batas ng kasalanan at kamatayan.”¹³

Sa lahat ng tatlong lalaking ito, ang pagkaunawa sa mensahe ang naging motibasyon para sa masigasig napag-eebanghelyo. Nagagawa pa rin ng aklat ang layunin nito na magbigay ng batayan para sa mga misyon sa pamamagitan ng pagpapaliwanag ng teolohiya ng kaligtasan.

► Ano ang iyong maisip na epekto ng aklat ng Roma sa iyong buhay at ministeryo?

¹³ John Wesley, *The Works of John Wesley, Vol. I* (Kansas City: Nazarene Publishing House), 103.

Aralin 1 Mga Katanungan Pagbabalik-Aral

- (1) Bakit isinulat ni Pablo ang liham sa mga mananampalataya sa Roma?
- (2) Bakit plinano ni Pablo na magtungo sa Roma?
- (3) Ano ang kahulugan ng salitang *Hesu-Kristo na ating Panginoon* sa mga sulat sa Bagong Tipan?
- (4) Paano pinatunayan ng muling pagkabuhay ang paggiging Diyos ni Hesus?
- (5) Ipaliwanag ang salitang *barbaro* (Roma 1:14).
- (6) Bakit may utang ang ebanghelyista na ibahagi ang ebanghelyo?
- (7) Ano ang sentro at pinakamahalagang katotohanan sa aklat ng Roma?
- (8) Ano ang ibig sabihin ng *kamatayan* sa aklat ng Roma?
- (9) Ayon sa Roma, sino ang naligtas mula sa paghatol ng Diyos?

Aralin 1 Takdang-aralin:

- (1) Gamit ang talata galling sa araling ito, sumulat ng isang pahina tungkol sa ministeryo ng ebanghelyo. Ipaliwanag ang pagkatawag sa ministeryo, ang utang ng ebanghelyista sa mga dapat makarinig nito, at ang kapangyarihan na ibinibigay ng Diyos sa mensahe.
- (2) Sa mga linggo ng kursong ito, ang mag-aaral ay dapat maghanda ng tatlong sermon o aralin batay sa mga talata ng Roma at ipresenta ang mga iyon sa mga grupo bukod sa klase. Pagkatapos ng bawat presentasyon, dapat niyang hilingin sa ilan sa mga tagapakinig na sabihin sa kanya kung paano pa mapabubuti ang kanyang presentasyon. Dapat niyang bigyan ang tagapanguna ng klase ng kopya ng kanyang mensahe sa presentasyon, isang paglalarawan sa grupo at okasyon nang siya'y magsalita, at ang kanyang mga plano sa pagpapabuti ng kanyang presentasyon.

Aralin 2

Ang Pagkakamali ng Hentil

Ang Iglesya sa Roma

Ang Lunsod

Sa panahon ni Pablo, ang Roma ang pinakamalaking lunsod sa mundo, na may higit sa isang milyong mamamayan.¹⁴ Mayroong halu-halong grupong etniko, lengguwahe, at relihiyon. Ang karamihan sa mga tao ay mga alipin.

Ang Mga Unang Misyonero sa Roma

Hindi natin nalalaman kung sino ang pinaka unang nagdala ng ebanghelyo sa Roma. Sa araw ng Pentekostes, may mga Hudyo mula sa Roma (Mga Gawa 2:10). Ang mga nagbalik-loob ay tiyak na dinala ang mensahe ng ebanghelyo pabalik sa Roma. Ang kanilang pagpapahayag na ang Mesiyas ay dumating na ay maaaring lumikha ng labis na tuwa at kontrobersiya. Ang ebanghelyo ay maaaring lumaganap nang mas mabilis sa mga Hentil nanoon ay rumirespeto na sa Judaismo.

Isang Iglesyang Hentil

Bagaman ang mga Hudyo ay tinukoy sa ilang parte ng liham, karamihan sa miyembro ng iglesya sa Roma ay mga Hentil. Tinawag sila ni Pablo na Hentil (1:13-15) at sinabi na dahil siya'y may pagkakautang kapwa sa mga Griego at mga barbaro, siya ay handang mangaral sa mga taga-Roma. Gayunman, ang impluwensiyang Hudyo sa iglesya sa Roma ay malakas, dahil ang mga unang mananampalataya doon ay mga Hudyo. Posible na hindi gaanong malinaw na naipaliwanag ang ebanghelyo sa paraang ipinapakita sa mga mananampalataya ang kanilang kalayaan mula sa batas ng Judaismo.

Pag-aaral ng Talata - Roma Bahagi 2

Dahil ang layunin ni Pablo ay isulong ang gawaing pangmisyon, natural na lalabas ang tanong na, "Talaga bang kinakailangan ng lahat ang pagpapawalang-sala sa pamamagitan ng pananampalataya?" Tatal, may mga bagay na hindi kinakailangan ng lahat ng tao. Hindi nangangailangang dalhan ng yelo ang mga tao sa Arctic, o kaya'y ng buhangin ang mga naninirahan sa disyerto.

May mag-iisip na marahil ang pagpapawalang-sala sa pamamagitan ng pananampalataya ay hindi isang bagay na kinakailangan ng lahat ng tao sa mundo; marahil ang ilang tao ay nakapamuhay na ng matuwid at katanggap-tanggap sa Diyos. Ang Bahagi 2 ng liham (1:18-3:20) ay isinulat upang ipakita na ang lahat ng tao ay nangangailangan ng pagpapawalang-

¹⁴ Bruce Wilkinson & Kenneth Boa, *Talk through the New Testament*, 375.

sala sa pamamagitan ng pananampalataya at, samakatuwid, kinakailangan nila ang mensahe tungkol dito.

Pangunahing Punto ng 1:18-3:20

Ang lahat ng tao sa mundo ay lumabag sa mga hinihingi ng Diyos at nasa ilalim ng paghatol. Walang sinumang maliligtas batay sa pagtupad sa mga hinihingi ng Diyos dahil ang bawat isang tao ay lumabag na sa mga ito.

Buod ng 1:18-3:20

Sa una, inilarawan ni Pablo ang kalagayan ng mga paganong Hentil na hindi nagtataglay ng nahayag na Salita ng Diyos at ipinapakita na tinanggihan nila ang kaalaman tungkol sa Diyos na ipinakita niya sa kanila sa sangnilikha. Pagkatapos, inilarawan niya ang kalagayan ng mga Israelita, na nagtataglay ng nasusulat na Salita ng Diyos subali't hindi nila tinupad. Nagwakas siya sa paglalarawan ng pangkalahatang pagiging makasalanan ng mundo. Ang pagwawakas ay ang buong mundo ay may sala sa harap ng Diyos. Ang ebanghelyo ay kinakailangan dahil walang sinumang maliligtas sa pamamagitan ng kanyang sariling katuwiran.

Para sa mga araling ito, ang Bahagi 2 (1:18-3:20) ay hahatiin sa tatlong talata. Sa araling ito, pag-aaralan natin ang Talata 1 (1:18-32).

Pag-aaral ng Talata – Roma Bahagi 2, Talata 1

1:18 ay ang talata ng paglipat sa pagitan ng talatang ito at ng sinundang talata.

Pangunahing Punto ng 1:18-32

Ang mga Hentil ay may kaalaman tungkol sa Diyos, subalit tinanggihan iyon at bumaling sa mga diyos-diyosan, kayat lubusan silang naging kaawa-awa.

► Dapat basahin ng isang mag-aaral ang 1:18-32 para sa grupo.

Mga Tala Bersikulo-Bersikulo

(1:18) Binigyan sila ng Diyos ng kaalaman tungkol sa kaniya. Hindi nila tinanggap ang katotohanan. Ipinahihiwatig nito na sila'y nagtataglay ng katotohanan, na ipinaliliwanag ng sumusunod na talata. Ang kanilang kahatulan ay dahil tinanggihan nila ang katotohanang taglay na nila. "Ang pagiging makasalanan ay naglalarawan sa paglabag sa panrelihiyong usapin at nakikita iyon bilang pagsamba sa diyos-diyosan, ang pagsamba sa nilikha sa halip na ang Manlilikha (1:19-23). Ang kalikuan ay nangangahulugan ng moral na kabuktutan at inilalarawan sa pamamagitan ng imoralidad at kasamaan (1:24-32)."¹⁵

Ang katotohanan na kanilang sinupil ay tinukoy sa 1:20. Kabilang dito ang kaalaman sa awtoridad ng Diyos sa kanila. Ang kanilang paraan ng pamumuhay ay nagpapakita na

¹⁵ Adapted from William Greathouse, "Romans", in *Beacon Bible Commentary, Vol VIII*. (Kansas City: Beacon Hill Press, 1968) 50

tinatanggihan nila ang awtoridad ng Diyos. Sa kabaligtaran, ang pamumuhay ng isang Kristiyano ay nagpapakita ng pagpapasakop sa awtoridad ng Diyos, kapwa sa kanyang ginagawa at sa kanyang mga hindi ginagawa.

Mga Klase ng Kapahayagan- Espesyal at Pangkalahatan

► Ano ang ilang paraan na nahahayag ang katotohanan ng Diyos sa lahat ng tao?

Dahil ipinahayag ng Diyos ang katotohanan sa maraming pamamaraan, pinag-uusapan natin ang dalawang kategorya: pangkalahatang kapahayagan at espesyal na kapahayagan. Tinukoy ni Pablo ang dalawang ito sa aklat ng Roma, bagaman hindi gamit ang mga salitang ito.

Ang pangkalahatang kapahayagan ay kung ano ang nauunawaan natin tungkol sa Diyos sa ating pagtingin sa kanyang nilikha. Nakikita natin ang kahanga-hangang katalinuhan at kapangyarihan ng Diyos sa disenyo ng sanlibutan.

Nakakakita tayo ng kahalagahan tungkol sa Diyos sa paraan ng pagdisenyo niya sa tao. Ang katotohanan na tayo’y nakapangangatwiran, napapansin natin ang kagandahan, at nasasabi natin ang pagkakaiba ng tama at mali (bagaman hindi laging tama) ay nagpapakita sa atin na ang ating Manlilikha ay nagtataglay dapat ng mas mataas na antas ng mga katangiang iyon. Alam natin na ang Diyos ay nakakapag-iisip at may kakayahang magpahayag, dahil taglay natin ang mga kakayahang iyon. (Tingnan ang Awit 19:1-4 at 94:9.)

Dahil ang pangkalahatang kapahayagan ay nagpapakita sa atin na ang Diyos ay nakapagsasalita, napagtatanto natin na maaaring magkaroon ng espesyal na rebelasyon. Ang Diyos ay may persona¹⁶ at may kakayahang makipag-usap sa kanyang mga nilikha na may kakayahang mag-isip. Nakatutulong ito upang mapagtanto natin na maaaring magkaroon ng mga mensahe mula sa Diyos at maging ang isang aklat mula sa Diyos.

Sa pangkalahatang kapahayagan, kahit na wala ang kasulatan, nalalaman ng tao na mayroong Diyos, na dapat nila siyang sundin, at siya’y sinuway na nila (Roma 1:20). Subali’t hindi sinasabi sa atin ng pagkalahatang kapahayagan kung paano tayo magkakaroon ng tamang relasyon sa Diyos. Ipinapakita ng pangkalahatang kapahayagan ang pangangailangan natin ng espesyal na kapahayagan, dahil ipinapakita nito na ang mga tao ay makasalanan at walang maidadahilan sa harap ng kanilang Manlilikha.

Ang Pangkalahatang Pahayag ay nagpapakita sa atin na ang sangkatauhan ay nahulog at nagkasala. Ipinapaliwanag ng Espesyal na Pahayag kung bakit ang sangkatauhan ay nasa ganoong kalagayan. Ang Espesyal na Pahayag ay ang katotohanang ipinahayag sa inspirasyon ng Bibliya at sa pagkakatawang-tao ni Kristo. Ang Espesyal na Pahayag ay

¹⁶ Hindi natin sinasabi na ang Diyos ay isang tao; kundi Siya ay may persona—may kakayahang mag-isip, may kalooban at nakikipag-usap—sa halip na isa lang impersonal na lakas.

naglalarawan sa katangian ng Diyos, nagpapaliwanag ng Pagkahulog at kasalanan, at nagpapakita kung paano tayo maaaring makipagkasundo sa Diyos.

Pag-aaral ng Talata – Roma Bahagi 2, Talata 1

Mga Tala Bersikulo-Bersikulo (Patuloy)

► Ano ang sinasabi sa atin ng espesyal nakapahayagan nang higit sa ating nalalaman mula sa pangkalahatang kapahayagan?

(1:19) Sa pagmamasid sa sannilikha nakikita natin ang katotohanan tungkol sa Diyos. Maging ang mga pilosopong Griego ay kumilala na tunay na mayroong isang uri ng banal na pag-iisip na siyang nagkokontrol sa sanlibutan. Ang isang espesyal na mahalagang bahagi ng sannilikha ay ang kalikasan ng tao. Makikita natin ang katotohanan tungkol sa pag-iral at kalikasan ng Diyos sa pamamagitan ng pag-oobserba na ang tao ay may moral na kamulatan patungkol sa tama at mali. (Tingnan ang 1:32.)

► Ano ang mauunawaan natin tungkol sa Diyos kapag tinitingnan natin ang tao?

(1:20) Mula sa sannilikha nalalaman ng tao na sila ay nilikha at ang Diyos ay may walanghanggang kapangyarihan at awtoridad sa kanila. Ito ay sapat na kaalaman upang mawalan ng maidadahilan para sa kanilang pagtanggì sa Diyos. Sila ay pantay na hahatulan dahil sa kanilang mga kasalanan. Alam nila na sila ay nagkasala ng pagrerebelde.¹⁷ Ang katotohanan na nalalaman nila ang mga bagay na ito tungkol sa Diyos at sa kanilang sarili ay nagdudulot upang wala na silang maidadahilan.

Ang katarungan ng Diyos ay nagsasabi na kailangang maipakita na ang kasalanan ay ayon sa kagustuhan bago ito parusahan. Kinakailangan rin na ang kaalamang taglay nila ay sapat sa kanila upang sana ay mas pinili nila ang mas mabuti Kung imposible para sa kanila na piliing gumawa ng iba, hindi maaari na wala silang dahilan. Nandito ang Diyos na nagpapaliwanag sa kanyang sarili.¹⁸

Halos lahat ng kultura sa mundo ay may palagay na mayroong makapangyarihang Diyos na lumikha sa mundo. Karaniwan sumasamba sila sa ibang hindi pangkaraniwang kapangyarihan sa halip na ang Diyos dahil alam nila na sila ay nahihwalay mula sa makapangyarihang Diyos. Hindi sinikap ni Pablo na patunayan ang pag-iral ng Diyos, subali't itinuro niya na ang pag-iral at awtoridad ng Diyos ay nalalaman sa bawat kultura. Ang kaalamang ito ang nag-aakay sa pakiramdam ng pagiging makasalanan.

May mga limitasyon sa pangkalahatang kapahayagan. Ang kaalaman tungkol kay Kristo at ang ebanghelyo ay hindi inihayag maliban sa pamamagitan ng espesyal na kapahayagan. Gayundin, ang mundo'y hindi tumpak ang pagsasalarawan sa Diyos, dahil ito ay nasa ilalim ng sumpa ng kasalanan at hindi lubos na ipinapakita ang orihinal na disenyo nito. Ang

¹⁷ Tingnan ang talata sa 1:32.

¹⁸ Para sa higit pang pagtalakay sa konseptong ito, tingnan ang seksyon sa Aralin 9 na pinamagatang “Ang Katarungan ng Diyos sa Paglilitis.”

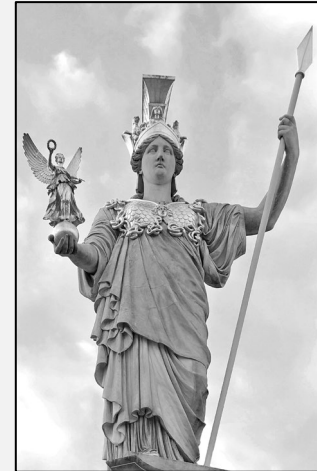
sannilikha ay katulad ng isang magandang larawang nakapinta na may maputik na marka ng tapak. Nasira na ito, subali't ang ilan sa orihinal na ganda nito ay nananatili pa rin, na nagpapakita ng ilang bagay tungkol sa pintor.

(1:21-22) Ang Diyos ay karapat-dapat na bigyang karangalan ng tao bilang Diyos (sambahin) at pasalamat (purihin). Subali't tinutulan nila ang kanyang awtoridad sa halip na maging mapagpasalamat sa mga tinanggap nila mula sa kanya. Nais nilang sila'y maging diyos, na kinukuha ang karangalan para sa lahat ng mayroon sila. Ang pag-angkin ng ganung independiyenteng pagiging diyos ay kahangalan.

Naging madilim ang kanilang mga puso. Ang puso ang kumakatawan sa kalooban at katapatan ng isang tao. Ang liwanag ay kumakatawan sa katotohanan. Dahil tinanggihan nila ang katotohanan, nawala ang kanilang kakayahan na makita iyon. Nawala ang kanilang pag-unawa sa mga espirituwal at mga bagay na pangwalang-hanggan, kung kaya't hindi rin nila nauunawaan nang tumpak ang materyal na mundo.¹⁹

(1:23, 25) Ang pinagtutuunan nila ng pansin ang kanilang mga sarili at ang materyal na mundo at ang pagtanggì sa Manlilikha ay nag-akay sa kanila upang gumawa ng mga diyos-diyosan na nagpatunay sa kanilang bumagsak na kalikasan. Inilipat nila sa mga nilalang ang luwalhati na para lang sa Diyos. Upang iwasan ang responsibilidad nila sa Manlilikha, itinatanggì nila ang kanyang pag-iral at pinarangalan ang nilalang. Ang ugali na ito ang batayan ng modernong ebolusyon at humanismo. Kung ginawa ng tao ang kanilang sarili, sagayun maaari rin nilang itakda ang kanilang sariling layunin, pinahahalagahan at moralidad.

Ang diwa ng pagsamba sa diyos-diyosan ay ang maglingkod at sumamba sa isang bagay na nilikha ng Diyos. Ang paglingkuran ang isang bagay ay pagbibigay dito ng pangunahing pwesto sa iyong buhay at ang pagsasaayos ng buhay ayon sa prayoridad na iyon. Ang pagsamba sa isang bagay ay ang pagbibigay dito ng pagtiwala at karangalan

Relihiyon sa Roma

Ang relihiyon sa Roma ay may malaking pagkakaiba-iba. Naniniwala sila sa maraming diyos. Pinanatili nila ang marami sa mitolohiya ng mga diyos na Griego, na binabago ang ilan sa mga pangalan. Kapag nasakop nila ang mga teritoryo, karaniwang tinatanggap din nila ang mga lokal na diyos sa kanilang relihiyon. Naniniwala sila na ang ilan sa mga diyos ay mahalaga lamang para sa ilang partikular na lugar. Hindi sila naniniwala sa isang pinakamakapangyarihang Manlilikha tulad ng Diyos ng Judaismo at Kristiyanismo. Nakasama ang relihiyon sa lahat ng parte ng buhay, kabilang na ang pamahalaan. Ang mga Kristiyano ay inusig dahil hindi sila nakilahok sa mga pampublikong gawaing pangrelihiyon.

¹⁹ Image: "Athena Pallas austrian Parliament," taken by Jebulon on Feb 20, 2012, retrieved from https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Athena_Pallas_austrian_Parliament.jpg, public domain.

na tanging sa Diyos lamang dapat ibigay. Ang idolatriya ay nagbibigay ng pag-asa na makukuha mo ang kasiyahan mula sa mga bagay na nilikha sa halip na sa Manlilikha na siyang tanging tunay na makapagbibigay nito. Ang modernong materyalismo ay pagsamba sa diyos-diyosan. Ang isang tao ay hindi maaaring magparangal sa materyal na mga bagay nang hindi binabawasan ang kanyang pagsamba sa Diyos.

“Kung ang ugat ng kasalanan ng tao ay religious perversity, ang bunga ay moral corruption”

-William Greathouse,
Commentary on Romans

► Paano tumugon ang mga Hentil sa kaalaman nila tungkol sa Diyos?

(1:24) Ang talatang ito ay nagpapakilalasa tema napinalawak sa 1:26-27. Ang idolatriyang pag-ibig ay natural na nagbubunga ng imoralidad, kabilang ang kasalananang seksuwal. Ang kasalananang seksuwal ay ginagawang prayoridad ang pisikal na pagnanasa ngunit nilalapastangan nito ang katawan dahil ang katawan ay dapat na banal at tapat sa paglilingkod sa Diyos.

(1:26-27) Ang imoralidad ay ang natural na resulta ng pagluwalhati sa sarili at hinahayaang maghari ang makasariling mga pagnanasa. Kapag nanaig ang mga pagnanasa, sila ay nagiging baluktot. Hindi niya kayang mahal nang maayos ang sinuman o ikatuwa ang anuman nang maayos malibang minamahal niya nang lubusan ang Diyos. Ipinakikilala ng 1:24 ang paksang ito at ipinapakita ang ugnayan sa pagitan ng imoralidad at pagtangga sa Diyos.

Ang lahat ng kasalanan ay isang kabuktutan ng isang mabuting bagay na ginawa ng Diyos; ang seksuwal na kabuktutan ay mas halata lamang kaysa sa ilang kasalanan. Habang lumalayo ang tao sa daan ng Diyos, ang tao ay mas nagiging brutal, malupit, at baluktot. May mga tao na nag-iisip na mayroong mga simpleng kultura na namumuhay nang mas mabuting buhay dahil hindi sila napinsala ng sibilisasyon. Ang katotohanan ay karamihan sa mga taong kabilang sa mga ganitong mga kultura ay nabubuhay sa takot sa kamatayan at sa supernatural; nagsasagawa sila ng malulupit na kaugalian; at pinagdudusahan ang mga resulta ng isang baluktot, makasalanang paraan ng pamumuhay.

Nilikha ang tao upang gumanap bilang taong may relasyon sa Diyos. Kung siya ay hiwalay sa Diyos, hindi siya tunay na magiging kung ano ang layunin ng Diyos sa sangkatauhan. Nagkukulang siya maging sa kanyang sariling mga ninanais. Ang mga gampanin ng pagiging lalaki at babae ay nagiging mahirap abutin para sa isang taong walang Diyos. Ang seksuwal na kabuktutan ay ang pinakalantad na sukduhan, subali't ang bawat tao ay apektado ng pagkawala ng tunay na pagkatao sa iba't-ibang paraan. **Ang pagtangga sa Diyos bilang Diyos ay katumbas ng pagtangga sa tao bilang tao. Ang pagtanging sambahin ang Diyos ay katumbas ng pagtangga sa iyong sariling pagiging tao.**

Kabalintunaan, ang mga sumasamba sa mga nilikhang bagay ay nauwi sa pagbaluktot maging sa mga nilalang, laban sa kung ano ang natural. Kung pinahihintulutan ng mga tao

ang kanilang sarili na pamunuan ng kanilang mga likas na pagnanasa, ang mga pagnanasang iyon ay may sukdulan, hindi likas na anyo.

Ito ay kabalintunaan na kung ang isang tao ay iginagalang ang mga ppagnanasa ng katawan ng higit sa Diyos ay sa huli ay ituturing niya ang katawan nang walang paggalang. Ang mga bahagi ng katawan na sinasamba ng mga tao sa kasalanang seksuwal ay ang mga bahaging binanggit nila kapag gusto nilang magsabi ng malaswa at nakakainsulto.

Karaniwanan, ang mga babae ay hindi kasing bilis ng mga lalaki na mahulog sa seksuwal na imoralidad at pagkabaluktot. Natural sa kanila ang pagnanais na protektahan ang pagiging buo ng pamilya. Ang mga kababaihan ay gumagawa ng malaking kasamaan na nagpapakita na ang kahalayan ng kanilang lipunan ay ganap.

► Ano ang ilan sa mga anyo ng kabaluktutan ang karaniwan sa inyong lipunan?

Ang makasalanang kalagayan na kanilang pinasok ay nararapat na nararapat sa kanila. Ang kalagayan ng pagiging makasalanan ay isang angkop na parusa para sa kasalanan, na nagdudulot ng pagdurusa at kahihyan habang ito’y lumalago, mga pagnanasang hindi nasisiyahan, at mga bunga ng kahalayan.

Ang Tugon ng Kristiyano sa Kasalanang Homosekswal

Walang katibayan na kinikilala ng Bibliya ang bisa ng “mapagmahal, nakatuong homosexual (o lesbian) na relasyon.”²⁰ Kung ganito ang sitwasyon, inaasahan nating makakahanap tayo ng katuruan sa buong banal na kasulatan tulad ng ginagawa sa lahat ng iba pang anyo ng relasyon ng tao (hal. mag-asawa, magulang at anak, mamamayan at pamahalaan). Sa halip, walang isa mangtalata ang nagpapahiwatig ng posibilidad ng gayung pag-uugnayan ay nagiging katanggap-tanggap sa mata ng Diyos.

Hindi ang pagtukso, pakiramdam ng pagmamahal at pagkaakit sa pagitan ng dalawang tao, o ang hamon sa ating mga kaluluwaang ipinagbabawal ng Kasulatan. Sa katotohanan, sinasabi ng Diyos sa atin na siya ay malapit sa mga nagdurusa, sa naguguluhan, at sa tinutukso. Nangyayari ang kasalanan kapag ang mga kaisipang may pagnanasa ay pinanatili sa isipan (Santiago 1:15) o nakisama tayo sa mga kaugaliang nasa labas ng disenyo ng Diyos.

Ang angkop na tugon sa homosekswalidad mula sa iglesya ay dapat may mahabagin na pag-ibig, mabanayad na katotohanan, at ang tunay na kababaang loob. Ang pagmamahal sa iba ay nangangahulugang pag-aalaga sa kanila at pagbahagi sa kanila ng pag-ibig ni Kristo tumalikodman sila o hindi sa kanilang kasalanan. Ang pagmamahal sa iba ay nangangahulugan na titingnan mo sila ayon sa mga mata ni Kristo, kung paanong tinitingnan niya (at patuloy na tinitingnan) tayo sa ating mga kasalanan. Madalas, ang ating

²⁰ (Mula sa artikulong “*What Does the Bible Say about Homosexual: Answering Revisionist Gay Theology*” mula sa *Focus on the Family*. Para sa buong artikulo, bisitahin ang: http://media.focusonthefamily.com/fottf/pdf/channels/social-issues/what-does-the-bible-say_final3.pdf?refcd=209501)

kaugnayan sa ibang tao ang nagsisimulang gumabay sa taong iyon patungo sa isang nakapagliligtas na ugnayan kay Kristo. Kaya naman, ito’y gawain ng Banal na Espiritu, na karaniwang kumikilos sa loob ng isang lokal na iglesya, upang papanumbalikin sa pagiging buo.

Gayunman, ang pagmamahal sa isang tao ay nangangahulugan rin ng pagsasalita ng katotohanan, kahit pa ito’y tanggapin nang may pagkagalit o pagwawalang-bahala. Ang pagbabahagi ng Salita ng Diyos ay maaaring makapagligtas sa isang lalaki o babae mula sa habambuhay ng mga maling desisyon, pagkalito, kasalanan at pagdurusa. Hindi lahat ay handang tumanggap ng mga utos ng Bibliya. Ang pasensya at kahinahunan ay dapat gumabay sa ating mga talakayan tungkol sa katotohanan. Dapat tayong makinig nang may bukas na puso at gumamit ng banal na kasulatan nang may pagmamahal at pag-unawa. Dapat nating ipakita ang ating tunay na pangangalaga sa tao, upang pahalagahan nila ang ating sinasabi.

Ang tunay na kababaang loob ay mahalaga sa mensaheng Kristiyano. Ang kapakumbabaan ay nagmumula sa pakikipag-usap at oras sa Diyos; pagkilala, pagtatapat at pagtalikod sa ating sariling kasalanan; at pagyakap sa malalim na pag-ibig ng Diyos na ipinahayag sa krus. Dapat nating hayaan ang pagmamahal at pakikiramay na maging motibo natin kaysa sa takot, galit, at poot.

Pag-aaral ng Talata – Roma Bahagi 2, Talata 1

Mga Tala Bersikulo-Bersikulo (Patuloy)

(1:28) Dahil tinanggihan nila ang Diyos sa kanilang pag-iisip gayundin sa kanilang paraan ng pamumuhay, ang kanilang paraan ng pag-iisip at pilosopiya sa buhay ay naging kasing baluktot ng kanilang pagkilos. May isang laro sa mga salita sa Griego na nagpapakita na dahil tinanggihan nila ang Diyos, iniwan sila ng Diyos sa isang isipang itinatangi ng Diyos –ibigsabihin, tumigil na sa pag-impluwensya. Binigyan ng Diyos ang tao ng malayang kalooban at hinayaan itong gumawa sa sarili. Pagkatapos ng ilang panahon, hinahayaan ng Diyos ang mga lubusang tumanggi sa kanya upang maging malaya sa kanyang impluwensya. Ang kanilang kaisipan sa gayun ay sumusunod sa daan ng kasalanan nang hindi hinahadlangan ng Diyos.

Ang mga pangungusap na iniwan na sila ng Diyos at ibinigay na sila ng Diyos (1:24, 26, at 28) ay nagpapahiwatig na ang mga taong ito ay nasa

“Mahirap matanto ang lubos na sira na idinudulot ng kasalanan sa personalidad ng isang tao. Lampas pa sa kahinaan ng kalooban na siyang bumigay at pagtawag ng mga napukaw na emosyon, naroon ang kaisipan na pinahina at pinapaging alipin ng pagnanasa. Tinuruan itong magbigay ng mga pagdadahilan sa halip na ibigay ang tunay na pangangatwiran. Nagpapasya muna, at pagkatapos ay saka mag-iisip. Nagbibigay ito ng pagdadahilan, sa halip na mga dahilan. Kung minsan nagsasabi ito ng mga katotohanan subalit hindi sa lahat ng pagkakataon. Hindi ito mapagkakatiwalaan... ipinagpalit niya ang katotohanan sa kasinungalingan, ang Diyos para sa pagsamba sa diyos-diyosan, katalinuhan sa kamangmangan...”

-Wilbur Dayton

kundisyong walang pag-asa at gumawa ng mga pagpiling hindi na nila mababaligtad (ihambing sa 2 Tesalonica 2:10-12).

Ang isipan at pag-iisip ng mga tao ay negatibong naapektuhan ng kasamaan. Ang kasamaan ay humahadlang sa mga tao kapag kailangan nilang gumawa ng moral na mga desisyon. Nagiging sanhi ito upang bigyang dahilan ng mga tao ang kanilang mga makasalanang pagnanasa at pagkilos.

► Ano ang ilang halimbawa ng hindi makatwirang pagdadahilan na ibinibigay ng mga tao para sa kanilang mga kasalanan?

(1:29-31) Sa mga talatang ito, nakikita natin ang isang listahan ng mga matitinding kasalanan. Hinahadlangan ng kultura at ng pamahalaan ang mga tendensiyang ito, subali't ang mga ito'y nananatili sa puso ng makasalanang tao. Kung aalisin ang mga paghadlang ng kultura at pamahalaan, maraming tao ang madaling magiging mga malupit.

Ang mga kasalanan at paglalarawan sa mga makasalanan na nakalista dito ay hindi lahat ganap na naiiba sa isa't isa. Narito ang ilan sa mga pangunahing ideya na ipinahiwatig ng bawat isa.

Kalikuan – isang pangkalahatang salita na maaaring tumukoy sa lahat ng uri ng kasamaan.

Kahalayan – kahit anong uri ng sekswal na kasalanan.²¹

Kasamaan – isa ring pangkalahatang salita para sa maling gawain at masamang ugali.

Kasakiman – madalas gamitin ang salitang ito sa mga sulat sa Griyego para ilarawan ang pagiging gahaman. Inilalarawan nito ang isang tao na inuuna ang kanyang sarili, na binabalewala ang kapakanan ng ibang tao. Kasama dito ang maling paggamit sa posisyon ng kapangyarihan para kumita.

Pagkamuhi – kasamaan ng kalooban at ugali na gustong gumawa ng masama.

Puno ng Inggit – kagustuhan sa kung ano meron ang ibang tao, at naiinis sa mga taong may magagandang bagay.

Pagpaslang – ang ilegal, sinadyang pagpatay ng kapwa, bunga ng matinding galit o poot.

Pag-aaway – mahilig makipagtalo, marahil ay mula sa inggitan.

Pandaraya – panloloko, pagbibigay ng patibong upang malinlang ang iba.

Katusuhan – galit sa kapwa, handang manakit kahit walang dahilan.

Mahihilig sa Tsismis – palihim na naninira ng kapwa.

²¹ Ang ilang manuskritong Griego ang hindi nagtataglay ng salitang ito sa listahang ito..

Mapanirang-puri – sinisira ang pangalan ng ibang tao sa pamamagitan ng pagsasabi ng masama o huwad na mga bagay tungkol sa kanila.

Mga Napopoot sa Diyos – Nakikita nila ang Diyos bilang isang kaaway dahil alam nilang hinahatulan sila ng kanyang mga utos.

Mga Walang-pakundangan – Ang mga taong ito ay mayabang at malupit. Kung mahina siya, gusto niyang insultuhin ang dapat igalang. Kung makapangyarihan siya, malupit siya sa iba at labis na naghihiganti sa mga taong hindi nagpapakita ng respeto na kanyang ninanais.

Mga Palalo – Ang kayabangan ay ang may mataas na pagtingin sa sarili . Ito ang ugat ng lahat ng kasalanan dahil ito ang nag-uudyok sa tao na pamunuan ang kaniyang sariling buhay bilang pagsuway sa kaniyang Maylalang.

Mga Mapagmataas – itinataas ang sarili. Ang mga ganitong tao ay makasarili. Kung titingnan ang iba pang mga katangian dito, itinataas nila ang kanilang mga sarili ng may panlilinlang, gamit ang ibang tao at sat upang makapinsala sa iba.

Mga Manggagawa ng Masasamang Bagay – Sila ay tuso sa pag-iisip ng masama at mga nakakasamang bagay.

Mga Suwail sa Mga Magulang – ang pagkawasak ng pamilya ay ang resulta ng kasalanan at humahantong sa higit pang pagkakawatak-watak ng lipunan. Ang makasalanang pag-uugali ay maagang lumilitaw sa isang bata na nagrerebelde laban sa unang awtoridad na kanyang nakikilala.

Mga Hangal – walang kamalayan sa mga pagpapahalagang moral. Ang taong ito ay hindi nahihikayat sa pamamagitan ng pangangatwiran batay sa moralidad. Hindi ito kakulangan sa katalinuhan, kundi ang baluktot na asal na siyang resulta ng isang masamang puso.

Mga Hindi Tapat sa Kanilang Mga Pangako – hindi mapagtitiwalaan. Tinalikuran na ang moralidad at awtoridad, pagkamuhi sa ganap na katotohanan na hindi maaaring baluktutin para sa kanila, at laging inuuna ang sarili, sumisira sa kanilang mga pangako.

Hindi Mapagmahal – kabaligtaran ng pagkakaroon likas na pag-aalaga at pagmamahal . Kaya nilang iwan ang pamilya para lamang masunod ang kagustuhan nila. Ang pinakapangunahing likas na pag-ibig ay maaaring mabaluktot. Maaari nilang abusuhin ang mga taong nakadepende sa kanilang pag-aalaga.

Hindi Mapalulugod – hindi mapapasaya.²²

Mga Walang Awa – walang malasakit. Maaari nilang pagmasdan ang pagdurusa nang walang habag. Hindi sila lilihis mula sa masamang landasin sa pamamagitan lamang ng paghihirap na kanilang makikita sa ibang tao na magiging sanhi ng kanilang maling kilos.

²² Maraming manuskritong Griego ay hindi isinama ang salitang ito sa kanilang listahan.

Hindi sila naantig sa magsisisi sa pamamagitan ng paghihirap na kanilang makikita na naging sanhi ng kanilang mga maling gawain.

(1:32) Nalalaman nila na mali ang mga bagay na ito. Ang mga pagano ay hindi matapat sa pagsunod kahitpasakatotohanang taglay nila. Nalalaman nila na sila’y nasa ilalim ng paghatol. Gayunman, hindi lamang nila sinusunod ang kasalanan, kundi sinasang-ayunan panila ang kasalanan ng iba. Ang moralidad ng lipunan ay sobrang bumababa na at ang nagiging bagong pamantayan ng ugali ay nagpapahintulot na ng imoralidad.

Ang isang tao na lubusang tumatanggap sa kasalanan ay nagpapatunay na siya ay isang makasalanan at nagpapatunay din sa iba bilang mga makasalanan. Siya ay nalilibang ng mga kasalanan ng iba. Pinalakpakan ng mga tao ang patayan at pagtutunggali sa mga arena sa Roma. Maraming tao sa modernong panahon ang natutuwa sa panood ng mga karahasan at mga gawaing sekswal na immoralidad. Humahanga sila sa mga taong nagiging mahusay sa dami ng kasalanang kaya nilang gawin.

Ganito Ba Ang Bawat Makasalanan Hindi Pa Nagbabalik-loob?

Hindi bawat tao ay aktibong nakagawana ng lahat ng kasalanang ito. Gayunman, ang bumagsak na sangkatauhan ay may pasibilidad na makagawa ng lahat ng mga kasalanang ito, at bawat tao ay maaaring nagawana ang alinman sa mga kasalanang ito kung sila ay nasa iba’t-ibang pagkakataon.

Si Seneca ay isang Romanong pilosopo at opisyal ng pamahalaan na nabuhay sa panahon ni Pablo. Hindi siya isang Kristiyano at hindi pamilyar sa Biblia, subali’t naobserbahan niya na ang posibilidad na magkasala ay nasa bawat isang tao. Sinabi niya, “Ang lahat ng bisyo ay umiiral sa lahat ng tao, subali’t hindi lahat ng bisyo ay malinaw na nalalantad sa bawat tao.”²³ Makikita natin na ang paglalarawan ni Pablo sa makasalananang hindi pa nagbabalik-loob ay maaaring mailapat sa lahat ng panahon at lahat ng kultura.

Ang pamahalaan at mga pamantayan ng lipunan ay nakakapigil sa karamihan sa tendensiyang masama ng mga indibidwal. Maraming tao ang nagtatago sa kanilang mga puso at isipan ng mga makasalananang pagnanasa na hindi nila lantarang ipinakikita dahil nais nila ang pagtanggap ng iba. Ang mga tao ay may lihim na tendensiya tungo sa kasalanang nakalista sa talatang ito at nagkasala na ng mga kasalanang ito sa kanilang puso.

Aplikasyon ng Talata

Ang talatang ito ay pangunahing isang paglalarawan ng mga tao sa mga lipunang hindi pa nakaririnig ng ebanghelyo. Tinatanggihan nila ang kaalaman tungkol sa Diyos na nahahayag sa sannilikha at sa kanilang mga budhi. Pagkatapos, nakatagpo sila ng ibang bagay na kanilang sinamba na nagpahintulot sa kanila na ipagpatuloy ang mga pagnanasa ng

²³ Quoted by F.F. Bruce, *The Epistle to the Romans, in Tyndale Bible Commentaries* (Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans Pub. Co., 1963), 87.

kanilang makasalanang kalikasan, at ang kanilang mga pagnanais ay naging baluktot. Ipinapaliwanag ng talatang ito kung bakit kailangan ng mga taong ito ang ebanghelyo.

Mahalaga ang talata sa bawat isa, dahil inililista nito ang iba't-ibang kasalanan at lahat ng kasalanan ay kinamumuhian ng Diyos. Ito rin ay isang babala na ang lahat ng kasalanan ay may tendensiya na akayin ang makasalanan sa mas matinding kabuktutan. Ang mga taong nakarinig ng ebanghelyo at tumanggi rito ay nanganganib na dumaan sa parehong proseso ng pagkawala ng kanilang pag-unawa sa tama at mali.

Ipinapaliwanag ng talata ang kalagayang nakikita natin sa ating sariling mga lipunan, bagaman naipangaral na roon ang ebanghelyo. Ang mga kultura ay nakakahanap ng paraan upang gawing katanggap-tanggap ang mga kasalanan, at hindi pinapansin ang mga pamantayan ng Diyos.

Isang Patotoo

Si Shmagi ay ipinanganak sa bansang Georgia, sa Silangang Europa. Ang mga magulang ni Shmagi ay mga ateista, at hindi siya nagsisimba noong bata pa siya. Ang ibig sabihin ng kaniyang pangalan ay "mabilis na magalit", at ang pangalan ay angkop sa kaniyang ugali. Madalas siyang masangkot sa gulo noong siya ay binata. Matapos mahatulan ng mga krimen, ipinadala siya sa bilangguan sa Russia sa loob ng dalawang taon. Pinalaya siya at ibinalik sa Georgia sa panahon ng pag-aalsa ng Georgia laban sa Russia.

Ang atay ni Shmagi ay napinsala nang husto ng alak, at sinabi sa kanya ng isang doktor na hindi na siya mabubuhay nang matagal. Si Shmagi ay hindi nasisiyahan sa kanyang buhay at nagsimulang makaramdam ng pagnanais na makilala ang Diyos. Hiniling niya sa ilang Kristiyanong kaibigan na dalhin siya sa simbahan. Noong una, sinabi nila sa kanya na ang simbahan ay hindi para sa kanya. Pagkatapos ay sinabi nila sa kanya na maaari siyang pumunta sa simbahan, kung nangako siyang hindi makikipagtalos. Pumunta siya at naligtas sa edad na 22. Ang kanyang buhay ay ganap na nagbago.

Si Shmagi ay gumaling sa kanyang sakit sa atay. Hindi niya inaasahan na makakapag-aasawa siya dahil sa kanyang sakit, ngunit binigyan siya ng Diyos ng bagong kinabukasan. Ngayon ay mayroon na siyang asawa at tatlong anak na babae. Si Shmagi ay nagsisilbing pastor at tagapagsanay sa ministryo.

Aralin 2 Mga Katanungan Pagbabalik-Aral

- (1) Sa paanong paraan natatanggap ng mga tao ang Pangkalahatang Kapahayagan?
- (2) Ano ang alam ng lahat ng tao patungkol sa Diyos kahitna wala ang Banal na Kasulatan?
- (3) Ano ang Espesyal na Kapahayagan?
- (4) Ano ang pagsamba sa diyos-diyosan?
- (5) Magbigay ng dalawang paraan na nakakaapekto sa pag-iisip ng mga tao ang kasamaan.

Aralin 2 Takdang-aralin:

Sumulat ng isang pahina na naglalarawan ng kundisyon ng isang lipunan na hindi pa naririnig ang ebanghelyo subalit tinanggihan na ang Diyos. Ano ang kanilang nalalaman tungkol sa Diyos? Ano ang nangyari sa kanilang pag-iisip? Ilarawan ang kanilang kabuktutan. Ipaliwanag kung bakit hindi lahat ay nagpapakita ng parehong klase ng kabuktutan.

Aralin 3

Ang Pagkakamali ng mga Israelita

Introduksyon sa mga Kasulatan sa Huling mga Araw

Ang mga Kasulatan tungkol sa huling mga araw ay tumatalakay sa suliranin ng pagpapanatili sa pananampalataya sa kabila ng kasamaan at kawalang-katarungan sa mundo. Inilalarawan nito ang isang panahon kung kailan biglang mamagitan ang Diyos sa mundo, magpaparusa sa kasamaan at tutulungan ang kanyang mga tao.²⁴

Ang isang salita na madalas na ginagamit upang tumukoy sa oras ng huling pamamagitan ng Diyos ay *Ang Araw ng Panginoon*. Ang ilan sa mga talata sa Lumang Tipan ay naglalarawan sa Araw ng Panginoon bilang ang panahon kung kailan ang mga bansang Hentil ay parurusahan dahil sa kanilang pakikitungo sa Israel.²⁵ Maraming Hudyo ang nagsimulang mag-isip na wala silang dapat ikatakot sa paghuhukom ng Diyos dahil sila ay mga Hudyo. Sinikap ipakita ng mga propeta na sila rin ay hahatulan kung sila ay makasalanan (Zefanias 1:12, Amos 5:18-27) at hindi sila ililigtas dahil lamang sa sila ay mga Hudyo; ngunit nanatili pa rin ang ganitong pag-iisip.

Para sa mga Hudyo mahirap tanggapin na silaman ay nangangailang iligtas. Halimbawa, ang pagbabautismo ay isang seremonya na kanilang ginagamit upang ibilang ang mga Hentil sa Judaismo. Hindi nila binabautismuhan ang mga Hudyo. Binautismuhan ni Juan Bautista ang mga Hudyo, at ang kanyang ginawa ay nakasama ng loob ng ilang Hudyo na nag-iisip na hindi na nila kailangang mabautismuhan o magsisi dahil sila ay mga anak ni Abraham (Mateo 3:9).

Sa aklat ng mga Roma, tinukoy ni Pablo ang "araw ng poot" (2:5) at ang "araw kung kailan maghuhukom ang Diyos" (2:16). Ang mga pagtukoy na ito ay kasunod ng kanyang tema sa 1:16-18, na ang ebanghelyo ang kaligtasan mula sa poot ng Diyos. Sa 2:2-3 ginimbal niya ang mga Hudyo na nagmamatuwid-sa-sarili sa katotohanan na siya man ay may dahilan upang katakutan ang araw ng Panginoon. Kahit ang mga Hudyo ay nangangailangan din ng kaligtasan.

Pag-aaral ng Talata – Roma Bahagi 2, Talata 2

Sa araling ito, nagpapatuloy tayo sa pag-aaral ng Bahagi 2 ng aklat ng Roma: Sa huling aralin, pinag-aralan natin ang talata na naglalarawan sa pagkakamali ng mga Hentil. Ang talatang ito (2:1-29) ay naglalarawan ng "Pagkakamali ng mga Israelita."

²⁴ Kabilang sa mga apocalyptic scripture sa Lumang Tipan ang Daniel, Zacarias, Joel, Ezekiel 37-39, at Isaias 24-27. Sa bagong Tipan, naroon ang Mateo 24, Lucas 21, Marcos 13, 2 Tesalonica. 2, at Pahayag.

²⁵ Ang ilang halimbawa ay Zacarias 12 at Joel 3.

Ang Bahagi 2 ay 1:18-3:20. Ang pangunahing punto ng Bahagi 2 ay: Ang bawat isa sa mundo ay sumuway sa hinihingi ng Diyos at nasa ilalim ng kahatulan. Walang sinuman ang maaaring maligtas batay sa pagtugon sa mga hinihingi ng Diyos dahil ang bawat isang tao ay lumabag na sa mga iyon.

Una, ipinaliwanag ni Pablo na tinanggihan na ng mga Hentil ang pagkakilala sa Diyos at bumaling sa mga diyos-diyosan at makasalanang mga pagnanasa. Pagkatapos, inilarawan niya ang kalagayan ng mga Israelita, na nagtataglay ng kautusan ng Diyos subali't hindi naman ito sinunod. Pag-aaralan natin ngayon ang talata tungkol sa mga Israelita.

Dito lumipat si Pablo mula sa pagtukoy sa ikatlong panauhan (sila) at lumipat sa ikalawang panauhan (kayo). Sa bahaging ito, nagsasalita siya sa sinumang tao na nag-iisip na hindi angkop para sa kanila ang ebanghelyo dahil natugunan na nila ang isang pamantayan ng pagiging matuwid. Karamihan sa mga Hudyo ay kabilang sa categoryang ito, at ang seksiyong ito ay tuwirang nagsasalita patungkol sa kanila (2:17); subali't ang mga Hentil na may mataas na pamantayang moral ay maaari ring kabilang sa parehong pagkakamali. Ipinapakita niya na ang taong nag-iisip na siya ay matuwid nang walang biyaya, sa katotohanan siya ay mapagkunwari at nagkakasala.

Pangunahing Punto ng Kabanata 2

Ang mga Hudyo ay nagkasala ng parehong mga kasalanan na ginawa ng mga Gentil at hahatulan din ng Diyos.

Buod ng Kabanata 2

Ang 2:1, 11 ay nagpapahayag ng pangunahing punto. 2:1 ay nagsasaad na ang mga Judio ay pare-parehong nagkasala; 2:11 ay nagsasaad na ang Diyos ay walang kinikilingan. Ang natitirang bahagi ng kabanata ay bumubuo ng isang kaso para sa mga pahayag sa mga talatang iyon. Ang mga ito ay hindi mapapatawad, tulad ng mga pagano ay walang dahilan (1:20).

Ipinakikita ng 2:13, 17 kung bakit inaasahan ng mga Hudyo na papaboran sila - dahil natanggap nila ang paghahayag ng Diyos at may relihiyong batay dito. Sa Roma 1, Itinatag ni Pablo ang katotohanan na ang mga Hentil ay karapat-dapat sa paghatol. Bawat Hudyo ay sasang-ayon dito. Ngunit sa 2:1, sinindak ni Pablo ang mga Hudyo sa pamamagitan ng paglalantad ng kanilang pagkakasala. Nilabag din nila ang batas at karapat-dapat sa parehong paghatol gaya ng mga Gentil! Inaasahan nilang mapapatawad sila dahil sila ay mga Hudyo na kumikilala sa batas ng Diyos at may tamang relihiyon.

Milyun-milyong tao ngayon ang nasa categoryang ito. Iniisip nila na sila ay tinatanggap ng Diyos dahil naniniwala sila sa Diyos at nagsasagawa ng mga relihiyosong kaugalian habang patuloy silang gumagawa ng kasalanan.

► May mga tao ba sa inyong lipunan na nagkakamaling isipin na sila ay mga Kristiyano? Bakit ganun ang tingin nila?

► Dapat basahin ng isang mag-aaral ang Roman 2:1-29 para sa grupo.

Mga Tala Bersikulo-Bersikulo

(2:1) Na ang mga Hudyo ay walang dahilan ay tumutugma sa kalagayan ng mga Hentil na walang dahilan (1:20). Ang ideyang iyon ay magiging kagulat-gulat sa isang makasarili na Hudyo, tulad ng sa modernong tao na nag-iisip na siya ay sapat na mabuti.²⁶

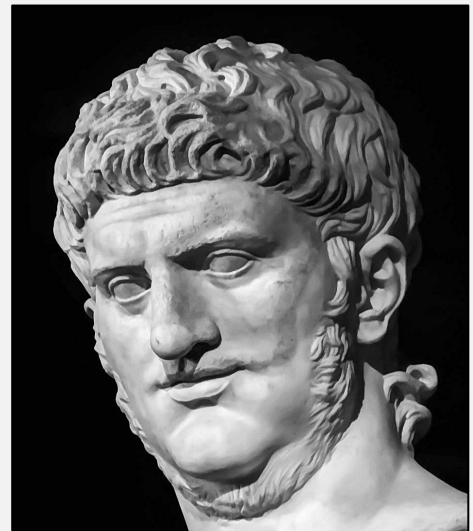
Sa paghatol sa iba, hinatulan na nila ang kanilang mga sarili, dahil sila ay nagkakasala ng parehong mga kasalanan. Ang kanilang kaalaman sa katotohanan ay nagpataas sa kanilang responsibilidad. Sinabi ni Hesus na may mga lunsod sa Israel na hahatulan nang mas mabigat kaysa sa Sodom at Gomorra (Mateo 11:21-24).

Ang talatang ito ay tumutukoy sa isang taong nag-iisip na maaari niyang hatulan ang iba at ariin ang kanyang sarili bilang inosente. Ang mga huling bahagi ng kabanata ay naglalagay sa Diyos sa tungkulin ng isang hukom at ipinapakita kung paano naiiba ang kanyang paghatol kung ihahambing sa mga taong humahatol sa paraang nagbibigay ng pabor sa kanilang sarili.

(2:2-3) Ang paghatol ng Diyos ay batay sa lubos na pamantayan. Ang Diyos ay hindi humahatol sa pamamagitan ng nagbabago at hindi tiyak na pamantayan ng tao.

(2:4) Nagbigay ang Diyos ng espesyal na atensiyon sa mga Hudyo, kaya't iniisip nila na babaluktutin din niya ang katuwiran para sa kanilang pabor. Ang totoo, ang kanyang kabutihan sa kanila ay may layuning akayin sila sa pagsisisi, at hindi ang alisin ang katarungan. Maraming tao ang namumuhi sa kabutihan ng Diyos sa pagtingin dito bilang kagandahang-loob lamang at pagpapabaya. Ang nais ng makamundong tao mula sa Diyos ay ang benepisyong materyal kasama ng pagsasawalangkibo sa kanyang kasalanan. Kapag tiningnan natin ang kabutihan ng Diyos sa ganitong paraan ay katulad na rin ng pagkamuhi dito. Ang mga nakakikilala sa Diyos ay mas higit na may kasalanan dahil ang kanyang kabutihan ang nagbibigay sa kanila ng pagkakataon upang magsisi.

(2:5) Ang paglipas ng panahon na sila ay nagpapatuloy sa pagkakasala sa halip na magsisi ay

Nero

Si Nero ay emperador noong A.D. 54-68. Nasa kapangyarihan siya nang pumunta si Pablo sa Roma. Siya ay lubhang malupit at napopoot sa mga Hudyo at Kristiyano. Isinulat ng mga naunang istoryador na kung minsan ay sinusunog ni Nero ang mga Kristiyano para sa liwanag sa kanyang bakuran.

²⁶ Image: "Nero", uploaded by David Jones on Dec 24, 2011, retrieved from <https://flickr.com/photos/cloudsoup/6564103675/>, licensed under CC BY 2.0, desaturated and cropped from the original.

nag-iipon ng poot. Dahil nalalaman nila ang katotohanan, sila ay may higit na pananagutan, at samakatuwid, ang poot ng Diyos ay dumarami laban sa kanilang pagsuway.

(Ang sumusunod na bahagi ay mahalaga sa pag-unawa sa mga natitirang bahagi ng kabanatang ito.)

Ang Paghatol sa Mga Gawa

► Kapag nagtungo tayo sa paghatol sa hukuman, magiging mahalaga ba ang mga ginawa natin sa mundo?

Ang pangwakas na paghatol ay ang pagbibigay halaga sa mga gawa. Parurusahan ng Diyos at gagantimpalaan ang mga tao ayon sa kanilang mga ginawa. Magkakaroon ng iba't-ibang antas ng kaparusahan at gantimpala sa iba't-ibang tao (Hebreo 2:2, Hebreo 10:28-29, Mateo 10:42, Lucas 12:47-48, 2 Corinto 5:10).

Ang kaisipan na ang mga makasalanan ay pinarusahan ng kamatayan dahil lamang sa hindi paniniwala ay hindi ayon sa kasulatan. Sa Pahayag 20:12, ang mga tao ay hinahatulan ayon sa talaan ng kanilang mga ginawa. Sinasabi ng 2 Corinto 5:10 na tayong lahat, kabilang ang mga mananampalataya ay hahatulan ayon sa ating mga gawa. Ang 1 Corinto 3:12-15 ay nagpapakita na ang mga Kristiyano ay tatanggap ng iba't ibang gantimpala depende sa kanilang motibo at kasipagan, at sa kalidad (ginto, pilak, mahalagang bato; kahoy, ginikan, dayami) ng kanilang pagkakagawa. Ang lahat ng Kristiyano ay gagantimpalaan para sa kanilang mga gawa dahil ang lahat ng tunay na Kristiyano ay nagbubunga ng mabubuting mga gawa. Ang mga gawa ng mananampalataya na hindi papasa sa pagsubok sa paghatol ay masusunog sa apoy.

Ipinahihiwatig ng Roma 2 na may mga taong hindi pa naririnig ang ebanghelyo ng Bagong Tipan ay hindi hahatulan dahil sa kanilang mga gawa (tingnan ang 2:7, 10, 13, 26-27). Hindi ito nangangahulugan na mayroong mga tao na hindi kailanman nagkasala at sa makatuwid ay maaaring matanggap dahil sa mga gawa nang hiwalay sa biyaya; sapagkat ang 3:19-20 ay nagsasabi na ang lahat ay nagkasala. Ang mga taong tinatanggap ang mga gawa ay mga taong may karanasan sa biyaya na tinatawag na pagtutuli ng puso. Ang kanilang mga gawa ay tinatanggap ng Diyos (2:29).

Ang pagkilos na ito ng biyaya sa puso ay ipinangako sa panahon ng Lumang Tipan:

Tutuliin ng Panginoon mong Diyos ang iyong puso at ang puso ng iyong binhi, upang ibigin mo ang Panginoon mong Diyos ng buong puso at kaluluwa mo, upang ikaw ay mabuhay (Deuteronomio 30:6).

Samakatuwid, nalalaman natin na ang sinaunang mga Hudyo ay naligtas dahil sa biyaya, hindi dahil sa mga gawa.

Ang biyayang ito ay para rin sa mga Hentil, nakatanggap man sila o hindi ng Espesyal na Kapahayagan.

Nagsimulang magsalita si Pedro at kanyang sinabi, "Tunay ngang nauunawaan ko na walang kinikilingan ang Diyos, kundi sa bawat bansa ang sinumang may takot sa kanya at gumagawa ng matuwid ay kalugud-lugod sa kanya" (Mga Gawa 10:34-35).

Ang matuwid na gawa ay sumusunod sa pagbabagong puso, bilang patunay ng pagsunod sa Diyos. Ang patunay na ito ang magiging batayan ng panghuling pagbibigay-katwiran na binanggit sa Roma 2:13, 16, ang pagbibigay-katwiran sa huling paghuhukom.

Hindi itinuturo ng talata na ang tao ay maliligtas sa pamamagitan ng mga gawa, kundi ang tunay na pagsunod ang mahalaga, hindi lamang ang pagtataglay ng kautusan. Ito ang sumusuporta sa punto ng talata: na ang mga Hudyo ay nangangailangan din ng kaligtasan dahil sila man ay sumuway rin.

Pag-aaral ng Talata – Roma Bahagi 2, Talata 2

Mga Tala Bersikulo-Bersikulo (Patuloy)

(2:7) Nagbibigay ang Diyos ng buhay na walang hanggan sa mga taong hinahanap ang karangalang nagmumula sa Diyos sa pamamagitan ng pagsisikap sa mga gawaing nakalulugod sa Diyos.

(2:9) Makikita natin dito na ang mga pribilehiyo ng mga Hudyo ay may kalakip na mas malaking pananagutan. Dahil unang dumating sa kanila ang ebanghelyo, sila rin ang nararapat sa unang paghatol.

(2:11) Ito ang susing talata ng kabanata. Ang mga nabubuhay nang nagrerebelde laban sa Diyos ay hahatulan, na walang ibinibigay na pabor dahil sila ay mga relihiyoso.

Isang Pananaw Mula kay Santiago

Sinasabi ni Santiago na ang isang tao ay pinawawalang-sala hindi sa pananampalataya lamang, kundi sa pamamagitan din ng gawa (Santiago 2:24). Subali't sinabi ni Pablo sa Efeso 2:8 na tayo ay naligtas sa pamamagitan ng biyaya at hindi sa pamamagitan ng mga gawa. Sa Roma 3:28, sinabi niya na ang isang tao ay inaaring-ganap sa pamamagitan ng pananampalataya hiwalay sa mga gawa ng kautusan.

Kaya nga, tayo ba ay pinawawalang-sala sa pamamagitan ng magkasamang mga gawa at pananampalataya, o tayo ba ay inaaring-ganap lamang sa pamamagitan ng pananampalataya? Nagsasalungatan ba sina Santiago at Pablo? Hindi, sapagkat hindi sila nagsasalita tungkol sa parehong bagay.

Si Pablo ay nagsasalita tungkol sa kung paanong ang isang tao ay inaring-ganap sa harap ng Diyos. **Ang isang tao ay ginawang matuwid sa pamamagitan ng biyaya sa pamamagitan ng pananampalataya.**

Si Santiago ay nagsasalita tungkol sa kung paanong ang isang tao ay inaaring-ganap sa harap ng ibang tao. **Ang isang tao ay nagpapakita na siya ay may nakapagliligtas na pananampalataya sa pamamagitan ng pamumuhay nang tapat.**

Ang pangunahing punto ng sulat ni Santiago ay pagpapatunay na ang tunay na pananampalataya ay inilalapat sa pamumuhay. Sinabi niya na si Abraham ay inaring-ganap, sa pamamagitan ng kanyang mga gawa. Ang isang tao ay ipinapakita na matuwid sa pamamagitan ng pananampalataya at paggawa ng mabuti. Alam natin na ang isang tao ay isang Kristiyano kung siya ay nagpapahayag na siya at namumuhay din tulad ng isang Kristiyano.

Pinatunayan din ni Pablo na ang mga mabubuting gawa ay sumusunod sa pananampalataya. Sa Efeso 2:10, kasunod agad ng kanyang pangungusap na tayo ay naligtas sa pamamagitan ng pananampalataya, sinabi ni Pablo na tayo ay nilikha ni Kristo Hesus para sa mabubuting gawa.

Hindi magsasalungatan sina Santiago at Pablo. Kapwa sila sasang-ayon na ang nakapagliligtas na pananampalataya ang kumikilos upang maging katanggap-tanggap ang isang tao sa Diyos, at ang mabubuting gawa ay sumusunod sa pagbabalik-loob at nagpapakita na ang isang tao ay naligtas na.

Pag-aaral ng Talata – Roma Bahagi 2, Talata 2

Mga Tala Bersikulo-Bersikulo (Patuloy)

(2:12) Ang nakasulat na kautusan ay hindi siyang gagamitin sa paghatol sa mga hindi panakarinig nito. Sila ay hahatulan sa pamamagitan ng kautusan na ipinahayag ng Diyos sa kanila sa ibang mga paraan. (Tingnan ang 1:20, 2:15.)

(2:13) Na sila ay ituturing na matuwid ay tumutukoy sa pangwakas na paghuhukom. May mga nag-iisip na sila ay ituturing na matuwid dahil taglay nila ang kautusan. Subali't ang pagkaalam sa kautusan subali't wala namang pagsunod ay hindi nagpapawalang-sala.

(2:14) Ang katotohanan na sila ay maaaring gumawa ng mabuti ayon sa likas nilang katangian ay hindi nangangahulugan na sila ay natural na mabuti nang wala ang Diyos. Ipinapakita ng 2:15 na dahil sa kautusan na isinulat ng Diyos sa kanilang mga puso at budhi kung kaya't nagagawa nila ang tama. "Ayon sa likas na katangian" ay nangangahulugan na magagawa nila ayon ayon sa inihayag ng Diyos sa kanilang likas nang wala ang nakasulat na Kasulatan.

(2:15) Ang mga tao na wala ang nakasulat na kautusan ay nagtataglay pa rin ng kautusan sa kanilang moral na kalikasan at makagagawa ng mga espesipikong mga pagpili. Hindi ito nangangahulugan na ang konsiyensiya o budhi ay lubusang mapagtitiwalaan. Ang konsiyensiya ay hindi sa lahat ng detalye ay tumpak, dahil naiimpluwensiyahan ito ng kapaligiran at edukasyon; subali't ito'y isang gabay nawasto sa pangkalahatan. Gayunman, ang lahat ng tao ay makasalanan, maging sa pamantayang iyon, dahil hindi nila laging ginagawa ang nalalaman nilang tama.

Ang 2:15, 16 ay nagpapakita nang paghuhukom ay hindi lamang para sa mga panlabas na gawain, ngunit pati ang mga motibo (Ang mga talatang ito ay nagsasalita patungkol sa puso, mga iniisip, konsiyensya at mga sekreto).

(2:16) Ang pagpapawalang-sala na tinalakay sa talatang ito (unang binanggit sa 2:13) ay hindi pampalit sa pagiging matuwid sa pamamagitan ng pananampalataya. Ito ang pangwakas na pagpapawalang-sala, upang maipahayag na matuwid sa huling paghuhukom.

Ang mga prinsipyong ito ng paghatol ay mahalaga sa ebanghelyo na ipinangaral ni Pablo. Ang mabuting balita ng kapatawaran ayon sa ebanghelyo ay hindi makahulugan kung walang pagkaunawa sa paghatol ng Diyos na darating sa mga hindi papinatatawad. Anumang pagkakamali na sumisira sa wastong pananaw sa katarungan ng Diyos ay sisira din sa ebanghelyo.

Pag-Asa para sa mga Di-mananampalataya na Hindi pa Naaabot ng Ebanghelyo

► Ano ang mangyayari sa mga di mananampalataya na hindi pa nakaririnig ng Ebanghelyo? Paano sila karapat-dapat sa paghatol para sa kasalanan kung wala silang alam?

Ipinahihiwatig ng Roma 2:14-16 na may mga tao na pinipili talaga ang paggawa ng tama, at, sagayun, hindi na sila hahatulan ng kamatayan. Gayunman, alam natin na walang sinumang maliligtas sa pamamagitan ng gawa. Ang bawat isa ay lumabag na sa kautusan at nararapat lang sa paghatol (3:9-10, 19-20). Walang sinumang tao ang maaaring maligtas sa pamamagitan ng merito ng kanyang mga gawa. Samakatuwid, kung ang isang taong di pa nakaririnig ng ebanghelyo ay maligtas, ito ay dapat sa pamamagitan ng biyaya sa pamamagitan ng pagbabayad-sala, kahit pa hindi pa niya naririnig ang ebanghelyo.

Kung ang isang tao ay gumagalang sa Diyos, ituturo sa kanya ng Diyos ang paraan upang magkaroon ng kaugnayan sa kanya. Sinasabi sa Awit 25:14, "Ang pakikipagkaibigan ng Panginoon ay para sa mga natatakot sa kanya, at ang kanyang tipan ay ipinaalam niya sa kanila." Ang tipan ng Diyos ay nagpapakita sa atin kung ano ang kinakailangan para sa kaugnayan sa kanya. Ang isang relasyon sa Diyos ay nangangailangan ng biyaya dahil lahat ng tao ay nagkasala.

May mga taong tulad nina Job, Balaam, at Noe na nakikilala ang Diyos bagaman wala silang Kasulatan. Naroon din si Melchizedek, na isang saserdote ng Diyos, bagaman wala siyang kaugnayan sa anumang sumunod na ginawa ng Diyos sa pamamagitan ng Israel. Ipinapahayag ng Diyos ang kanyang sarili sa alinmang kultura at panahon (tingnan din ang Awit 19:1-4 at Roma 10:18). Ang mga sumasamba sa diyos-diyosan sa Roma 1 ay nasa kawawang kalagayan hindi dahil hindi nila kailanman nakilala ang Diyos, kundi dahil tinanggihan nila ang kanilang nalalaman na.

Ang isa bang di-mananampalataya ay maliligtas kahit hindi niya kailanman marinig ang ebanghelyo? Kung susundin ng isang tao ang katotohanang taglay niya, gagabayan siya ng Diyos upang maunawaan ang sapat upang hanapin at matagpuan ang kapatawaran. Ito ang

kaligtasan sa pamamagitan ng biyaya at hindi sa mga gawa. Ito ay kabaligtaran ng kaligtasan sa pamamagitan ng mga gawa na iniaalok ng karamihan sa mga relihiyon.

Kaya nga't kung ang isang tao ay maaaring maligtas nang hindi naririnig ang ebanghelyo, bakit kinakailangan nating ibahagi sa iba sa lalong madaling panahon ang ebanghelyo? Ang tanong na iyan ay sasagutin sa mga susunod.

Pag-aaral ng Talata – Roma Bahagi 2, Talata 2

Mga Tala Bersikulo-Bersikulo (Patuloy)

(2:17-20) Ang mga Hudyo ay mapagpaimbabaw dahil itinuturo nila ang kautusan habang sinusuway din ito. Ikinalulugod nila ang kanilang tungkulin bilang nagmamay-ari ng kautusan, nakaaalam ng tama, at tagapagturo ng mga walang nalalaman. Mayroong panunuya dito si Pablo habang inililista niya ang sobrang taas ng kanilang pagtingin sa sarili.

Maaaring maging mabentang aklat ang Bibliya kahit sa isang lipunang palayo na sa Diyos. Ipinapakita nito na kinikilala pa rin ng mga tao ang kahalagahan ng kautusan ng Diyos, kahit na hindi nila ito sinusunod.

Kadalasan ay pinapanatili ng mga tao ang isang anyo ng relihiyon bilang pantakip sa kasalanan pagkatapos mawala sa kanila ang espirituwal na realidad ng relasyon sa Diyos.

(2:21-24) Natutuwa ang mga Hudyo sa paghatol sa mga Hentil gamit ang kautusan, subali't sila mismo ay hindi lubusang sumusunod dito. Nilapastangan nila ang Diyos sa pamamagitan ng pamumuhay sa kasalanan habang inaangkin nila ang mataas na espirituwal na katayuan. Gayundin, ang pinaka-karaniwang pagtutol sa Kristiyanismo ay: ang mga Kristiyano ay hindi mabubuting halimbawa ng kanilang inaangkin na kanilang pinaniniwalaan.

(2:25) Hindi nila maaaring sabihing sila ay matuwid sa harapan ng Diyos batay sa kanilang pagiging tuli malibang tinutupad nila ang buong kautusan. Kung nilalabag nila ang kautusan, sila ay katulad din ng mga hindi tuli.

Ang Salitang *Pagtutuli*

► Ano ang kahulugan ng pagtutuli?

Nakikita ng mga Hudyo ang dalawang klase ng tao sa mundo: ang mga kuwalipikado upang makabilang sa tipan sa Diyos at ang mga hindi kuwalipikado. Ang pagtutuli ay ibinigay bilang isang tanda ng tipan sa pagitan ng Israel at Diyos, subali't sa katagalan ay naging kinatawan ng buong set ng mga hinihingi para sa tipan. Samakatuwid, tinawag ng mga Hudyo ang dalawang grupo ng mga tao bilang *ang mga tuli* at *ang mga hindi tuli*. Sa wika ni Pablo, ang pagiging tuli ay karaniwang nangangahulugang paggamit ng buong sistema ng Judaismo bilangang paraan ng pagiging kabilang sa tipan. (Tingnan ang Galacia 5:2-3

para sa halimbawa ng paggamit ng salitang ito.) Ang pagiging tuli sa kahulugang iyon ay isang pagsisikap na maligtas sa pamamagitan ng gawa sa halip na sa pamamagitan ng biyaya.

Pag-aaral ng Talata – Roma Bahagi 2, Talata 2

Mga Tala Bersikulo-Bersikulo (Patuloy)

(2:26) Kapag ang isang taong hindi tuli ay tumutupad sa tunay na intensiyon ng kautusan, hindi siya hahatulan ng Diyos dahil sa hindi siya tuli.

(2:27) Ang paghahambing sa pagitan ng isang matuwid na Gentil at ng isang makasalanang Hudyo ay nagpapakita na ang Hudyo ang may kasalanan, kahit pa taglay niya ang mga anyo ng Judaismo. Sa parehong kahulugan, hinatulan ni Noe ang mundo dahil sa kaniyang pagiging matuwid dahil ipinakita niya ang kahulugan ng tunay na pagsunod (Hebreo 11:7).

(2:28-29) Ang pagtutuli ay isang tanda ng pagkakakilanlan para sa isang Hudyo, na nagpapatunay na siya ay kabilang sa bayan ng Diyos. Sa Deuteronomio 30:6 at sa ilan pang lugar sa Bagong Tipan, ginamit ito bilang isang paglalarawan sa gawain ng Banal na Espiritu kapag binabago niya ang puso ng isang makasalanang upang magkaroon ng kakayahan na mahalín at sundin ang Diyos.²⁷ Ito ang kahalagahan ng pagtutuli para sa Kristiyano.

► Dapat basahin ng isang mag-aaral ang Deuteronomio 30:6 para sa grupo.

Ipinangako ng Diyos sa sinaunang mga Israelita na gagawa siya ng isang operasyon ng biyaya sa kanilang mga puso. Ito ay hindi lamang para sa kanilang mga salinlahi, kundi para sa mga taong nakaririnig ng mensahe sa panahong iyon.

Ang taong inilarawan sa kabanatang ito na gumagawa ng matuwid na gawain nang hindi nalalaman ang Kasulatan ay isang taong tumanggap ng biyaya sa pamamagitan ng pananampalataya, sa pagtanggap sa katotohanang taglay na niya.

Isang Pananaw Mula sa Isaias

Laging ninanais ng Diyos ang pagsunod mula sa puso, sa halip na pormalismo at legalismo, at nag-aalok ng biyaya sa mga tao sa bawat bansa. Pansinin natin ang mga talata mula sa Isaias 56:6-7.

At ang mga dayuhan na sumanib sa Panginoon, upang maglingkod sa kanya at ibigin ang pangalan ng Panginoon, at maging kanyang mga lingkod, bawat nangingilin ng Sabbath at hindi nilalapastangan ito, at nag-iingat ng aking tipan— sila ay dadalhin ko sa aking banal na bundok, at pasasayahin ko sila sa aking bahay dalanginan. Ang kanilang mga handog na sinusunog at ang kanilang mga alay ay tatanggapin sa aking dambana; sapagkat ang aking bahay ay tatawaging bahay panalanginan para sa lahat ng mga bayan.

²⁷ Deuteronomio 30:6, Filipos 3:3, Colosas 2:11-12

Aralin 3 Mga Katanungan Pagbabalik-Aral

- (1) Ano ang inilalarawan ng kasulatan tungkol sa mga huling araw?
- (2) Bakit inaasahan ng mga Hudyo na sila ay papaboran?
- (3) Paano ginagawang matuwid ang isang tao?
- (4) Paano ipinapakita ng isang tao na mayroon siyang pananampalatayang nakapagliligtas?
- (5) Ano ang kahalagahan ng pagtutuli para sa isang Hudyo, at ano ang sinisimbolo nito para sa isang Kristiyano?

Aralin 3 Takdang-aralin:

Sumulat ng isang pahina na naglalarawan ng maling pagkaunawa ng mga Hudyo na maling pag-aakala na sila ay dapat tanggapin ng Diyos. Ilarawan ang mga taong mayroon ding katulad na maling pagkaunawa sa ngayon.

Aralin 4

Mga Kalagayang Unibersal

Ang Biyaya na Naghahatid ng Kaligtasan

Kahit na may ibinigay na handog, ang isang makasalanan ay walang pag-asa kung wala ang biyaya ng Diyos na kumikilos sa kanyang puso. Ang isang makasalanan ay patay sa espirituwal dahil sa kanyang kasalanan, kontrolado ng mga maling pagnanasa, at nasa ilalim ng kapangyarihan ni Satanas (Efeso 2:1-3) Wala siyang kapangyarihan upang baguhin ang kanyang ugali (Roma 7:18-19). Paano siya makatutugon sa ebanghelyo nang may pagsisisi at pananampalataya?

Sinikap na ng mga teolohiko na ipaliwanag kung paano ang biyaya ng Diyos ay tumutugon sa kundisyon ng tao.

Naniniwala si John Calvin na dahil ang tao ay lubusang makasalanan hindi niya pwedeng piliin na tumugon sa Diyos.²⁸ Samakatuwid, ang Diyos ang siyang pumipili kung sino ang maliligtas at kung sino ang hindi. Dahil ilan lamang ang pinili ng Diyos upang maligtas, ang pagbabayad-sala ay para lamang sa kanila at hindi para sa lahat ng tao. Ang mga taong ito ay hindi makapili. Sa biyayang hindi kayang labanan, ang Diyos ang kumikilos upang sila ay magsisi at sumampalataya. Hindi sila kailanman maaaring humiwalay sa kaligtasan dahil ang kanilang kalooban ay nasa ilalim ng kontrol ng Diyos. Ito ang konsepto ni Calvin ng soberenya ng Diyos.

John Calvin

Hindi naniniwala si Calvin na ang nakapagliligtas na biyaya ay nakalaan para sa lahat. Naniniwala siya na walang sinumang maaaring magsisi at sumampalataya nang walang espesyal na biyaya, at naniniwala siyang ang biyayang ito ay hindi ibinigay sa karamihan sa mga tao.

Naniniwala si Calvin na ang isang tao ay hindi makagagawa ng anumang mabuti, tulad ng pagtupad sa isang pangako o pagmamahal sa kanyang pamilya, nang walang tulong mula sa Diyos. Naniniwala siya na binibigyan ng Diyos ang lahat ng tao ng biyaya na nagbibigay-daan sa kanila na gumawa ng mabubuting bagay. Tinawag niya ang biyayang ito "pangkalahatang biyaya." Hindi siya naniniwala na ang pangkalahatang biyaya ay makapagdadala sa isang tao sa kaligtasan.

Si John Wesley ay may ibang pananaw sa biyaya ng Diyos. Nakita niya na ang Biblia ay patuloy na nananawagan sa mga tao upang tumugon sa Diyos. Dahil dito, naniniwala siya

²⁸ Image: "Portretten van Johannes Calvijn..", from the Rijksmuseum, retrieved from <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=85920383>, public domain.

na tunay ang mga pagpili ng tao. Tulad ni Calvin, naniniwala siya na ang tao ay lubusang makasalanan at hindi makatutugon sa Ebanghelyo nang walang tulong mula sa Diyos, subali't naniniwala siya na dumarating ang tulong sa lahat. Naniniwala siya na ang Diyos ay nagbibigay sa mga tao ng pagnanais at kakayahang tumugon, subalit hindi basta basta sila inililigtas. Hinahayaan ng Diyos ang pagpili ng mga tao. Ito ang unang biyaya na dumadating sa bawat tao. Tinatawag ito ng mga teolohiko na "*prevenient grace*" na ang ibigsabihin "naunang biyaya."

Dumarating ang biyaya ng Diyos sa puso ng isang makasalanan, iminumulat siya sa kanyang mga kasalanan at ipinakikita sa kanya na siya lamang ang maaaring sisihin sa kanyang pagkakahiwalay mula sa Diyos. Ang biyaya ng Diyos ang nagbibigay sa kanya ng pagnanais na mapatawad at nagbibigay sa kanya ng kakayahang tumugon sa Diyos.

Kung wala ang biyaya, ang isang makasalanan ay ni hindi maaaring makalapit sa Diyos. Ang biyaya ay dumarating sa bawat tao bago niya simulang hanapin ang Diyos, kahit wala naman siyang ginagawang anuman upang maging karapat-dapat na tanggapin iyon.

Tandaan ang Efeso 2:1-3, anong walang pag-asang paglalarawan ang ibinibigay nito? Subali't tingnan natin ang dalawang talatang nakikita natin pagkatapos ng paglalarawan na ito.

Ngunit ang Diyos, palibhasa'y mayaman sa awa, dahil sa kanyang malaking pag-ibig sa atin, maging noong tayo'y mga patay sa pamamagitan ng ating mga pagsuway, binuhay niya tayo kay Cristo—sa pamamagitan ng biyaya kayo'y naligtas (Efeso 2:4-5).

Kapag ang isang tao ay hindi ligtas, ito ay hindi dahil hindi siya tumanggap ng biyaya, kundi dahil ayaw niyang tumugon sa biyaya na taglay na niya.

► Alin ang unang dumarating, ang paghahanap ng tao sa Diyos o ang pagkilos ng Diyos sa kalooban ng tao? Paano mo iyon ilalarawan?

Pag-aaral ng Talata – Roma Bahagi 2, Talata 3

Sa araling ito, natapos natin ang Bahagi 2: Nakita natin kung paano tinanggihan ng mga Hentil ang kaalaman sa Diyos at bumaling sa mga diyos-diyosan. Taglay ng mga Hudyo ang kautusan ng Diyos subali't hindi naman iyon sinunod. Ngayon, binibigyang buod ng apostol ang kundisyon ng mga tao sa mundo.

Pangunahing Punto ng 3:1-20

Ang bawat isa sa mundo ay makasalanan at nahatulan ng kamatayan sa hukuman ng Diyos.

Buod ng 3:1-20

Ang talatang ito ay nagbuuod sa mas mahabang talata ng 1:18-3:20. Ang 3:19-20 ay nagbuuod sa mas maliit na bahagi ng kasulatan, gayun din ang mas malaking bahagi ng

kasulatan. Ipinapakita ng kautusan na ang buong mundo ay may kasalanan o nagkasala; samakatuwid, walang sinumang maaaring mapawalang-sala batay sa kanyang mga ginawa.

Ang dahilan sa paghahayag ng puntong ito ay upang ang bawat bibig ay mapatigil, (3:19) ay nangangahulugan na walang tao ang may maidadahilan upang bigyang katwiran ang kanyang sarili. Ipinakikita ng 3:9 ang linya ng lohika ni Pablo: Naipakita niya na ang mga Hudyo at mga Hentil ay kapwa nasa ilalim ng kasalanan. Dahil walang sinuman ang may maidadahilan, makatwiran ang Diyos sa pagtrato sa lahat ng mga tao bilang mga makasalanan.

► Dapat basahin ng isang mag-aaral ang 3:1-20 para sa grupo.

Mga Tala Bersikulo-Bersikulo

(3:1-2) Naipakita na ni Pablo na ang mga Hudyo ay hindi maliligtas dahil lamang sila ay mga Hudyo; sila ay hahatulan ayon sa kanilang mga gawa katulad lamang ng mga Hentil. Ang natural na tanong ngayon ay dapat, “Mayroon bang tunay na benepisyong para sa mga Hudyo?” Ang dakilang benepisyong ay: Sila ang tumanggap ng Kasulatan. Halos ang buong Biblia ay isinulat ng mga Hudyo na kinasihan ng Diyos. (Ang ibang mga benepisyong ay nakalistasa 9:4-5.)

Ang parehong tanong ay maaaring itanong tungkol sa anumang anyo ng relihiyon o paraan ng biyaya, tulad ng bautismo, pagiging miyembro ng isang iglesia, komunyong o iba panggawaing panrelihiyon. Hindi sila na kapagbibigay ng katiyakan ng kaligtasan, kaya’t ang isang tao ay maaaring magtanong, “Kung gayon ano ang mabuting naidudulot ng mga ito?” Ang sagot ay: ang mga iyon ay mga paraan ng pagsamba na ibinigay upang tulungan ang ating pananampalataya. Kapag isinasagawa natin ang mga ito nang may pananampalataya, nakakatanggap tayo ng biyaya. Ngunit, kung isagawa natin ang mga ito nang walang pananampalataya at bilang kapalit ng pagsunod, sila ay walang halaga.²⁹

(3:3) Paano kung may ilang hindi matapat? Ang kanila bang pagiging hindi matapat ay nagpapawalang halaga sa katapatan ng Diyos? Ang nagtatanong ay nagpapahiwatig na kung hindi iniligtas ng Diyos ang mga Hudyo na sumuway, ang pangako ng Diyos ay hindi natupad.

Iniiisip nila na ang pabor ng Diyos ay dapat walang kundisyon para sa mga Hudyo. Iniiisip nila na maaari

Pax Romana

Ang *Pax Romana* ay tinatayang mula 27 B.C. hanggang A.D. 180. Ang mga salita ay nangangahulugang “Kapayapaang Romano.” Dahil Ang mga Romano ay nagkontrol ng maraming maliliit na bansa, natigil ang digmaan sa pagitan ng mga bansang iyon. Dahil dito naging posible ang paglago ng kalakalan at ang mga tao ay maaaring maglakbay nang mas madali patawid sa mga national na hangganan.

²⁹ Iminumungkahing basahin: Pangaral ni John Wesley, “Ang mga Paraan ng Biyaya,” na makukuha mula rito <https://holyjoys.org/the-means-of-grace/>

nilang akusahan ang Diyos ng pagiging hindi matapat, kahit pa nabigo rin silang tuparin ang mga kinakailangan dito.

(3:4) Ang tagpo ay tila ang Diyos at ang tao ay magkaharap sa isang hukuman. Patutunayan ang katapatan ng Diyos kung ihahambing sa kawalang-katapatan ng tao. Hindi sinasabi ng apostol na hindi natin dapat suriin ang katarungan ng Diyos. Sinabi niya na kapag sinusuri natin ang mga aksyon ng Diyos, makikita natin na siya ay makatarungan at matuwid sa lahat ng kanyang ginawa.³⁰

Sa bandang huli ng sulat, makikita natin na dahil ang kaligtasan ay may kundisyon, ang katarungan ng Diyos ay ipinapahayag kapwa sa kanyang pagliligtas at sa kanyang paghatol ng kamatayan.

(3:5) Ipinahayag ng apostol na maaaring itanong ng isang tao. "Kung ang ating mga kasalanan ay nagpapakita na ang Diyos ay makatarungan, sagayun, ito'y tumutupad ng isang bagay na mabuti. Sagayun, mali ba kung parurusahan tayo ng Diyos dahil doon?"

► Paanomosasagutinangtanongsatalatang 3:5?

(3:6) Hindi, dahil kung ang kasalanan ng tao ay dapat pabayaang lamang dahil ito'y nagpapakita ng pagiging matuwid ng Diyos, walang kasalanan ang hahatulan. Itinatangi nito ang pangwakas na paghuhukom, na isang mahalagang doktrina para sa sinumang naniniwala sa isang matuwid na Diyos. Dagdag pa rito, ang matuwid na paghatol ng Diyos ay naihayag sa pinakamalinaw na paraan kapag pinarurusahan niya ang kasalanan, subalit hindi niya maaaring parusahan ang kasalanan kung ang kasalanan ay pinawawalang-sala batay sa pagpapakita nito ng kanyang matuwid na hatol. Ang pagtutol ay nagpapawalang-bisa sa kanyang sarili.

(3:7) Muli ang ideya ay iminumungkahi na dahil maging ang ating mga kasalanan ay gagamitin upang luwalhatiin ang Diyos, ang makasalanan ay hindi dapat parusahan. Ito ay isang pagtatangka na bigyang halaga ang mga gawain ayon sa kanilang pangwakas na bunga. Gayunman, ito ay salungat sa katotohanan na ang paghuhukom ay ibabatay sa mga motibo (2:15-16). Gayundin, ang kredito para sa pagkakaroon ng mabuting resulta mula sa mga maling gawa ay lubusang sa Diyos lamang. Hindi nakagawa ng mabuti ang makasalanan dahil sa kanyang kasalanan. Ang kasalanan ay nagbubunga ng masasamang resulta lamang, maliban na lamang kung mamamagitan ang Diyos.

(3:8) Simple lamang na sinasabi ni Pablo na ang mga makasalanan at ang mga nagbibigay-katwiran sa kanilang kasalanan ay nararapat lamang na hatulan. Itinatangi rin niya ang paratang, na itinuturo iyon ng mga Kristiyano dahil ang ating mga kasalanan ay maaaring makagawa ng mabuti sa pamamagitan ng biyaya ng Diyos, kailangan lamang nating aminin iyon at manatiling makasalanan. Ang pag-amin sa iyong pagiging makasalanan ay hindi

³⁰ Tingnan ang "Ang Katarungan ng Diyos sa Paglilitis" sa Aralin 9.

sapat. Ang isang tao ay dapat magsisi; subali't upang tunay na magsisi, dapat niyang makita ang kanyang kasalanan bilang tunay na masama.

(3:9) Ang "tayo" ay tumutukoy sa mga Hudyo. Hindi sila awtomatikong nagtataglay ng espirituwal na kalagayan. Ang lahat ay nasa ilalim ng kasalanan, sila ay nakagawa ng kasalanan at nasa ilalim ng hatol na kamatayan.

(3:10-18) Ang mga talatang ito ay hinango mula sa Mga Awit at mga propeta sa Lumang Tipan.³¹ May mga tao na bumabanggit sa 3:10 at sinasabing ang kahulugan nito ay: walang sinumang matuwid, maging ang isang Kristiyano. Gayunman, ang 3:10-18 ay hindi maaaring paglalarawan sa isang Kristiyano. Kung ang sinuman ay nag-iisip na ito ay paglalarawan sa Kristiyano, isipin lamang ninyo kung ilalagay ninyo ang pangalan ng isang Kristiyanong kilala ninyo sa mga pangungusap na ito. Halimbawa, "ang bibig ni Pastor Aaron ay puno ng pagmumura, ang kanyang mga paa ay mabilis upang pumatay, at wala siyang takot sa Diyos."

Inilalarawan ng mga talatang ito ang pangkalahatang kalagayan ng mga hindi pa isang Kristiyano. Ito ay katulad sa paglalarawan sa 1:29-31. Ang layunin ni Pablo ay maipakita na walang sinumang maaaring mag-angkin ng kaligtasan batay sa kanyang mga gawa. Ipinapakita ng Roma 3:10-18 na walang sinumang matuwid kung hindi siya tumanggap ng katuwiran ng Diyos.

► Paano ka tutugon sa pangungusap na ito: "Walang sinuman ang dapat mag-angkin na siya ay nabubuhay sa tagumpay laban sa tukso dahil sinasabi ng Bibliya na walang sinuman ang matuwid"?

Ang 3:19-20 ay nagbuod hindi lamang ang 3:1-20, kundi maging 1:18-3:20.

(3:19-20) Ang kautusan ay hindi ibinigay upang ipakita sa tao kung paano mapawawalang-sala, kundi upang ipakita na ang bawat isa ay may pagkakasala o may kasalanan na. Ang kautusan ay hindi paraan upang mapawalang-sala, kundi isang paghatol. "Upang matahimik ang bawat bibig" ay nangangahulugan na walang sinuman ang may dahilan o batayan para bigyang-katuwiran ang kanyang sarili. Hindi niya maaaring ipagtanggol ang kanyang sarili sa banal na silid ng hukuman.

Ang isang tao na nag-iisip na dapat niyang panatilihin ang kautusan upang tanggapin siya ng Diyos ay nasa ilalim ng kautusan. Ang pagiging nasa ilalim ng kautusan ay hindi tumutukoy sa makasaysayang panahon ng Lumang Tipan. Ang sinumang tao ay nasa ilalim ng kautusan kung hindi siya nakatanggap ng nakapagliligtas na biyaya; dahil kung siya ay pupunta sa paghatol ng Diyos, siya ay hahatulan dahil sa paglabag sa kautusan. Ang isang tao ay wala na sa ilalim ng kautusan kung siya ay maliligtas dahil siya ay tinanggap ng Diyos sa batayan ng biyaya.

³¹ Awit 14:1-3, Awit 53:1-3, Awit 5:9, Awit 140:3, Awit 10:7, Isaias 59:7-8, Kawikaan 1:16, Awit 36:1

► Ano ang ibig sabihin ng “nasa ilalim ng kautusan”?

Pagbibigay-katuwiran sa Pamamagitan ng Pananampalataya

Ito ay kinakailangan para sa bawat tao na maunawaan kung paano ang isang makasalanang ay maaaring maging ganap sa harap ng Diyos. Walang tunay na kapayapaan o siguradong kagalakan habang tayo ay mga kaaway ng Diyos, sa panahon man o sa walang-hanggan.³²

Nilalang ang mga tao ayon sa wangis ng Diyos at sila’y banal, gaya ng kabanalan ng Diyos na kanilang Manlilikha. Kung paanong ang Diyos ay pag-ibig, gayon din ang lalaki at babae, na namumuhay sa pag-ibig, ay namuhay sa Diyos at ang Diyos sa kanila. Sila’y dalisay, gaya ng pagiging dalisay ng Diyos, mula sa bawat dungis ng kasalanan. Wala silang nalalaman sa kasamaan ngunit sila’y walang kasalanan sa loob at sa labas. Minahal nila ang Panginoon nilang Diyos nang buong puso, buong pag-iisip, buong kaluluwa, at buong lakas.

Binigyan ng Diyos si Adan, isang matuwid at sakdal na tao, ng isang sakdal na kautusan. Ang Diyos ay nangangailangan ng perpektong pagsunod, na ganap na posible. Ngunit sina Adan at Eva ay sumuway sa Diyos (Genesis 3:6).

Kaagad na hinatulan si Adan ng matuwid na paghatol ng Diyos. Binalaan ng Diyos si Adan na ang parusa sa pagsuway ay kamatayan (Genesis 2:17). Sa sandaling matikman ni Adan ang ipinagbabawal na prutas, siya ay namatay. Namatay ang kanyang kaluluwa dahil nahiwalay siya sa Diyos. (Kung wala ang Diyos ang kaluluwa ay walang buhay.) Gayundin, ang kanyang katawan ay naging mortal. Dahil siya ay patay sa espiritu, patay sa Diyos, at patay dahil sa kasalanan, siya ay sumugod patungo sa walang hanggang kamatayan; sa pagkasira ng katawan at kaluluwa sa apoy ng impiyerno, na hindi kailanman mapapatay.

“Kaya’t kung paanong sa pamamagitan ng isang tao ay pumasok ang kasalanan sa sanlibutan, at sa pamamagitan ng kasalanan ay ang kamatayan, kaya’t dumating sa lahat ng mga tao ang kamatayan, sapagkat ang lahat ay nagkasala” (Roma 5:12). Ang kasalanan ay dumating sa pamamagitan ni Adan, na siyang ama at kinatawan nating lahat. Dahil dito, lahat ng tao ay patay—patay sa Diyos, patay dahil sa kasalanan, nabubuhay sa mortal na katawan na malapit nang magwatak-watak, at sa ilalim ng parusa ng walang hanggang kamatayan. Sa pamamagitan ng pagsuway ng isang tao ang lahat ay naging makasalanang (Roma 5:19) at “...isang pagsuway ay dumating ang kahatulan sa lahat ng mga tao...” (Roma 5:18).

Ang lahat ng tao ay nasa ganitong kalagayan—makasalanang at hinatulan—nang gayon na lamang ang pag-ibig ng Diyos sa sanlibutan, na ibinigay niya ang kanyang bugtong na Anak, upang hindi tayo mapahamak, kundi magkaroon ng buhay na walang hanggan (Juan 3:16). Ang Anak ng Diyos ay naging Tao, pangalawang ulo ng pamilya ng tao, pangalawang kinatawan ng buong sangkatauhan. Sa gayon ay dinala niya ang ating mga kalungkutan (Isaias 53:4), at inilagay sa kanya ng Panginoon ang kasamaan nating lahat (Isaias 53:6).

³² Ang bahaging ito ay hinango mula sa pangaral ni Wesley, “Pagbibigay-katuwiran sa pamamagitan ng Pananampalataya,” na makukuha mula rito <https://holyjoys.org/justification-by-faith/>

Siya ay sinaksak dahil sa ating mga pagsalangsang at nabugbog dahil sa ating mga kasamaan (Isaias 53:5). Hinandog niya ang kanyang kaluluwa bilang isang handog para sa pagkakasala (Isaias 53:10). Ibinuhos niya ang kanyang dugo para sa mga makasalanang. Gumawa Siya ng ganap na kasiya-siyang handog para sa mga kasalanan ng buong mundo.

Dahil ang Anak ng Diyos ay nakatikim ng kamatayan para sa bawat isa (Hebreo 2:9), ngayon ay ipinagkasundo ng Diyos ang mundo sa kanyang sarili, hindi ibinibilang ang kanilang mga kasalanan laban sa kanila (2 Corinto 5:19). "Kaya't kung paanong sa pamamagitan ng isang pagsuway ay dumating ang kahatulan sa lahat ng mga tao; gayundin naman sa pamamagitan ng isang matuwid na gawa ay dumating sa lahat ng mga tao ang pag-aaring-ganap at buhay" (Roma 5:18). Dahil sa pagdurusa ng kanyang Anak para sa atin, ginagarantiyahan na ngayon ng Diyos na kanselahin ang kaparusahan na nararapat para sa ating mga kasalanan, ibalik tayo sa kanyang pabor, at ibabalik ang ating mga patay na kaluluwa sa espirituwal na buhay, na nagbibigay sa atin ng katiyakan ng buhay na walang hanggan. Ang pangakong ito ay may isang kundisyon lamang, na binibigyang-daan niya na matugunan natin.

► Ano ang isang kundisyon na binanggit sa huling talata?

Biyaya sa Lumang Tipan

► Anong biyaya at espirituwal na karanasan ang natanggap ng mga taong nabuhay sa panahon ng Lumang Tipan? Bakit mahalaga ang tanong na ito?

May mga taong naniniwala na ang mga tao sa Lumang Tipan ay hindi maaaring magbalik-loob at maranasan ang pagkilos ng Banal na Espiritu. Samakatuwid, hindi nila nakikita ang kahalagahan ng Lumang Tipan para sa mga mananampalataya sa ngayon. Iniisip nila na ang kaligtasan sa biyaya sa pamamagitan ng pananampalataya ay nagsimula sa Bagong Tipan lamang. Iniisip nila na ang mga tao sa panahon ng Lumang Tipan ay maliligtas sa pamamagitan ng kautusan at mga paghahandog.

Ang katotohanan walang sinumang maliligtas sa pamamagitan ng pagsunod sa kautusan o sa pagsasagawa ng mga paghahandog (Hebreo 10:4). Sa gayun, paano sila naligtas? Sa pamamagitan ng biyaya sa pamamagitan ng pananampalataya.

(1) Sinasabi ng Bagong Tipan na ang Ebanghelyo ay nasa Lumang Tipan.

- Itinuturo ng Lumang Tipan ang kaligtasan sa pamamagitan ng pananampalataya kay Hesu-Kristo (2 Timothy 3:15).
- Taglay ni Abraham ang ebanghelyo at pinawalang-sala sa pamamagitan ng pananampalataya (Roma 4:1-3; Galacia 3:6-8).
- Inilarawan ni David ang pagpapawalang-sala sa pamamagitan ng pananampalataya (Roma 4:6-8).
- Ang ebanghelyo ang una; ang kautusan ay sa huli (Galacia 3:17).

- Ipinangaral ang ebanghelyo sa mga tao sa Lumang Tipan katulad ng ginawa natin (Hebreo 4:2).
- Ipinahiwatig ni Hesus na dapat nalalaman na ni Nicodemo ang tungkol sa bagong kapanganakan mula sa kanyang pag-aaral ng Lumang Tipan (Juan 3:10).
- Ang katuwiran ay ibinigay dahil sa pananampalataya (Roma 1:17), ay nasaksihan sa pamamagitan ng kautusan at propeta (Roma 3:21).

(2) Hindi maraming kaalaman ang kinakailangan upang matanggap ang biyaya sa pamamagitan ng pananampalataya.

Ipinangaral ni Hesus ang pagsisipi para sa kapatawaran, subali't hindi ipinaliwanag ang pagbabayad-sala. Naligtas ang mga tao dahil naniwala sila sa kanyang mensahe (halimbawa, ang babaeng Samaritana sa balon, Juan 4:39-42).

Hindi nauunawaan ng mga mananampalataya sa Lumang Tipan ang tungkol sa pagbabayad-sala, kailangan lamang nilang maniwala na ang Diyos ay nagkakaloob ng batayan para sa kapatawaran. Pagtapos sila ay maaaring maligtas sa pamamagitan ng biyaya sa pamamagitan ng pananampalataya, hindi sa pamamagitan ng kanilang mga gawa o mga handog. Ang kanilang mga handog at pagsunod ay pagpapakita ng kanilang pananampalataya. Ganito rin tayo.

Kung ang isang tao ay gumagalang sa Diyos, ituturo sa kanya ng Diyos ang paraan upang magkaroon ng kaugnayan sa kanya. Sinasabi sa Awit 25:14, "Ang pakikipagkaibigan ng Panginoon ay para sa mga natatakot sa kanya, at ang kanyang tipan ay ipinaalam niya sa kanila."

(3) Kinakailangan ang biyaya dahil sa mga utos ng Diyos

Sinabi ni Hesus sa Mateo 22:37-40 na ang mga pinakamahalagang kautusan ay: Mahalin mo ang Diyos nang lahat ng nasa saiyong puso (Deuteronomio 6:5) at mahalin mo ang iyong kapwa tulad ng pagmamahal mo sa iyong sarili (Levitico 19:18). Hindi matutupad ang mga kautusang ito kung walang biyaya. Iniutos ba ng Diyos ang imposibe para sa mga tao sa Lumang Tipan o sila ay nakasunod sa pamamagitan ng biyaya?

Huwag mong gantihan ang kasamaan (Kawikaan 24:28-29). Gawan mo ng mabuti ang mga gumagawa ng masama saiyong puso (Kawikaan 25:21-22). Kung makita mong nawawala ang baka ng kaaway mo ibalik mo ito sa kanya (Exodo 23:4-5). Huwag mong ipagdiwang ang pagbagsak ng iyong kaaway (Kawikaan 24:17).

(4) Inaasahan ng Diyos na mamuhay nang masunurin ang mga tao sa Lumang Tipan.

Nakalista sa Deuteronomio 27 at 28 ang mga pagpapala sa mga masunurin at mga sumpa sa mga suwail. Kabilang sa mga sumpa ang tungkol sa lahat ng bagay na maaaring isipin. Kung walang biyaya upang maging posible ang pagsunod, ang mga taong ito ay

nakatakdang tumanggap ng lahat ng sumpa at mawala rin lahat ang mga pagpapala sa kanila.

(5) Nagkaloob ang Diyos ng isang pagkilos ng biyaya upang baguhin ang kanilang mga puso.

Sinasabi ng Deuteronomio 30:6 na sila at maging ang kanilang mga salinlahi ay maaaring tumanggap ng pagbabago ng puso, upang sila ay makasunod at mabuhay. Sa Deuteronomio 30:11-20, nakikita natin ang mga sumusunod na punto. Hindi nila maaaring sabihin na ito ay imposibleng tanggapin, dahil ito’y nasa kanilang mga labi at puso – isang pangungusap na binanggit ni Pablo sa Roma 10:6-8 upang tukuyin ang biyayang tinanggap sa pamamagitan ng pananampalataya. Ang usapin ay pagpapasyahan sa kanilang mga puso (Deuteronomio 30:17). Ang pagmamahal sa Diyos ay magbubunga ng pagsunod (Deuteronomio 30:20).

(Tingnan rin ang Deuteronomio 10:12, 16.) Ang hinihingi ng Diyos ay lubusang pagmamahal at pagtatalaga ng puso. Ang pagtutuli ng puso ang daan upang ito ay maging posible.

(6) Ang tunay na bayan ng Diyos sa alinmang panahon ay ang mga nagmamahal at naglilingkod sa kanya.

Sa Roma 2:28-29, Colosas 2:11-12, at Filipos 3:3, lahat ay nagsasabi na ang isang tunay na Hudyo ay espirituwal. Gayun din ang sinabi ng mga propeta. Ang kaligtasan ay depende sa pagsunod ng puso, ang mga handog ay hindi nagbigay-katwiran sa buktot na puso. Inakusahan ni Esteban ang mga Hudyo sa kanyang panahon ng pagiging katulad ng kanilang ninuno sa Lumang Tipan na hindi na tuli sa puso at tainga (Mga Gawa 7:51). Walang panahon na ang mga anyo ng pagsamba ay ang lahat ng hinihingi ng Diyos.

Ipinanalangin ni David, “Nawa’y ang mga salita ng bibig ko, at ang pagbubulay-bulay ng aking puso ay maging katanggap-tanggap sa paningin mo” (Awit 19:14).

(7) Maraming halimbawa ng biyaya sa Lumang Tipan.

- May pagkatakot si Job sa Diyos at tinanggihan ang kasamaan (Job 1:1).
- Si Noe ay matuwid at walang kapintasan sa kanyang henerasyon (Genesis 6:9).
- Nakaranas si Isaias ng paglilinis ng puso (Isaias 6).
- Ipinanalangin ni David ang lubusang paglilinis ng kanyang makasalanang likas (Awit 51)

Ang ebidensiya ay nagpapakita na ang kaligtasan at ang dalisay na puso sa pamamagitan ng pananampalataya ay matatagpuan sa Lumang Tipan. Nangangahulugan ito na ang Lumang Tipan ay mahalaga sa atin. Ang mga direksiyon ng Diyos para sa matuwid na pamumuhay sa Lumang Tipan ay mga direksyon na nagmula sa isang Banal na Diyos sa mga taong dapat mamuhay sa biyaya. Malinaw na maraming mga kautusan ang espesyal para sa panahong iyon at sitwasyon at hindi mailalapat sa atin sa parehong paraan. Sa

Aralin 7 may isang bahagi na nagpapaliwanag kung paano natin ilalapat ang kasulatan sa Lumang Tipan sa ating mga buhay.

Aralin 4 Mga Katanungan Pagbabalik-Aral

- (1) Ipaliwanag ang konsepto ni Calvin ng "pangkalahatang biyaya."
- (2) Ipaliwanag ang konsepto ni Wesley ng "naunang biyaya."
- (3) Sa Roma 3:19, ano ang ibig sabihin ng "upang matahimik ang bawat bibig"?
- (4) Anong malaking benepisyo ng mga Hudyo ang nabanggit sa Roma 3?
- (5) Paano nagiging kapaki-pakinabang sa atin ang mga anyo ng pagsamba?
- (6) Ano ang ipinapakita ng Roma 3:10-18?
- (7) Sino ang nasa ilalim ng kautusan? (Roma 3:19-20)

Aralin 4 Takdang-aralin:

- (1) Sumulat ng isang pahina tungkol sa isa sa mga sumusunod na paksa:
 - Prevenient grace
 - Biyaya sa Lumang Tipan
 - Ang dahilan kung bakit kailangang pawalang-sala sa pamamagitan ng pananampalataya ang mga makasalanan

Maaari kang gumamit ng iba't-ibang talata bukod sa Roma kung kinakailangan.

- (2) Tandaan na kailangan mong mangaral ng tatlong sermon o magturo ng tatlong sesyon para sa ibang mga grupo sa panahon ng kursong ito.

Aralin 5

Ang mga Pamamaraan at Kahulugan ng Pagbibigay-katwiran

Pagbibigay Kahulugan sa Pananampalatayang Nakapagliligtas

► Ano ang pananampalatayang nakapagliligtas? Kung ang isang tao ay may pananampalatayang nakapagliligtas, ano ang ibigsabihin ng kanyang pinaniniwalaan?

Ano ang pinaniniwalaan ng mananampalataya?

(1) Naniniwala sita na wala siyang magagawa upang bigyang-katwiran and kanyang sarili.

“Sapagkat sa biyaya kayo'y naligtas sa pamamagitan ng pananampalataya, at ito'y hindi sa pamamagitan ng inyong sarili, ito'y kaloob ng Diyos; hindi sa pamamagitan ng mga gawa, upang ang sinuman ay huwag magmalaki” (Efeso 2:8-9).

Nalalaman niya na walang bagay siyang magagawa (mga gawa) na maaaring magamit niya upang maligtas, kahit bahagya man lang.

(2) Naniniwala siya na ang handog ni Kristo ay sapat para sa kanyang kapatawaran.

“Siya ang kabayaran para sa ating mga kasalanan, at hindi lamang para sa atin kundi para din sa kasalanan ng buong sanlibutan” (1 Juan 2:2).

Ang *Propitiation* ay nangangahulugang ang handog na nagpapaging posible para sa ating kapatawaran.

(3) Naniniwala siya na pinatatawad siya ng Diyos sa kundisyon ng pananampalataya lamang.

“Kung ipinahahayag natin ang ating mga kasalanan, siya ay tapat at banal na magpapatawad sa ating mga kasalanan at tayo'y lilinisin sa lahat ng kalikuan” (1 Juan 1:9).

Kung iniisip niya na mayroon pang ibang kundisyon, inaasahan niyang maligtas kahit manlang bahagya sa pamamagitan ng mga gawa sa halip na lubusang kaligtasan sa pamamagitan ng biyaya.

Pag-aaral ng Talata – Roma Bahagi 3

Ang Ikatlong Bahagi ay may tatlong talata. Ang una (3:21-31) ay nagpapakita na ang tao ay dapat mapawalang-sala sa paraang inihanda ng Diyos, dahil ang tao ay hindi mapawawalang-sala batay sa kanyang ginawa. Ang Talata 2 (Roma 4) ay gumagamit kay

Abraham at David bilang ilustrasyon ng pananampalatayang nagpapawalang-sala, nagpapakita na ang doktrina ay hindi bago. Ang Talata 3 (Roma 5) ay nagpapaliwanag kung paanong angs handog ni Kristo ang nagpapaging posible sa klaseng ito ng pagpapawalang-sala. Sa araling ito pag-aaralan natin ang lahat ng tatlong talatang ito.

Pangunahing Punto ng 3:21 - 5:21

Ang probisyon ng Diyos sa kaligtasan ng tao ay ang handog ni Kristo, na nagbibigay ng pagpapawalang-sala sa pamamagitan ng biyaya sa pamamagitan ng pananampalataya.

Pag-aaral ng Talata – Roma Bahagi 3, Talata 1

Pangunahing Punto ng 3:21-31

Ang pamamaraan ng Diyos sa pagpapawalang-sala ay sa biyaya sa pamamagitan ng pananampalataya, at ang pagpapawalang-sala sa pamamagitan ng mga gawa ay imposible.

Buod ng 3:21-31

Dahil walang sinuman ang matuwid batay sa kakayahang laging sundin ang lahat ng kautusan, dapat magkaroon ng ibang pamamaraan upang mapawalang-sala. **Ang suliranin (ipinakita sa 3:26) ay upang bigyang-katwiran ng Diyos ang makasalanang at manatiling maging isang matuwid na hukom.** Ang suliranin ay nalutas nang pagbabayad-sala; nagbigay ang Diyos ng isang handog bilang batayan ng kapatawaran. Maaari niyang patawarin ang isang taong nananampalataya, ngunit ang handog ay nagpapakita na itinuturing ng Diyos na seryoso ang kasalanan.

► Dapat basahin ng isang mag-aaral ang Roma 3:21-31 para sa grupo.

Mga Tala Bersikulo-Bersikulo

(3:21) Ang pagiging matuwid na katanggap-tanggap sa Diyos ay natutupad nang hiwalay sa kautusan. Sinasabi ng apostol na ang ideyang ito ay hindi bago, subali't itinuro ng kautusan at ng mga propeta. "Subali't ngayon..." ay tumutukoy sa panahon ng lubusang paghahayag ng ebanghelyo ni Kristo, tulad ng sinasabi ng susunod na talata. (Tingnan din ang talatang 3:25).

(3:22-23) Walang pagkakaiba sa pagitan ng pagliligtas maging sa Hudyo o Hentilman, dahil pantay lamang sila na nahatulan ng kamatayan. Maging sa sinaunang Israel nang sila'y sumunod sa mga ritwal na ibinigay ng Diyos sa kanila, walang sinumang naligtas sa pamamagitan ng mga paghahandog at mga ritwal. Ang sinumang naligtas ay dahil nakatanggap siya ng biyaya bilang tugon sa pananampalataya. (Tingnan ang 3:30).

Ang kaligtasan para sa sinuman ay sa pamamagitan ng pananampalataya. Ang salitang *lahat* ay ginamit ng ilang beses dito. Kung paanong ang lahat ay nagkasala, ang lahat nang sumampalataya ay maliligtas. Ang talatang "sa lahat ng mga sumasampalataya" ay isang pagbibigay-diin sa pagiging bukas ng handog, kung paanong ang talatang "mula sa

pananampalataya hanggang sa pananampalataya” ay nagbibigay-diin sa kundisyon ng pananampalataya (1:17).

(3:24) Ang biyaya ay libre para sa atin, dahil binayaran na ni Hesus ang halaga ng katubusan.

(3:25) Ang mga naunang kasalanan ay ang mga kasalanang nagawa bago dumating si Kristo. Ang mga ito ay hindi nabayaran ng pagsasagawa ng mga seremonya, kundi sa pamamagitan ng kamatayan ni Kristo, bagaman ang mga kasalanang ito ay nagawa nang kanyang kamatayan ay sa hinaharap pa. Pinatawad na ng Diyos ang mga ito batay sa pagbabayad-sala ni Kristo bago paman ito maganap, dahil ito’y nakaplano na mula pa sa pasimula. (Tingnan ang 3:21.)

Ang pagbabayad-sala ay nagpapakita na ang Diyos ay makatuwiran kahit na ang kanyang katarungan ay hindi biglaan. Ipinakita nito na seryoso ang Diyos tungkol sa kasalanan.

(3:26) Ipinapakita ng talatang ito ang kasagutan sa malaking suliranin: Paano maaaring maging makatwiran ang Diyos at bigyan pa rin ng katuwiran ang isang makasalanan? Ang pagbabayad-sala ang nagbigay ng paraan. Naglaan ang Diyos ng handog bilang batayan ng pagpapatawad. Maaari niyang patawarin ang sinumang sumasampalataya, ngunit ang handog ay nagpapakita na itinuturing ng Diyos na mabigat ang kasalanan

► Ano ang magiging suliranin kung pinatawad ng Diyos ang mga tao nang walang pagbabayad-sala?

Ang Diyos ang makatwirang hukom ng sanlibutan. Ipinahayag niya na ang kasalanan ay talagang seryoso na ito ay may pangwalang-hanggang kaparusahan. Nahiwalay ang mga tao mula sa Diyos dahil sa kasalanan. Ang Diyos ay responsable sa pangwakas na katarungan para sa sanlibutan, ang gantimpala para sa mga taong gumagawa ng mabuti at parusa para sa mga gumawa ng masama.

Ang pagpapatawad nang walang batayan ay sasalungat sa mismong pagkakakilanlan ng Diyos. Ito ay hindi magpaparangal sa kanya dahil lilitaw na siya ay hindi nananatili sa kanyang tugon sa kasalanan. Tila hindi siya magiging makatarungan kung parurusahan niya ang ilang tao at patatawarin naman ang iba. Hindi ito maliit na suliranin lamang, dahil ang buong sanlibutan ay umiiral upang luwalhatiin ang Diyos. Paano tunay na sinserong luwalhatiin ng tao ang Diyos kung hindi nila iniisip na siya ay makatarungan?

Ang solusyon ay dapat isang bagay na nagpapakita na seryoso ang kasalanan, nagkaloob ng isang dahilan para sa kapatawaran, at nagpapakita ng kalikasan ng Diyos; upang patuloy na maparangalan ng mga tao ang Diyos bilang banal at makatarungan.

Ang pagbabayad-sala ay tumutugon sa pangangailangang iyon. Ang paghahandog ni Hesus ng kanyang sarili sa krus ay nagpakita na ang kasalanan ay seryoso. Ang pangangailangan ng pagsisisi ay daan upang kilalanin ng makasalanan ang kasamaan ng kanyang kasalanan. Ang libreng handog na kaligtasan para sa lahat ay ginagawang pang-indibidwal ang pagpili.

Sagayun, magiging makatwiran para sa Diyos na patawarin ang mga taong tatanggap nito at hindi patawarin ang mga tumatanggi rito.

Bakit hindi niya pinatatawad ang mga hindi nagsisisi? Kung patatawarin ang isang tao na nagpapatuloy sa kasalanan nang walang pagsisisi ay magpapawalang-halaga sa layunin ng pagbabayad-sala: ang magkaloob ng kapatawaran habang ipinapakita ang katarungan ng Diyos.

(3:27) Walang batayan ang pagtataas-sa-sarili sa pagkakamit ng kaligtasan. May mga tao na naniniwala na mapagmataas ang sinumang nag-aangkin na alam niya na siya ay ligtas. Subali't ang isang tao na nakaaalam na siya ay pinatawad na dahil sa biyaya ay may dahilan upang maging mapagpakumbaba, hindi mapagmataas.

(3:28) Ang pagpapawalang-sala ay hindi depende sa naunang pagiging matuwid. **Ang pagpapawalang-sala ay nangangahulugan na ang makasalanan na nagsisisi at sumasampalataya ay ibinilang na matuwid na tila ba hindi siya nagkasala.** Ang buhay ng pagsunod sa Diyos ay nagsisimula sa pagpapawalang-sala, at hindi bago iyon. Hindi mababago ng isang tao ang kanyang sariling buhay sa layuning maging katanggap-tanggap siya sa Diyos. Siya ay katanggap-tanggap na sa Diyos sa pamamagitan ng pagbabayad-sala ni Kristo, at hindi sa anupamang ibang paraan.

(3:29-30) Iniuugnay ng mga tekstong ito ang talata sa tema ng aklat. Ang mensahe ay para sa buong mundo. Ang katotohanang ito ay batay sa paniniwala sa iisang Diyos. Dahil mayroon lamang iisang Diyos, ang kanyang mga layunin ay para sa buong sangkatauhan, di tulad ng isang lokal na Diyos na maaaring interesado lamang sa isang bansa o lipi. Laging nilalayan ng Diyos naibahagi ng Israel ang kaalaman tungkol sa Diyos sa mga Hentil (Isaias 42:6, Isaias 43:21, Isaias 49:6).

► Sinabi ng apostol na hindi sinisira ng pagpapawalang-sala sa pamamagitan ng pananampalataya ang kautusan, kundi tinutupad ito. Paano iyon?

(3:31) Kapag ang isang tao ay nagsisi sa kanyang kasalanan at nagsimulang mamuhay sa pagsunod, itinataguyod niya ang kautusan bilang pamantayan ng katuwiran. Anumang teorya ng pagbabayad-sala at pagbibigay-katwiran na ginagawang walang kaugnayan ang kautusan para sa Kristiyano ay hindi naaayon sa talatang ito.³³ Kung ang isang tao ay humingi ng kapatawaran ngunit hindi nilayon na simulan ang pagsunod sa Diyos, ito ay nagpapakita na hindi niya nauunawaan ang kasamaan ng kasalanan at ang tunay na dahilan kung bakit kailangan niya ng kapatawaran.

“Walang sinumang lubusang nagtatatag ng kautusan tulad ng mga taong nagsisisi at tumalikod sa kanilang kasalanan at nagtiwala kay Hesus para sa kanilang kaligtasan”
-McLaughlin, *Commentary on Romans*

³³ Ang dalawang sermon ni John Wesley na pinamagatang “The Law Established by Faith” ay nagpapaliwanag ng mabuti sa konseptong ito. (Tingnan ang Mga Iminumungkahing mga Babasahin dulo ng kursong ito.)

Sinisikap niyang matanggap ang mga benepisyo ng kaligtasan sa pamamagitan lamang ng pagpapanggap na iginagalang ang kautusan.

Pag-aaral ng Talata – Roma Bahagi 3, Talata 2

Pangunahing Punto ng Kabanata 4

Si Abraham, ang taong pinili ng Diyos upang maging Ama ng bayan ng Diyos, ay pinawalang-sala sa pamamagitan ng pananampalataya.

Buod ng Kabanata 4

Ang doktrina ng pagpapawalang-sala sa pamamagitan ng biyaya sa pamamagitan ng pananampalataya ay itinatag sa Lumang Tipan. Si Abraham, ang taong pinili ng Diyos upang maging ama ng bayan ng Diyos, ay pinawalang-sala sa pamamagitan ng pananampalataya. Naunawaan din ni Haring David ang pagpapawalang-sala sa pamamagitan ng biyaya. Ang pagtutuli ay hindi ang paraan ng kaligtasan, kundi ibinigay lamang bilang tanda ng pananampalataya na taglay na ni Abraham. Si Abraham ang naging ama at halimbawa ng lahat ng maliligtas sa kalaunan sa pamamagitan ng pananampalataya.

► Dapat basahin ng isang mag-aaral ang Roma 4 para sa grupo.

Mga Tala Bersikulo-Bersikulo

(4:1) Si Abraham ang biyolohikal na ama ng mga Hudyo. Ang tanong ay, "Ano ba ang tunay na tinanggap ni Abraham?" Ang tanong na ito ay sasagutin upang masagot naman ang mga tanong na, "Sino ang magmamana niyon?" at "Paano natin iyon mamanahin?"

(4:2) Ang teoriya ng kaligtasan sa pamamagitan ng mga gawa ay natural na nauwi sa pagmamataas.

► Anong pananampalataya ang taglay ni Abraham na ibinilang bilang pananampalatayang nakapagliligtas?

(4:3) Hindi nalalaman ni Abraham ang buong plano ng kaligtasan at samakatuwid hindi niya maaaring ilagay ang kanyang pananampalataya sa pambayad sa kasalanan na ginawa ni Kristo. Gayunman, pinaniwalaan niya ang pangako ng Diyos kung ano lamang ang inihahayag. Ang bahagi ng pangako na binanggit sa kabanatang ito ay: Si Abraham ang magiging ama ng maraming bansa (4:17-18), subalit ang natitirang bahagi ng pangako ay: ang lahat ng tao sa mundo ay pagpapalain sa pamamagitan ng kanyang mga salinlahi (Genesis 12:2-3, Genesis 22:17-18). Ang pangako ay inulit kay Jacob (Genesis 28:14). Sa pamamagitan ng mga inapo ni Abraham ang pabor ng Diyos ay ihahandog sa lahat ng tao sa lupa. Ito ang pangako ng biyaya ng Diyos kay Abraham. Ito ay isang pangako ng biyaya na inialay sa lahat.

Si Abraham ay pinawalang-sala dahil siya'y naniwala sa pangako ng biyaya ng Diyos. Ang kanyang pagpapawalang-sala ay pareho rin ng sa atin, bagaman ang ating pananampalataya ay may mas maraming nilalaman.

(4:4) Kung ang isang tao ay nagtatrabaho para sa kanyang kaligtasan, ang kaligtasan ay hindi isang regalo. Sa halip, mayroon siyang isang pagkakautang na sinisikap niyang pagbayaran (tingnan ang Roma 11:6).

(4:5) Ang isang taong hindi nagtatrabaho ay hindi isang taong walang pakialam sa pagsunod sa Diyos, kundi isang tao na hindi kumikilos bilang paraan upang maligtas. Sa halip na umasa sa kanyang mga gawa upang makamit niya ang karapatang makapasok sa langit, naniniwala siya sa pangako ng Diyos na ililigtas siya.

(4:6-8) Tinukoy din ni David ang pagpapawalang-sala sa pamamagitan ng pananampalataya nang ilarawan niya ang pagtanggap ng Diyos na nakasalalay sa kapatawaran ng mga kasalanan. Hindi na ipapataw ng Diyos ang pananagutan sa nakaraang pagkakasala ng mananampalataya. Ipinakikita ni apostol Pablo na ang doktrina ng pagpapawalang-sala sa pamamagitan ng biyaya sa pamamagitan ng pananampalataya ay hindi isang bagong –kahit si Haring David ay naunawaan ito.

Paano natin nalalaman na ito’y tumutukoy sa nakalipas na kasalanan at hindi ang nagpapatuloy na kasalanan? Sinasabi ng Roma 6:2 na dahil tayo ay patay nasakasalan, samakatuwid hindi na tayo nabubuhay sa kasalanan. Ang buong talata ng Roma 6 ay sumasalungat sa ideya na maaari tayong mamuhay sa kasalanan habang pinawawalang-sala sa pamamagitan ng pananampalataya. (Tingnan din ang Roma 5:6-8: “noong tayo ay mahihina pa,” at “noong tayo’y mga makasalanan pa,” na nagpapahiwatig na ngayon tayo’y mayroong lakas at hindi na mga makasalanan na tulad ng dati— tayo’y pinawalang-sala at binago na.)

(4:9) Ang tanong na ito ang nagpapakilala sa paksa kung paano ang isang tao ay makararating sa posisyon ng pagpapawalang-sala ayon sa pananampalataya. Ang pagpapala bang ito ay dumarating lamang sa mga taong tuli?

► Alin ang unang dumating: ang kautusan o ang biyaya?

(4:10-12) Si Abraham ay hindi pa tinutuli nang tumanggap ng biyaya. Ang pagtutuli ay dumating lamang pagkatapos. Kaya't posible na ang isang hindi tinutuli ay makatanggap ng biyaya sa pamamagitan ng pananampalataya. Si Abraham ang espiritwal na ama ng mga sumusunod sa kanyang halimbawa (ng mga naglalakad sa kanyang mga yapak) sa pananampalataya, kahit na sila'y hindi tinutuli. Ang mga may pananampalatayang nagliligtas ay mga espiritwal na anak ni Abraham. Ang mga Israelita ay hindi mga espiritwal na anak niya maliban kung sila'y naniwala, kahit na sila ay mga anak niya sa laman.

(4:13-14) Sino ang magmamana ng biyaya ni Abraham? Kung sila ang mga tumutupad sa kautusan, sagayun hindi ito pananampalataya sa pangako.

(4:15) Ang kautusan ang pamamaraan para sa paghatol, dahil inihahayag nito ang kasalanan. Hindi ito ang paraan upang tumanggap ng biyaya. Kung walang kautusan, walang paglabag dito. Hindi nagsasalita si Pablo partikular sa kautusan mula kay Moses,

kundi tungkol sa hinihingi ng Diyos mula sa pangkalahatan ng sangkatauhan. Walang alinmang lugar kung saan ang mga hinihingi ng Diyos ay lubusang hindi nababatid (1:20).

(4:16-17) Maraming salinlahi si Abraham na nagtatag ng iba't-ibang bansa. Gayunman, sinasabi dito ng apostol na si Abraham ang ama ng marami dahil siya ang ama ng lahat ng maypananampalataya.

Ang kaligtasan ay tinanggap sa pamamagitan ng pananampalataya upang ito'y maibigay bilang biyaya. Kung kinakailangan ang anumang gawa upang maging karapat-dapat ang tatanggap, hindi na ito lubusang maituturing na biyaya. Dahil ito ay sa biyaya, ito ay dapat tanggapin sa pamamagitan lamang ng pananampalataya. Ang taong nagsisikap na maging marapat para dito ay hindi nakauunawa sa kaligtasan.

► Ano ang pangako ng Diyos kay Abraham? Paano iyon natutulad sa pangako ng kaligtasan na tinanggap natin?

(4:18-19) Naniwala si Abraham sa Diyos kahit walang anumang bagay sa kanyang kalagayan ang makapagbibigay sa kanya ng pag-asa. Ang kanyang katawan ay tila patay na kung tungkol sa kakayahang maging isang ama sa isang anak. Lampas na rin si Sara sa panahong ang kanyang katawang pisikal ay maaari pangmagkaanak. Subali't ang tunay na pananampalataya ay hindi depende sa mga kalagayan sa paligid.

Ang pananampalatayang ito ay salungat sa pagtitiwala sa mga gawa. Ito ang nagpapaliwanag kung bakit si Ismael, ang anak ni Agar, ay isang anyo ng kaligtasan sa pamamagitan ng mga gawa (Galacia 4:22-31). Ang pagsilang ni Ismael ay sumisimbolo sa kung ano ang maaaring matupad sa pisikal, sa halip na kung ano ang nangyayari sa pamamagitan ng pananampalataya. **Ang kaligtasan ay sa pangako, pagkatapos ay pananampalataya, pagkatapos ay ang himala.**

(4:20-21) Mas naluluwalhati ang Diyos sa pagtitiwala ng tao kaysa sa kakayahan ng tao.

(4:22) Tingnan ang mga paalala sa talata 3.

► Tinanggap ba natin ang parehong kaligtasan na tinanggap ni Abraham?

(4:23-25) Ang pananampalataya ni Abraham ay isang halimbawa para saatin. Hindi niya nalalaman ang buong plano ng kaligtasan, subali't pinaniwalaan niya ang bahaging ipinahayag sa kanya. Dapat nating paniwalaan ang mga nahayag na detalye ng plano ng kaligtasan na hindi nalalaman ni Abraham: ang kamatayan at muling pagkabuhay ni Kristo. Ang mga talata na ito ay nagpapakita na natanggap natin ang parehong pagpapawalang-sala na tinanggap ni Abraham, dahil sinasabi nito na ang katuwiran ay iniuukol sa kanya at gayun din inilalaan sa atin sa parehong batayan.

Pag-aaral ng Talata – Roma Bahagi 3, Talata 3

Pangunahing Punto ng Kabanata 5

Si Kristo sa kanyang kamatayan at muling pagkabuhay ay binaligtad ang resulta ng kasalanan, nagdala ng pakikipagkasundo, katuwiran at buhay.

Buod ng Kabanata 5

Ngayon na tayo ay pinawalang-sala sa pamamagitan ng pananampalataya, tayo ay nakapagkasundo sa Diyos sa pamamagitan ni Kristo (5:1) Ang talatang “sa pamamagitan ng ating Panginoong Hesu-Kristo” ay nagpapakilala sa paksa ng kabanata: ang pagiging epektibo ng pagbabayad-sala na ginawa ni Kristo. Ang kasalanan ni Adan ay nagdala sa mundo sa ilalim ng kasalanan at kamatayan, at bawat taong kasunod niya ay nagkasala. Ang pagbabayad-sala ni Kristo ang bumaligtad sa mga epekto ng kasalanan.

► Dapat basahin ng isang mag-aaral ang Roma 5 para sa grupo.

Mga Tala Bersikulo-Bersikulo

(5:1-2a) Ang talata na ito ang nagdurugtong sa nakaraang seksiyon sa seksiyong ito. Ang paksa ng kabanata ay ang epekto ng ginawa ni Kristo. Ang kapayapaan ay tumutukoy sa pakikipagkasundo sa Diyos – ang pagiging magkaaway ay naalis at ang poot ay napawi na.

Ang pag-ibig ng Diyos ay walang dahilan, hindi masusukat, at hindi magwawakas.

Sinabi ni Hesus na siya ang pintuan (Juan 10:9). Ang talatang ito ay may katulad na sinasabi, dahil sa pamamagitan niya tayo ay maaaring pumasok sa biyaya sa pamamagitan ng pananampalataya. Siya ang daan, ang katotohanan, at ang buhay (Juan 14:6).

(5:2b-5) Inilalarawan ng mga talata na ito ang karanasan ng isang mananampalataya habang siya’y nabubuhay ayon sa biyaya.

Sinabi ni Pablo na ang ating kagalakan ay dahil sa pag-asa na ating mararanasan ang kaluwalhatian ng Diyos. Sinabi niya na maaari pa rin tayong magalak kahit sa mga kapighatian.

Ang Kristiyano ay maaaring magtamasa at magtiis sa maliliit na bagay (mga pangyayari sa buhay) dahil ang malalaking bagay ay matatag. Ang hindi mananampalataya ay nagsisikap hanapin ang kasiyahan mula sa mga bagay sa buhay. Subali’t, hindi kailanman sapat upang masiyahan; mabilis silang lumilipas. Ang mga kundisyon sa buhay ay hindi naman ganun kasama kung ang buhay ay isang paglalakbay, subali’t ang mga kundisyon sa buhay ay tila miserable kung wala nang iba pa.

Ang matapat na pagtitiis ng kapighatian ay tumutupad ng proseso para sa mananampalataya (Tingnan din ang Santiago 1:2-4). Sa ating pagtitiis sa kapighatian sa pamamagitan ng pananampalataya, nagkakaroon tayo ng katiyagaan. Ang katiyagaan ay hindi lamangang kagustuhang maghintay; ito ang kakayahang magtiis sa pamamagitan ng

pananampalataya. Habang isinasabuhay natin ang matiyagang pananampalataya, patuloy nating nararanasan at nakikita ang pagkilos ng Diyos; na siyang nagbibigay sa atin ng pag-asa. Nalalaman natin na natutupad ang mga layunin ng Diyos kahit na ang mga pangyayari ay tila masama.

► Paano mo palalaksin ang iyong loob kapag ikaw ay nasa masasamang pangyayari?

Alam natin na ang ating pag-asa ay hindi mabibigo, dahil nararanasan na natin ang pag-ibig ng Diyos sa ating mga puso sa pamamagitan ng Banal na Espiritu. Sa Efeso 1:13-14, sinabi ni Pablo na ang Banal na Espiritu ang katiyakan na tutuparin ng Diyos ang lahat ng kanyang mga ipinangako. Ang Espiritu ay katulad ng paunang bayad para sa isang kontrata.

(5:6-10) Ay nagbibigay-diin na sa oras ng pagpapawalang-sala sa atin hindi tayo karapat-dapat doon at walatayong magagawa upang matupad iyon. Tayo ay walang lakas makasalanan pa rin at mga kaaway.

(5:6) Ang pagiging mahina ay nangangahulugan na hindi natin kayang iligtas ang ating sarili, lalo na sa pagtupad sa mga hinihingi ng kautusan. Wala tayong kapangyarihan na tuparin ang mga hinihingi ng Diyos o iligtas ang ating mga sarili mula sa kasalanan.

(5:7-8) Bihira na may isang taong magnais na mamatay kahit para sa isang mabuting tao, ngunit si Kristo ay namatay para sa atin habang tayo ay makasalanan.

(5:9-10) Si Kristo ay nabubuhay bilang ating tagapamagitan at kapanalig. Ang katwiran ni Pablo na kung ang Diyos ay handa tayong patawarin noong tayo'y mga makasalanan pa, kung kaya't mas lalo tayong may katiyakan ngayon sa kanyang pabor, ngayon na tayo'y pinawalang-sala na dahil kay Kristo. Tayo'y ipinakipagkasundo sa pamamagitan ng kanyang kamatayan para sa atin at patuloy na nagiging katanggap-tanggap sa Diyos sa pamamagitan ng ating kaugnayan sa buhay na Kristo.

(Ang sumusunod na bahagi ay mahalaga para 5:12-19.)

Tayo ba ay may kasalanan din dahil sa kasalanan ni Adan?

► Tayo ba ay may kasalanan din dahil sa kasalanan ni Adan? Ipaliwanag ang iyong sagot.

Ang Roma 5:12-19 ay nagsasabi na ang lahat ng sangkatauhan ay napasailalim ng kasalanan at kamatayan dahil sa kasalanan ni Adan, tayo ba ay personal na may kasalanan din dahil sa kasalanan ni Adan? Ang mga makasalanan ba ay parurusahan dahil sa kasalanan ni Adan?

Hindi sinabi ni Pablo na ang mga makasalanan ay parurusahan dahil sa kasalanan ni Adan. Sa 5:12 sinabi niyang ang kamatayan ay naipasa sa lahat ng tao dahil ang lahat ay nagkasala. Ang bawat isang tao ay indibidwal na nakokonsensya sa kanyang sariling kasalanan. Binigyang-diin ng Roma 1-2 na ang mga tao ay nangangailangan ng pagpapawalang-sala dahil sila ay mga makasalanan na lumabag sa kautusan ng Diyos. Ang mga tao ay hindi na hinatulan dahil sa kalagayan nila nang sila'y isilang, kundi dahil sa

kanilang pagpili na magkasala. Ang paghuhukom ay ayon sa mga gawa (Pahayag 20:12, Roma 2:6-16, 2 Corinto 5:10).

Gayunman, dahil kay Adan pumasok ang kasalanan sa mundo. Bilang ama ng buong sangkatauhan na hindi pa isinisilang, siya ang naghiwalay sa sangkatauhan mula sa Diyos. Ang lahat ng taong isinilang pagkatapos niya ay na hiwalay na sa Diyos, at, samakatuwid, may dungis ng kasalanan. Dahil sa kasalanan ni Adan, ang lahat ng tao ay isinilang na may pagkahilig sa pagkakasala at lahat sa kanila ay sumunod rito sa pamamagitan ng paggawa mismo ng kasalanan.

Ang mga sumusunod na mga pangungusap ay maaaring bigyang kahulugan sa gayung pagkaunawa:

- Marami ang namatay dahil sa pagsuway ng isang tao (5:15)
- Ang paghatol kasunod ng isang pagsuway ay nagdulot ng kahatulan (5:16)
- Dahil sa pagsuway ng isang tao, naghari ang kamatayan (5:17)
- Isang pagsuway ay humantong sa kahatulan para sa lahat ng tao (5:18)
- Dahil sa kanyang kasalanan marami ang naging makasalanan (5:19)

Hindi sinabi ni Pablo na tayo'y makasalanan dahil sa kasalanan ni Adan; kundi, si Adan ang nagpasok ng kasalanan at ang bawat isa ay sumunod sa kanya. Ang mga makasalanan ay nangangailangan ng kapatawaran sa kanilang maraming pagsuway (5:16), hindi dahil sa kasalanan ni Adan.

Pag-aaral ng Talata – Roma Bahagi 3, Talata 3

Mga Tala Bersikulo-Bersikulo (Patuloy)

(5:12) Ang dahilan na ang kamatayan ay kumalat sa lahat ng tao ay hindi dahil ang pagkakasala ni Adan ay ipinasa sa kanila, kundi ang lahat ay nagkasala. Si Adan ang siyang nagdala ng kasalanan sa mundo at dinala ang impluwensya nito sa kanyang mga salinlahi.

(5:13-14) Ang kasalanan ay hindi nahayag at malinaw na nahatulan kung wala ang kautusan. Gayunman, maging hanggang sa matanggap ni Moisesang kautusan, naghari ang kamatayan. Nalalaman ng mga tao na sila ay nakakadama ng pagkakasala, kahit wala ang linaw na ibinibigay ng kautusan (tingnan 1:20). Ang tunay na lawak ng kasalanan ay ipinakita ng kautusan. Ang kasalanan tulad ng kasalanan ni Adan ay tumutukoy sa sinasadyang pagsuway sa isang inihayag na kautusan. Ang mga hindi nagtataglay ng anumang rebelasyon ay walang gayung kalinaw na pagpipilian; gayunman, hindi pa rin nila lubos na sinunod ang kanilang konsiyensya (1:21).

(5:15) Ang ginawa ni Adan ay naghatid ng kamatayan sa marami, at ang ginawa ni Kristo ay nagdala ng buhay sa marami. Ang terminong *marami* ay tumutukoy sa bawat isang tao sa pangkalahatan. Ang binibigyang-diin ay ang pagbabayad-sala ni Kristo ay mas malaki ang naabot na epekto kaysa sa kasalanan ni Adan. Sinasabi ng talatang ito na **kung paanong ang kasalanan ni Adan ay naging sanhi sa lahat na maging makasalanan,**

ang pagbabayad-sala ni Kristo ay nag-aalok ng biyaya sa lahat. Ang Diyos ay nag-aalok ng biyaya sa bawat tao na naging makasalanan sa pamamagitan ng pagkahulog ni Adan.

► Mula sa talatang 15, paano mo sasagutin ang isang tao na nag-iisip na nagkaloob ang Diyos ng kaligtasan sa maliit na porsiyento lamang ng sangkatauhan?

(5:16) Ang orihinal na kasalanan ay isang pagkilos lamang, subali't kailangan ang biyaya ngayon para sa maraming kasalanan. Ang biyaya ay dapat mas higit na malaki kaysa sa orihinal na kasalanan.

(5:17-19) Marami ang naging makasalanan dahil sa mga epekto ng kasalanan ni Adan. Sila ay magiging matuwid sa pamamagitan ni Kristo. Ang kahulugan ng ibig sabihin nito ay sila ay nabago.

(5:20) Pinadadami ng kautusan ang kasalanan dahil lumilikha ito ng mahabang listahan ng paglabag kung saan sa nakalipas ay kaunting kasalanan lamang ang kinikilala. Pinararami rin nito ang kasalanan dahil matapos malaman ng isang tao ang kautusan at pinipiling tanggihan ito, siya ay nagiging mas masamang makasalanan kaysa noong una. Ito ang kundisyong inilarawan sa 7:5-24. Subali't ang biyaya ay pinararami nang higit pa sa lahat ng kasalanan.

Kamangha-manghang Biyaya

Si John Newton ay may Kristiyanong ina, subali't siya'y naging isang marino at kapitan ng barko na nahulog sa matinding kasalanan. Nagdanas siya ng mahihirap na pangyayari sa kanyang buhay. Siya ay ipinagkanulo ng mga kaibigan at, saloob ng ilang panahon, ay naging isang alipin. Nang bumuti-buti na ang kanyang kalagayan, nagpatuloy siya sa kasalanan at tumulong upang sirain ang buhay ng marami sa pamamagitan ng pangangalakal ng mga alipin. Siya ay kapitan ng isang barko ng mga alipin sa loob ng maraming taon. Minsan, nawasak ang kanilang barko at napadpad sa isang isla, subali't nailigtas ng isang kapitan na naging kaibigan ng kanyang ama. Naramdaman niya na naging maawain ang Diyos sa kanya kahit pa siya ay naging masama. Pagkalipas noon, ang kanilang barko ay napunta sa isang matinding bagyo; at tumawag siya sa Diyos upang humingi ng awa. Nakaligtas ang barko sa unos, at si Newton ay nagpatuloy sa pag-asa sa awa ng Diyos. Lumipas ang panahon at umalis na rin si Newton sa dagat at naging isang pastor. Isa sa mga himno na kanyang isinulat ay ang pinakamaraming beses na inawit at naitala sa lahat ng panahon, ang "Kamangha-manghang Biyaya."

Sa kanyang testimonya, sinabi ni Newton, "Ang Diyos sa kanyang awa ay iniahon ako sa malalim maruming putik at inilagay ang aking mga paa sa ibabaw ng Bato, si Kristo Hesus. Iniligtas niya ang aking kaluluwa. At ngayon, ito ang naisin ng aking puso: na papurihan at parangalan ang kanyang walang katulad, malaya, makapangyarihan at pinagmumulan ng biyaya dahil 'Subalit sa pamamagitan ng biyaya ng Diyos, ako ay ako' (1 Corinto 15:10).

Malaking kagalakan sa aking puso na iniaasa ko ang aking kaligtasan nang lubusan sa biyaya ng Diyos.”³⁴

Aralin 5 Mga Katanungan Pagbabalik-Aral

- (1) Ano ang pinaniniwalaan ng taong may pananampalatayang nakapagliligtas?
- (2) Ano ang suliranin na nilutas ng pagbabayad-sala?
- (3) Paano nilutas ng pagbabayad-sala ang suliranin?
- (4) Ano ang ibigsabihin ng *pagpapawalang-sala*?
- (5) Paano tinutupag ng isang tao ang kautusan bilang pamantayan ng katuwiran? (Roma 3:31)
- (6) Ano ang pangako nang biyaya ng Diyos kay Abraham?
- (7) Ano ang sinabi ni David tungkol sa pagpapawalang-sala sa pamamagitan ng pananampalataya?
- (8) Sino-sino ang mga anak sa espirituwal ni Abraham?
- (9) Paano natin nalalaman mula sa Roma 5:15 na ang kaligtasan ay iniaalok sa lahat?

Aralin 5 Takdang-aralin

Sumulat ng isang pahina tungkol sa pagpapawalang-sala kabilang ang mga sagot sa mga sumusunod na tanong: Ano ang suliranin na nilutas ng pagbabayad-sala? Bakit hindi maaaring maligtas ang isang makasalanan sa pamamagitan nang pagiging masunurin? Paano ipinakita ni Abraham ang pagpapawalang-sala sa pamamagitan ng pananampalataya? Paano natin malalaman na ang kaligtasan ay para sa lahat?

³⁴ “John Newton’s Conversion,” from <https://banneroftruth.org/us/resources/articles/2001/john-newtons-conversion/> (Accessed December 29, 2022).

Aralin 6

Ang Katagumpayan Laban sa Kasalanan

Kasalanan

Ang Roma 6 ay tungkol sa pagliligtas mula sa kapangyarihan ng kasalanan. Upang maunawaan ang pagsisisi at tagumpay, dapat nating maunawaan kung ano ang kasalanan.

► Ano ang kasalanan?

Karaniwang nagsasalita ang Biblia tungkol sa mga gawang kasalanan bilang mga sinasadyang kilos (1 Juan 3:4-9, Santiago 4:17). Kapag ang isang tao ay sinadya at sadyang pinili na sumuway sa Diyos, iyon ay sinasadyang kasalanan.

Ang mga hindi alam o di-sinasadyang paglabag sa ganap na kautusan ng Diyos ay hindi sumisira sa ating relasyon sa Diyos hindi katulad ng nagpapatuloy at sinasadyang kasalanan. Habang lumalakad tayo sa liwanag (namumuhay ayon sa katotohanan na alam natin), tayo ay nililinis mula sa lahat ng kasalanan (1 Juan 1:7) at hindi dapat matakot na ang mga paglabag na hindi natin nalalaman ay maghihiwalay sa atin sa Diyos.

Ang talata na ito ay pangunahing nagpapahayag patungkol sa kasalanang sinasadya, na sumisira sa pananampalataya at sumisira sa relasyon ng isang tao sa Diyos.

Pag-aaral ng Talata – Roma Bahagi 4, Talata 1

Ang ika-4 nabahagi ng Roma (Roma 6-8) ay tungkol sa pagpapabanal sa mga pinawalang-sala.

Hanggang sa puntong ito, ipinapaliwanag ni Pablo ang tungkol sa *itinalagang katuwiran*. Ito ay katuwiran na ibinibigay sa mananampalataya bilang kapalit ng kanyang mga nakaraang kasalanan. Ngayon ay inilalarawan naman niya ang *ipinagkaloob na katuwiran*. Ang ipinagkaloob na katuwiran ay ibinibigay din sa pamamagitan ng biyaya sa sandali ng pagbibigay-katuwiran at nangangahulugan na ang mananampalataya ay nagiging tunay na matuwid sa pamamagitan ng pagiging malaya mula sa kapangyarihan ng kasalanan at tinulungan ng Banal na Espiritu upang mamuhay ng isang banal na buhay. Samakatuwid, ang mananampalataya ay hindi lamang ibinibilang na banal, ngunit siya ay ginawang banal; ito ay tinatawag na pagpapabanal.

Sa aralingito, pag-aaralan natin ang Roma 6, na tungkol sa tagumpay laban sa kasalanan.

Pangunahing Punto ng Kabanata 6

Ang mananampalataya ay malaya mula sa pagkaalipin sa kasalanan at dapat piliin na mamuhay ng may katagumpayan sa kasalanan at may pagsunod sa Diyos. Kung hindi, siya'y babalik sa ilalim ng kontrol ng kasalanan.

Buod ng Kabanata 6

Ang Roma 6 ay ang tugon ni Pablo sa isang maling ideya na mayroon ang maraming tao: Ang maling ideya ay dahil sa biyaya, ang mga mananampalataya ay hindi kailangang mamuhay sa pagsunod sa mga kautusan ng Diyos. Ang pagkakamaling ito ay batay sa maling pagkaunawa sa biyaya. Tumugon si Pablo sa pagkakamaling ito sa pamamagitan ng pagtatanong at pagsagot sa dalawang hypothetical na tanong (6:1, 15).

Kapag binasa ng ilang tao ang 5:20, nangangatwiran sila na dapat tayong magpatuloy sa kasalanan, upang tayo ay magkaroon ng higit na biyaya (6:1). Tila iniisip nila na dahil ang ating mga kasalanan ay napalitan ng bagong katuwiran, hindi mahalaga kung patuloy tayong magkasala.

May isa pang dahilan kung bakit iniisip ng ilang tao na ang mga mananampalataya ay hindi kailangang mamuhay sa pagsunod sa mga kautusan ng Diyos. Tayo ay tinatanggap sa pamamagitan ng biyaya at hindi sa pamamagitan ng ating mga aksyon. Iyan ang dahilan kung bakit nagkakamali sila sa pag-iisip na hindi mahalaga kung ano ang ginagawa natin (6:15).

Mariing tinanggihan ni Pablo ang pangangatwiran ng parehong hypothetical na mga tanong. Siya ay tumugon sa isang paliwanag kung bakit ang tagumpay laban sa kasalanan ay napakahalaga.

► Dapat basahin ng isang mag-aaral ang Roma 6 para sa grupo.

Mga Tala Bersikulo-Bersikulo

(6:1) Itinanong dito ng apostol ang maaaring itanong ng sinuman pagkatapos na marinig na ang biyaya ay masmasagana kaysa sa kasalanan. Maaaring isipin ng sinuman na ang kasalanan ay aktuwal na mabuti sa mga resulta nito dahil gumagawa ito ng daan para sa mashigit na biyaya. Ang ideyang ito ay nagsasabing tayo ay malayang mamuhay nang walang ingat sa kasalanan.

(6:2) Tumugon ang apostol sa tanong, na iyon ay talagang kasuklam-suklam. Ipinaliwanag niya pagkatapos na hindi maaaring magpatuloy tayong namumuhay sa kasalanan, dahil tayo ay mga patay na sa kasalanan.

(6:3-5) Hindi tayo nagpapatuloy sa kasalanan dahil kaisa tayo ni Kristo sa kanyang kamatayan at muling pagkabuhay. Gaya ng ipinaliwanag sa Roma 5:15-19, naisagawa ni Jesus ang gawain ng kaligtasan para sa ating lahat. Sa pamamagitan ng pananampalataya tayo ay nakaugnay sa kanya, upang ang paglingap ng Diyos ay makaabot sa atin gaya ng kay Kristo.

Si Hesus ay minsan lamang namatay sa kasalanan, at pagkatapos ay nabubuhay para sa Diyos. Ang kamatayan ni Hesus ay para sa ating kasalanan at hindi para sa kanyang sarili, subali't ang punto ay: ang usapin tungkol sa kasalanan ay tapos na. Sa pamamagitan ng

pananampalataya, tayo ay namatay na at muling nabuhay na kasama niya; upang tayo man ay tapos na sa kasalanan.

Ang bautismo ay muling pagsasadula sa kamatayan at muling pagkabuhay, na sumisimbolo ng ating pakiki-isa.

(6:6) Ang lumangpagkatao ay kumakatawan sa makasalanang buhay bago ang pagbabalik-loob. (Ang isang seksiyon sa araling ito ay nagpapaliwanag ng konsepto ng dating pagkatao) Ang buhay na makasalanan ay lubusan nang natapos, upang tayo ay hindi na maging alipin ng kasalanan.

Pansinin ang mga salitang ginamit sa talatang ito tungkol sa kung ano ang nangyari sa kasalanan: ito ay namatay, ipinako, at nawasak. Ang mga talata ay nagpapahayag ng lubusang tagumpay laban sa kasalanan.

(6:7-11) Ang binibigyang-diin sa mga talatang ito ay: ang kontrol ng kasalanan ay natapos na sa mananampalataya. Ang paglalarawan ay kamatayan. Ang isang taong patay ay ligtas na sa kasalanan, at tayo ay dapat magkaroon ng espirituwal na karanasan na tulad sa kamatayan.

Pagkatapos ng muling pagkabuhay, hindi na muling namatay si Hesus at hindi nagpatuloy na patay. Natapos siya sa kamatayan. Dapat tayong lubusang mamatay sa kasalanan at matapos na dito at maging malaya mula sa kasalanan. Ang kamatayan sa kasalanan ay dapat tapusin, at pagkatapos ay mabubuhay para sa Diyos.

Ang pakikipagkaisa ng Kristiyano sa kamatayan ni Kristo sa kasalanan, sa kanyang pagkalibing, at sumunod na pagkabuhay na muli na inilarawan ni Pablo sa Roma 6:1-23 ay nagpapalaya sa Kristiyano mula sa kapangyarihan at pagkaalipin sa kasalanan. Siya ay ipinahayagna patay na sa kasalanan (Roma 6:2) at pinalaya na mula rito (Roma 6:7). Ang maging patay sa kasalanan ay hindi na nasa ilalim ng kapangyarihan o kontrol ng kasalanan. Sa pamamagitan ng pananampalataya, ang isang mananampalataya ay dapat ariin ang kaniyang sarili bilang patay sa kasalanan, subali't buhay sa Diyos kay Kristo Hesus (Roma 6:11). Nangangahulugan ito na dapat ilagay sa personal na karanasan ng isang Kristiano kung ano ang idinideklara ng Diyos na totoo tungkol sa kanya. Hindi na niya dapat hayaan ang kasalanan na maghari sa kanyang mortal na katawan (Roma 6:12), o kaya'y gamitin ang alinmang bahagi ng kanyang katawan bilang instrumento ng kawalang-katwiran (Roma 6:13a). Sa halip, dapat niyang ihandog ang kanyang sarili bilang handog na buhay, banal at katanggap-tanggap sa Diyos (Roma 12:1), at gamitin ang kanyang katawan bilang instrumento ng katuwiran (Roma 6:13, 19).³⁵

Sa Roma 6:11, ang *isinaalang-alang* ay isang termino sa pagtutuos. Ito ay upang patunayan kung ano ang totoo. Ito ay hindi isang pahayag ng pagkukunwari. Hindi sinasabi ng apostol sa mga mananampalataya na magsabi ng isang bagay na hindi totoo. Dapat mapagtanto

³⁵ Ang talatang ito ay isinulat ni Dr. Allan Brown.

ng mananampalataya na siya ay lubusan nang nailigtas mula sa kasalanan na parang siya ay patay na, at dapat niyang piliin na mamuhay sa ganap na kalayaan mula sa kapangyarihan ng kasalanan.

► Ano ang ibig-sabihin ng isinaalang-alang ang iyong sarili bilang patay na sa kasalanan?

Ang natitira pang bahagi ng kabanatang ito ay nagpapaliwanag ng ibang dahilan kung bakit mahalaga ang tagumpay laban sa kasalanan. Hindi tayo mga alipin ng kasalanan, kundi mga alipin ng Diyos. Hindi ka maaaring magsilbi sa dalawa. Nang ikaw ay alipin pa ng kasalanan, wala kang ginawang may katuwiran (6:20). Ngayon ikaw ay malaya na sa kasalanan at alipin na ng Diyos; samakatuwid, ikaw ay nabubuhay na sa kabanalan (6:22).

(6:12-13) Dito nakakikita natin ang paghahambing. Kung wala tayong tagumpay laban sa kasalanan, paghaharian tayo ng kasalanan. Ang mga mananampalataya ay hindi kontrolado ng mga pagnanasang makasalanan. Ang paggamit ng iyong katawan upang gumawa ng mali ay pagpapasakop nito sa awtoridad ng kasalanan. Sa halip, ang iyong katawan ay pag-aari ng Diyos at dapat gamitin para sa kanya.

(6:14) **Ang ibig sabihin ng pagiging nasa ilalim ng kautusan ay umaasa sa pagsunod sa kautusan para sa pagtanggap ng Diyos.** Ang taong iyon ay walang biyayang nakapagliligtas at, sagayun, hahatulan batay sa mga gawa. Dahil walang sinumang walang biyaya ang maaaring magtagumpay sa kasalanan, ang mapasailalim sa kautusan ay nangangahulugan na mahatulan at nasa ilalim ng kapangyarihan ng kasalanan. **Ang ibig sabihin ng pagiging nasa ilalim ng biyaya ay umasa sa biyaya para sa pagtanggap ng Diyos.** Ang taong nasa ilalim ng biyaya ay wala sa ilalim ng kapangyarihan ng kasalanan. Ang pagiging nasa ilalim ng kautusan o nasa ilalim ng biyaya ay hindi tumutukoy sa pagiging nasa Lumang Tipan o nasa Bagong Tipan.

► Hilingan ang mga mag-aaral na muling ipaliwanag sa kanilang sariling salita kung ano ang ibigsabihin ng pagiging nasa ilalim ng kautusan.

(6:15) Dito nagtanong ang apostol ng tanong na maaaring itanong ng isang tao matapos niyang marinig na tayo ay wala na sa ilalim ng kautusan: "Maaari ba tayong magkasala, dahil wala na tayo sa ilalim ng kautusan?" Ang tao ay nag-iisip na kung ang pagtanggap sa atin sa harap ng Diyos ay hindi nakakamit sa pamamagitan ng ating pagsunod, sagayun hindi na kinakailangan ang pagsunod. Matibay ang sagot ni Pablo sa tanong na ito.

Militar na Romano

Ang militar na Romano ay nakakahigit kaysa sa iba sa pagsasanay, disiplina, at kagamitan. Sa Efeso 6:13-17, ginamit ni Pablo ang baluting Romano bilang ilustrasyon para sa espirituwal na pakikidigma.

Hindi direktang ipinaliwanag ni Pablo kung bakit hindi awtomatikong tinatakpan ng biyaya ang nagpapatuloy na kasalanan. Sa halip, ipinaliwanag niya na ang isang tao ay hindi maaaring maging alipin ng Diyos kung siya ay nasa ilalim ng kapangyarihan ng kasalanan.³⁶

(6:16) Imposibleng maglingkod sa Diyos at sa kasalanan dahil alipin ka ng iyong sinusunod. Kung susundin mo ang kasalanan, ang kasalanan ang iyong panginoon, ibig sabihin ay hindi ang Diyos ang iyong panginoon. Tulad ng sinabi ni Apostol Pedro, na kung ano man ang nananaig sa isang tao ay nagdadala sa kanya sa pagkakaalipin (2 Pedro 2:19). Hindi ka maaaring magpasakop sa kasalanan nang hindi nagiging alipin ng kasalanan.

(6:17-18) Iniligtas na ang mga mananampalataya mula sa kapangyarihan ng kasalanan at ngayo'y naglilingkod nang makatwiran. Naranasan nila ang pagliligtas na ito sa pamamagitan ng pagsunod sa ebanghelyo. Muli, ipinahayag na upang makapalingkod sa katwiran kinakailangan na sila'y mailigtas muna sa kasalanan.

Ang buong kabanata ay nagpapakita ng malinaw na pagkakaiba sa pagitan ng pagkatali sa kasalanan at pamumuhay sa tagumpay. Walang anumang implikasyon na posible para sa isang mananampalataya na nasa ilalim ng kapangyarihan ng kasalanan o para sa isang makasalanan na maging matuwid habang patuloy na nagkakasala. Magiging mahirap humanap ng paraan kaya't masasabi iyon ni Pablo nang mas malinaw.

(6:19) Sinabi niya na kanyang ipinaliliwanag ito gamit ang mga salitang madaling maunawaan ng tao upang mas maunawaan nila ito. Dati silang nagpapasakop sa kasalanan, na humantong sa mas malalim na pagkakasala. Ngayon, dapat silang maging matuwid sa kanilang mga kilos, na kinakailangan para sa kabanalan. Ang isang tao ay hindi nagiging banal sa pamamagitan lamang ng paggawa ng tama, ngunit hindi rin siya maituturing na banal kung hindi niya ginagawa ang tama.

► Paano mo ipapaliwanag na imposible ang maglingkod sa Diyos at mamuhay sa kasalanan nang sabay?

(6:21-23) Walang ibinubungang mabuti ang kasalanan subalit natural na nagwawakas sa kamatayan; ang kamatayan ay ang kabayan sa kasalanan. Hindi kinikita ng mananampalataya ang buhay na walanghangan, dahil hindi niya kayang kitain yun; tinatanggap niya iyon bilang isang kaloob na biyaya.

Ang Batayan ng Personal na Katiyakan ng Kaligtasan

Iniiisip ng ilan na kapag tinanggap na ng isang tao si Kristo, ang kanyang kaligtasan ay sigurado na kahit na ang kanyang pamumuhay ay salungat sa kanyang sinasabi.³⁷ Kahit na ang inaangkin na kaligtasan ay hindi naisalin sa pagbabago ng buhay; kahit na walang bunga ng pagsisisi at pagbabagong-loob na makikita; at kahit tumatangi siyang maging

³⁶ Larawan mula sa Piqsels, retrieved from <https://www.piqsels.com/en/public-domain-photo-sriuc>.

³⁷ Ang bahaging ito ay isinulat ni Tim Keep.

tunay na disipulo ni Jesus, maaari niyang huwad na angkinin ang kaligtasan. Ito ay isang nakamamatay na panlilinlang at sinasalungat ng maraming kasulatan.

Tayo'y lumapit na may **tapat na puso sa lubos na katiyakan ng pananampalataya**, na ang mga puso ay winisikang malinis mula sa isang masamang budhi at nahugasan ang ating katawan ng dalisay na tubig (Hebreo 10:22).

Na sa kapangyarihan ng Diyos ay **iniingatan sa pamamagitan ng pananampalataya** para sa kaligtasan na nakahandang ipahayag sa huling panahon (1 Pedro 1:5).

Mula sa mga talatang ito nalaman natin na ang biblikal na katiyakan ng kaligtasan ay depende sa **pananampalataya**:

- **Ang katiyakan ng kaligtasan ay nakasalalay sa pananampalataya na nakakaunawa - "lubos na katiyakan."** Ang katiyakan ay nagsisimula sa isang malinaw na pagkaunawa sa ebanghelyo (1 Corinto 15:3-4). Ito ang "lubos na katiyakan ng pagkakaunawa" na binanggit sa Colosas 2:2. Ang kaligtasan ay sa pamamagitan ng biyaya lamang, sa pamamagitan ng pananampalataya sa kamatayan ni Kristo na siyang kabayaran at kapalit sa ating kasalanann (Efeso 2:8-9). Ang kinakailangan sa kaligtasan ay hindi ang pagiging perpeto at walang kasalanan (walang sinumang makakatugon) o makakaramdam na siya ay ligtas sa lahat ng panahon, kundi ang nagpapatuloy na pagtitiwala sa ginawa ni Kristo at sa natapos na gawa ng pagtubos kahit pa tayo ay nagkukulang. Ang sigasig sa katapatan ay susunod sa tunay na pananampalatayang nakapagliligtas.
- **Ang katiyakan ng kaligtasan ay depende sa matapat na pananampalataya – "isang pusong tunay"**. Ang isang sinserong nagbalik-loob ay isang taong may pusong "nilinis na mula sa masamang budhi" (Hebreo 10:22) Ang pagkadama ng pagkakasala at kahihyan ay inalis na at napalitan na ng kapayapaan at pag-ibig. Ang sinserong nagbalik-loob ay siya na ang katawan ay "hinugasan na ng dalisay na tubig" dahil ang mga lumang bagay ay lumipas na at ang lahat ng bagay ay ginawa nang bago (2 Corinto 5:17). Ang isang sinserong nagbalik-loob ay isang tao na kinikilala at naghahayag ng kanyang mga kamalian at kasalanan upang mapatawad at mapalaya mula sa mga ito (Mateo 6:12, Santiago 5:16).
- **Ang katiyakan ay nakakundisyon sa buhay na pananampalataya –"iningatan ng kapangyarihan ng Diyos sa pamamagitan ng pananampalataya"**. Ang ideya ay kapareho ng pagtatanggol sa isang kaharian o kuta. Ang banal na kapangyarihan ng Diyos ay nagsasanggalang, nag-iingat, at sa wakas ay nagdadala sa atin sa tagumpay. Ang kapangyarihan ng nakapaglilinis na dugo ni Kristo at ang kapangyarihan ng kanyang muling pagkabuhay na ating tinatanggap sa pamamagitan ng pananampalataya ang siyang nagpepreserba sa ating mga kaluluwa hanggang sa buhay na walang hanggan. Ang tanging tunay na pananampalatayang

nakapagliligtas ay ang pananampalatayang nagtitiis; pananampalatayang nananatiling nagtitiwala kay Kristo at sa kanyang natapos na gawain sa krus. Ang pananampalataya ay hindi isang gawa, kundi ito ay isang kundisyon para sa kaligtasan. Ganito ang sinabi ng sumulat ng Hebreo: “Kung walang pananampalataya imposible na malugod Siya” (Hebreo 11:6).

Maraming mga tao ang naniniwala na ang pagdadagdag na anumang kinakailangan sa kaligtasan ay legalismo, subali’t si Hesus at ang bawat manunulat ng Bagong Tipan ay malinaw na nagturo ng kahalagahan ng nagpapatuloy na pananampalataya.

Kung kayo'y mananatili sa aking salita, **tunay ngang kayo'y mga alagad ko** (Juan 8:31).

Kung kayo'y nagpapatuloy na matatag at matibay **sa pananampalataya, at hindi nakikilos** sa pag-asa sa ebanghelyo na inyong narinig... (Colosas 1:23).

Ngunit ang aking **matuwid na lingkod ay mabubuhay sa pananampalataya**. Ngunit **kung siya'y tumalikod**, ang aking kaluluwa ay hindi malulugod sa kanya (Hebreo 10:38).

Na iniingatan ang **pananampalataya** at ang mabuting budhi. Sa pamamagitan ng pagtatakuwil sa budhi, ang ibang tao ay nakaranas ng **pagkawasak ng barko sa kanilang pananampalataya** (I Timothy 1:19).

Sa paglalarawan sa katiyakan ng kaligtasan, sinabi ni John Wesley,

Ang aking aliw ay nananatili, hindi sa anupamang opinyon, na ang isang mananampalataya ay maaari, o hindi mapapalayo, hindi sa pag-alaala ng anumang nagawa sa akin sa nakalipas; kundi kung ano ang sa ngayon, sa aking kaalaman sa kasalukuyan sa Diyos kay Kristo, ipinagkasundo ako sa kanyang sarili; sa aking ngayon na namamangha sa liwanag ng kaluwalhatian ng Diyos sa mukha ni Kristo Hesus; lumalakad sa liwanag dahil siya ay nasa liwanag, at nakikipag-ugnayan sa Ama at sa Anak. Ang aking aliw ay sa pamamagitan ng biyaya na maaari akong sumampalataya sa Panginoong Hesu Kristo, at sa Espiritu na nagpapatotoo sa aking Espiritu na ako ay anak ng Diyos.³⁸

► Mula sa mga konsepto sa seksiyon sa unahan, paano mo ipapaliwanag na ang isang Kristiyano ay maaaring magkaroon ng katiyakan ng kaligtasan batay sa isang buhay na pananampalataya?

³⁸ John Wesley, “Serious Thoughts Upon the Perseverance of the Saints”, in *The Works of John Wesley: Letters, Essays, Dialogs and Addresses Vol. X*, (Grand Rapids, MI: Zondervan) 295. Makukuha rin online sa: <https://archive.org/details/worksofjohnwesle0010wes/>

Ang Dating pagkatao

Ang salitang *dating pagkatao* ay ginamit ng tatlong beses sa Kasulatan. Lahat ng tatlong beses ay ginamit ni Pablo. Sa paghahambing sa tatlong pagkakataong ito sa iba't ibang konteksto, maaari nating makita kung ano ang kahulugan ng salita.

Colosas 3:9

Sinasabi ng Colosas 3:9-10a, "Huwag kayong magsinungaling sa isa't isa, yamang hinubad na ninyo ang dating pagkatao pati ang mga gawa nito, at kayo'y nagbihis na ng bagong pagkatao," Sinabi ni Pablo na hinubad na ng mga mananampalatayang ito ang dating pagkatao. Hindi niya ibigsabihin na sila'y lubusan nang banal, dahil ang karamihan sa Colosas 3 ay naghihikayat sa kanila na magpakabanal.

Nauna rito sinabi niya sa mga mananampalataya sa Colosas na, "Ay hanapin ninyo ang mga bagay na nasa itaas... Ituon ninyo ang inyong pag-iisip sa mga bagay na nasa itaas... sapagkat kayo'y namatay na, at ang inyong buhay ay natatagong kasama ni Cristo sa Diyos" (Colosas 3:1-3) Nagpatuloy pasiya at sinabi, "Patayin ninyo ang anumang makalupa na nasa inyo: pakikiapid, karumihan, masamang pita..." (3:5). Ang (3:6) ay nagsasabi na ang kasalanan ay magdudulot ng paghatol ng Diyos, at ang 3:7 ay nagsasabi na ginawa ito ng mga mananampalataya noong dati. Hiniling ni Pablo na huwag nilang pahintulutan ang gayong mga bagay sa kanilang buhay. Ito ay ipinahihiwatig ng pahayag na dapat nilang talikuran ang lahat ng gayong bagay.

Pagkatapos sinabi niya sa kanila na hubarin ang ilan pangbagay: galit, poot, masamang pag-iisip, panlalait, at maruming pananalita at iba pa (3:8). Dahil ang mga ito ay hindi tumutugma sa buhay ni Kristo.

Pagkatapos ay dumating tayo sa pahayag na dapat nilang gawin ang lahat ng ito dahil hinubad na nila ang dating pagkatao kasama na ang kanyang mga ginagawa.

Tinawag niya sila na magpatuloy sa kanilang pananampalatayang Kristiyano sa pamamagitan ng pagsasalarawan ng mga banal na katangian (3:12), pagkatapos ay hinikayat silang maging katulad ni Kristo sa kanilang mga pakikipag-ugnayan (3:13), pagkatapos, sinabihan sila na isuot ang pag-ibig, na nagbubuklod sa lahat sa perpektong pagkakaisa (3:14).

Tila malinaw na sa kontekstong ito ang lumang pagkato ay isang bagay na inalis na sa oras ng pagbabalik-loob. Dahil ginawa na nila iyon, naniniwala si Pablo na maaari na silang sumulong sa lubos na kabanalan.

Efeso 4:22

Ang talata na ito ay kasama sa sipi na katulad ng nasa Colosas. Sa 4:17-19, inilarawan niya ang paraan ng pamumuhay ng hindi mananampalataya; pagkatapos sa 4:20 inihambing ito sa buhay ng isang mananampalataya. Ang 4:21-24 ay naglalarawan kung ano ang ibigsabihin ng "natutuhan ko si Kristo" (4:20) at ang marinig siya at tinuruan niya (4:21).

Kabilang sa mga bagay na ito ang paghuhubad sa dating pagkatao at pagsusuot ng bagong pagkatao. Ito ay bahagi nang nangyari nang sila ay nagbalik-loob.

Ang sipi sa Efeso ay sumusunod sa huwaran na katulad ng sa Colosas 4. Pagkatapos ng pangungusap na ang paghuhubad ng dating pagkatao ay bahagi ng ebanghelyo na kanila nang natutuhan, ang unang utos ni Pablo ay ang pag-aalis ng pagsisinungaling. Nagpatuloy pa siya na binabanggit ang pagkagalit, masamang pananalita, at malisya. Sinabi niya sa kanila na maging mabait at mapagpatawad. Ang lahat ng mga bagay na ito ay binanggit rin sa Colosas pagkatapos ng pangungusap na ang dating pagkatao ay inialis na.

Ang dating pagkatao ay hindi isang bagay na kinakailangan pang alisin ng mananampalataya, kundi isang bagay na hinubad na nang magbaglik-loob. Hindi pa sila lubusang banal, at hinikayat sila ni Pablo sa lubusang kabanalan sa kanilang buhay na magiging katulad nang sila'y magsimula noong alisin nila ang dating pagkatao.

Roma 6:6

Sa sipi na ito, gumawa si Pablo ng malaking paghahambing sa pagitan ng isang hindi mananampalataya at ng isang mananampalataya. Ang pangunahing punto ng kabanata ay pagbibigay katiyakan sa pagkakaroon ng tagumpay laban sa kasalanan ng isang taga-sunod ni Hesus. Ang isang dahilan na ibinigay niya upang patunayan na ang mananampalataya ay mabubuhay nang matagumpay laban sa kasalanan ay ang dating pagkatao ay ipinako sa krus. "Nalalaman natin na ang ating dating pagkatao ay kasama niyang ipinako sa krus, upang ang katawang makasalanan ay mawalan ng bisa, at upang tayo'y hindi na magpaalipin pa sa kasalanan." Malinaw na sinasabi niya na ang mananampalataya ay maaaring maging malaya sa kasalanan dahil sa isang bagay na natapos na sa oras ng pagbabalik-loob.

Konklusyon

Kaya't ano nga ang kahulugan ng salitang *dating pagkatao*? Ang dating pagkatao ay ang buhay na makasalanan na nakasentro sa sarili na iniwan ng isang tao sa oras ng kanyang pagbabalik-loob.

Ang bagong nagbalik-loob ay nagtataglay pa rin ng mga gawain at kaugalian na masnatutulad sa lumang katauhan kaysa sa bago. Kaya nga't sinabi ni Pablo sa mga mananampalataya na gumawa pa ng mas higit na pagbabago sa kanilang mga buhay na magiging kaangkop sa kanilang pagtangga sa lumang katauhan. Sinasabi niya, "Dahil iniwan ninyo ang dating buhay ng kasalanan, kailangan ninyong itigil ang anumang pag-uugali na hindi angkop sa bagong buhay ng katuwiran."

Ang Ipinagkaloob ni Hesus Para sa Ating Pagpapaging-banal

Sa Roma 6:1-10 sinabi sa atin ang tungkol sa ginawa ni Hesus para sa ating personal na pagpapaging-banal.³⁹ Kapag tayo'y ipinanganak na muli, tayo ay inilagay na kay Kristo. Ang lahat ng natupad niya sa kanyang pagkamatay at muling pagkabuhay ay naging sa atin sa pamamagitan niya. Ang ibig-sabihin nito, kay Kristo mayroon tayong mapagkukunan para sa lubos na tagumpay laban sa kasalanan.

Dahil sa ating pakikipag-isa kay Kristo, anumang nangyari sa kanya ay nangyari sa akin. Nang siya'y mamatay, ako'y namatay. Nang siya'y muling mabuhay, ako'y kasama niyang muling na buhay. Dahil sa ating buhay na pakikipag-isa kay Kristo, ang mananampalataya ay may lubusang bagong relasyon sa kasalanan. Ngayon tayo'y patay na sa kasalanan. Patay na tayo kapwa sa mga gawa ng kasalanan gayun din sa prinsipyo ng kasalanan. Ito ang ating kalagayang relasyon sa kasalanan.

Dahil sa ating pakikipag-isa kay Kristo, ngayon ay lumalakad tayo sa pagiging bago ng buhay dahil nakikibahagi tayo sa kanyang muling pagkabuhay.

Dahil sa ating pakikipag-isa kay Kristo, ang kanyang pagkapako ay nagiging aking pagkapako. Dahil ang kanyang kamatayan ay lumupig sa kapangyarihan ng kasalanan, hindi na tayo hawak ng kasalanan sa ating buhay.

Ano ang kahulugan ng "ituring?" (Roma 6:11). Sa sitwasyong ito, ito ay isang salitang ginagamit sa *bookkeeping*. Nangangahulugan ito na isaalang-alang kung ano ang naroon. Ang salitang Griego ay ginamit nang 11 beses sa Bagong Tipan, bagama't sa ibang talata, ito ay isinalin saibang salita. Dito ay tumutukoy ito sa "paglalaan sa pamamagitan ng pananampalataya ng kalayaan mula sa kasalanan at pagkakaisa sa Diyos na ibinigay sa pagbabayad-sala at muling pagkabuhay ni Kristo."⁴⁰ Ang pandiwa ay nagpapahiwatig na tayo ay dapat maniwala sa kung ano ang totoo na: tayo ay patay na sa kasalanan.

Ano ang dapat kong gawin upang patunayan ang katotohanan na ako ay patay na sa kasalanan at buhay sa Diyos kay Cristo Hesus? Sa pamamagitan ng pananampalataya, tinanggap ko ang Salita ng Diyos bilang Katotohanan para sa aking puso. Idinedeklara ko sa awtoridad ng di-nagkakamali at walang kamaliang Salita na ako ay pinalaya na mula sa lahat ng kasalanan at lubusang nabubuhay sa Diyos kay Kristo Hesus na aking Panginoon.

Bilang isang boluntaryong alipin ng pag-ibig kay Hesu-Kristo, kusang-loob mong iniwan ang mga kaugalian at mga kilos na mga katangian ng lumang buhay. Ang lubusang pagsuko kay Hesus ay isang kagalakan! At bilang resulta ng ating relasyon kay Kristo, tayo'y mayroong buhay na walang hanggan.

³⁹ Ang bahaging ito ay isinulat ni Dr. Allan Brown.

⁴⁰ W.T. Purkiser, *Exploring Christian Holiness, (Volume 1)*, (Kansas City, Beacon Hill Press), 138

Konklusyon:

Nakita natin na pribilehiyo natin na binili ng dugo ang magkaroon ng ganap na kalayaan mula sa pagkontrol ng kapangyarihan ng kasalanan. Ngunit higit pa ryan, iniutos ng Diyos na tayo ay maging mapagtagumpay.

Marahil hindi mo pa napagtatanto ang katotohanang ito noon. Iniligtas ka ng Diyos at ikaw ay lumalakad sa isang bagong buhay; subali't nakikita mo na ang kasalanan ay patuloy pa ring lumilitaw sa iyong buhay. Hindi mo rin ito gusto! Subali't may bagay sa iyong kalooban ang nagnanais na masunod ang kanyang sariling paraan. Kung ito ang nangyayari, sundan mo ang iniutos ni Pablo na isaalang-alang ang iyong sarili na ituring na patay na sa kasalanan (6:11) at *ipagtiwala* ang iyong sarili sa Diyos (6:13).

Bigyan mo siya ng ganap na kontrol! Kung gagawin mo ito, ipinangako niya na bibigyan ka niya ng kakayahang mamuhay nang malaya mula sa kapangyarihang kumokontrol ng kasalanan. Paniwalaan mo ang sinasabi ng Diyos at angkinin sa pamamagitan ng pananampalataya ang iyong kalayaan mula sa kasalanan.

► Ano ang ibig-sabihin ng pakikipag-isa kay Kristo? Ano ang aasahan mo sa iyong buhay dahil ikaw ay nakipag-isa kay Kristo?

Paano Ipamumuhay ang Buhay na Matagumpay

Napag-isipan mo na ba kung talagang posible na mamuhay sa tagumpay laban sa kasalanan? Ipinangako ng Diyos ang biyayang nagbibigay ng kakayanan na higit pa kaysa sa ating kahinaan sa tukso:

Walang tuksong dumating sa inyo na hindi karaniwan sa tao, subalit tapat ang Diyos, na hindi niya ipahihintulot na kayo'y tuksuhin nang higit sa inyong makakaya; kundi kalakip din ng tukso ay naglalaan ng pag-iwas upang ito'y inyong makayang tiisin (1 Corinto 10:13).

Sinasabi sa atin ng talatang ito ang ilang mahahalagang bagay:

- 1. Ang bawat pagsubok ay karaniwan sa sangkatauhan.** Dumating ito dahil sa ating pagiging tao at nakatuon sa ilang kahinaan ng tao. Ibig-sabihin ang mga paghihirap na pinagdaraan mo ay hindi lamang ikaw ang nakakaranas.
- 2. Sinasabi nito na nalalaman ng Diyos ang ating mga limitasyon.** Nauunawaan niya kung hanggang saan ang kaya nating tiisin. Hindi natin tunay na nalalaman kung hanggang saan ang kaya nating tiisin, subalit alam ito ng Diyos.

“Habang pinag-aaralan natin ang Roma 6-8 matutuklasan natin na ang mga kondisyon ng pamumuhay ng normal na buhay Kristiyano ay nahahati sa apat na bbahagi.

Sila ay

(1) pag-alam, (2) pagpapatotoo, (3) pagpapakita ng ating sarili sa Diyos, at (4) paglakad sa Espiritu, at sila ay itinakda sa ganoong kaayusan.”

- Watchman Nee,
The Normal Christian Life

3. **Nililimitahan ng Diyos ang mga pagsubok na dumarating sa atin dahil nais niya na mamuhay tayo nang matagumpay.** May mga tao na nag-aakala na ang mga pagsubok ay kadalasan ay higit sa ating makakaya dahil tayo ay tao. Inaakala nila na ang tuloy-tuloy na tagumpay ay imposible, subalit ayon sa talatang ito, hindi iyon totoo.
4. **Ipinagkakaloob ng Diyos ang kinakailangan natin upang mamuhay nang matagumpay.** Nagkakaloob siya ng paraan upang makatakas.

Kaya't isang konklusyon na makukuha natin sa talatang ito ay: Nilalayon ng Diyos na mamuhay tayo nang matagumpay. Ang biyaya para sa matagumpay na pamumuhay ay ibinibigay bilang tugon sa pananampalataya.

Sapagkat ang sinumang ipinanganak ng Diyos ay dumadaig sa sanlibutan at ito ang tagumpay na dumadaig sa sanlibutan, ang ating pananampalataya (1 Juan 5:4).

Mapalad ang taong nagtitiis ng pagsubok, sapagkat kapag siya ay subok na, siya'y tatanggap ng putong ng buhay, na ipinangako ng Panginoon sa mga nagmamahal sa kanya (Santiago 1:12).

Kung nauunawaan natin kung paano nangyayari na ang mga mananampalataya ay natalo ng tukso, marahil mauunawaan din natin kung paano iyon napipigilan. Ang isang taong nahulog sa tukso, ay karaniwang hinayaan na ang sarili na dumaan sa isang proseso.

Ang proseso ay inilarawan sa Santiago 1:14-15: "Ngunit ang bawat tao ay natutukso ng sarili niyang pagnanasa, kapag siya ay nahila at naakit nito; at kapag ang pagnanasang iyon ay naipaglihi, ito ay nanganganak ng kasalanan..."

Naobserbahan ni John Wesley ang mga hakbang patungo sa sinasadyang kasalanan ay katulad ng sumusunod.

1. Mayroong pagtukso (mula sa mundo, sa katawan, o sa demonyo).
2. Binibigyang babala ng Espiritu ang mananampalataya na maging mapagbantay.
3. Nagbibigay ng pansin ang tao sa tukso at lumalakas ang pang-akit nito. (Dito nagagawa ng tao ang kanyang unang pagkakamali sa prosesong ito.)
4. Nagdadalamhati ang Espiritu, humihina ang pananampalataya ng tao, at ang kanyang pag-ibig sa Diyos ay nanlalamig.
5. Malakas na tumututol ang Espiritu.
6. Tumalikod ang tao sa *masakit* na tinig ng Espiritu at nakikinig sa *mapang-akit* na tinig ng manunukso.

7. Nagsisimula ang masasamang pagnanasa at pinupuno nito ang kanyang puso; naglalaho ang pananampalataya at pag-ibig; handa na siyang gumawa ng panlabas na kasalanan.

Hindi natin dapat akalain na ang karanasan ng bawat tao ay sumusunod sa ganitong pagkakasunod-sunod. Kung minsan ang tao ay tila bigla na lamang nagkakasala, at tila hindi na dumadaan sa prosesong ito.

Dahil lumalakas ang kapangyarihan ng tukso habang hawak niya ang ating atensiyon, ang mananampalatayang seryoso sa pagpapanatili ng tagumpay laban sa kasalanan ay dapat maging matatag upang agad niyang magawa na tanggihan ang tukso. Ang taong nakakikilala ng tukso upang magkasala subali't nag-aatubili na tanggihan ito ay naglalagay sa kanyang sarili sa masmalaking panganib. Sa pag-aatubili, ipinapakita niya na ang kanyang puso ay hindi lubos na nagnanais na bigyang-lugod ang Diyos.

Ang tukso ay isang hamon sa ating pananampalataya, dahil ang tukso ay nagbibigay sa atin ng pagkakataon na pagdudahan na ang pagsunod sa Diyos ang pinakamabuting gawin sa sandalingiyon.

► Kung ang isang mananampalataya ay tila hindi makayanang mamuhay nang matagumpay laban sa kasalanan, ano kayaang dahilan?

Ito ay marahil dahil sa isa o higit pa sa mga sumusunod na suliranin.

1. Hindi niya nakikita na kailangan niyang sumunod sa Diyos.
2. Hindi niya nakikita o pinaniniwalaan ang pangako ng Diyos na biyayang nagbibigay-lakas.
3. Hindi siya dumidepende sa biyayang nagbibigay kakayahan mula sa Diyos sa halip na sa sariling kalakasan.
4. Naglilingkod siya sa Diyos kung kailan lamang niya nais sumunod, sa halip na lubos, at walangkundisyong pagsunod.
5. Hindi pa niya sinisikap sa pamamagitan ng biyaya na magkaroon ng isang tanging pagnanais na gawin ang kalooban ng Diyos (Filipos 3:13-15).
6. Hindi siya nagpapanatili ng mga espirituwal na disiplina at gawain na magpapanatili ng matibay sa kanyang pananampalataya—pagpapatatag ng kanyang relasyon sa Diyos.
7. Hindi siya nagpapanatili ng espirituwal na pananagutan sa isang lokal na iglesya.
8. Hindi siya regular na nagbubulay-bulay sa Salita ng Diyos.
9. Hindi siya nagkaroon ng sensitivity sa tinig ng Banal na Espiritu sa kanyang buhay.

May tatlong lalaking nagnanais na pumasok na tsuper sa isang kumpanya. Ang una, sa pagnanais na magpakitang-gilas sa magiging amo niya ang nagsabi, "Ako'y sobrang mahusay na drayber na kaya kong magmaneho nang napakabilis na ilang piye lamang ang layo sa bangin ngunit hindi mo kailangangmag-alala." Ang ikalawa, na ayaw magpatalo sa una, ang nagsabi, "Kaya kong magmaneho nang napakabilis, at ilang pulgada lamang ang layo sa bangin nang hindi nahuhulog dito." Ang ikatlong aplikante, na medyonag-atubili, ang nagsabi sa magiging amo niya, "Hindi ko ilalagay sa panganib ang iyong buhay sa paglapit sa isang bangin." Sa palagay mo, sino sa tatlo ang natanggap sa trabaho?

Hindi natin dapat sikaping makita kung gaano kalapit tayo makalalapit sa tukso. Nais ng Diyos na bigyan tayo ng pansariling mga gabay panuntunan na siyang magbabantay sa atin sa ating mga kahinaan. Dapat nating malaman kung ano ang mapanganib, halimbawa ang ilang klase ng libangan, at lumayo at umiwas sa mga ito.

Kung hindi na pananatili ng isang mananampalataya ang kanyang relasyon sa Diyos, dapat siyang magsisi agad at magbalik-loob sa pamamagitan ng ating tagapamagitan na si Kristo Hesus (1 Juan 2:1-2). Hindi na siya dapat maghintay sa isang pagkakataon sa hinaharap kung kailan iniisip niyang masmagagawa niya ito. Kung ninanais niyang manumbalik, ibibigay sa kanya ng Banal na Espiritu ang pagnanais na iyon at aakayin siya pabalik sa kanyang relasyon sa Diyos. Kung tunay ang kanyang pagsisisi, agad siyang mapanunumbalik.

Ginawa na ng Diyos ang walang kapantay na alay para sa ating kaligtasan, ang sakripisyo ni Jesus. Hindi niya hahayaan na masayang ang alay na iyon sa pamamagitan ng hindi pagbibigay sa atin ng biyayang kailangan natin upang magpatuloy.

Limang Katotohanan na Dapat Malaman at Angkinin

Ang tagumpay laban sa mga gawa ng kasalanan ay ang normal na karanasan ng isang Kristiyano dahil siya ay pinalaya na mula sa pagiging alipin ng kasalanan sa pamamagitan ng kamatayan, pagkalibing, at muling pagkabuhay ni Hesus.⁴¹ Ang kasalananag nagpapatuloy ay resulta ng kawalang-kaalaman tungkol sa biyaya ng Diyos, ang kabiguang manatiling nakaugnay kay Kristo, ang kabiguang magpatuloy na isaalang-alang ang sarili na patay na sa kasalanan at buhay sa Diyos, at ang kabiguan na lubos at pagpasyahang iharap ang inyong sarili sa Diyos bilang instrumento ng pagiging matuwid.

Ang bawat tunay na mananampalataya ay nagnanais na *maranasan* ang tagumpay laban sa kasalanan. Ito ay dahil sa napakamahal na halagang ibinayad ni Hesus upang iligtas tayo mula sa kasalanan. Ito ay dahil sa nakawawasak na likas ng kasalanan. Ang sagot ni Pablo sa mga nangangatwiran na "dahil masagana ang biyaya para sa kasalanan, bakit hindi pwedeng magpatuloy sa pagkakasala?" ay napakalakas. "Hindi dapat iyon!" ang sagot niya (Roma 6:1-2). Kapag ang isang tao ay nagkaroon ng di-maingat na pagharap sa sakit ng kasalanan dahil lamang ang Diyos ay nagbigay na ng lunas dito ay magiging katulad lamang

⁴¹ Ang bahaging ito ay isinulat ni Tim Keep.

ito ng hindi pagiging maingat tungkol sa HIV/AIDS, o kanser dahil lamang sa may nadiskubre nang gamot. Ang gamot ay hindi mag-iiwas sa sinuman mula sa panahon ng sakit at karamdaman. Hindi rin nito maiiwasan ang mga pekrat. Walang sinuman na nasa wastongpag-iisip ang magsasabi na, "Sana magkasakit tayo upang matanggap natin ang lunas para doon." Walang sinumang nagising sa kakila-kilabot sa kasalanan, sa pagkakasala ng kasalanan sa isang banal na Diyos, at sa kakila-kilabot na halagang ibinayad para sa lunas ng kasalanan ang magsasabi, "Magkasala na tayo dahil tatakpan naman ito ng biyaya!"

Ang karanasan ng kalayaan mula sa kasalanan ng isang Kristiyano ay depende sa kanyang kaalaman (Roma 6:3, 6, 9) at paggamit ng mgakatotohanangito:

(1) Bilang isang makasalanang tao ako ay namatay.

Ang lumangpagkatao, ang lumang makasalanang pagkatao natin noon, ay espirituwal na namatay na kasama ni Hesus sa krus at inilibing na kasama niya sa kanyang libingan. Dahil ang isang taong patay ay hindi na maaaring maglingkod bilang isang alipin, ang pagiging panginoon ng kasalanan sa atin ay na putol na. Ang kamataya nito ay *naganap na*. Ang kamatayan ng ating lumang makasalanang buhay ay nangyari sa sandaling tayo'y sumampalataya sa kamatayan ni Kristo para sa atin, magsisi sa ating mga kasalanan, at tanggapin ang kanyang kaloob na buhay na walang hanggan.

Pansinin ang mga pangungusap na ito mula sa Roma 6:

- "...**Tayong mga namatay** na sa pagkakasala, paano nga tayong mabubuhay pa roon?" (6:2).
- "...Tayong lahat na mga nabautismuhan kay Cristo Hesus ay **mga nabautismuhan tungo sa kanyang kamatayan?**" (6:3).
- "Tayo ay **inilibing na kasama niya** sa pamamagitan ng bautismo tungo sa kamatayan..." (6:4).
- "Sapagkat kung tayo'y naging kasama niya na **katulad ng kanyang kamatayan...**" (6:5).
- "Nalalaman natin na ang ating dating pagkatao ay kasama niyang **ipinako sa krus**, upang ang katawang makasalanang ay mawalan ng bisa, at upang tayo'y hindi na magpaalipin pa sa kasalanan;" (6:6).
- "Sapagkat ang **namatay** ay pinalaya na mula sa kasalanan" (6:7).

Ang suliranin sa napakaraming mananampalataya sa kasalukuyan ay namumuhay sila nang masbababa kaysa sa kanilang maaaring magawa. Maraming mananampalataya ang *naka-kundisyon* na tanggapin ang kabiguan bilang *normal*. Iniisip nila na ang isang matagumpay na buhay Kristiyano ay hindi posible at asahan ang nagpapatuloy na kasalanan. Ang ibang mga mananampalataya naman ay nag-iisip na walang pagpaparaya sa kabiguan ng tao.

Ang katuruang ito ay nakasisira rin sa pananampalataya at nag-akay sa marami sa kabiguan o pagkukunwari. Binigyang-linaw ni Pablo na nasa atin ang tagumpay sa pamamagitan ng pakikibahagi sa tagumpay ni Kristo sa krus.

(2) Binuhay akong muli ng Diyos kasama si Hesus upang maging isang bagong tao.

Nilupig ni Hesus ang lahat ng kasalanan sa pamamagitan ng kanyang muling pagkabuhay. Ang muling pagkabuhay na ito ang ating pinagsasaluhan sa pamamagitan ng pananampalataya. Sa pamamagitan ng pananampalataya, wala nang kapangyarihan ang kasalanan upang tayo'y ibagsak, pahiyain, sugatan o kaya'y patayin tayo. Tayo ay espirituwal na muling binuhay kasama ni Kristo sa bagong matagumpay na buhay.

- "...kung paanong si Cristo ay muling nabuhay mula sa mga patay sa pamamagitan ng kaluwalhatian ng Ama, gayundin naman tayo'y **makakalakad sa panibagong buhay**" (6:4).
- "...ay magkakagayon din naman tayo **sa kanyang muling pagkabuhay**" (6:5).
- "Nalalaman nating si Cristo **na nabuhay mula sa mga patay ay hindi na mamamatay**; ang kamatayan ay wala nang paghahari sa kanya" (6:9).
- "Sapagkat ang kamatayan na ikinamatay niya ay kanyang ikinamatay sa kasalanan nang minsanan; **ngunit ang buhay na kanyang ikinabubuhay** ay kanyang ikinabubuhay sa Diyos" (6:10).
- "Gayundin naman kayo, ituring ninyong kayo'y tunay na mga patay na sa kasalanan, **ngunit mga nabubuhay sa Diyos** kay Cristo Hesus" (6:11).
- "...kundi ihandog ninyo ang inyong sarili sa Diyos, **na tulad sa mga buháy mula sa mga patay...**" (6:13).

(3) Ako'y espirituwal na nakipagkaisa na kay Hesus.

Hindi lamang ipinako na ang dating pagkatao kasama ni Kristo, at hindi lamang natanggap ko na ang isang bagong buhay na katulad ng sa kanya; kundi, ako ay nananahan sa kanya at siya sa akin! (tingnan rin ang Galacia 2:20 at Juan 14-16.) Ito ay ipinangako ni Hesus sa bawat tagasunod: na pinili ng Diyos na manirahan sa mga mananampalataya sa pamamagitan ng Banal na Espiritu. Ang pagkakaisa at pananahan na ito ang dahilan kung paano nagiging posible ang tagumpay sa mga kasalanan at pamumuhay nang may kabanalan. Ito ang paraan na nagiging posible para sa mga mananampalataya na tanggapin at mamuhay nang puro, mapagmahal, maawain, mabait, mapagpatawad at banal na buhay ni Hesus.

- "Sapagkat kung tayo'y naging **kasama niya na katulad** ng kanyang kamatayan, ay magkakagayon din naman tayo sa kanyang muling pagkabuhay" (6:5).
- "...ang ating dating pagkatao ay **kasama niyang** ipinako sa krus..." (6:6).

- “Subalit kung tayo'y namatay na kasama ni Cristo, sumasampalataya tayo na mabubuhay ding kasama niya” (6:8).

Itinuro ni Hesus sa kanyang mga disipulo ang tungkol sa pagkakaisang ito sa Juan 15. Espirituwal na pakikipag-isa kay Kristo ay mahalaga sa ating tagumpay sa buhay Kristiyano!

(4) Dapat kong taglayin sa pamamagitan ng pananampalataya ang tagumpay na ibinigay ng Diyos sa atin.

Gayundin naman kayo, **ituring** ninyong kayo'y tunay na mga patay na sa kasalanan, ngunit mga nabubuhay sa Diyos kay Cristo Hesus (6:11).

Ang isaalang-alang ay ibilang na ito ay totoo upang iyong maranasan ito sa iyong sariling buhay.

Narito ang isang ilustrasyon mula sa Lumang Tipan na makakatulong. Maaalala natin na hindi lamang ipinangako ng Diyos sa mga Israelita ang Lupang Pangako, kundi ibinigay na iyon sa kanila matagal na panahon bago paman nila tunay na nakamit iyon. Sa loob ng 40 taon na sila ay nagpagala-gala sa ilang, nabubuhay nang mas Mababa sa kanilang makakaya, dahil sila ay natakot at nabigong sumampalataya sa Diyos. Subali't minahal sila ng Diyos at inakay sila patungo sa kanilang mana.

Mababasa natin sa Josue 1:3, “Bawat dakong tuntungan ng talampakan ng inyong paa **ay naibigay ko na** sa inyo, gaya ng sinabi ko kay Moises.” Ilang talata pagkatapos noon ay nag-utos ang Diyos, “Kayo'y pumasok sa gitna ng kampo at ipag-utos sa mga tao, na sinasabi, ‘Maghanda kayo ng baon sapagkat sa loob ng tatlong araw ay tatawid kayo sa Jordang ito, upang pumasok at **angkinin ang lupain na ibinibigay** sa inyo ng Panginoon ninyong Diyos” (Josue 1:11).

Sa pamamagitan ng pananampalataya, kailangang angkinin ng bayan ng Diyos ang lupaing ibinigay ng Diyos. Bagaman ang tagumpay laban sa mga taong naninirahan sa Canaan ay ibinigay na, at sa tunay na kahulugan ay natapos na, mararanasan lamang ng Israel ang tagumpay na ito sa pamamagitan ng pananampalatayang may pagsunod. Ang mga mananampalataya sa Bagong Tipan ay nagtatagumpay rin sa parehong paraan; sa pagsasa-alang-alang, sa pamamagitan ng pananampalataya, sa tagumpay na ipinagkaloob ni Kristo Hesus para sa atin at pag-aangkin sa mga pangako.

(5) Dapat kong iharap ang aking katawan sa Diyos.

Kaya't huwag ninyong paghariin ang kasalanan sa inyong katawang may kamatayan, upang masunod ang mga pagnanasa nito. At huwag din ninyong ihandog ang mga bahagi ng inyong katawan sa kasalanan bilang kasangkapan ng kasamaan tungo sa kasalanan, kundi ihandog ninyo ang inyong sarili sa Diyos, na tulad sa mga buhay mula sa mga patay, at ang mga bahagi ng inyong katawan bilang kasangkapan ng pagiging matuwid tungo sa Diyos (Roma 6:12-13).

Pagbabalik-Aral

► Ang ilan sa mga mag-aaral ay dapat ipaliwanag ang kahalagahan ng limang katotohanan sa naunang artikulo.

Siya na hindi ipinagkait ang kanyang sariling Anak, kundi ibinigay dahil sa ating lahat, bakit naman hindi ibibigay sa atin nang walang bayad ang lahat ng mga bagay? (Roma 8:32).

Ngayon sa kanya na may kakayahang mag-ingat sa inyo mula sa pagkatisod, at sa inyo'y makapaghaharap na walang kapintasan sa harapan ng kanyang kaluwalhatian na may malaking kagalakan, sa iisang Diyos na ating Tagapagligtas, sa pamamagitan ni Jesu-Cristo na ating Panginoon, sumakanya nawa ang kaluwalhatian, ang karangalan, ang kapangyarihan at ang kapamahalaan, bago pa ang lahat ng panahon, at ngayon at magpakailanman. Amen (Judas 24-25).

Aralin 6 Mga Katanungan Pagbabalik-Aral

- (1) Bakit mahalaga na maunawaan kung ano ang kasalanan?
- (2) Ano ang kahulugan ng sinasadyang kasalanan?
- (3) Ano ang maling ideya o katuruan ang tinutugunan ni Pablo sa Roma 6?
- (4) Ano ang ibigsabihin ng maging patay sa kasalanan?
- (5) Ano ang ibigsabihin ng maging nasa ilalim ng biyaya?
- (6) Ano ang ibigsabihin ng maging nasa ilalim ng kautusan?
- (7) Bakit imposible na paglingkuran pareho ang Diyos at ang kasalanan?
- (8) Ano ang kahulugan ng terminong *dating pagkatao*?

Aralin 6 Takdang-aralin:

- (1) Sumulat ng isang pahina na nagpapaliwanag na posible ang tagumpay laban sa kasalanan para sa mananampalataya. Isama dito ang kahulugan ng sinasadyang kasalanan, at ipaliwanag kung bakit ang kahulugan ng kasalanan ay mahalaga. Tumugon sa mga pagtutol ng mga tao sa posibilidad ng tagumpay laban sa kasalanan.
- (2) Ipaalaala rin sa mga mag-aaral na kailangan nilang tapusin ang kanilang tatlong presentasyon ng sermon o aralin.

Aralin 7

Ang Nahatulang Makasalanan

Anong Kautusan ang Pinag-uusap Natin?

Marami sa mga kautusan sa Lumang Tipan ang tila hindi na nailalapat sa mga tao sa ngayon. Narito ang ilan sa mga halimbawa:

- Huwag ninyong hayaang mabuhay ang isang mangkukulam (Exodo 22:18).
- Patawarin ang lahat ng pagkakautang sa ikapitong taon (Deuteronomio 15:1-2).
- Ipagdiwang ang Paskuwa sa loob ng pitong araw sa Jerusalem (Deuteronomio 16:1-6).

Hinati-hati ng ilang mga iskolar ang mga kautusan ng Lumang Tipan sa tatlong kategorya: mga batas sa seremonya, mga batas sa sibil, at mga batas na pangmoral.

Ang mga batas sa seremonya ay tungkol sa mga handog, ang disenyo ng lugar para sa pagsamba, ang mga gawain para sa pagsamba. Hindi ito sinusunod ngayon ng mga Kristiyano dahil ang sistemang iyon ay ginawang walang halaga dahil sa ginawa ni Kristo (Colosas 2:17, Hebreo 10:1).

Ang mga batas na sibil ay para sa Israel bilang isang bansa. Nagsilbi ang mga ito na regulasyon sa mga negosyo, nagprotekta sa mga karapatang pantao, nagbigay ng mga patakaran sa pagpapatupad ng batas, at binigyang proteksiyon ang pangrelihiyong pagkakakilanlan ng Israel. Hindi posibleng sundin ang mga ito ng Kristiyano sa kasalukuyan dahil ang mga batas na ito ay hindi ang mga batas ng kanilang bansa. Halimbawa, sa panahon ng Lumang Tipan, kapag ang isang tao ay dapat patayin dahil sa pagsamba sa diyos-diyosan, hindi iyon ginagawa sa sariling pagpapasya ng isang tao. Kailangang dinggin muna ng isang hukom ang kaso, at ang anumang aksiyon ay dapat suportahan ng mga tao (Deuteronomio 17:6-12).

► Bakit hindi posible para sa isang Kristiyano na sundin ang mga batas na sibil ng lumang Israel ayon sa orihinal na paraan?

Ang mga batas na pangmoral ay tumukoy sa ilang gawain bilang tama o mali sa lahat ng panahon. Halimbawa, ang Sampung Utos ay nag babawal ng pagsamba sa diyos-diyosan, paglapastangan sa Diyos, pangangalunya, at pagnanakaw (Exodo 20:5, 7, 14, 15).

Hindi ginagawa ng mga Kristiyano ang orihinal, tiyak na mga gawain na iniutos ng mga batas na pangseremonya at mga batas na sibil. Gayunpaman, ang mga batas na iyon ay mahalaga pa rin dahil inihahayag nila ang kalikasan ng Diyos, na hindi nagbabago. Bagaman hindi natin pinapatay ang mga sumasamba sa Diyos-Diyosan at mga nangangalunya, ipinapakita ng mga batas na iyon na ang mga kasalananang iyon ay kasuklam-suklam sa Diyos. Bagaman hindi tayo nag-iiwan ng mga butil sa bukid para sa mahihirap, alam natin

na dapat nating kalingain ang mahihirap sa mga praktikal na pamamaraan. Bagaman hindi tayo nagdadala ng mga hayop sa lugar ng pagsamba bago patayin at ihandog ang mga ito, alam natin na lahat ng bagay ay pag-aari ng Diyos, at dapat tayong magbigay ng mga handog para sa mga bagay na tinatangkilik natin. Kaya't hindi man natin isinasagawa ang mga orihinal na gawain, dapat tayong makakita ng mga bagong gawain na tumutupad sa mga prinsipyong iyon.

Isa pang dahilan na ang mga batas na sibil at pangseremonya ay mahalaga, dahil ang mga ito ay nagbibigay ang mga ito ng mga prinsipyo ng moralidad na ilalapat sa mga tiyak na paraan. Ang pagtangga sa mga prinsipyong iyon ay katumbas na rin ng pagtangga sa mga batas na pangmoral. Halimbawa, hindi natin kailangan ng harang sa paligid ng bubong ng ating bahay kung ang ating bahay ay hindi naman nakadisenyo na mayroong mga tao sa bubong (Deuteronomio 22:8). Subali't ang sinaunang batas na ito ay nagsasabi sa atin na dapat nating gawing ligtas ang ating mga bahay at lupain para sa mga tao.

► Ano ang isang modernong gawain na dapat nating gawin upang matupad ang prinsipyo sa Deuteronomio 22:8?

Kaya't ano nga ang batas ng Diyos na binabanggit ni Pablo sa aklat ng mga taga-Roma? Ito ang kalooban ng Diyos para sa tao, na ipinahayag sa kanyang mga kautusan (Lumang Tipan at Bagong Tipan). Bagaman ang ilan sa mga kautusan ay hindi matutupad sa orihinal na paraan, sa pangkalahatan ay iisa ang kalooban ng Diyos para sa tao. Ang paglabag sa kautusan ng Diyos ay kasalanan (1 Juan 3:4).

Pag-aaral ng Talata – Roma Bahagi 4, Talata 2

Sa araling ito ay magpapatuloy tayo sa Bahagi 4 ng aklat ng Roma. Sa huling aralin ay pinag-aralan natin ang Roma 6, tungkol sa tagumpay laban sa kasalanan.

Sa araling ito, pag-aaralan natin ang Roma 7, ang tungkol sa nahatulang makasalanan. Inilarawan ng Roma 6 at 8 ang matagumpay na buhay ng mananampalataya. Nagbibigay ang Roma 7 ng malaking paghahambing, ipinapakita ang buhay ng makasalanan na nakaaalam na siya ay may kasalanan subali't hindi kayang baguhin ang sarili.

Pangunahing Punto ng Kabanata 7

Ang isang taong nakakaalam sa kautusan ng Diyos subali't hindi pa nababago ng biyaya ay walang kakayahang tumakas sa kapangyarihan ng kasalanan at sa paghatol ng kautusan.

Buod ng Kabanata 7

Ang kabanatang ito ay naglalarawan ng kundisyon ng isang taong nasa ilalim ng kautusan. Kapag nasa ilalim ng kautusan ay nangangahulugan na nakatayo sa harapan ng Diyos at naghihintay na hatulan batay sa pagsunod ng taong ito sa kautusan. Dahil ang lahat ay nagkasala, ang pagiging nasa ilalim ng kautusan ay nangangahulugan na nasa ilalim ng paghatol. Ang taong nasa ilalim ng kautusan ay hindi pa tumatanggap ng pagpapawalang-sala.

Ipinapaliwanag ng 7:1-6 kung paanong ang isang mananampalataya ay patay na sa kautusan. Ang huling bahagi ng kabanata ay nagpapakita kung bakit ito ay kinakailangan (tingnan ang “sapagkat nang...” sa 7:5 at ang “subali’t ngayon...” sa 7:6). Ipinapakita ng 7:7-13 kung paanong ang kautusan ay mabuti subali’t lalong nagpapasama sa kasalanan. Ipinapakita ng 7:14-25 ang kawalang-kakayahan ng isang hinatulan, at hindi pa nagbabagong-buhay na makasalanan.

► Dapat basahin ng isang mag-aaral ang Roma 7 para sa grupo.

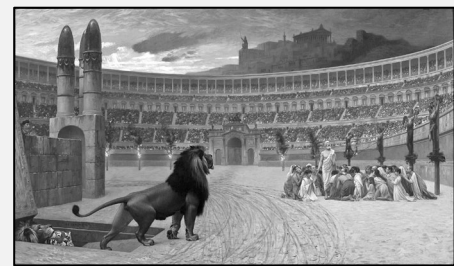
Mga Tala Bersikulo-Bersikulo

(7:1-3) Ang tatlong talatang ito ay isang ilustrasyon na naghahanda para sa punto na ginawa sa susunod na tatlong talata. Ang pag-aasawa ay nagpapakita ng orihinal na pagkagapos sa kautusan. Ang isang asawang babae ay hindi pinahihintulatang iwan ang kanyang asawang lalaki at mag-asawa ng iba, subali’t kung mamatay ang asawang lalaki, ang babae ay malaya na mula sa awtoridad ng lalaki. Ang tungkuling ito sa kautusan ay hindi lamang para sa mga Hudyo na nasa ilalim ng kautusan ni Moises, kundi sa bawat tao, dahil tayong lahat ay hahatulan batay sa kautusan ng Diyos kung tayo ay hindi naligtas dahil sa biyaya.⁴²

Ang pangunahing punto ng ilustrasyon ni Pablo ng pag-aasawa ay: ang kamatayan ay nakakaapekto na mabago ang relasyon. Namatay tayo sa ating lumang buhay nang tayo ay makipag-isa kay Kristo. Ang Kautusan ay hindi inalisan ng halaga o nabura. Gayunman, ang hinihingi ng Kautusan sa atin bilang isang sumuway sa kautusan ay binayaran na nang lubos ng pagbabayad-sala na ginawa ni Hesus. Tayo ngayon ay “ikinasal” na kay Kristo. Hindi tayo ginagawa nitong walang kautusan. Wala tayong karapatang maging isang taong lumalabag sa kautusan na ngayong tayo’y mga Kristiyano na. Sa

Nagsimula ang pagtatayo ng Colosseum noong A.D. 72, ilang taon pagkatapos dumalaw ni Pablo sa Roma. Maaari itong maglaman ng mahigit sa 50,000 tagapanood. Kabilang sa mga palabas ang labanan sa pagitan ng mga propesyonal na mandirigma, labanan sa pagitan ng tao at hayop (kabilang dito ang mga leon, mga tigre, elepante, oso at marami pang iba), at pagbitay sa mga tao ng mga mandirigma o mga hayop. Kung minsan daan-daang katao ang namamatay doon sa loob lamang ng isang araw. Maraming Kristiyano ang namatay sa Colosseum.

⁴² Image: “Colosseum - Rome - Italy” taken by Sam valadi, uploaded on March 31, 2015, retrieved from <https://www.flickr.com/photos/132084522@N05/16800139540/>, licensed under CC BY 2.0, desaturated from the original. Image: “The Christian Martyrs' Last Prayer”, by Jean-Léon Gérôme, from the Walters Art Museum, retrieved from <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=18824108>, public domain.

halip, tayo ay binigyang kapangyarihan, sa pamamagitan ng Banal na Espiritu, upang mabuhay sa espiritu ng Kautusan.⁴³

(7:4) Ang paglabag sa kautusan ay may parusang kamatayan. Namatay na si Kristo para sa ating lugar. Tayo ay kinikilala sa kanya, upang maaaring sabihin na tayo ay namatay na sa kautusan sa pamamagitan ng katawan ni Kristo. Dahil ang hinihingi ng kautusan ay natupad na, tayo ay malaya na sa pagkabihag dito. Hindi na natin kailangang tuparin ang kautusan dahil sa takot sa parusa. **Ang ibig sabihin ng pagiging patay sa kautusan ay hindi natin kailangang tuparin ito bilang isang paraan ng pagbibigay-katwiran, dahil tayo ay inaring-ganap sa pamamagitan ng biyaya.**

(7:5) Ang kasalanan ay sanhi ng kautusan sa diwa na ang kautusan ay nagsusulat ng talaan ng kasalanan at sa diwa na kapag nalaman ng isang tao ang kautusan at naghimagsik laban dito, siya ay nagiging mas makasalanan.

Pagpapaliwanag sa Kahulugan ng Laman / Makalaman

► Hanapin ang mga sanggunian sa seksyong ito, upang maunawaan mo ang mga konsepto...

Tinutukoy ng Kasulatan ang iba't-ibang tao bilang "nasa laman." Ang pagiging nasa laman ay maaaring magkaroon ng dalawang magkaibang kahulugan, depende sa konteksto.

Ang isang simpleng kahulugan ay ang simpleng pagiging isang tao, mortal na anyo. Sa kahulugang ito, si Hesus ay nasa laman (1 Timoteo 3:16, 1 Pedro 3:18). Kahit ang isang tao na nabubuhay ng may kabanalan ay maaaring sabihin na nasa laman sa kahulugang ito (2 Corinto 10:3; Galacia 2:20; Filipos 1:22, 24). Ang laman ay itinuturing na morally neutral o walang kinikilingan sa moralidad kapag ang salita ay ginagamit sa ganitong paraan, tulad nang sabihin ni Pablo sa mga taga-Galacia na hindi nila magagawa sa pamamagitan ng laman (pagsisikap ng tao) na gawing perpekto ang sinimulan na ng biyaya.

Ang ikalawang kahulugan na ang isang tao ay nasa laman ay ang pagiging kontrolado ng isang nahulog at makasalanang kalikasan. Ang kundisyong ito ay karaniwan sa isang taong hindi pa ipinapanganak na muli (Efeso 2:3). Ang mga natural na gawain ng makasalanang kalikasan ay nakalista sa Galacia 5:19-21. Sa Roma 8:1-13, ang namumuhay sa laman ay kabaligtaran ng pagiging ligtas. Ang pagiging nasa laman ay kamatayan (8:6) at pagsuway laban sa Diyos (8:7). Ang taong nasa laman ay hindi makapag-bibigay-lugod sa Diyos (8:8) at mamamatay (8:13). Ang paglalarawan ng laman dito ay ang parehong kundisyon na inilarawan sa Roma 7 (tingnan ang 7:5, 14, 18, 25). Ang taong nasa laman sa kahulugang ito ay gumagawa ng mga gawang makasalanan kung saan siya ay tatanggap ng parusa ng espirituwal at walang hanggang kamatayan (Roma 7:5). Hindi pa siya ligtas.

Ang isang tao ay maaari pa ring maimpluwensiyahan ng nahulog na kalikasan maging matapos ang pagbabalik-loob, bagaman hindi kontrolado nito. Ang mga taga-Corinto ay

⁴³ Ang pahayag na ito ay isainulat ni Dr. Allan Brown

tinawag na karnal pagkatapos ng kanilang muling kapanganakan (1 Corinto 3:1). Ipinahihiwatig ni Pablo sa 3:1 na ang pagiging karnal ay karaniwang sa mga sanggol kay Kristo, subali't ang isang mananampalataya ay hindi dapat manatili sa kalagayang ito. Pinuna niya ang mga taga-Corinto sa pananatiling mga sanggol.

Pag-aaral ng Talata – Roma Bahagi 4, Talata 2

Mga Tala Bersikulo-Bersikulo (Patuloy)

(7:6) Dahil namatay na tayo sa kautusan dahil kay Kristo, gayun din patay ang kautusan sa atin. Ang kalayaan ay hindi nangangahulugan na hindi na tayo maglilingkod; ngunit ngayon ay naglilingkod tayo sa ating espiritu, sa halip na sinisikap na tuparin ang mga hinihingi nang hindi tinutupad ang kanilang intensiyon.

(7:7) Sa una ay sinabi ni Pablo na ang kautusan ay nagpaparami sa kasalanan (5:20). Sa sipi na ito sinabi niya na ang kasalanan na ginawa ayon sa kautusan ay nagdadala ng kamatayan (7:5). Samakatuwid, natural lamang na itatanong natin, "Kasalanan ba ang kautusan?" Ipinapakita niya na ang kautusan ay hindi kasalanan sa pagpapakita na ang kautusan ay siyang humahatol sa kasalanan.

(7:8) Ang kautusan ng Diyos ay nagpapakita sa makasalanan na ang kanyang mga aksyon ay hinahatulan. Sa isang diwa, pinalala ng kautusan ang kasalanan. Kapag nalaman ng makasalanan na siya ay nagkasala, ang kanyang patuloy na kasalanan (paglabag sa kautusan ng Diyos) ay nagiging mulat na paghihimagsik.

(7:9) Bago niya malaman kung ano ang hinihingi ng kautusan, hindi niya nalalaman na siya ay hinatulan na ng kamatayan. Subali't ang kasalanan ay tunay na nagbubunga ng kamatayan maging para sa mga nagkakasala nang hindi nalalaman ang detalye ng kautusan ng Diyos (tingnanang 2:12 at 5:14).

Sa Roma 7:7-25 ipinapahayag ni Pablo ang kanyang karanasan bilang isang Pariseo na hindi ligtas at ipinapaliwag kung paanong sa wakas ay nakita niya ang kanyang pangangailangan kay Kristo. Sa Roma 7 ikinukuwento niya sa atin na bago binuksan ng Banal na Espiritu ang kanyang mga mata sa pagkainggit na taglay niya sa kanyang puso, ang akala niya perpekto niyang nasusunod ang kautusan. Tingnan ang kanyang patotoo sa Filipos 3:6 nang sinasabi niyang, "ayon sa katuwirang nasa kautusan ay walang kapintasan." Tulad ng sinabi niya sa Filipos 3:9, bilang isang Pariseo akala niya mayroon siyang katuwiran na nakuha niya mula sa kautusan. Pagkatapos buksan ng Banal na Espiritu ang kanyang mga mata sa pagiging mapag-imbót ng kanyang puso, sinabi niya na ang pakiramdam niya ay namatay siya sa espirituwal (Roma 7:9). Ito ay malinaw na pangungusap ng paghahambing: noon ang akala niya siya ay espirituwal na buhay sa pagsunod sa kautusan; nang makita niya na siya ay nagkasala ng pag-iimbót at hindi sinusunod ang kautusan, napagtanto niya na siya nga ay tunay na patay. Nagpatuloy si Pablo sa pagkukuwento ng kanyang sariling kasaysayan sa Roma 7:14-25. Matindi niyang pinagsumikapan na tigilan ang pagiging mapag-imbót, subali't hindi niya magawa. Ang buong testimonya ay isang paghahayag ng pagkatalo at

pagiging alipin ng kasalanan. Sinasabi nya sa atin sa Roma 7:25 na ang pagliligtas ay nagmumula lamang sa pamamagitan ni Kristo Hesus.⁴⁴

(10) Ang kautusan ay nakalaang ipakita ang paraan ng pamumuhay. Ang kautusan ay hindi kailanman para maging paraan ng kaligtasan, kundi ito ang dapat direksiyon sa pamumuhay para sa mga nakakikilala sa Diyos. Subali't dahil sa pagkakahulog sa kasalanan, ang isang tao ay hindi makasusunod dito, ito ay nagiging isang paraan ng kamatayan sa halip na maging direksiyon sa buhay.

(7:11) Nanlilinlang ang kasalanan dahil ito ay tila nakakabuti, nakakapagpasaya at tila hindi makasasama. Kapag ang isang tao ay nagpatangay sa tukso ng kasalanan, siya ay hinahatulan, kahit pa nagtatagumpay siyang limitahan ang resulta ng kanyang kasalanan; dahil ang paghatol ng Diyos ay batay sa kautusan, hindi ayon sa resulta ng kasalanan.⁴⁵

(7:12) Ipinapahayag ng kautusan ang likas ng Diyos – ang kautusan ay banal, matuwid, at mabuti, kung paanong siya ay ganun din.

(7:13) Hindi masama ang kautusan, subali't dumarating ang masamang resulta kapag ang kasalanan ay tumutugon laban sa kautusan. Ginagamit ng kasalanan ang kautusan upang ilagay ang bawat tao sa ilalim ng parusa ng kamatayan. Sa pamamagitan ng kautusan ang kasalanan ay ipinapakita na tunay na masama.

Hindi ang Larawan ng Isang Mananampalataya

Maraming tao ang nag-iisip na ang Roma 7:14-25 ay naglalarawan ng isang normal na mananampalataya, subali't pag-isipan ninyo ang paglalarawan.

Siya ay ipinagbili sa ilalim ng kasalanan, tulad ng isang alipin, na ang kahulugan ay hindi siya tinubos (7:14). Alam niya kung ano ang tama subasli't hindi niya ito magawa (7:18). Siya ay isang bilanggo hindi malaya (7:23). Siya ay kahabag-habag at umiiyak para sa kalayaan (7:24).

Sa 7:5-24 (simula sa pahayag na "nang tayo'y nasa laman pa" (7:5) at nagtatapos sa tanong na "sino ang magliligtas sa akin" (7:24)), walang anumang pagtukoy kay Kristo, sa Banal na Espiritu, biyaya, buhay o tagumpay; subali't mayroong 52 reperensiya sa unang panauhan (ako, akin, sa akin), 16 na reperensiya sa kautusan, at 15 sa kasalanan.

Hindi maaaring ito ang tao na nagtataglay ng kalayaan na inilarawan sa Roma 6. Ang kabanatang iyon ay paulit-ulit na nagsasabi na ang isang mananampalataya ay hindi na isang alipin ng kasalanan. Ang taong inilalarawan ni Pablo sa Roma 7 ay nasa ilalim ng kautusan, na ipinakilala sa simula ng kabanatang ito (7:1, 5-6). Ang 7:14 ay ang koneksiyon na nagpapakita na ang natitirapang bahagi ng kabanata ay naglalarawan sa parehong kundisyon sa talata 7:1 at 5-6.

⁴⁴ Ang pahayag na ito ay isinulat ni Dr. Allan Brown

⁴⁵ Tingnan ang mga tala sa 3:5-7.

Sinasabi sa Roma 8:1 na ang taong hindi hinatulan ay ang taong na kay Hesu-Kristo. Ang 8:4-5 ay nagsasabi na ang taong ito ay hindi sumusunod sa laman. Ang taong sumusunod sa laman (tulad ng sa 7:25 at 7:5) ay hinahatulan. Ang taong hinatulan ay hindi tunay na mananampalataya. Ang taong inilarawan sa Roma 7 ay walang kakayanan at kinokontrol siya ng kanyang laman.

Sinasabi ng 8:3 na ang kundisyon ng kahinaan sa ilalim ng kautusan ay natapos na; samakatuwid, ang walang kakayahang kundisyon na inilarawan sa Roma 7 ay hindi maaaring ang kalagayan ng isang mananampalataya.

Sinasabi ng 8:6-7 na ang pagtataglay ng kaisipang makalaman ay nagdudulot ng kamatayan, at ang makalaman na isipan ay kaaway ng Diyos. Subali't ang 7:14 ay nagsisimula sa paglalarawan ng karnal na tao. Ang carnal na tao, tulad ng kahulugan sa kontekstong ito, ay hindi tunay na tagasunod ni Hesus.⁴⁶

Sagayun bakit inilalagay ni Pablo ang kanyang sarili sa ganitong paglalarawan? Mula 7:7 at mga kasunod, inilalarawan niya ang isang makasalanan na nalalagay sa ilalim ng paghatol ng kautusan. Ang ibang bahagi ng kabanata ay naglalarawan ng kanyang nakalipas na karanasan— ang kanyang tunay na pakikibaka upang bigyang lugod ang Diyos sa pamamagitan ng pagsunod sa kautusan. Hindi ito nagbigay sa kanya ng buhay na walang hanggan at hindi ito nagbigay sa kanya ng anumang uri ng kasiyahan. Sa Roma 8 sinimulan niyang ilarawan ang buhay na matagumpay. Imposible na ang taong inilarawan sa 8:1-4 ay manatili pa rin sa kundisyon na binanggit sa Roma 7.

Samakatuwid, malinaw na ang Roma 7 ay naglalarawan sa isang taong hindi pa ipinapanganak na muli na nakakaalam na siya ay nahatulan na ng kautusan ng Diyos, subali't walang kakayahang mamuhay nang may pagsunod dito.

► Sa iyong sariling salita ibuod kung ano ang ipinaliwanag sa bahaging ito ng aralin. Hindi kinakailangan na lubusang pagdebatihan ang usapin sa panahong ito dahil masmaraming ebidensiya ang ibibigay sa araling ito.

Pag-aaral ng Talata – Roma Bahagi 4, Talata 2

Mga Tala Bersikulo-Bersikulo (Patuloy)

(7:15) Karamihan sa mga tao ay nagnanais na mas mabuti ang kanilang ginagawa. Ang pagnanais na iyon ay hindi nangangahulugan na sila ay mga Kristiyano. Ang pagnanais na walang katotohanan ay nagpapakita na hindi pa rin sila naliligtas mula sa kapangyarihan ng kasalanan.

(7:16) Ang kanilang naisin na sana ay mas mabuti ang kanilang ginagawa ay nagpapakita na alam nila na ang kautusan ay mabuti, kahit na hindi nila ito sinusunod.

⁴⁶ Para sa iba pang gamit ng salitang karnal, tingnan ang nasa itaas na “Pagpapaliwanag sa Kahulugan ng Laman / Makalaman.”

(7:17-23) Ang kasalanan ay pinag-uusapan na tila ba ito ay isang bagay na laging nangingibabaw sa kalooban ng tao. Ang taong nahulog sa kasalanan ay hindi natural na nagtataglay ng malayang kalooban na orihinal na nilikha ng Diyos sa tao. Ang kalooban ng tao ay sobrang pinahina, na ang isang makasalanan ay hindi pipiliin ang Diyos maliban kung tulungan siya ng Diyos, sa pamamagitan ng Kanyang biyaya, na magpapanumbalik sa kanyang kalooban.

Ang *prevenient* na biyaya ay ang ginawa ng Diyos na pag-abot sa mga taong hindi pa tumutugon sa kanya. Kasama sa biyayang ipinagkakaloob sa bawat tao ay ang pagpapanumbalik ng malayang kalooban at pagnanais para sa Diyos, upang ang bawat tao ay tunay na makapipili kung siya ay maliligtas o hindi.

Sinisimulan ng Diyos ang gawain ng pagliligtas para sa bawat tao (Juan 6:44; Efeso 2:4-5, 12-13, 17; Tito 2:11, Tito 3:3-5), subali't ang isang tao ay hindi maliligtas malibang siya'y tumugon sa Diyos.

(7:24) Ito ay isang pag-iyak ng panlulumo at kawalang-pag-asa na dumarating matapos makita ng isang tao ang kanyang lubos na kawalang kakayahan upang iligtas ang kanyang sarili. Hindi ito ang pag-iyak ng isang taong ligtas.

(7:25) Isang pangungusap ng pagpupuri ang isinama dito bilang ilaw sa kadiliman ng buhay ng isang nalulumbay na makasalanan.

Pagkatapos dumating ang isang pangungusap na nagbibigay buod sa sipi. Ang isang taong hindi pa mananampalataya ay nagbibigay ng pangkaisipang pagsang-ayon na ang kautusan ay tama, at nagkukunwari siyang masmabuti kaysa sa tunay niyang kalagayan; subali't ang kanyang makasalananang mga kagustuhan ay nagpapanatili sa kanya sa kasalanan. Ang isang tao ay hinahatulan para sa paglilingkod sa kasalanan gamit ang kanyang isip at katawan (7:5, 8:3).

Pag-unawa sa Tao sa Roma 7:14-25

Sa talatang ito binanggit ni Pablo ang kapangyarihan ng minanang kasamaan (ang batas ng kasalanan) sa buhay ng isang hindi mananampalataya. Si Pablo, noong siya ay namulat sa kanyang kasalanan, ay nagkaroon ng pagsasalungatan sa kanyang kalooban.⁴⁷

Ang batas ng kasalanan sa katauhan ni Pablo ay nagbunga ng mga sumusunod na resulta:

- Ginagawa niya ang kinamumuhian niya (7:15).
- Ginagawa niya kung alin ang ayaw niyang gawin (7:16).
- Nagnanais siyang gawin kung ano ang tama, subalit wala siyang kapangyarihang gawin iyon (7:18).

⁴⁷ Ang bahaging ito ay isinulat ni Dr. Allan Brown.

- Ang batas ng kasalanan ay tumatanggi sa batas ng kanyang pag-iisip (7:23).
- Siya ay bilanggo ng batas ng kasalanan (7:23).
- Nahahati ang kanyang pagkatao: ang kanyang isip ay naglilingkod sa Diyos, subali't ang kanyang katawan ay naglilingkod sa batas ng kasalanan (7:25).

Ang isang tao ay hindi maaaring maglingkod sa dalawang panginoon. Ang isang tao ay hindi maaaring malaya sa kasalanan at alipin ng kasalanan. Ang isang tao ay hindi maaaring alipin ng Diyos at alipin ng kasalanan. Ang lengguwahe ng Roma 7:14-25 ay direktang salungat sa mga pangungusap ng Roma 6 tungkol sa pagkakaligtas ng isang mananampalataya mula sa pagkaalipin sa kasalanan. Samakatuwid, 7:14-25 ay karugtong ng paglalarawan ng relasyon sa kasalanan ng isang taong hindi pa isang mananampalataya at ng batas ay nag simula noong 7:1-13.

Ipinapaliwanag ng Roma 6 ang relasyon ng mananampalataya sa kasalanan na ibinunga ng kanyang pagkapako at muling pagkabuhay kasama ni Kristo. Ang Roma 7 ay nagsisilbing paglalarawan ng:

- Ang relasyon ng isang makasalanan sa kautusan
- Ang interaksyon ng nananahang kasalanan at ng kautusan
- Ang paghihirap ng isang makasalanan na nagising na sa mga kahilingan ng kautusan ng Diyos, subali't walang kakayanang gawin sa kanyang sariling kakayanan kung ano ang hinihingi ng kautusan dahil sa kanyang pagkaalipin sa nananatiling kasalanan.

Ang Interpretasyon ng Roma 7:14-25 ay iba-iba

Pananaw 1: May ilang skolar ang sumulat na inilalarawan ni Pablo ang **normal na buhay Krsitiyano**. Itinuturo nila na ang panahon ay sa kasalukuyan, hindi sa nakaraan; at ipinipilit nila na sa pananaw ni Pablo, ang buhay Kristiyano ay may mga usaping hindi pa nalulutas.

Pananaw 2: Maraming iskolar ang naniniwala na inilalarawan ni Pablo **ang kundisyon ng isang tao bago siya magbalik-loob** dahil ang mga salita tulad ng "naibenta sa ilalim ng kasalanan" at "O kawawang tao nga ako" ay hindi tugma sa paglalarawan sa isang mananampalataya sa Roma 6 at Roma 8. Ayon sa Roma 6, ang isang mananampalataya ay patay na sa kasalanan, pinalaya na sa kasalanan, at ang pag-angkin sa pamamagitan ng pananampalataya at ganap na pagsuko sa Diyos ang kalayaang makukuha kay Kristo para sa tagumpay laban sa kasalanan. Ayon sa Roma 8, ang taong lumalakad ayon sa laman ay hindi maaaring magbigay lugod sa Diyos at hindi taglay ang Espiritu ni Kristo na nananahan sa kanya.

Opinyon ng mga manunulat ng kurikulum na ito na ang pangalawang pananaw ay umaangkop sa daloy ng argumento ni Pablo sa Roma at pinakanaka-ayon sa kanyang pangkalahatang pagtuturo.

Mga Tanong na Madalas Itinatanong Tungkol sa taong tinutukoy sa Roma 7:14-25.

Narito ang ilan sa mga tanong na madalas na nanggagaling sa mga taong nag-iisip na inilalarawan ni Pablo ang kanyang sariling buhay Kristiyano sa Roma 7:14-25.

Tanong 1: Paano naman ang mga pahayag ni Pablo na siya ay nasisiyahan sa kautusan ng Diyos sa kanyang panloob na pagkatao (Roma 7:22)? Maaari bang ang isang hindi naniniwalang Pariseo ay masiyahan sa kautusan ng Diyos?

Sagot: Ang sinumang Pariseo ay maaaring magsabi na siya'y nasisiyahan sa kautusan ng Diyos sa kanyang puso. Iniukol na nila ang kanilang buhay sa pag-aaral ng Kautusan ng Diyos at nag-uukol araw-araw ng maraming oras sa pag-aaral nito. Inilaan ni Pablo ang kanyang sarili sa Kautusan at sinsero sa kanyang pagnanais na sundin ito. Subali't nang ipakita ng Banal na Espiritu kay Pablo ang makasariling kalikasan ng kanyang puso, ginising siya nito sa kanyang tunay na kundisyong espirituwal. Nakita ni Pablo na nagpapatuloy siya sa paggawa ng mali sa kabila ng pagnanais na kaloob ng biyaya sa kanyang isipan na gawin ang tama. Ipinakita ng Kautusan kay Pablo kung paano mabuhay, subali't hindi nito ibinigay sa kanya ang kakayahang isa-buhay iyon.

Tanong 2: Paano naman ang mga pangkasalukuyan sa Roma 7:14-25? Isinulat ni Pablo, "Sapagkat nalalaman natin na ang kautusan ay espirituwal, ngunit ako'y makalaman, na ipinagbili sa ilalim ng kasalanan" (Roma 7:14).

Sagot: Ang pagbabago sa pamanahon mula sa pangnakaraan sa Roma 7:7-13 patungo sa pangkasalukuyan sa Roma 7:14-25 ay hindi nakakaapekto sa anumang paraan sa awtobiograpikal na karakter ng kanyang patotoo. Gayundin ang mga pangkasalukuyang pamanahon sa 7:14-24 ay hindi nagsasabing ang pangkasalukuyang karanasan ni Pablo sa oras na isinusulat niya ang aklat ng Roma bilang ang matatag na Kristiyanong apostol at misyonero. Ang "pangkasaysayan" o "dramatiko" pangkasalukuyang pamanahon ay isang popular na paraan ng paggamit ng pangkasalukuyang pamanahon sa Griego kapag ang sumusulat ay nagnanais na gawing masmalinaw ang isang pangyayari o karanasan sa nakaraan sa kanyang mga mambabasa. Samakatuwid, ang paggamit ng pangkasalukuyang pamanahon upang gawing malinaw ang isang bagay na totoo sa nakaraan ni Pablo bago siya nagbalik-loob ay hindi kinakailangan ang interpretasyon na si Pablo ay patuloy pa ring nakikipaglaban sa pagkaalipin sa kasalanan hanggang sa kasalukuyan. Malinaw na inihayag ni Pablo sa Roma 6 at Roma 8 na ang isang Kristiyano ay hindi na "nakabenta sa pagkaalipin sa kasalanan" (Roma 7:14).

Tanong 3: Ano naman ang tungkol sa pagkakatulad ng talatang ito sa pakikibaka na nararanasan ng maraming Kristiyano sa kanilang buhay?

Sagot: Ang pakikibaka ng isang mananampalataya ay ibang-iba sa pakikibaka ng isang kahabag-habag na tao. Ang kahabag-habag na tao sa Roma 7:14-25 ay hindi maaaring tumigil sa pagkakasala. Siya ay alipin ng kasalanan. Hindi ito ang kaso ng isang tunay na

mananampalataya. Ang isang Kristiyano ay maaaring magkaroon ng paminsan-minsan pakikibaka at kabiguan, ngunit ang kanyang buhay ay wala sa ilalim ng pagkaalipin sa batas ng kasalanan at kamatayan. Ang Kristiyano ay kaisa ni Kristo at pinalaya na mula sa kapangyarihan ng nananahan na kasalanan (Roma 6:1-10).

Konklusyon: Ang kahabag-habag na tao na binanggit sa Roma 7:14-25 ay tila isang sinserong Pariseo na nahihirapang bigyang lugod and Diyos. Ang isang tao ay hindi maaaring malaya sa kasalanan habang siya ay alipin pa rin ng kasalanan. Ang isang tao ay hindi maaaring alipin ng Diyos at alipin ng kasalanan, dahil tulad ng sinabi ni Hesus, "Walang makapaglilingkod sa dalawang panginoon" (Mateo 6:24, Lucas 16:13). Ang Roma 7:14-25 ay pagpapatuloy ng paglalarawan sa relasyon sa kasalanan ng isang taong hindi pa ipinapanagkanak na muli at sa kautusan ni Moises na sinimulan sa Roma 7:7-13.

► Talakayin ang usapin ng pagkakakilanlan ng isang taong tinutukoy sa Roma 7, maingat na isa-alang-alang ang mga detalye at paliwanag na kasama nito.

Paggamit ng Kautusansa Pag-eebanghelyo

Sinasabi ng apostol sa atin sa Roma 7:7 na inilalantad ng kautusan ang kasalanan. Ang kautusan ay kapaki-pakinabang para sa ebanghelismo dahil nakikita ng isang tao ang kanyang pangangailangan ng kaligtasan kapag napagtanto niya na siya ay hinatulan ng kautusan ng Diyos. Sa kasaysayan ng simbahan, ang pinakamabisang mga ebanghelista ay gumamit ng kautusan ng Diyos upang dulot sa mga hindi mananampalataya ng hangarin na magkaroon ng kaligtasan.

Ang sumusunod na mga salita ay nagpapakita kung ano ang sinabi ng mga ebanghelista tungkol sa paggamit ng kautusan.

► Maaaring magsalit-salit sa pagbasa ng mga quotations at ipaliwanag ang mga iyon nang may tulong mula sa ibang miyembro ng grupo.

Mula kay Charles Spurgeon⁴⁸

Kapag inalis mo ang kautusan inaalish mo rin ang kasalanan, dahil ang kasalanan ay ang paglabag sa kautusan; at kung saan walang kautusan, walang paglabag. Kapag inalis mo na ang kasalanan, mas mabuti pang alisin mo na rin ang Tagapagligtas at ang kaligtasan, dahil hindi na kakailanganin ang mga ito. Kapag winalang-halaga mo na ang kasalanan, ano pa ang pangangailangan sa dakila at maluwalhating kaligtasan na siyang dahilan ng pagdating ni Kristo Hesus sa sanlibutan?

Hindi nila kailanman tatanggapin ang biyaya hangga't hindi sila nanginginig sa harapan ng isang makatwiran at banal na kautusan; samakatuwid, ang kautusan ay nagsisilbi ng pinakakailangan at pinagpalang layunin.⁴⁹

⁴⁸ Si Spurgeon ang pinakadakilang ebanghelistang tagapangaral sa England noong 1800's.

⁴⁹ Charles Spurgeon, "The Perpetuity of the Law of God"

Mula kay Charles Finney⁵⁰

Ang isang tao ay hindi makakahingi o makatatanggap ng pagpapatawad nang may katalinuhan at taos-puso hangga't hindi niya nakikita at nadarama ang katotohanan at katuwiran ng kanyang kahatulan.

Ang pagiging espirituwal ng kautusan ay dapat walang hadlang na ilapat sa budhi hanggang ang sariling pagiging matuwid ng isang makasalanan ay napatay na, at siya'y nakatayong walang masasabi at nahatulan na sa kanyang sarili sa harap ng isang banal na Diyos.

Magpakailanman ang batas ay dapat maghanda ng daan para sa ebanghelyo. Ang hindi pagpansin dito sa pagtuturo sa mga kaluluwa ay halos tiyak na magresulta sa huwad na pag-asa, ang pagpapakilala ng isang huwad na pamantayan ng karanasang Kristiyano, at punuin ang iglesia ng mga hindi tunay na nagbabalik-loob.⁵¹

Mula kay Martin Luther⁵²

Subali't si Satanas... na nagtayo ng isang sekta na ang itinuturo ay ang pag-aalis ng Sampung Utos sa iglesya, at ang mga tao ay hindi dapat masindak sa kautusan, kundi malumanay na hikayatin sa pamamagitan ng pangangaral ng biyaya ni Kristo.⁵³

Mula kay John Bunyan⁵⁴

Hangga't ang mga tao ay walang kaalaman sa kalikasan ng kautusan at sa kanilang pagkakasailalim nito – na sila ay nasa ilalim ng sumpa at humahatol na kapangyarihan nito, dahil sa kanilang kasalanan laban dito – hangga't sila'y nagiging walang ingat, at nakakaligtaan ang pagtatanong tungkol sa tunay na kaalaman tungkol sa Ebanghelyo.

Ang taong hindi nakakaalam ng kautusan ay hindi nakakaalam sa kanyang mga ikinikilos at sa katotohanan na siya ay isang makasalanan, ay hindi nakakaalam na sa kaligtasan ay mayroong isang Tagapagligtas.⁵⁵

⁵⁰ Si Finney ay isang ebanghelista sa America taong 1800's. Siya ay responsable sa mas maraming pagbabalik-loob kaysa sa sinumang ibang tagapangaral sa siglong iyon.

⁵¹ Charles Finney, "How to Win Souls"

⁵² Si Martin Luther ay ang reformer sa Germany na muling nakadiskubre sa Biblikal na Ebanghelyo, na nagresulta sa libu-libong pagbabalik-loob.

⁵³ Martin Luther, in the preface to his *Commentary on Galatians*.

⁵⁴ Si Bunyan ang may-akda ng *Pilgrim's Progress*, ang pinakamaraming nalimbag na aklat tungkol sa paglalakbay ng isang Kristiyano patungo sa langit.

⁵⁵ John Bunyan, *The Doctrine of the Law and Grace Unfolded*

Mula kay Jonathan Edwards⁵⁶

Ang tanging paraan upang malaman natin kung tayo ay nagkakasala ay ang malaman ang kanyang mga moral nakautusan.⁵⁷

Mula sa awit na "At Calvary" ni William Newell⁵⁸

Sa Salita ng Diyos ngayon nalaman ko ang aking kasalanan; at ako'y nanginig sa kautusang aking nilabag, hanggang ang aking makasalanang kaluluwa ay nagmamakaawa na bumaling sa Kalbaryo.

Mula kay John Wesley⁵⁹

Upang patayin ang makasalanan, sagayun, ang unang gamit ng kautusan; upang wasakin ang buhay at kalakasang kanyang pinagtitiwalaan, at kumbinsihin siya na hindi lamang siya nasa ilalim ng hatol ng kamatayan, kundi sa katotohanan ay patay siya sa Diyos, wala siyang taglay na buhay espirituwal, patay dahil sa mga pagsalansang at mga kasalanan (Efeso 2:1). Ang ikalawang gamit nito ay upang muli siyang buhayin, kay Kristo, upang siya ay mabuhay.

Huwag kailanman mag-isip o magsalita ng walang halaga tungkol dito (sa kautusan) ang pinagpalang instrumento ng biyaya ng Diyos. Sa halip, mahalín ito at pahalagahan alang-alang sa kanya na siyang pinagmulan nito at para sa kanya na siyang patutunguhan nito.⁶⁰

► Anong suliranin ang magiging resulta kung ang mga mangangaral ay nangungusap lamang tungkol sa pag-ibig at pagpapatawad ng Diyos sa mga taong hindi iniisip na seryoso ang kanilang mga kasalanan?

⁵⁶ Si Edwards ay isang teolohiko at tagapangaral ng Unang Dakilang Paggising sa America, na siyang responsable sa libu-libong pagbabalik-loob.

⁵⁷ Jonathan Edwards, "Christian Cautions: The Necessity of Self-Examination"

⁵⁸ Isa sa pinaka-gamit na himnong Kristiyano sa buong mundo.

⁵⁹ Nag-ebanghelyo at inorganisa ni Wesley ang mga nagbalik-loob sa tulong niya, at ang mga nagbalik-loob dahil sa mga tagapangaral na tumulong sa kanya. Bago siya namatay, ang bilang ng kanilang mga miyembro ay umabot na sa 79,000 sa Inglatera at 40,000 sa Amerika.

⁶⁰ Paraphrased from John Wesley, "The Origin, Properties, and Use of God's Law"

Aralin 7 Mga Katanungan Pagbabalik-Aral

- (1) Magbigay ng dalawang dahilan kung bakit mahalaga pa rin ang mga ceremonial na batas at mga batas sibil ng Lumang Tipan.
- (2) Ano ang ibigsabihin ng mamatay na sa kautusan?
- (3) Ano ang dalawang paraan ng paggamit sa salitang nasa laman?
- (4) Paano higit na pinasasama ng kautusan ang kasalanan?
- (5) Bakit kapaki-pakinabang ang kautusan para sa ebanghelismo?

Aralin 7 Takdang-aralin:

Magbigay ng mga halimbawa ng kautusan sa Lumang Tipan bukod pa sa mga nabanggit sa araling ito. Ipaliwanag kung ito ba ay kautusang pangseremonya, sibil, o moral; ipaliwanag kung paano isasabuhay ito ng Kristiyano sa kasalukuyan.

Aralin 8

Pamumuhay ng ayon sa Espiritu

Pag-aaral ng Talata – Roma Bahagi 4, Talata 3

Sa araling ito nagpapatuloy tayo sa Ikaapat na Bahagi ng aklat ng Roma. Napag-aralan natin sa Roma 6 (ang tungkol sa katagumpayan sa kasalanan) at Roma 7 (tungkol sa nahatulang makasalanan). Sa araling ito pag-aaralan natin ang Roma 8 na naglalarawan sa buhay ng isang Kristiyano sa mahihirap na sitwasyon sa mundo.

Pangunahing Punto ng Kabanata 8

Bagaman ang mananampalataya ay nabubuhay sa isang makasalanang mundo, ang paghihirap mula sa mga kundisyon nito at mula rin sa kaniyang sariling mga kahinaan, ang Banal na Espiritu ay nagbibigay sa kanya ng tagumpay laban sa kasalanan at sa lahat ng mga pagkakataon.

Buod ng Kabanata 8

Ang kabanatang ito ay tumutukoy sa bawat isa sa tatlong persona ng Trinidad ng ilang beses. Ang tatlo ay may malapit na kaugnayan sa ating pangkasalukuyan at pangwakas na kaligtasan. Maaari tayong mamuhay sa tagumpay laban sa laman, magtamasa ng personal na katiyakan ng kaligtasan, magtiis ng mga pangyayari sa mundong nahulog sa kasalanan, manalangin nang may espirituwal na tulong na higit sa ating sariling mga pananaw, at magpatuloy sa ating nakapagliligtas na relasyon sa Diyos.

8:1-13 ay bumubuo ng isang talata na maaaring bigyang pamagat na “Wala Na Sa Laman.”

Panimula sa 8:1-13

Ang mga hindi hinatulan ay yaong hindi na sumusunod sa laman. Ang pagiging nasa laman ay hindi lamang nangangahulugang maging tao, ngunit mapapailalim sa kontrol ng bumagsak na kalikasan.⁶¹

Ang namumuhay sa laman ay kasalungat ng pagiging ligtas. Ang pagiging nasa laman ay kamatayan (8:6) at pagkapoot laban sa Diyos (8:7). Ang taong nasa laman ay hindi nagbibigay-lugod sa Diyos (8:8) at mamamatay (8:13). Ang pagiging nasa laman ay ang parehong kondisyon na inilarawan sa 7:7-25 (tingnan sa 7:14, 18, 25).

Ang 8:12-13 ay ang konklusyon. Hindi tayo dapat mamuhay ayon sa laman, dahil ang tao na nabubuhay ayon sa laman ay mamamatay, na nangangahulugang tatanggap ng paghatol ng Diyos (tingnan ang 1:17). Dapat nating patayin ang mga makasalanang gawa ng

⁶¹ Ang seksyon sa Aralin 7, “Pagpapaliwanag sa Kahulugan ng Laman / Makalaman” ay napakahalaga sa pag-unawa sa talatang ito.

katawan. Dahil ang isang tao na kontrolado ng laman ay hindi tagasunod ni Hesus, ang kasalanan ay dapat wakasan sa pamamagitan ng kapangyarihan ng Espiritu.

► Dapat basahin ng isang mag-aaral ang Roma 8:1-13 para sa grupo.

Mga Tala Bersikulo-Bersikulo

(8:1) Ang taong sumusunod sa Espiritu ay hindi hinatulan. Ang taong sumusunod sa laman ay nahatulan na - at wala kay Kristo.

(8:2) Ang batas ng Espiritu ng buhay ay ang taong pinatawad ay tinatanggap ng biyaya at may espirituwal na buhay. Ang batas ng kasalanan at kamatayan ay ang taong hahatulan ng kautusan at hahatulan ng kamatayan.

(8:3) Ang kautusan ay nagbigay ng mga hinihingi. Hindi ito nagbibigay ng kapangyarihan. Ang isang hindi mananampalataya ay walang kakayanang sundin ang kautusan; samakatuwid, ang kautusan ay hindi maaaring maging isang paraan upang maligtas. Ipinadala ng Diyos ang kanyang Anak bilang tagapagligtas.

(8:4) Hindi natin nalilimutan ang kautusan ng Diyos, ngunit sinusunod ito sa pamamagitan ng kapangyarihan ng Espiritu.

(8:5) Ang bawat tao ay sumusunod sa kanyang sariling kalikasan. Kung hindi pasiyanakatanggap ng buhaynaespiritwal, siya ay kontrolado ng laman.

(8:6) Ang kontrolado ng makasalanang kalikasan ay nasa ilalim ng kahatulan. Ang ibang paraan ay ang paglakad sa Espiritu, at sumusunod sa Diyos. Walang pagpipilian na mapapatawad habang patuloy na sinusunod ang kasalanan.

(8:7-8) Ang taong may likas na pagiging nasa laman ay natural na isang kalaban ng Diyos, dahil hangga't siya ay kontrolado ng makasalanang kalikasan ay hindi siya makapagpapasakop sa Diyos. Hindi siya katanggap-tanggap sa Diyos sa kondisyong iyon.

“Ang mga tao ay komportable sa kung ano ang panlabas, nakikita, materyal at mababaw. Ang mahalaga sa Diyos ay isang malalim, panloob, lihim na gawain ng Banal na Espiritu sa ating mga puso.”

- John R.W. Stott,
*The Message of Romans:
God's Good News for the World*

► Ilista ang ilan sa mga detalye ng paglalarawan ng taong nasa laman.

(8:9) Ang maging sa laman ay hindi nangangahulugang maging tao; nangangahulugan itong pagiging nasa ilalim ng kontrol ng isang nahulog at makasalanang kalikasan. Ang mananampalataya ay wala na sa laman. Magkakaroon pa rin siya ng mga tukso mula sa laman, ngunit wala na siya sa ilalim ng kontrol nito, at may kapangyarihan na upang labanan ang tukso. Sinasabi sa atin ng talatang ito na ang kapangyarihang ito ay nandiyan sapagkat ang Espiritu ng Diyos ay nariyan. Ang isang tao ay hindi dapat mag-angkin na gagabayan at pinili ng Espiritu kung wala siyang tagumpay sa kasalanan.

(8:10-11) Ang katawan ng tao ay naapektuhan pa rin ng kasalanan ni Adan at ng ating sariling mga kasalanan ng nakaraan. Kaya't, ang mga hangarin nito ay maaaring magtungo sa maling direksyon. Hindi natin mapagkakatiwalaan na gabayan tayo ng mga hangarin ng ating katawan. Pero ang parehong kapangyarihan na nagpabangon kay Hesus upang mabuhay muli ay gumagana sa atin at nagbibigay sa atin ng buhay upang ang ating mga katawan ay madala sa pagsunod sa Diyos. Ang kahinaan ng katawan ay hindi isang dahilan para sa kasalanan, sapagkat higit ang kapangyarihan ng Diyos.

“Ang isang mabuting gana sa pagkain, kapag kontrolado, ay nagtataguyod ng kalusugan at pagiging kapaki-pakinabang. Ang parehong gana, kapag inalipin ang buong katauhan at pinamahalaan ang buhay, ay nagdadala ng pagkaalipin at kasalanan”

-Wilbur Dayton

(8:12-13) Ang pagsunod sa laman ay humahantong sa espirituwal na kamatayan. Sa pamamagitan ng Espiritu ay pinapatay natin ang makasalanang mga gawain ng katawan, at tinatapos na ang mga ito. Tanging ang mga taong gumagawa nito lamang ang siyang mabubuhay – makatatakas sa paghatol ng Diyos. Walang konsepto dito ng isang tao na pinatawad at tinanggap ng Diyos habang pinipiling magpatuloy sa paggawa ng kasalanan.

Ang Kautusan ng Diyos para sa Kristiyano

May mga taong nagsasabi na ang kautusan ng Diyos ay walang kaugnayan sa pamumuhay na Kristiyano. Sinasabi nila ang mga bagay na tulad ng, “Walang pakialam ang Diyos sa iyong mga gawa,” at “Kapag nakarating ka sa langit ang iyong mga gawa ay walang halaga.” Sa kanilang pag-iisip, ang biyaya ay pumapalit sa lugar ng pagsunod. Ngunit sinabi ni Pablo, “Pinawawalang-saysay ba natin ang kautusan sa pamamagitan ng pananampalataya? Huwag nawang mangyari; kundi pinagtibay pa nga natin ang kautusan” (Roma 3:31). Kung nagtuturo tayo ng isang ebanghelyo na nagpapawalang-halaga sa kautusan, hindi ito ang ebanghelyo na ipinangaral ni Pablo.

Ang kautusan na binanggit ni Pablo ay hindi lamang ang kautusan na ibinigay ng Diyos sa Israel sa pamamagitan ni Moises. Ang kautusan ni Moises ay isang aplikasyon ng kalooban ng Diyos sa isang partikular na panahon at lugar. Marami sa mga detalye nito ay hindi naaangkop sa lahat ng lugar at panahon sa parehong paraan, lalo na sa mga seremonya at mga kautusan na ibinigay sa Israel bilang isang bansa. Ngunit ang mga alituntunin o walang hanggang katotohanan ng kautusan ni Moises ay nalalapat pa rin dahil ang katangian ng Diyos ay hindi nagbabago.

Sa pangkalahatan, ang kautusan ng Diyos ay kung ano ang hinihiling niya sa tao. Ang kautusan ay banal, makatarungan, at mabuti (7:12) dahil nagmula ito sa likas na katangian ng Diyos. Ang kautusan ay espirituwal (7:14).

Ang katuwiran ng kautusan ay natutupad sa mga lumalakad ayon sa Espiritu sa halip na ayon sa laman (8:4), dahil nabubuhay sila sa pagsunod sa Diyos.

Ginagawa ng Bibliya ang mga sumusunod na pahayag tungkol sa kautusan ng Diyos:

1. Ang pagsunod sa kautusan ay dapat napagpapakita ng buong pag-ibig na nasa puso (Mateo 22:37-40).
2. Ang layunin ng mga tiyak na utos ng Diyos ay ipakita ang pangangailangan ng pag-ibig mula sa isang dalisay na puso, mabuting budhi, at taos-pusong pananampalataya (1 Timoteo 1:5). Imposible para sa isang tao na tunay na tuparin ang mga hinihingi ng Diyos maliban sa motibo ng pag-ibig, kaya't ang pagsuway ay nagpapakita ng kakulangan ng pag-ibig.
3. Ang taong may pag-ibig na ito ay tumutupad sa buong kautusan; iyon ay, lubusan niyang natutugunan ang hinihingi ng Diyos sa tao (Roma 13:8-10). Sagayun, ang magkaroon ng kumpletong pag-ibig ay may ganap na pagsunod.
4. Ang pag-ibig ay ipinahayag sa pagsunod (1 Juan 5:2-3). Ang pag-ibig ay hindi lamang isang damdamin o ipinapahayag na katapatan sa Diyos. Hindi pinapalitan ng pag-ibig ang pagsunod ngunit ito ang humihikayat sa pagsunod.
5. Si Hesus ay hindi dumating upang alisin ang kautusan, at sinabi niya na kung ang isang tao ay nagtuturo sa iba na labagin ang kautusan, siya ay tatawaging pinakamababa sa kaharian ng langit (Mateo 5:17-20).

Ang tamang pag-unawasa kautusan ay kinakailangan sa ebanghelyo, sapagkat ang mga tao ay walang hanggan na hinatulan sa paglabag sa kautusan ng Diyos. Ang isang tao ay hindi maaaring magsisi maliban kung siya ay sumasang-ayon sa Diyos tungkol sa kasalanan at kautusan. May mga taong nakauunawa na ang isang makasalanan ay tunay na nararapat mapunta sa impiyerno dahil sa paglabag sa kautusan ng Diyos, gayunpaman mayroon silang kakaibang ideya na ang Diyos ay wala nang paki-alam sa kautusan pagkatapos na ang isang tao ay naging isang mananampalataya.

Hindi ang kautusan ang batayan ng pagtanggap ng Diyos sa atin, ngunit nagbibigay ito sa atin ng pag-unawa sa kung paano nais ng Diyos na tayo'y mamuhay.

► Para sa mananampalataya, ano ang kaugnayan ng pagmamahal sa Diyos at ng kautusan ng Diyos?

Pag-aaral ng Talata – Roma Bahagi 4, Talata 3

Introduksiyon sa 8:14-27

Iniuugnay ng 8:14 sa mga naunang talata sa mahalagang tema ng katiyakan ng kaligtasan sa mga sumusunod na talata. Ang pagkakakilanlan ng mga anak ng Diyos ay ang pagsunod sa Espiritu at nabubuhay sa tagumpay sa halip na sundin ang laman at nabubuhay sa kasalanan.

Ang 8:14-27 ay isang sipi na maaaring may pamagat na "Ang Tulong ng Banal na Espiritu sa isang Makasalanang Daigdig."

► Dapat basahin ng isang mag-aaral ang Roma 8:14-27 para sagrupo.

Mga Tala Bersikulo-Bersikulo

(8:14) Ang pagkakakilanlan sa anak ng Diyos ay ang pagsunod sa Espiritu at nabubuhay sa tagumpay sa halip na sumusunod sa laman at nabubuhay sa kasalanan.

Ang 8:14-17 ay naglalarawan ng pansariling katiyakan ng kaligtasan na ibinigay ng Banal na Espiritu.

(8:15) Bilang mga mananampalataya, hindi tayo dapat bumalik sa ilalim ng takot sa katausan. Sa halip, nabubuhay tayo na may katiyakan ng kaligtasan sa pamamagitan ng biyaya. Tayo ay inampon bilang mga anak ng Diyos. Ang pagsunod ng Kristiyano ay hindi ang pagbalik sa ilalim ng kautusan bilang isang paraan ng kaligtasan, ngunit ito’y isang usapin ng kaugnayan sa Diyos.

(8:16) Ang talatang ito ay naglalarawan ng isang bagay na tinatawag ng mga mananampalataya ng ebanghelyo na “ang patotoo ng Espiritu.” Ang Espiritu ng Diyos ay nagpapatunay sa atin na tayo ay nasa isang mapagmahal, masunuring relasyon sa Diyos at nagpapatotoo na tayo ay naligtas. Ang Espiritu ng Diyos ay sumasaksi sa ating espiritu sa katotohanang iyon. Ang kasunduang ito ng Espiritu ng Diyos at ang ating espiritu ay ang batayan ng katiyakan upang hindi tayo kailangang mamuhay nang walang katiyakan, at nag-iisip kung naligtas nga ba tayo.

Ang mga relihiyon at kulto na hindi nagtuturo ng katiyakan ng kaligtasan ay nagpapanatili takot sa kanilang mga miyembro. Natatakot ang mga tao na hindi sapat ang kanilang mga ginawa upang maligtas. Ang ebanghelyo ay nagdadala ng paglaya mula sa takot, sapagkat alam natin na tayo ay pinatawad. Ang ating pagsunod ay batay sa pagsunod sa Espiritu upang malugod ang Diyos na tumanggap na sa atin, sahalip na tugunan ang mga kinakailangan bilang isang paraan upang makuha ang kanyang pagtanggap.⁶²

Maaari nating malaman na tayo ay naligtas dahil nabubuhay tayo ng may masunuring kaugnayan sa Diyos at may patotoo ng Espiritu na ito ay totoo.

Mga Kalsadang Romano

Gumawa ang mga Romano ng maraming kalsada para sa mga pangunahing ruta patungo sa mga bansang kanilang pinamamahalaan. Ang disenyo ng pagtatayo ay pulido at pangmatagalan. Ang mga kalsada ay bahagi ng isang ugnayan na ang Roma ang sentro nito, na siyang pinagmulan ng kasabihang, “Ang lahat ng kalsada ay nagtatapos sa Roma.”

⁶² Image: “roman road to arch” taken by Steven Damron on January 5, 2010, retrieved from <https://www.flickr.com/photos/97719890@N00/4249691365>, licensed under CC BY 2.0, desaturated from the original.

(Tingnan sa 1 Juan 2:3, 29, 1 Juan 3:14, 18-21, 24 para sa isang batayan sa banal nakasulatan para sakatiyakan ng kaligtasan).

► Anong payo ang ibibigay mo sa isang tao na hindi sigurado na siya ay naligtas?

(8:17-18) Mamanahin natin kasama ni Kristo ang kaluwalhatian at kaharian ng Diyos. Ang kanyang kaluwalhatian ay ipapahayag sa ating kalooban sa pamamagitan ng mga dakilang bagay na ginawa niya sa atin, binabago ang ating kalikasan ayon sa kanyang plano para rito. Tayo ay magmamana ng buhay na walang hanggan, na nangangahulugang ipamuhay ang buhay ng Diyos. Tayo ay maghahari kasama si Kristo. Gayunman, hindi lahat ng ating mga pribilehiyo ay matatanggap na ngayon. Ang pagluwalhati na nabanggit dito ay sa hinaharap parin. Ang pagdurusa ay ngayon, at ang paghahari ay sa hinaharap. Gayunman, ang kaluwalhatian ay napakadakila na ang ating kasalukuyang mga kalagayan ay hindi mahalaga kumpara sa ating hinaharap.

Ang 8:19-25 ay naglalarawan ng pagtitiis sa pamamagitan ng pananampalataya habang hinihintay nating ganap na ibalik ng Diyos ang kanyang nilikha.

(8:19) Ang lahat ng nilikha ay naghihintay pa rin sa panahon kung kailan lubusang luluwalhatiin ng Diyos ang kanyang mga anak. Sinabi ni Apostol Juan na hindi pa natin nakikita ang anyo na magkakaroon tayo sa langit (1 Juan 3:2).

(8:20-21) Ang bawat bagay na nilikha ay nagdurusa parin ng mga resulta ng kasalanan. Pinahintulutan ng Diyos na mapanatili ang sumpa sa pag-asang magsisisi ang mga makasalanan dahil sa nakikita ang mga resulta ng kasalanan. Ang mga bagay na ginawa ay muling ibabalik at maisasakatuparan upang matupad ang pangwakas na plano ng Diyos. Hindi kasama rito ang mga tao na hanggang sa wakas ay tumanggi sa kalooban ng Diyos, at tumangging magsisi.

(8:22) Ang sumpa ng kasalanan ay nakakaapekto sa lahat ng nilikha (Genesis 3:17-19). Mahirap ang pagtatrabaho. Ang lupain ay hindi tumutugon sa tao katulad ng ginawa nito bago ang pagkahulog sa kasalanan. Ang sakit, pagtanda, at kamatayan ay dumating sa lahat ng nilalang na may buhay.

(8:23) Maging ang mga mananampalataya ay magdurusa pa rin ng mga resulta ng kasalanan, dahil ang kanilang mga katawan ay hindi pa naibabalik sa kalagayan nito bago ang pagkahuog sa kasalanan. Taglay natin ang Banal na Espiritu bilang unang bahagi, isang halimbawa, at katibayan ng panghuling pagpapanumbalik ng Diyos. Ang pinakahuli, kumpletong pagpapanumbalik sa sannilikha ay pangwakas na kaligtasan. Maaari nating sabihin na tayo ay naligtas na, at gayonpaman ay naghihintay pa rin ng panghuling kaligtasan.

► Ano ang ilang mga bagay na nakikita mo na mga palatandaan na ang sanlibutan ay nasa ilalim ng sumpa ng kasalanan?

Ang patakaran ni Satanas para ng mga makasalanang ay ibigay ang pinakamahasay na magagawa niya sa una, pagkatapos ay mas masahol o mas masama pa at mas masahol pa, pasama nang pasama, inaakit sila sa mga pangakong hindi naman niya kayang tuparin at magtatapos sa impiyerno. Binibigyan tayo ng Diyos ng isang halimbawa ng langit ngayon at inilalaan ang pinakamahasay para sa atin sa hinaharap.

(8:24-25) Ang mga talatang ito ay nagbibigay ng punto na naghihintay tayo ng mga bagay na hindi pa natin nakikita o natatanggap.

Ang mulingpagkabuhay ng katawan ay isang mahalagang doktrinang Kristiyano, at ang pagtangga dito ay humahantong sa makasalanang pamumuhay. Ang ilan sa iglesyang taga-Corinto ay tumangga sa muling pagkabuhay at nagresulta sa dalawang magkasalungat na kalagayan:

1. Matinding pagsupil sa pisikal na pagnanasa na para bang ito ay masama.
2. Ang walang ingat na pagpapakasawa sa pisikal na pagnanasa na parang hindi nakakapinsala.

Inisip ng ilan na kung ang katawan ay aalisin bilang walang kabuluhan at kasamaan, kung gayon ang lahat ng pisikal na pagnanasa ay makasalanang. Kasunod ng pangangatwirang ito, inirerekomenda nila ang hindi pag-aasawa. Ang iba naman ay nagpasya na dahil ang katawan ay itatapon, maaari na ngayong gumawa ng lahat ng makasalanang pagnanasa. Ang dalawang magkasalungat na pananaw ay hindi maka-Kristiyano. Ang mga erehiyang ito at iba pa ay dumarating kapag itinatangga ng mga tao ang muling pagkabuhay ng katawan.

Ang 8:26-27 ay naglalarawan ng gawain ng Banal na Espiritu sa panalangin ng isang mananampalataya.

(8:26-27) Ang ating makasalanang kalagayan ay nakakaapekto sa ating pag-iisip at espirital na pang-unawa. Hindi natin lubos na maunawaan ang mga katotohanang espirital. Hindi natin lubusang maunawaan kung ano ang nais ng Diyos na gawin sa mundo. Kapag tayo ay nagdarasal, pinupunuan ng Banal na Espiritu ang ating kahinaan sa pamamagitan ng pagdarasal kasama natin ng mga salitang hindi natin masasabi. Nalalaman Niya kung paano manalangin ayon sa kalooban ng Diyos.

Ang mga talatang ito ay hindi nangangahulugang nananalangin tayo sa isang hindi nalalamang wika. Ang pangungusap ay nagsasabi na ang Banal na Espiritu ang nananalangin para sa atin, sapagkat hindi natin ito masasabi. Hindi nito sinasabi na nananalangin tayo sa paraang hindi natin nauunawaan.

Introduksiyon sa 8:28-39

Ipinapaliwanag ng talatang ito na ang mga mananampalataya ay nasa plano ng Diyos, at nilalayon niyang bigyan sila ng biyaya upang tapusin ang paglalakbay na Kristiyano at

mabago sa imahe ni Kristo. Walang anumang kondisyon na umiiral sa mundo ang maaaring makapaghiwalay sa atin sa Diyos dahil ang kanyang biyaya at kapangyarihan ay masdakila.

Ang tekstong ito ay maaaring bigyang pamagat na "Ang Espirituwal na Seguridad ng Mananampalataya."

► Dapat basahin ng isang mag-aaral ang Roma 8:28-39 para sa grupo.

Mga Tala Bersikulo-Bersikulo

(8:28) Ang pariralang "lahat ng mga bagay" ay kasama ang lahat ng mga bagay na ipinagdurusa natin. Hindi ito nangangahulugang itinakda ng Diyos ang lahat ng mga bagay na nangyayari, kasama na ang kasalanan. Ito ay nangangahulugan na ang Diyos ay nagdadala ng magagandang resulta mula sa lahat ng mga bagay para sa kapakanan ng mga mananampalataya. Sa 8:37, matapos ilista ang lahat ng mga uri ng pagdurusa, sinabi niya na sa lahat ng mga bagay na ito higit pa tayo sa mga mapagtagumpay. Ginagamit ng Diyos ang mga ito para sa kanyang mga layunin at pinauunlad tayo sa pamamagitan ng mga ito.

Hindi ipinag-uutos ng Diyos ang lahat ng nangyayari. Pinahihintulutan niya ang malayang kalooban na gumana, pinapayagan ang mga totoong panganib na mapapasailalim sa pagkakataon, at pinahihintulutan kahit na ang kasalanan. Ngunit sa mananampalataya, ang Diyos ay nagdadala ng magagandang resulta mula sa lahat ng mga kaganapan – kahit na mula sa mga kasalanan ng iba na ginawa nang may mapaminsalang hangarin.

(8:29) Alam natin na hindi lahat ng tao sa mundo ay naligtas. Samakatuwid, yaong mga nakilala niya noon pa man ay yaong mga alam niya tungkol sa isang bagay na tiyak. Alam natin mula sa konteksto ng Roma na pinipili ng Diyos ang mga naniniwala. Alam niya kung sino ang tutugon sa kanyang alok ng kaligtasan nang may pananampalataya (tingnan din 11:2 at mga kumento). Napakahalaga na ang kanyang kaalaman sa hinaharap ay mas nauna kaysa sa predestinasyon sa pagkakasunud-sunod na ito. Nasa plano ng Diyos na iligtas ang mga mananampalataya (Tingnan ang Awit 1:6, 1 Corinto 8:3, Galacia 4:9, at 2 Timoteo 2:19 para sa mga halimbawa ng "pagkaalam" ng Diyos).

Ang plano niya para sa kanila ay maging katulad ni Kristo. Ang maging katulad niya ay nangangahulugan na tayo ay magiging tulad ni Kristo sa pagkatao.

(8:30) Ang gawain ng Diyos ang nagdadala sa atin ng lubos patungo sa isang walang hanggang kaligtasan. Walang kailangan mula sa atin maliban sa ating kagustuhan.

(8:31-32) Walang pangyayari na maaaring maging napakahirap para sa Diyos. Ginawa na niya ang kataas-taasang sakripisyo, kaya't ngayon ibibigay niya sa atin ang lahat ng kailangan para sa ating tagumpay.

(8:33) Walang sinuman ang makapagsasabi na tayo ay makasalanan ayon sa ating talaan dahil ang mga ito ay nabura na ng pagpapawalang-sala na ibinigay ng Diyos.

(8:35-39) Ito ay isang sipi na nag-aalok ng malaking pag-asa at kaaliwan sa mga sumusunod kay Hesus. Walang makapaghihiwalay sa atin sa Diyos. Sinasabi ni Pablo na tayo ay espirituwal na protektado mula sa lahat ng maaari nating harapin sa mundong ito. **Ang katiyakan ng mananampalataya ay ang pangakona ang Diyos ay hindi kailanman mabibigo na magbigay sa kanya ng lakas upang magpatuloy sa kanyang pananampalataya at walang ibang kapangyarihang makapag-aalis sa kanya sa Diyos.**

► Paano mo ilalarawan ang paraan ng pagtulong ng Diyos sa isang mananampalataya na harapin ang lahat ng mga pangyayari nang may pananampalataya?

Aralin 8 Mga Katanungan Pagbabalik-Aral

- (1) Bakit imposible na ang kautusan ang maging daan sa kaligtasan?
- (2) Ano ang kahulugan kapag sinabing ang isang mananampalataya ay wala na sa laman?
- (3) Paano pinapatnubayan ng kautusan ang buhay ng isang Kristiyano?
- (4) Ano ang patotoo ng Espiritu?
- (5) Ano ang huling kaligtasan?
- (6) Ano ang mga suliranin na nagiging resulta kapag itinatangi ng mga tao ang muling pagkabuhay ng katawan?
- (7) Ano ang seguridad ng mananampalataya?

Aralin 8 Takdang-aralin:

Sumulat ng isang pahina na naglalarawan sa mga paghihirap ng pamumuhay bilang isang Kristiyano sa isang makasalanan na mundo at inilalarawan din kung ano ang ginagawa ng Banal na Espiritu para sa Kristiyano.

Aralin 9

Pagpili ng Diyos

Pag-aaral ng Talata – Roma Bahagi 5

Ang liham sa mga taga-Roma ay nagpapaliwanag kung paano ang isang tao ay nakipag-ugnayan sa Diyos upang tumanggap ng kaligtasan at pagpapala. Ang kaugnayan sa Diyos ay batay sa biyayang natanggap sa pamamagitan ng pananampalataya. Ang mensaheng ito ay nagdulot ng mga tanong tungkol sa mga tao ng Israel. Ano ang nangyari sa espesyal na relasyon sa pagitan ng Diyos at Israel? Paano maliligtas ang isang Hudyo? May plano pa ba ang Diyos para sa Israel? Sinasagot ng mga kabanatang ito ang mga tanong na iyon habang patuloy na ipinapaliwanag ni Pablo ang mensahe ng ebanghelyo.

Ang Katarungan ng Diyos sa Paglilitis

“Ngunit, sino ka, O tao, na makikipagtalo sa Diyos?” (Roma 9:20). Ginamit ang talatang ito ng ilang tao upang sawayin ang sinumang tao na sumusubok na suriin ang katarungan ng Diyos. Sinabi nila na ang katarungan ng Diyos ay masmataas kaysa sa atin kaya’t hindi natin maiintindihan ito.

Mayroon bang mas mataas na antas ng hustisya kung saan ang itim ay nagiging puti at ang kasamaan ay nagiging mabuti? Kung hahatulan ng isang taong hukom ang mga sanggol, hinatulan nang patas ang mga pagkakamali at sinasadyang mga krimen, at pinarusahan ang mga tao sa paggawa ng mga bagay na hindi nila mapipigilan, hindi natin sasabihin na siya ay humatol ayon sa isang mas mataas na antas ng katarungan, kundi siya ay hindi makatarungan.

“Upang maging Diyos ng walang-hanggan, dapat siyang tumayo sa ibabaw ng akusasyon sa harap ng lahat ng mga demonyo, lahat ng mga anghel, at lahat ng mga kalalakihan. Walang sinumang may kakayanang (nang matuwid) na mag-akusa sa kanya ng pagiging hindi makatarungan.”

-R.G. Flexon,
Rudiments ng Roma

Ang katarungan ng Diyos ay masmataas ngunit hindi kabaligtaran ng sa atin. Ang ating kahulugan ng hustisya ay nagmula sa Kanya at batay sa kanyang pamantayan. Inutusan niya tayong maging banal katulad ng kaniyang pagiging banal. Kung minsan, ang kanyang aksyon ay tila hindi makatarungan para sa atin, iyon ay sapagkat hindi natin nakikita ang lahat ng mga katotohanan, dahil ang ating mga pinahahalagahan ay masyadong temporal, at dahil ang ating mga pananaw ay binabaluktot ng ating sariling mga hangarin.

Hindi lamang sinasabi ng Diyos na siya ay makatarungan at hindi ipinaliliwanag ang kanyang mga paraan sa kanyang mga nilalang. Sa halip, binibigyang diin ng aklat ng Roma na ang hustisya ng Diyos ay nakikita. Ang mga tumatanggi sa Diyos ay walang maidadahilan (1:20) dahil kilala nila ang Diyos. Alam ng makasalanan na karapat-dapat sila sa paghatol

(1:32). Ang Roma 2 ay tungkol sa walang kinikilingan at pagkakapantay-pantay ng mga paghatol ng Diyos. Ang gawain ng pagbabayad-sala ay upang ang Diyos ay maging makatarungan kahit na pinawawalang-sala Niya ang mga makasalanang (3:26).

Malinaw na nais ng Diyos na makita natin na siya ay makatarungan. Dahil dito, ipinaliwanag ng Diyos ang kanyang mga patakaran ng kaligtasan, na ipinapaliwanag kung bakit makatarungan ang mga ito. Hindi magiging posible para sa atin na tunay na sambahin ang Diyos maliban kung nakikita natin na siya ay makatarungan. Kung hindi tayo naniniwala na makatarungan ang Diyos, ang ating pagsunod sa kanya ay magiging tulad ng pagsunod sa isang mapang-api o magnanakaw.

Samakatuwid, pinahihintulutan ng Diyos na ilagay sa paglilitis ang kanyang sarili (3:4). Nagtitiwala siya na ang kanyang mga aksyon ay naaayon sa totoong hustisya. Ang isang matapat na pagsubok sa mga aksyon ng Diyos ay magpapakita na Siya ay matuwid at nagkasala ang makasalanang.

► Bakit mahalagang maunawaan natin ang hustisya ng mga aksyon ng Diyos? Paano natin nalalaman na nais ng Diyos na maunawaan natin ang kanyang katarungan?

Ang isang pananaw ayon sa Biblia sa soberenya ng Diyos ay:

- Pinili ng Diyos na pahintulutan ang mga tao na gumawa ng tunay na mga pagpili na may mga kahihinatnan.
- Tumutugon ang Diyos sa mga pagpili na ginagawa ng mga tao (Roma 1:24, 26, 28).
- Ang Diyos ay makapangyarihan at may karunungan upang tuparin ang kanyang pangwakas na plano sa kabila ng ginagawa ng sinumang tao.

Kutang Romano

Ang kuta na ito ay nakatayo sa Roma mula pa noong unang panahon.

Ang bawat tao ay nagpapasya kung tatanggapin ba o hindi ang ebanghelyo at maliligtas o tatanggihan batay sa piniling iyon. Nag-aalok ang Diyos ng kaligtasan, binibigyan ng pagkakataon pagbulayan at kilalanin ang kanilang kasalanan, binibigyan sila ng pagnanais ng biyaya, at binibigyan sila ng kakayahang sumampalataya. Nagpapadala siya ng mga mensahero upang hikayatin ang mga hindi mananampalataya na magsisi. Ngunit ang indibidwal na tao ang magpapasya tungkol sa kanyang kaligtasan.⁶³

⁶³ Image: "Porta San Paolo front", by Joris, March 1, 2005, retrieved from https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Porta_San_Paolo_front.JPG, public domain.

Pag-aaral ng Talata – Roma Bahagi 5, Talata 1

Pangunahing Punto ng Kabanata 9

Pinili ng Diyos ang paraan ng kaligtasan at walang sinumang maaaring maligtas sa ibang paraan.

Buod ng kabanata 9

Ang kabanatang ito ay madalas na binibigyang kahulugan na pinili ng Diyos kung sino ang maliligtas at mawawala sa isang batayan na hindi natin malalaman. Ang punto ay pinili ng Diyos ang paraan ng kaligtasan at walang sinumang maaaring maligtas sa ibang paraan. Ang kanyang soberanya ay hindi ipinakita sa pamamagitan ng pagpili ng ilang mga tao at pagtanggihan sa iba nang walang anumang pamantayan. Ang kanyang soberanya ay ipinakita sa pagtatakda ng mga pamantayan – ang disenyo ng paraan ng kaligtasan.

► Dapat basahin ng isang mag-aaral ang Roma 9:1-5 para sa grupo.

Mga Tala Bersikulo-Bersikulo

(9:1-3) Nagpahayag si Pablo ng matinding kalungkutan para sa Israel dahil sila ay naligaw sa espirituwal. Binanggit niya na siya ay kanilang kapatid. Si Pablo ay nagtagumpay sa relihiyon ng mga Hudyo. Iginagalang niya ang kanilang mga iskolar. Ikinalungkot niya nang mapagtanto na tinanggihan si Krsito ng karamihan sa mga guro at mga pinuno, at ang karamihan sa mga taong pinaglingkuran nila.

(9:4-5) Ang Israel ay isang bansa na may dakilang espirituwal na mga pribilehiyo.

- Una nilang naging Ama ang Diyos.
- Una nilang nakita ang kaluwalhatian ng Diyos na inihayag.
- Nagkaroon sila
 - Ang mga tipan bilang mga tuntunin ng kanyang pagpapala.
 - Ang batas.
 - Ang mga anyo ng pagsamba.
 - Ang mga pangako ng sukdulang kaligtasan.
- Ang mga patriyarka ay mga Hudyo.
- Si Hesus ay isinilang bilang isang Hudyo.

Sinabi ni Pablo sa 3:1-2 na ang mga Hudyo ay nagkaroon ng mga malaking kapakinabangan.

Hudaismo, ang Ugat ng Kristiyanismo

Ang Hudaismo ay maaaring masabing ang ugat ng Kristiyanismo. Kahit ngayon ang Hudaismo ay higit na katulad sa Kristiyanismo kaysa sa ibang relihiyon. Ang Hudaismo ay hindi naging isang maling relihiyon hanggang sa tinanggihan nito si Kristo.

Nakalista dito ang ilang mga koneksyon sa pagitan ng Kristiyanismo at Hudaismo.

1. Ang mga Kristiyano at tagasunod ng Hudaismo ay sumasamba sa parehong Diyos at tumanggap nga malinaw na pahayag mula sa Diyos.
2. Ang Hudaismo ay nagbigay ng teolohikal at pilosopikal na pundasyon ng Kristiyanismo. Ang Israel ay monoteistiko at naniniwala sa isang Diyos na walang hanggan, hindi nilikha, at banal. Ang lahat ng ginawa Diyos ay mabuti, ngunit ang kasamaan at pagdurusa ay dumating dahil sa kasalanan. Ang tao ay isang espesyal na nilikha sa imahe ng Diyos, na may isang maluwalhating kapalaran pagkatapos na siya ay matubos. Tinatanggap natin ang mga katotohanang ito, ngunit sumasalungat ang mga ito sa lahat ng mga relihiyon sa paligid ng sinaunang Israel. Ang mga katotohanang ito ay unang inihayag sa Israel.
3. Tinatanggap ng mga Kristiyano at mga taga-sunod ng Hudaismo ang lahat ng mga orihinal na Kasulatan ng Lumang Tipan, subalit ang mga taga-sunod ng Hudaismo ay hindi tinatanggap ng Hudaismo ang Bagong Tipan.
4. Si Hesus, ang pundasyon ng Kristiyanismo, ay isang Hudyo at pinatotohanan ang relihiyon ng kanyang mga kababayan. Itinuro niya ang tunay na mga prayoridad, at hinatulan ang mga pagkakamali ng mga Pariseo. Hindi niya sinasabing nagsisimula siya ng isang bagong relihiyon, kundi tinutupad ang dati.
5. Ang puso ng Hudaismo ay ang pag-asa sa Mesiyas. Ang mga unang Kristiyano ay mga Hudyo na naniniwala na si Hesus ang Mesiyas ng mga Hudyo.

Pag-aaral ng Talata – Roma Bahagi 5, Talata 1

► Dapat basahin ng isang mag-aaral ang Roma 9:6-16 para sa grupo.

Mga Tala Bersikulo-Bersikulo (Patuloy)

(9:6-9) Ang ilan sa kanila ay naligtas; at ang Salita ng Diyos ay nagkaroon ng epekto. Ang bayan ng Diyos ay hindi lamang ang mga tunay na inapo ni Abraham. Ito ang mga tao na nailigtas sa pamamagitan ng paniniwala sa pangako ng Diyos.

Mula sa panahon na pinili ng Diyos si Abraham, ang kaligtasan ay binalak sa ganitong paraan. Ang plano ng kaligtasan ng Diyos, na magpapatuloy sa pamamagitan ni Isaac, ay pagkilos ng Diyos bilang tugon sa pananampalataya. Ang disenyo ng Diyos para sa kaligtasan ay pangako, pagkatapos ay pananampalataya, pagkatapos ay himala. Ang kapanganakan ni Isaac ay isang himala.

Isinilang si Ismael sa natural na paraan, hindi sa pamamagitan ng himala at hindi siya ginamit ng Diyos para sa plano ng kaligtasan. Sa parehong prinsipyo, hindi tinatanggap ng Diyos ang mga gawa para sa kaligtasan. Ang mga Hudyo na nagnais maligtas sa pamamagitan ng mga gawa ay tinanggihan ng Diyos katulad ng pagtangga kay Ismael bilang ang ipinangakong anak.

► Paano naman ang tungkol kina Jacob at Esau? Iniisip ng ilang tao na ang mga talatang ito ay nagsasabi na pinili na ng Diyos kung sino ang maliligtas bago paman sila ipanganak. Ano ang totoongs inasabi ng mga talatang ito?

(9:10-13) Nang piliin ng Diyos si Jacob sa halip na si Esau, hindi niya pinipili kung sino ang ililigtas niya. Pinili niya ang gagamitin niya para matupad ang plano ng kaligtasan. Ito ang tema ng kabanata: Ang karapatan ng Diyos upang itakda ang pamamaraan ng kaligtasan. Ang tala ng buhay ni Esau sa Lumang Tipan ay nagpapakita na siya ay tunay na nagkaroon ng pagbabago ng puso at maaaring naligtas. Hindi siya tinanggihan mula sa kaligtasan, ngunit tinanggihan siya na maging ama ng piniling bansa at ng Mesiyas. Ang salitang *kinamumuhian* ay nangangahulugang “tinanggihan upang paboran ang isa pa,” tulad ng ibigsabihin nito nang sinabi ni Hesus na dapat nating “kamuhian” ang ating ama at ina kumpara sa ating katapatan sa kanya (Lucas 14:26).

Hindi pinili ng Diyos si Jacob dahil sa kanyang mga katangian o itinakwil si Esau dahil sa mga pagkakamali. Binibigyang diin ng sipi na hindi pa sila gumawa ng anumang kabutihan o kasamaan nang gawin ng Diyos ang kanyang pagpili. Siyempre, alam ng Diyos ang kanilang kinabukasan. Ang punto ay pumili ang Diyos ayon sa kanyang sariling plano.

► Sinasabi ng ilang tao na ang 9:14-16 ay nagpapatunay na pinipili ng Diyos kung sino ang maliligtas sa kadahilanan na hindi natin alam. Ang ating mga kilos at pagpili ay hindi magtatakda kung maliligtas ba tayo o hindi. Ano ang totoong sinasabi ng mga talatang ito?

(9:14-16) Pinipili ng Diyos kung kanino siya magpapakita ng awa. Hindi nangangahulugan na ginagawa niya ito nang walang batayan o sa isang batayan na hindi natin malalaman. Ipinakita ng Diyos ang batayan ng kanyang awa: “Lisanin ng masama ang kanyang lakad, at ng liko ang kanyang mga pag-iisip; at manumbalik siya sa Panginoon, at kanyang kaaawaan siya; at sa aming Diyos, sapagkat siya'y magpapatawad ng sagana” (Isaias 55:7).

Malinaw niyang sinasabi sa atin na tayo ay pinili para sa kaligtasan kung tayo ay naniniwala at tatanggihan kung hindi tayo maniniwala. Kaya nga, hindi ayon sa kalooban ng tao na magpasiya kung paano siya maliligtas. Ang kaligtasan ay dapat sa pamamagitan ng awa ng Diyos, matatanggap sa paraang ipinasiya niya.

► Dapat basahin ng isang mag-aaral ang Roma 9:17-23 para sa grupo. Nilikha ba ng Diyos si Paraon upang maging isang masamang tao at pamunuan siya upang gumawa ng kasamaan?

(9:17-18) Hindi ipinanganak si Paraon upang maparusahan, ngunit inilagay siya sa mataas na posisyon sapagkat alam ng Diyos kung ano ang gagawin niya. Ang salitang *binuhay* ay hindi tumutukoy sa kanyang pagkalikha, kundi sa pagtatalaga sa kanya bilang pinuno. May awa ang Diyos sa mga naniniwala at pinagmamatigas ang mga hindi naniniwala. Ang pagmamatigas ay hindi nangangahulugang binago ng Diyos ang isang mabuting tao at

naging isang masamang tao. Pinahintulutan ng Diyos ang Paraon na gawin ang nais na niyang gawin.

Ang mga may matigas na puso ay itinuturing na nagkasala para sa kanilang kalagayan. Samakatuwid, ayon sa hustisya, ang kanilang mga pagpili ay totoo. Sa 2:4-5, ang katigasan ng puso ay bahagi ng kundisyon ng kasalanan ng mga Hentil, at nakakonekta sa kanilang sinasadyang pagtangga sa katotohanan. (Tingnan din ang Jeremias 19:15, Nehemias 9:25-29, Marcos 16:14, at Hebreo 3:7-13.) Hindi magkakaroon ng matigas na puso si Faraon kung hindi niya tinanggihan ang Diyos.

(9:19) Dito maaaring tumutol ang isang tao: “Kung kaya ng Diyos na kontrolin ang mga tao, tulad ng ginawa niya kay Paraon, paano huhusgahan ang sinuman? Wala pang nagtagumpay na tanggihan ang kanyang kalooban.” Ang tumututol ay nagpapahayag na tila ba ang isang tao ay dapat pagpaumanhinan sa paglaban sa Diyos kung sa wakas ay mapipilitan rin siyang gawin kung ano ang nais ng Diyos. Ngunit nalalaman ng Diyos kung sino ang taong kusang-loob na tumutugon sa kanya at ang mga hindi kusangloob ang pagtugon.⁶⁴

(9:20-23) Ang Diyos ay maaaring pumili ng ilan para sa paghatol at ang ilan para sa awa, kahit na sa wakas ay luluwalhatiin siya ng lahat (sapagkat siya ay niluluwalhati kapwa sa kanyang paghatol at para sa kanyang awa). Mayroon siyang batayan para sa pagpili at sa kanya ang karapatang pumili. Itinatakda ng Diyos ang kanyang panuntunan para sa pagtanggap, at hindi ito magbabago.

Ang magpapalayok ay maaaring magpasya kung ano ang gagawin niya sa putik. Ang isang bahagi ay maaari niyang gawing isang plorera para sa mga bulaklak at isa pangbahagi ay gawing isang lalagyan ng basura. Sa parehong paraan, nagpasya ang Diyos na may mga taong nakatakda sa paghatol at ang ibang tao ay nakatakda para sa awa. Hindi tinukoy ng pandiwang Griyego kung sino ang gumawa ng aksyon. Maaaring mangahulugan ito na inihanda ng mga tao ang kanilang sarili para sa paghatol. Ito ay naaayon sa pahayag na tiniis ng Diyos ang kanilang paghihimagsik hanggang sa dumating ang oras para sa paghatol. Hindi sila nilikha ng Diyos para sa paghatol o ginawa silang mga makasalanan. Ang paghatol sa kanila ay para sa kanilang sariling mga pagpili. Ang katotohanan na ang Diyos ay may kapangyarihan sa kanyang pagpili ay hindi nangangahulugang pipili siya ng walang pasubali kundi pumipili siya ayon sa kanyang sariling pamantayan. Pinipili niya ang masama para sa paghatol at ang mga mananampalataya para sa kaligtasan.

Ang tanong na “Bakit mo ako ginawang ganito?” ay hindi nangangahulugang “Bakit mo ako nilikha para sa paghatol”, kundi “Bakit mo napagpasyahan na nararapat ako sa paghatol?” Ngunit may karapatan ang Diyos na tukuyin at ihayag ang kanyang katarungan.

Ang paglalarawan ng magpapalayok ay mula sa Jeremias 18:1-18. Ang mga pangunahing talata ay 18:7-10. Sinasabi 18:8, “Kung ang bansang iyon na aking pinagsalitaan ay

⁶⁴ Tingnan ang mga tala sa isang katulad na sipi sa 3:5-8.

humiwalay sa kanilang kasamaan ay magbabago ang isip ko tungkol sa kasamaan na binabalak kong gawin doon.”

► Paano mo maipapaliwanag ang ilustrasyon tungkol sa magpapalayok at luwad? Ginawa ba ng Diyos ang ilang tao para sa layunin na maipakita ang kanyang poot? Ano ang ibig-sabihin na gumagawa siya ng iba't-ibang uri ng mga bagay sa luwad?

Ang Sariling Konklusyon ng Apostol

May mga tao na nagkonklusyon mula sa kabanatang ito na ang Diyos ay lumilikha ng ilang mga tao para sa layunin ng paghuhukom at ang iba ay para sa awa. Gayunman, sinabi mismo ni Pablo ang kanyang pangunahing punto sa pagtatapos ng kabanatang ito (9:30-33). Mahalaga na hayaan natin ang may-akda na gumawa ng kanyang sariling punto mula sa kanyang sariling paglalarawan. Hindi natin dapat ipangatwiran ang isang aplikasyon ng kuwento ng may-akda na taliwas sa kanyang isinasaad mismo. Ito ang pangunahing punto ni Pablo: Hahatulan ng Diyos ang isang indibidwal batay sa kung naniniwala o hindi ang taong iyon. Tulad ng magpapalayok, may karapatan siyang magpasya kung ano ang batayan ng pagtanggap.

Maaari tayong magalak sa soberanya ng Diyos dahil siya ay laging matalino, mabuti, mapagmahal, at makatarungan sa lahat ng kanyang ginagawa. Bagama't mayroon siyang ganap na awtoridad, hindi siya gumagawa ng anumang bagay na hindi makatarungan. Ang kanyang mga aksyon ay palaging naayon sa kanyang sariling kalikasan.

Ang punto ng kabanata ay hindi nagsasabi na pinipili ng Diyos ang sinumang naisin niya nang walang batayan. Ang punto ay nagsasabi na inilalagay niya ang batayan upang matukoy kung sino ang kanyang pipiliin. Ang batayan ay ang pananampalatayang nakapagliligtas.

Pag-aaral ng Talata – Roma Bahagi 5, Talata 1

► Dapat basahin ng isang mag-aaral ang Roma 9:24-33 para sa grupo.

Mga Tala Bersikulo-Bersikulo (Patuloy)

(9:24-26) Maraming mga Hentil ang naging bahagi ng bayan ng Diyos, bagaman hindi sila tinawag na bayan ng Diyos batay sa nasyonalidad. Ito ay nag-uugnay sa dakilang tema ng pagmimisyon ng sulat na ito: ang ebanghelyo ay maiaalok sa lahat ng tao sa buong mundo.

(9:27-29) Maraming mga Hudyo ang tatanggihan, at ilang nalalabi lamang ang maliligtas. Ang mga Hudyo ay hindi awtomatikong maliligtas dahil lamang sila ay mga Hudyo. Kung ang Diyos ay kumilos ayon sa hustisya nang walang awa, sila ay nawasak na ganap na katulad ng Sodoma.

(9:30-33) Narito ang konklusyon ng kabanata. Ang may akda ay dapat pahintulutan na magsulat ng kanyang sariling konklusyon. Ang tema ng kabanata ay naitakda na ng Diyos ang paraan ng kaligtasan. Ang mga taong nagsikap na magtatag ng kanilang sariling

katuwiran batay sa kautusan ay nabigo. Ang taong naghahanap ng katuwiran sa pamamagitan ng pananampalataya ay nagtagumpay. Ang taong sumusubok na magtatag ng kanyang sariling katuwiran ay natitisdod sa pundasyong bato na inilagay ng Diyos, subali't ang sumasampalataya ay hindi mapapahiya.

Aralin 9 Mga Katanungan Pagbabalik-Aral

- (1) Paano natin malalaman na nais ng Diyos na maunawaan natin ang kanyang katarungan?
- (2) Bakit mahalaga na makita natin na ang Diyos ay makatarungan?
- (3) Ano ang pananaw na ayon sa Bibliya tungkol sa kataas-taasang pamumuno ng Diyos?
- (4) Ano ang pangunahing punto ng Roma 9?
- (5) Ano ang mga espirituwal na pribilehiyo ng Israel?
- (6) Ano ang limang koneksiyon ng Kristiyano at Hudaismo?
- (7) Ano ang sinasabi ng Roma 9 tungkol sa pagpili ng Diyos kay Jacob?
- (8) Bakit tayo maaaring magsaya sa soberanya ng Diyos?

Aralin 9 Takdang-aralin:

- (1) Sumulat ng isang pahina na nagpapaliwanag kung paano ang Diyos ay may soberanya, gayunman ay sumasagot pa rin sa mga pagpili ng tao. Gamitin ang Roma 9, ngunit gumamit din ng iba pangtalata sa Banal na kasulatan.
- (2) Ang mag-aaral ay dapat maghanda ng hindi bababa sa dalawang pakikipag-usap sa mga mananampalataya mula sa ibang mga iglesya. Dapat niyang hilingin sa kanila na ipaliwanag kung ano ang iniisip nila tungkol sa soberanya ng Diyos. Dapat niyang ipaliwanag ang mga sipi mula sa Roma na may kaugnayan sa paksa. Dapat siyang magsulat ng isang paglalarawan ng pag-uusap at ibigay ito sa tagapanguna sa klase.

Aralin 10

Ang Mahalagang Mensahe

Pag-aaral ng Talata – Roma Bahagi 5, Talata 2-3

Ang Roma 10 ay isang kasukdulan sa aklat ng Roma. Ipinaliwanag na ng apostol na ang kaligtasan ay sa pamamagitan ng biyaya sa pamamagitan ng pananampalataya at ang lahat ng tao sa mundo ay nangangailangan nito. Dahil ang pananampalataya ay kinakailangan, ang mensahe ng ebanghelyo ay mahalaga: kailangang marinig ng mga tao ang mensahe upang maaari silang sumampalataya. Ang kabanatang ito ay mahalaga sa layunin ng aklat sa pagkat ang buong aklat ay nagbibigay ng batayan ng gawain ng pagmimisyon.

Ang Roma 11 ay tumutukoy sa ugnayan sa pagitan ng Israel at ng iglesia. Ang karamihan sa mga Hudyo ay tumanggi sa ebanghelyo. Ipinaliwanag ni Pablo na ang plano ng Diyos ay para sa buong mundo at ang mga Hudyo ay maaari ring maligtas. Balang-araw, bilang isang buong bayan, tatanggapin ng Israel si Kristo.

Pag-aaral ng Talata – Roma Bahagi 5, Talata 2

Pangunahing Punto ng Kabanata 10

Ang katuwiran ay dapat matagpuan sa pamamagitan ng pananampalataya, at ang pangangailangan ng pananampalataya ay ginagawang agarang mahalaga ang mensahe ng ebanghelyo.

Buod ng Kabanata 10

Isang pagkakamali na subukan na makamit ang pagiging matuwid sa pamamagitan ng personal na katuwiran. Ang katuwiran na tinatanggap ng Diyos mula sa tao ay ibinibigay niya sa tao bilang tugon sa pananampalataya. Ang mensahe ng ebanghelyo ay nagbibigay ng pagkakataon para sa pananampalataya.

► Dapat basahin ng isang mag-aaral ang Roma 10 para sa grupo.

Mga Tala Bersikulo-Bersikulo

(10:1-5) Ang mga Hudyo ay kailangan pa ring maligtas dahil hindi nila naiintindihan kung ano ang katuwiran na kailangan nila. Sinubukan nilang bigyang-katuwiran ang kanilang sarili sa pamamagitan ng pagtatatag ng isang perpektong talaan ng personal na katuwiran, na hindi napagtatanto na imposible ito. Ang katuwiran na tinatanggap ng Diyos ay ang kanyang ginagawa sa isang tao bilang tugon sa pananampalataya ng mananampalataya.

Ang layunin ng kautusan ay upang dalhin tayo kay Kristo sa pamamagitan ng paghatol sa kasalanan at pagpapakita ng pangangailangan para sa isang Tagapagligtas. Kapag ang isang tao ay lumapit kay Kristo, ang kautusan ay hindi na ang batayan ng pagtanggap sa

kanya ng Diyos, kaya si Kristo ang wakas ng paggamit na iyon ng kautusan (10:4). Hindi nangangahulugang hindi na ipinakikita sa atin ng kautusan kung paano sumunod sa Diyos, ngunit ang pagtanggap sa atin ng Diyos ay hindi nakasalalay sa pagkakaroon natin ng isang perpektong habambuhay na talaan ng pagsunod.

Ang teorya na ang mga tao na nabuhay bago dumating si Kristo ay naligtas ng mga gawa ay lubusang tinanggihan ng talatang ito. Malinaw na sinabi ni Pablo na ang mga nagsikap na magtatag ng kanilang sariling katuwiran sa pamamagitan ng mga gawa ay mali ang naging gabay at naligaw. Tiyak na pinaniwalaan nila ang katotohanan ng ebanghelyo na binanggit ni Pablo sa 10:6-8 mula sa Deuteronomio.⁶⁵

(10:6-11) Ito ay isang sipi ng Deuteronomio 30:11, 14. Sinabi ni Moises sa mga Israelita na ang pagsunod sa mga utos ng Diyos ay hindi nakasalalay sa kabayanihan o superhuman na pagsisikap, tulad ng pag-akyat sa langit o pagtawid sa dagat. Sa halip, ito ay maisasakatuparan sa kanila ng Diyos sa pamamagitan ng kanilang pananampalataya.⁶⁶

Iniangkop ni Pablo ang pahayag upang tukuyin ang mga gawaing tulad ng pag-akyat sa langit o sa lupa at ipinakita na tinupad ni Kristo ang lahat ng kinakailangan.

Ang kaligtasan sa pamamagitan ng biyaya ay napakalapit na ito ay nasa ating mga puso at bibig. Nangangahulugan ito na tinatanggap natin ito sa pamamagitan ng pananampalataya (sa ating mga puso) at pagtatapat (sa pamamagitan ng ating mga bibig).

(10:12-13) Narito ang isa pangpagbibigay-diin na ang parehong paraan ng kaligtasan ay naroroon para sa bawat tao. Si Hesus ay Panginoon sa lahat ng bagay, at ang sinumang tao sa kahit saan sa mundo ay maaaring tumawag sa kanya.

(10:14-15, 17) Ito ay isang tawag para sa gawaing pagmimisyon. Ang mensaheng dala ng pagmimisyon ay napakahalaga dahil ang mga tao ay naligtas sa pamamagitan ng pananampalataya, kailangan nilang marinig ang mensahe upang sila ay maniwala. Ang mga talatang ito ay pangunahin sa layunin ng aklat.

Matapos ang pag-uusig na natapos noong 313, ang Roma sa lalong madaling panahon ay naging kabisera ng lungsod para sa simbahan, tulad ng para sa imperyo. Ito pa rin ang kapital para sa Simbahang Romano Katoliko. Ang larawan ay nagpapakita ng Vatican, ang punong-himpilan ng Katolisismo.

⁶⁵ Tingnan ang mga sumusunod na bahagi.

⁶⁶ Image: "St Peters. Rome" taken by Brian Dillon on December 12, 2010, retrieved from <https://www.flickr.com/photos/28805679@N03/6375448359/>, licensed under CC BY 2.0, desaturated and cropped from the original.

Dito ipinapahayag ni Pablo ang masidhing pagnanais para sa gawaing pagmimisyon at inilalarawan ang trahedyang mga hindi pa nakaririnig ang ebanghelyo. Maaari silang mailigtas sa pamamagitan ng pananampalataya; ngunit paano sila sasampalataya maliban kung makaririnig, at paano nila makaririnig maliban kung ang isang misyonero ay hahayo?

► Nagsalita si Pablo tungkol sa pangangailangan na magpadala ng mga misyonero, na nangangahulugang tulungan silang magkaroon ng kakayahan at suportahan sila. Ano ang dapat mong ginagawa upang matulungan ang pagpapadala ng ebanghelyo sa mga taong malayo saiyó?

“Ang pagbabahagi ng ebanghelyo ni Pablo, iminumungkahi ng kanyang mga liham, ay may dalawang dakilang motibasyon: isang pakiramdam ng obligasyon na nagmula sa kung ano ang ginawa ng Diyos para sa kanya at inatasan siyang gawin para sa iba, at isang pagnanais na ang Diyos ay luwalhatiin ng maraming tao hangga't maaari. Dapat nating tularan si Pablo sa pamamagitan ng pagpapalaganap ng biyaya ng Diyos sa pamamagitan ng ebanghelyo tulad ng ginawa niya.”

- Douglas J. Moo, Mga Romano

(10:16, 18-21) Isinama sa pagtawag sa pagmimisyon ang paalala na hindi lahat ay tutugon. Ang mga tao ay hindi naliligtas ng impormasyon ng ebanghelyo lamang. Ang mga Hentil ay may ilang kaalaman sa pamamagitan ng pangkalahatang kapahayagan (tinalakay sa 1:18-20), ngunit iyon ay hindi nagligtas sa kanila mula noong tinanggihan nila ito (10:18 ay sinipi mula sa Awit 19:1-4). Mas maraming natanggap na paghahayag ang Israel, gayunpaman maging sila ay hindi naligtas dahil nalalaman lamang nila ang kasulatan. Ihinula ni Isaias ang pagtanggap ng Israel sa Mesiyas (Isaias 53:1, 3).

Tumugon ang apostol sa mga pagtutol: Una, tungkol sa mga Hentil, maaaring sabihin na, “Hindi ba nila narinig?” Sumagot si Pablo, “Oo, ang kaalaman patungkol sa Diyos ay nasa lahat ng dako,” tulad ng inilarawan niya sa 1:20. Pagkatapos, ang tumututol ay nagtatanong tungkol sa mga Hudyo: “Hindi ba naunawaan ng Israel?” Sinasagot niya na patuloy na inabot ng Diyos ang mga Israelita, ngunit tumanggi silang sumunod. Ang tumututol ay nag-aalinlangan sa pagiging epektibo ng mensahe ng ebanghelyo dahil marami ang nakarinig gayunman ay hindi naligtas.

Ipinaliwanag ni Pablo na ang karamihan sa mga Israelita ay hindi tumugon nang may pananampalataya.⁶⁷ Ang mga tao ay hindi naliligtas sa pamamagitan ng mensahe malibang sila ay tumugon.

Ang pangangaral ay hindi nakakapagligtas sa taong tumatanggi – ang biyaya ng Diyos ay hindi sapilitan. Gayunman, ito ay nag-aalok ng pagkakataon ng kaligtasan. Bagamat may nalalaman ang lahat tungkol sa Diyos, ang ebanghelyo ay dumarating nang may higit na liwanag at may nakapanghihikayat na kapangyarihan ng Banal na Espiritu.

⁶⁷ Tingnan ang bahagi sa Aralin 4 na pinamagatang “Biyaya sa Lumang Tipan.”

Pag-aaral ng Talata – Roma Bahagi 5, Talata 3

Pangunahing Punto ng Kabanata 11

Walang sinumanang maliligtas nang hindi tinatanggap ang kaligtasan sa mga termino ng Diyos.

Buod ng Kabanata 11

Ang Israel sa pangkalahatan ay hindi naligtas dahil tinanggihan nila na maligtas ayon sa paraan ng Diyos. Maraming mga Hentil ang naliligtas, ngunit ang sinumang bumagsak sa pananampalataya ay nawawalan ng kaligtasan. Maliligtas ang mga Hudyo kung pipiliin nila, at balang-araw ang Israel sa kabuuan ay tatanggapin ang ebanghelyo. Tutuparin ng Diyos ang mga pangakong ginawa niya sa kanilang mga ninuno.

► Dapat basahin ng isang mag-aaral ang Roma 11:1-15 para sa grupo.

Mga Tala Bersikulo-Bersikulo

(11:1) Ang tanong ay, “Tinanggihan ba ng Diyos ang mga Hudyo?” Sumagot si Pablo, “Hindi, ako ay isang Hudyo.” Ang ilang Hudyo ay naligtas.

(11:2-5) Ang mga Kilala ng Diyos mula sa simula ay hindi tinanggihan. Syempre, ang lahat ay nakilala ng Diyos sa diwa na siya ay nakakaalam ng lahat, ngunit ang mga nakilala niya sa kahulugan ng talatang ito ay hindi maaaring lahat dahil ang talata ay nagsasalita tungkol sa mga partikular na tao ng Israel. Ang talata ay tumutukoy sa mga taong alam ng Diyos na tutugon sa kanyang biyaya.⁶⁸ Si Pablo ay nagbigay ng isang halimbawa ng mga taong alam na noon pa ng Diyos sa ganitong kahulugan at tinanggap - ang 7,000 na hindi yumukod kay Baal.

Ang mga nalabi na pinili ng Diyos (11:5) ay hindi pinili nang sinasadya o basta-basta. Sila ang mga taong alam ng Diyos na maniniwala sa kanya.

(11:6) Ang mga gawa at biyaya ay laging magkasama sa buhay Kristiyano, ngunit lubos silang magkabukod sa isa’t-isa bilang batayan para sa kaligtasan. Hindi sila maaaring pagsamahin bilang batayan para tanggapin tayo ng Diyos, gaya ng itinuturo ng ilang huwad na relihiyon.

(11:7-10) Ang 11:8, na isang sipi mula sa Isaias 29:10, ay nagpapakita na ang kawalang-katapatan ng mga tao ang naging dahilan ng kanilang espirituwal na pagkabulag. Naging matigas ang kanilang mga puso dahil sa patuloy nilang tinatanggi ang katotohanan. Sinasabi rin sa Isaias 6:9-10 na ang mga tao ay nagiging bulag kapag patuloy nilang naririnig ngunit tinatanggi ang alok ng awa. Ang mga talatang ito sa Roma ay hindi nangangahulugang tumanggi ang Diyos na mag-alok ng awa sa ilang tao. Ang sumpa ni

⁶⁸ Tingnan ang mga tala sa 8:29.

David (Awit 69:22, 23), na sinipi ni Pablo sa Roma 11:9-10, ay hindi nagsasabi na ang mga taong nagsisisi ay tatanggihan, kundi ang masasamang tao ay parurusahan.

(11:11) Pinahintulutan ba sila ng Diyos na mahulog higit sa lahat ng pag-asa? Hindi. Ang pagtangi ng Israel kay Kristo ay nagresulta sa kanyang pagkapako sa krus, na siyang paraan ng pagliligtas ng Diyos. Sa kahulugang ito, ang kanilang pagtangi ay nagresulta sa pagtanggap sa mga Hentil. Kapag nakita ng mga Hudyo na naliligtas ang mga Hentil, maiintindihan nila na maaari silang maligtas sa parehong paraan.

(11:12-15) Ang mga Hentil ay masmakikinabang kapag ang Israel ay bumalik sa Diyos. Hindi kinakailangang pumili ng Diyos sa pagitan ng mga Hudyo at Hentil. Nais niyang mailigtas ang lahat.

► May mga teologo na naniniwala na dahil pinili ng Diyos na hindi iligtas ang ilang mga tao, pinigil niya ang kanyang biyaya sa kanila, na imposible para sa kanila na maligtas. Paano mo sasagutin ang ideyang iyon mula sa mga 11:12-15?

► Dapat basahin ng isang mag-aaral ang Roma 11:16-24 para sa grupo.

(11:16-24) Ang mga talatang ito ay gumagamit ng ilustrasyon ng kasanayan ng pagkuha ng mga sanga mula sa isang puno at ilagay ang mga ito sa isa pang puno. Ang Israel ay parang mga sanga na naputol mula sa puno ng Diyos, at ang mga Gentil ay mga sanga na idinagdag. Ang mga Hudyo ay naputol dahil sa kanilang kawalan ng paniniwala. Ang isang isinama dito ay aalisin din kung hindi siya magpapatuloy sa pananampalataya. Ang mga naputol na ay maaari pa ring maibalik.

Hindi sinabi ni Pablo na ang Diyos ay nagpasiya kung sino ang nasa punongkahoy at ang Kanyang desisyon ay hindi mababago. Sinabi niya na inaalís ng Diyos ang mga hindi sumasampalataya, ngunit sila ay idudugtong na muli kung sasampalataya sila. Ang mga Hentil ay idinagdag, ngunit sila ay muling puputulin kung sila ay nahulog sa kawalang-paniniwala. Tumutugon ang Diyos sa mga pagpili ng tao.

► Mula sa mga talatang ito, paano mo ipapaliwanag ang ilustrasyon ng mga sanga na idinaragdag o inalis?

Ang Panganib sa Pagtalikod sa Kaligtasan

Mahalaga na maunawaan kung ano ang tinuturo ng Biblia patungkol sa kasiguraduhan ng isang mananampalataya. Ang Biblia ay nagbigay ng maraming seryosong babala sa mga mananampalataya.

Sa Juan 15:2-10 ay ang tanyag na pagsasalarawan ng puno ng ubas at mga sanga. Sinasagot nito ang ilang mahahalagang tanong.

Paano tayo nananatili kay Kristo? "Kung tinutupad ninyo ang aking mga utos, ay mananatili kayo sa aking pag-ibig" (15:10). Ang paghinto sa pananatili kay Kristo ay nangangahulugan na ang isang tao ay tumigil sa pagsunod sa kanya. Ano ang mangyayari pagkatapos?

“Kung ang sinuman ay hindi manatili sa akin, siya'y itatapong katulad ng sanga at matutuyo, at sila ay titipunin at ihahagis sa apoy at masusunog” (15:6). Kung ang isang tao ay huminto sa pagsunod, at sa gayon ay tumigil sa pananatili kay Kristo, siya ay tinanggihan. Ang ilustrasyon ng mga sanga na nahuhulog sa puno ng ubas at iniipon para itapon sa apoy ay nagpapakita ng pinaka kumpletong pagtangga na maaari nating isipin.

“Kayo'y manatili sa akin, at ako'y sa inyo. Gaya ng sanga na hindi magbubunga buhat sa kanyang sarili malibang nakakabit sa puno, gayundin naman kayo, malibang kayo'y manatili sa akin” (15:4). “Ang bawat sanga sa akin na hindi nagbubunga ay inaalalis niya” (15:2). Ang mamunga ay ang pamumuhay ng isang buhay na binago, pinagpala, at ginagabayan ng biyaya ng Diyos. Kung hindi tayo mananatili kay Kristo sa pamamagitan ng pagsunod, hindi tayo magbubunga. Ang taong hindi namumunga ay tinatanggihan.

Walang sinasabi sa atin ang Bibliya na magkakaroon tayo ng kaligtasan anuman ang ating gawin. Ang patuloy na biyaya para sa pamumuhay Kristiyano ay dumarating sa pamamagitan ng ating relasyon sa Diyos sa pamamagitan ni Kristo. Si Kristo ay tulad ng isang baging kung saan dapat tayong patuloy na kumukuha ng buhay. Ang pagsasalarawan ng puno ng ubas ay nagpapakita na ang kaloob ng kaligtasan ay tinataglay sa pamamagitan ng relasyon. Ang mawalay sa kanya ay mahihiwalay sa kaligtasan. Pinapanatili natin ang nakapagliligtas na relasyong ito sa pamamagitan ng pagsunod sa Diyos.

Ang isang modernong ilustrasyon ay maaaring isang bumbilya at kuryente. Ang bombilya ay may ilaw habang ang kapangyarihan ng kuryente ay dumadaloy dito. Hindi mapapanatili ng bombilya ang liwanag nito kung ito ay nahihwalay sa pinagmumulan ng kuryente. Gayundin, mayroon tayong buhay na walang hanggan sa pamamagitan ng ating kaugnayan kay Kristo. Ang kanyang buhay ay dumadaloy sa atin. Hindi natin mapapanatili ang buhay na iyon kung tayo ay lalayo sa kanya.

Binabalaan tayo ng Kasulatan na ang isang tao na minsang naligtas ay maaaring mawalan ng kaligtasan sa pamamagitan ng lubusang pagkatalo sa kasalanan. “Ang magtagumpay ay bibihisang gayon ng mapuputing damit; at hindi ko kailanman papawiin ang kanyang pangalan sa aklat ng buhay” (Pahayag 3:5). Ito ay mga taong naligtas, ngunit ang kanilang kaligtasan ay mawawala kung sila ay madadaig ng kasalanan.

Minsan, nag-alala si Pablo na baka tinalikuran na ng mga nagbalik-loob sa Tesalonica ang kanilang pananampalataya. Sinabi niya na kung nangyari iyon, ang kanyang pagpapagal sa pag-eebanghelyo sa kanila ay masasayang (1 Tesalonica 3:5). Ito ay nagpapakita na posible para sa isang mananampalataya na bumagsak nang lubusan mula sa kanyang pananampalataya na ang kanyang orihinal na pagbabalik-loob ay walang halaga.

Sa 2 Pedro 2:18-21 makikita natin na may mga huwad na guro na nanlililang sa ilang mananampalataya na “sila'y makatakas sa mga karumihan ng sanlibutan sa pamamagitan ng pagkakilala sa Panginoon at Tagapagligtas na si Jesu-Cristo.” Nalaman ng mga dating mananampalataya ang daan ng katuwiran ngunit iniwan ito. Sinasabi ng tekstong ito na mas mabuting hindi na nila alam ang daan kaysa bumalik sa makasalang pamumuhay.

Ito ay nagpapakita na posible para sa isang tao na mawala ang kanyang kaligtasan sa pamamagitan ng pagbalik sa kasalanan. Kung hindi posible para sa isang tao na mawala ang kanyang kaligtasan, ang isang tao ay hindi kailanman magiging mas masahol pa kaysa bago siya naligtas.

Nais ng Diyos na ang mga mananampalataya ay makaramdam ng kasiguraduhan, ngunit hindi sa pagbabatay ng kanilang mga damdamin sa isang maling katiyakan na naglalagay sa kanilang sarili sa tunay na espirituwal na panganib. Hindi tayo dapat mangako sa mga mananampalataya ng isang bagay na hindi ipinangako ng Diyos. Hindi Siya nangako na tayo ay makaksigurado na hindi mawawala ang ating kaligtasan anuman ang ating gawin.

Nangangako ang Diyos na sasamahan tayo, gagabay sa atin, at bibigyan tayo ng kapangyarihan upang mamuhay ng maykatugumpayan laban sa kasalanan. Nangangako Siya na tatanggap tayo ng espirituwal na buhay mula sa ating kaugnayan sa kanya. Ang mananampalataya ay mabubuhay nang walang takot dahil sa pangako ng Diyos ng patuloy na biyaya na natatanggap ng mananampalataya sa relasyon niya sa Diyos.

Pag-aaral ng Talata – Roma Bahagi 5, Talata 3

Mga Tala Bersikulo-Bersikulo (Patuloy)

(11:25-29) Ang Israel bilang isang bansa (buong Israel) ay maliligtas. Hindi ibigsabihin na ang bawat indibidwal na Hudyo ay maliligtas, ngunit sa isang panahon sa hinaharap ang nalalabi sa bansa ay babalik sa Diyos. Ang kabuuan ng mga Hentil ay binanggit sa Lucas 21:24. (Ang iba pang-impormasyon tungkol sa kaligtasan ng Israel bilang isang bansa ay nasa Isaias 2:2-5, Isaias 60:1-22; Zacarias 12:7 - 13:9.)

(11:30-31) Tingnan ang tala sa 11:11.

(11:32) Kinategorya sila ng Diyos (pinagsama ang mga ito) lahat bilang mga hindi mananampalataya. Sinumpa ng Diyos ang lahat at ipinahayag ang hatol sa kanila, upang ang lahat ay pantay-pantay na mapabilang sa tatanggap ng awa. Ang salitang *lahat* ay ginamit nang dalawang beses sa talatang ito. Kung paanong ang lahat ay makasalanan, nais ng Diyos na maawa sa lahat. Kung paanong ang lahat ay hinatulan na, naghandog siya ng awa sa lahat.

Ang lahat ng mga tao ay inilalagay sa parehong kategorya upang maaari silang makatanggap ng parehong kaligtasan. (Tingnan sa 3:19-23.) Ang punto ay inilagay niya ang lahat sa ilalim ng paghatol upang maaari siyang mag-alok ng awa sa lahat sa parehong paraan.

(11:33-36) Ang mga talatang ito ay isang paghahayag ng papuri para sa karunungan ng Diyos. Ang dakilang plano ng kaligtasan ay higit sa maaaring magawa ng ating imahinasyon. Dapat nating tanggapin ito sa paraang nais niyang ibigay, sapagkat wala siyang utang sa atin (11:35). Ang ilan ay nasaktan ng plano ng kaligtasan ng Diyos, na para bang isang batong katitisan; ngunit ito ang batong pundasyon ng awa.

Dispensasyonalismo Kumpara sa Teolohiya ng Tipan

Sinubukan ng mga teologo na maunawaan ang kaugnayan sa pagitan ng Israel at ng iglesya.

Kasama sa mga tanong ang: Ang mga tao ba sa Lumang Tipan ay naligtas sa ibang paraan kung ihahambing sa mga tao ng Bagong Tipan? Ang mga pangako ba ng Diyos sa Israel ay nailalapat din sa iglesya? Espesyal pa ba ang Israel sa plano ng Diyos?

Isang paliwanag tungkol sa ugnayan sa pagitan ng Israel at ng iglesya ay tinawag na "dispensasyonalismo." Ang ibang mga teologo ay hindi sumang-ayon sa dispensasyonalismo at nakabuo ng isang paliwanag na kung minsan ay tinawagna "Teolohiya ng Tipan."

Ang Dispensasyonalismo

Ang terminong dispensasyonalismo ay nagmula sa konsepto na may iba't-ibang mga panahon ng kasaysayan ng tao kung saan naiiba ang pakikitungo ng Diyos sa mga tao, na nagbibigay ng kaligtasan sa pamamagitan ng iba't ibang paraan. Ang panahon ng paggamit ng Diyos ng isang tiyak na plano ng kaligtasan ay tinawag na isang dispensasyon.

Ang ilang dispensasyonalista ay hinati ang kasaysayan ng tao sa maraming dispensasyon. Ang dalawang panahon na nakakaapekto sa interpretasyon ng Bibliya ay batay sa pagkakaiba sa pagitan ng Israel at ng iglesya. Ang mga Israelita sa Lumang Tipan ay naligtas sa pamamagitan ng pagsunod sa batas ni Moises at sistema ng mga pahahandog; ang mga mananampalataya sa Bagong Tipan ay naligtas ng biyaya sa pamamagitan ng pananampalataya. Ang iglesya ay ganap na naiiba sa Israel, at iba ang pakikitungo sa kanila ng Diyos.

Bagama't maraming mga pagkakaiba-iba ng dispensasyonal na teolohiya, isang tipikal na bersyon ng dispensasyonalismo ang nagtuturo ang lahat ng mga pangako ng Diyos sa Israel tungkol sa lupa at sa kaharian ay literal na matutupad.

Iniiisip ng mga dispensasyonalista na ang dalawang plano ay hindi mangyayari nang sabay sa mundo; samakatuwid, naniniwala sila na ang iglesya ay aalisin muna sa mundo saloob ng pitong taon. Sa panahong iyon tatanggapin ng Israel si Hesus bilang kanilang Mesiyas. Pagkatapos ng panahong iyon ay ang panahon ng 1,000 taon kung kailan maghahari si Hesus sa Jerusalem.

Ang dispensasyonalista ay ginagawang hindi gaanong kapaki-pakinabang para sa mga Kristiyano ang Lumang Tipan sapagkat naniniwala sila na ito ay inihayag sa Israel sa ilalim ng ibang dispensasyon. Ginagamit nila ang mga kwento ng Lumang Tipan upang ilarawan ang mga katotohanan, ngunit madalas nilang tinatanggihan ang patunay ng doktrina mula sa Lumang Tipan at sinusubukang sundin lamang ang Bagong Tipan.

Maraming mga tao na hindi alam ang termino ng *dispensasyonalismo* ay naiimpluwensyahan ng mga ideya nito. Madalas tinatanggihan ng mga tao na tanggapin

ang awtoridad ng Lumang Tipan, bagaman ang mga manunulat ng Bagong Tipan ay malinaw na itinuring ito bilang kanilang awtoridad.

Teolohiya ng Tipan

Ayon sa teolohiya ng tipan, ang bayan ng Diyos ay ang mga nagmamahal at naglilingkod sa kanya, sa anumang makasaysayang panahon sila ay nabuhay. Ang mga taong naligtas, maging sa Lumang Tipan o sa mga panahon ng Bagong Tipan, ay ang mga taong nagsisisi at nagtitiwala sa Diyos para sa kaligtasan.

Ang iglesia na ngayon ang bayan ng Diyos at tinatanggap ang mga pangako na ibinigay sa bayan ng Diyos, kasama na ang mga pangako na ibinigay sa Israel sa Lumang Tipan. Ang bansang Israel ay walang natatanging kahalagahan ngayon.

Sapagkat ang isang tao'y hindi Judio sa panlabas lamang; ni ang pagtutuli ay hindi panlabas o sa laman. Kundi ang isang tao'y Judio sa kalooban; at ang pagtutuli yaong sa puso, sa espiritu at hindi sa titik; ang kanyang pagpupuri ay hindi mula sa mga tao, kundi mula sa Diyos (Roma 2:28-29).

Kaya't inyong nakikita na ang mga sumasampalataya ay mga anak ni Abraham. At ang kasulatan, na nakakaalam nang una pa man na aariing-ganap ng Diyos ang mga Hentil sa pamamagitan ng pananampalataya, ay ipinahayag ang ebanghelyo nang una pa man kay Abraham, na sinasabi, 'Sa iyo ay pagpapalain ang lahat ng mga bansa.' Kaya't ang mga sumasampalataya ay pinagpapalang kasama ng mananampalatayang si Abraham (Galacia 3:7-9).

Upang kay Cristo Hesus ang pagpapala ni Abraham ay dumating sa mga Hentil, upang ating tanggapin ang pangako ng Espiritu sa pamamagitan ng pananampalataya (Galacia 3:14).

Walang Judio o Griyego... At kung kayo'y kay Cristo, kayo nga'y mga binhi ni Abraham, mga tagapagmana ayon sa pangako (Galacia 3:28-29).

Ayon sa teolohiya ng tipan, ang mga pangakong ito ay matutupad para sa iglesia sa halip na sa Israel:

- Ang trono ni Kristo na itinatag sa Jerusalem
- Kapayapaan
- Israel bilang pinuno ng mundo
- Lahat ng mga bansa ay tuturuan ng Israel
- Walang hanggang pag-aari ng lupang pangako, at pagpapaamo sa mababangis na hayop.

Ang lahat ng mga pangako ay binibigyang-kahulugan na may espirituwal na kahulugan, sa halip na literal na kahulugan. Ang lahat ng mga pangakong ito ay dapat matupad sa pamamagitan ng espirituwal na mga benepisyo upang matupad sa iglesia.

Karamihan sa mga taong naniniwala sa covenant na ito ay hindi naniniwala sa isang literal na paghahari ni Kristo sa mundo sa loob ng isang libong taon. Naniniwala sila na si Kristo at ang mga banal ay namumuno na ngayon sa espiritwal, sa pamamagitan ng impluwensya ng ebanghelyo. Naniniwala sila na ang pangako kay Abraham na ang kanyang mga inapo ay magmamay-ari ng Canaan magpakailanman ay natutupad na sa kasalukuyang mga naniniwala na nagtataglay ng kaligtasan.

Ayon sa teolohiya ng tipan, walang kasalukuyang kahalagahan sa bansa ng Israel ngayon, dahil tinanggihan nila si Kristo. Ang mga Hudyo ay maaaring maging bahagi ng bayan ng Diyos sa pamamagitan ng pagtanggap ng indibidwal na kaligtasan, tulad ng sinumang Hentil.

Isang Alternatibong Pananaw

Maraming mga teologo ngayon ang nagsikap na magkaroon ng balanse ayon sa banal na kasulatan sa pagitan ng dispensasyonalismo at teolohiya ng tipan.

Mayroong mga problema sa dispensasyonalismo. Sinabi ni Apostol Pablo kay Timoteo na ang mga Banal na Kasulatan (ang Lumang Tipan) ay nagturo ng kaligtasan (2 Timoteo 3:15). Sinabi ni Hesus na dapat nalalaman na ni Nicodemus ang tungkol sa bagong pagsilang dahil siya ay isang guro ng Lumang Tipan (Juan 3:10). Ang Bagong Tipan ay nagsasabi na ang isang mananampalataya ang ngayo'y tunay na Israelita at anak ni Abraham (Roma 2:28-29, Galacia 3:28-29). Sinabi rin nito na ang mga handog sa panahon ng Lumang Tipan ay hindi nag-alis ng mga kasalanan (Hebreo 10:4). Ang mga kasalatang ito ay nagpapakita na ang Diyos ay hindi naglaan ng iba't ibang paraan ng kaligtasan sa iba't ibang panahon ng kasaysayan.

Mayroonding mga problema sa teolohiya ng tipan. Ang pagsasabi na ang mga pangako ng Lumang Tipan ay natutupad sa espiritwal ay nagpapahintulot sa mga pang-haka-haka na interpretasyon na hindi masusuri. Gayundin, sa interpretasyong ito nawawala ang orihinal na kahulugan. Magiging imposible para kay Abraham o sa iba pa na maunawaan ang mga pangako, kahit na iniisip nila na nauunawaan nila iyon. Halimbawa, ipinangako ng Diyos kay Abraham na ang kanyang mga anak ay magkakaroon ng tiyak na lupain magpakailanman; maaari ba talagang ibig sabihin niyon na ang mga Hentil ay maliligtas?

Itinatanggi ng teolohiya ng tipan na ang Israel ay mahalaga pa rin sa plano ng Diyos, ngunit sinabi ni Apostol Pablo na ang Israel bilang isang bansa balang-araw ay maliligtas (Roma 11:26).

Ang isang Alternatibong pananaw sa Israel at sa iglesya ay dapat may pag-unawa sa iba't ibang mga pangako sa Lumang Tipan.

- 1. Mga Pangako ng Kaligtasan.** Ang kaligtasan ay sa pamamagitan ng biyaya at nakukuha sa pamamagitan ng pagsisisi at pananampalataya ng Hudyo at Hentil sa anumang panahon ng kasaysayan. Ang batayan ng pagtanggap ng Diyos sa isang indibidwal ay palaging pareho (Roma 4:3, Efeso 2:8). Walang pangangailangan para sa Israel at sa iglesya na magkaroon ng magkahiwalay na pagkakataon sa mundo sapagkat ang plano ng kaligtasan ay pareho para sa Israel at sa iglesya.
 - 2. Mga pangako ng pangangalaga ng Diyos sa kanyang mga tao.** Maraming mga pangako ang naglalarawan ng karaniwang paraan ng Diyos sa pag-aalaga sa kanyang bayan, sa sinumang nasa masunuring kaugnayan sa kanya. Ang isang halimbawa ay ang Awit 23. Ang mga pangakong ito ay nagpapakita ng katangian ng Diyos na ipinahayag sa relasyon. Ang mga prinsipyong ito ay hindi nagbabago sa anumang oras at lugar, kasama ang Israel o ang iglesya.
 - 3. Mga Pangako sa Israel bilang Bansa.** Si Hesus ang Mesiyas ng mga Hudyo. Balang-araw, ang Israel bilang isang bansa ay magbabalik kay Kristo (Roma 11:26). Ang mga pangako naginawa ng Diyos sa Israel bilang isang bansa ay literal na matutupad para sa nalalabing henerasyon ng mga mananampalatayang Hudyo.
- Aling mga pahayag sa alternatibong pananaw ang tumutugma sa dispensasyonalismo, at alin ang mga pahayag na naiiba dito? Alin ang mga pahayag na tumutugma sa teolohiya ng tipan at alin ang naiiba?

Aralin 10 Mga Katanungan Pagbabalik-Aral

- (1) Ano ang pangunahing punto ng Roma 10?
- (2) Paano sinubukan ng mga Hudyo na bigyang-katwiran ang kanilang sarili?
- (3) Paano natin malalaman na ang mga taong nabuhay bago dumating si Kristo ay hindi naligtas sa pamamagitan ng mga gawa?
- (4) Ano ang ibig sabihin na ang kaligtasan ay nasa ating puso at bibig?
- (5) Bakit mahalaga ang mensahe ng misyonero?
- (6) Ipaliwanag ang paglalarawan ng mga sanga ng puno sa Roma 11.
- (7) Ilista at ipaliwanag ang tatlong klase ng pangako sa Lumang Tipan.

Aralin 10 Takdang-aralin:

- (1) Sumulat ng isang pahina na nagpapaliwanag kung bakit mahalaga ang Lumang Tipan para sa mga Kristiyano ngayon. Magbigay ng mga halimbawa ng mga talata mula sa Lumang Tipan na lalong mahalaga.
- (2) Tandaan na mag-ulat tungkol sa mga pag-uusap sa hindi bababa sa dalawang miyembro mula sa ibang mga simbahan.

Aralin 11

Ministryo at Mga Relasyon

Pag-aaral ng Talata – Roma Bahagi 6

Ang Roma Bahagi 6 (12:1-15:7) ay naglalaman ng maraming praktikal na alituntunin para sa pamumuhay sa iglesia, sa ministryo, sa mga pakikipag-ugnayang Kristiyano at sa relasyon sa pamahalaan.

Ipinakilta ng 12:1-2 ang ika-anim na bahagi, na nagsasabi sa atin na tayo ay dapat na ganap na nakatuon sa paglilingkod sa Diyos. Ito ay kasunod ng mga pahayag sa naunang kabanata: Utang natin ang lahat sa Diyos (11:35); at ang mga paraan ng Diyos ay ganap na matalino (11:33).

Ginamit ni Pablo ang ilustrasyon ng isang buhay na handog (12:1). Tulad ng isang handog na dapat patayin, tayo ay isinuko nang lubusan; ngunit sa halip na mamatay, nabubuhay tayo para sa Diyos. Ang pangako ay dapat mapanatili. Ang ilustrasyon ng isang buhay na handog ay nagbibigay-diin sa kabuuan ng ating kaloob. Hindi natin maaaring ilaan ang isang bahagi ng ating buhay para sa ating sarili ng hiwalay sa kalooban ng Diyos. Hindi natin mapoprotektahan ang ilang mga hangarin o ambisyon mula sa mga hinihingi ng kabuuang pangako sa Diyos.

Ang pag-aalay ng sarili bilang isang banal na handog ay isang espiritwal na pagsamba, kabaligtaran lamang sa pormal na relihiyon.⁶⁹

Ang ganap na paglilingkod ay hindi posible kung walang pagbabago na inilarawan sa 12:2. Dapat tayong magbago sa pamamagitan ng pagpapanibago ng ating isipan. Hindi tayo dapat tumulad sa mga pinahahalagahan, pag-uugali, o opinyon ng mga taong makamundo. Ang taong isinasaalang-alang ang bawat tanong mula sa pananaw ng perpektong kalooban ng Diyos ay maiiba sa sanlibutan. Hindi siya nagbibigay ng pagkakataon para sa anumang makasalanang pagnanasa; hindi niya pinahihintulutan ang mga ito bilang normal.

Pansinin na ang katawan ay dapat maging banal. Ang kasalanan ay hindi isang mahalagang aspeto ng katawan na hindi maaaring linisin ng Diyos. Ang katawan ay hindi makasalanang sa ganang kanyang sarili at hindi nagkakasala nang hindi nito kalooban, ngunit maaaring magamit para sa kasalanan.

Ang mga talata mula 12:1-15:7 ay naglalarawan kung paano ipamuhay ang matapat at binagong buhay.

► Dapat basahin ng isang mag-aaral ang Roma 12 para sa grupo.

⁶⁹ Tingnan ang mga tala sa 1:9.

Pag-aaral ng Talata – Roma Bahagi 6, Talata 1

Mga Tala Bersikulo-Bersikulo

(12:3) Ang biyaya na ibinigay kay Pablo ay tumutukoy sa kanyang awtoridad bilang apostol at kaloob ng pagpapahayag.

Dapat tayong magpakumbaba dahil ang lahat ng mayroon tayo ay bigay sa atin ng Diyos. Ang isang tao na mayroong spiritual na kaloob ay dapat maging mapagpakumbaba sa pagkakaunawa na ang kakayahan ay mula sa Diyos bilang isang regalo na hindi dahil sa sariling kakayanan at para sa layunin ng paglilingkod sa iba.

(12:4-5) Bilang mga bahagi ng katawan, kailangan natin ang iba at kinakailangan nating maglingkod sa iba. Ang talinghaga ng katawan ay pinaka-inilarawan sa 1 Corinto 12:12-26.

(12:6-8) Pinangalanan ng mga talatang ito ang maraming ministeryo. Ang bawat mananampalataya ay dapat sumunod sa ministeryo kung saan siya tinawag at pinagkaloob. Kung ang isang tao ay walang kababaang-loob na nakabatay sa biyaya, maaaring gugulin niya ang kanyang pagsisikap sa maling paraan, (marahil ay naghahanap ng pagsang-ayon ng tao), at mabigo ang kanyang tunay na tungkulin.

Ang mga nag mamay-ari ng mga kaloob ay binalaan laban sa mga posibleng maling paggamit. Halimbawa, ang nagbibigay ay dapat magbigay nang simple, hindi sa isang layunin ng pagpaparangal sa kanyang sarili. Ang tagapangasiwa ay dapat na masigasig-binibigyang pansin ang mga detalye at maaasahan sa lahat ng oras. Ang taong tumutulong sa mga nangangailangan ay hindi ito dapat gawin sa mapagmataas o masamaangloob na paraan na nagdudulot ng kahihyan sa tatanggap.⁷⁰

► Paano naiiba mula sa mga taong makamundo ang paggamit ng mga Kristiyano ng kanilang mga espirituwal na kaloob?

Pera ng Romano

Ang perang Romano ay ginamit sa buong emperyo, maging sa Jerusalem. Nagkaloob ito ng katatagang pang-ekonomiya at isang pamantayan ng halaga na tumulong sa pag-unlad ng mga kalakalan. Nagbigay si Hesus ng isang paglalarawan gamit ang isang barya na may larawan ng emperador (Lucas 20:24).

⁷⁰ Image: "Roman coin hoard: 1 Gold solidus of Valentinian I", retrieved from The Portable Antiquities Scheme/The Trustees of the British Museum, <https://finds.org.uk/database/images/image/id/1023830/recordtype/artefacts>, licensed under CC BY 2.0, desaturated and cropped from the original.

Pag-aaral ng Talata – Roma Bahagi 6, Talata 2

Mga Tala Bersikulo-Bersikulo

(12:9) Ang pag-ibig ay dapat na tunay at taos-puso. Tanggihan ang kasamaan at panghawakan ang mabuti. Ang pagtaas ng pag-ibig ay konektado sa mas mabuting pag-unawa tungkol sa kung ano ang mabuti (Filipos 1:9-10).

(12:10) Ang iglesia ay ang pamilya ng Diyos, kasama ang maraming mga kapatid. Dapat tayong maging handa na mapunta sa iba sa halip na sa ating sarili ang karangalan.

(12:11) Huwag maging tamad sa mga responsibilidad. Ang isang Kristiyano ay dapat maging isang modelo ng mabuting etika sa trabaho. Wala siyang gaanong oras upang aksayahin kung nabubuhay siya ayon sa layunin ng Diyos. Dapat siyang magtrabaho na parang nagtatrabaho siya para sa Diyos (Efeso 6:6-7).

(12:12) Ang ating kagalakan ay hindi nakasalalay sa ating mga kalagayan, dahil may pag-asa tayo sa walang-hanggan. Ang pagiging mapagpasensya ay nangangahulugang magtiis sa pamamagitan ng pananampalataya. Ang isang tao ay dapat magkaroon ng isang palagiang pag-uugali ng pag-asa sa Diyos, handang manalangin sa anumang oras.

(12:13) Tulungan ang ibang mga mananampalataya sa kanilang materyal na pangangailangan. Ang mabuting pakikitungo ay nangangahulugang pagtugon sa mga pangangailangan ng iba para sa pagkain at silungan.

(12:14) Huwag mong pakitunguhan ang mga tao ayon sa nararapat, kundi tulad ng pakikitungo ni Kristo sa kanila. Kung ibibigay mo sa tao ang inaakala mong nararapat sa kanila ay literal na panghuhusga, isang gawain na nakalaan lamang sa Diyos.

(12:15) Maging handa na makibahagi sa kalungkutan o pagsasaya ng iba.

(12:16) Huwag magkaroon ng kamalayan sa mga simbolo ng katayuan. Huwag papaboran ang mga taong nasa mas mataas na kalagayan. Maging magalang kahit na sa mga mahihirap. Huwag maghanap ng mga paraan upang mailagay ang iyong sarili na mas mataas o higit sa iba.

(12:17) Hindi kailanman tama na saktan ang isang tao dahil sinaktan ka niya. Hindi tayo tinawag upang parusahan ang mga tao, kundi upang magpatawad.

Mag pakita ng katapatan. Kung nais mong igalang ka, hindi sapat na alam mo at ng Diyos na ikaw ay matapat; panatilihin ang mga patakaran na nagpapakita ng katapatan para makita ng lahat. Mas madaling mapanatili ang isang mabuting reputasyon kaysa sa muli itong itayo pagkatapos na ito'y mapinsala.

(12:18) Hangga't nakasalalay saiyo, mamuhay nang mapayapa sa bawat isa. Ang pinakamagandang larawan ng kapayapaan ay ang mga relasyong may pagkakasundo. Paminsan minsan ang kapayapaan ay nangangailangan ng paghingi ng tawad, kahit na para sa hindi sinasadyang pagkakasala. Kung minsan kinakailangan din ang mahinahong

pagsaway sa isang gumagawa ng kasalanan, upang malutas ang isang maling gawa na nakakahadlang sa inyong relasyon. Kung tatanggihan mo kapwa ang paghingi ng tawad o komprontahin iyon kung kinakailangan, hindi mo ginagawa ang lahat mong makakaya upang mapanatili ang kapayapaan.

(12:19) Huwag kang maghiganti; sa halip, mag-iwan ng pagkakataon para sa poot ng Diyos. Kung nais ng isang tao na siya ang magparusa, ipinapakita niya na hindi siya naniniwala na ginagawa ng Diyos ang kanyang trabaho nang tama.

(12:20) Gumawa ng mabuti sa iba, sa halip na subukang ibigay sa kanila kung ano ang nararapat sa kanila. Ang pagbubunton ng mga baga sa ulo ay hindi nangangahulugang maghihiganti sa mas banayad na paraan, sapagkat ito ay salungat sa pangunahing punto ng talata. Maaaring ito ay simbolong natutunaw na katigasan ng kalooban ng isang tao.

(12:21) Huwag hayaang baguhin ka ng kasamaan at talunin ka sa espirituwal. Gayunpaman, huwag itong salungatin sa pamamagitan ng kasamaan, kundi ng kabutihan. Ang pagiging mapait at tutulan ito sa maling paraan ay ang pagkatalo sa espirituwal, kahit na manaloka sa alitan.

► Pag-isipan kung paano hindi magagawang mabuti ng isang tao ang mga tagubiling ito kung hindi siya ganap na nakatuon sa Diyos. Ano ang isang bagay sa iyong buhay na dapat baguhin dahil sa mga tagubiling ito?

Pagbibigay Kahulugan sa Mga Sulat ng Apostol

Ang mga liham ni Pablo ay isinulat bilang tugon sa mga tukoy na sitwasyon: "Karaniwan ang isang sitwasyon ay isang uri ng pag-uugali na kailangan ng pagwawasto, o isang pagkakamali sa doktrina na kailangan ng pagtatama, o isang hindi pagkakaunawaan na nangangailangan ng karagdagang paglilinaw."⁷¹ Ang mga sulat ay hindi sa anyo ng sistematikong teolohiya, ngunit teolohiya na nabuo bilang tugon sa isang pangangailangan. Ang teolohiyang ito ay praktikal mula pa sa simula. Hindi ito binuo nang nakahiwalay sa tunay na buhay.

Ang mga sulat ng Bagong Tipan ay hindi mga gawaing pampanitikan para sa pangkalahatang publiko, ngunit inilaan ito para sa higit sa nag-iisang tatanggap at agarang aplikasyon. Sinabi ni Pablo sa mga taga-Colosas na dapat nilang ipagpalit sa mga taga-Laodicea ang mga liham na natanggap ng bawat iglesya mula sa kanya (Colosas 4:16). Ang mga iglesya ay maagang nagsimulang kolektahin ang mga sulat ni Pablo at paikutin ang mga ito nang sama-sama. Kaya, alam natin na nakita nila ang mga sulat ay naaangkop sa iglesya sa lahat ng mga lugar at sa lahat ng oras.

Kahit na may agwat ng oras at kultura na umiiral sa pagitan natin at ng mga orihinal na sinulatan, ang mga sulat ay ginawa para sa mga Kristiyano ng Bagong Tipan na nahaharap sa mga problema na katulad din sa atin. Samakatuwid, ang mga sulat ni Pablo ay mas

⁷¹ Gordon Fee and Douglas Stuart, *How to Read the Bible for All Its Worth*, (Grand Rapids, MI: Zondervan, 1993) 48.

madaling gamitin sa makabagong iglesia kaysa sa ilang anyo ng panitikan na matatagpuan sa kasulatan. Hindi sila partikular naisinulat para sa bansang Hudyo, at hindi rin nila tinutugunan ang mga tao sa ilalim ng batas ng Lumang Tipan.

Ang orihinal na sitwasyon ng pagsulat ay nagbibigay sa tagasalin sa isang panimulang bahagi para sa modernong aplikasyon. Ang prinsipyo ng pagpapakahulugan ay: maaari nating maunawaan ang isang pagsulat nang masmahusay kung alam natin kung sino ang nagsulat nito, sino ang tumanggap nito, at kung bakit ito isinulat. Ang mga sulat ay nagbibigay sa tagasalin ng kalamangan ng pagka-alam ng mga pagkakakilanlan ng may-akda at mga tatanggap.

Ang aklat ng Roma ay ang pinaka-pormal sa mga sulat ni Pablo. Sumusunod ito sa isang nakaplanong istraktura. Ito ay halos sa anyo ng isang teolohikong kasunduan. Hindi binanggit ni Pablo ang mga tiyak na mga pagkakamali sa iglesia sa Roma. Hindi siya nangusap tungkol sa mga tiyak na sitwasyon, tulad ng ginawa niya sa kanyang mga liham sa mga iglesia na kanyang itinatag at dinalaw.

Pag-aaral ng Talata – Roma Bahagi 6, Talata 3

Pangunahing Punto ng 13:1-7

Ang mga mananampalataya ay dapat magpasakop sa gobyernong sibil sapagkat ang pamahalaan ay itinatag ng Diyos.

Paalala para sa lider ng klase: Marahil ay maaaring magkaroon pa ng maraming talakayan at hindi pagkakasundo habang pinag-aaralan ng grupo ang susunod na sipi. Dapat mong subukan na hikayatin ang mga mag-aaral na hayaan na itama ng bahagi ng kasulatan ang kanilang mga opinyon.

► Dapat basahin ng isang mag-aaral ang Roma 13:1-7 para sa grupo.

Mga Tala Bersikulo-Bersikulo

(13:1-2) Itinatag ng Diyos ang pamahalaan. Hindi ibigsabihin na ang bawat namumuno ay matuwid, ngunit nais ng Diyos na maitatag ang awtoridad ng tao. Ang pagtangga na magpasailalim sa awtoridad ng tao ay katumbas ng paghihimagsik laban sa Diyos. Katulad lang din ito ng hindi tayo tunay na nagmamahal sa Diyos kung hindi natin iniibig ang kapatid na nakikita, at hindi rin natin maaangkin na nasa ilalim ng awtoridad ng Diyos habang tumatangging sumuko sa nakikitang awtoridad ng tao. Hindi dapat tratuhin ng Kristiyano nang walang paggalang ang mga opisyal ng batas.

(13:3-4) Isa sa mga layunin ng pamahalaan ay parusahan ang mga gumagawa ng masama. Kapag ang pamahalaan ay gumagana nang maayos, ang mga gumagawa ng masama ay natatakot dito. Sa ilalim ng mga normal na kalagayan ang mga Kristiyano ay hindi magkakaroon ng pagsalungat sa gobyerno dahil ang mga katangiang Kristiyano ay ginagawa siyang mabuting mamamayan. Pero, maraming beses sa nakalipas na panahon

na sinubukan ng mga pinuno ng kasaysayan na hingin ang katapatan na tanging ang Diyos lamang ang nagmamay-ari, at pagkatapos ay nagiging taga-usig sila ng mga Kristiyano.

Ang pamahalaan na gumagana nang maayos ay umaayon sa awtoridad ng Diyos. Sinasabi sa atin ng talatala 4 na ang pamahalaan ay may awtoridad mula sa Diyos upang ipatupad ang mga batas kahit na sa pagpatay sa mga gumagawa ng masama.

Naniniwala ang mga Kristiyano sa ilang mga bansa na mali ang maglingkod sa posisyon ng gobyerno, lalo na ang isang posisyon na maaaring mangailangan sa kanila na gumamit ng karahasan. Maraming mga Kristiyanong may ganitong paniniwala ay naninirahan sa mga bansa kung saan inuusig ng gobyerno ang mga Kristiyano at sila ay labis na tiwali. Gayunpaman, kung ang pamahalaan ay gumagana nang maayos, hindi mali para sa isang Kristiyano na maglingkod sa posisyon ng gobyerno sa pagkat ang pamahalaan ay pinapayagan ng Diyos.

(13:5) Ang Kristiyano ay nararapat magpasakop sa awtoridad, hindi lamang dahil sa takot sa parusa ng gobyerno, kundi para sa isang malinis na budhi. Ang paghihimagsik laban sa pamahalaan o ang pagtanggì sa pagsunod sa mga batas ay ang pagtanggì sa tungkulin ng pamahalaan. Hindi lahat ng mga pagpapasya ay maaaring gawin ng mga indibidwal kung mayroong anumang gobyerno. Ang pansariling kalayaan ay dapat ipasakop sa awtoridad na nagpoprotekta sa mga indibidwal na karapatan, kahit na hindi tayo palaging sumasang-ayon sa paraan ng pagprotekta.

(13:6-7) Ang Kristiyano ay dapat magbayad ng mga lehitimong buwis ng pamahalaan. Sundin ang mga nakaugaliang paraan ng pagpapakita ng paggalang.

Pag-aaral ng Talata – Roma Bahagi 6, Talata 4

Pangunahing Punto ng 13:8-10

Tinutupad ng pag-ibig ang batas sapagkat ito ang nag-uudyok sa mananampalataya na gawin ang tama sa iba.

Ang mga talatang ito ay nagpapatunay na ang batas ay hindi nawawalan ng halaga sa mananampalataya. Ito'y napapanahon. Tinutupad ng mananampalataya ang kautusan, dahil sa biyaya maaari siyang magkaroon ng pag-ibig na inilarawan dito. Ang biyaya ay hindi lamang isang pantakip para sa mga paglabag sa batas. Kalakip ng biyaya ang gawain ng Diyos sa atin upang matupad ang kanyang kalooban para sa atin.

► Dapat basahin ng isang mag-aaral ang Roma 13:8-10 para sa grupo.

Mga Tala Bersikulo-Bersikulo

(13:8) Ang pagkakautang sa kahulugang ito ay nangangahulugang mabigo na ibigay ang nararapat sa isang tao. Ang ilang mga uri ng obligasyon ay nakalista sa nakaraang talata. Hindi mali na humiram at magbayad sa isang iskedyul, kung iyon ang napagkasunduang

paraan upang matugunan ang ating mga obligasyon. Inuutusan tayo, tulad ng sa talata 7, na ibigay sa bawat tao ang nararapat sa kanya mula sa atin.

► Ano ang mga resulta kapag hindi binayaran ng isang Kristiyano ang hiniram niya?

(13:9-10) Kung tunay mong minamahal ang kapwa gaya ng iyong sarili, hindi mo siya nanakawan, hindi ka magsisinungaling sa kanya, hindi ka maiinggit sa kanyang pag-aari, o mangangalunya. Ang karaniwang pagkakaibigan at pagmamahalan na karaniwan sa mundo ay hindi laging nakakapigil sa mga pagkakamaling ito; ngunit ang pag-ibig ni Kristo na nasa atin ang siyang pipigil sa atin mula sa paggawa ng masama kahit sa mga hindi natin kakilala, sa mga nakasakit sa atin, o sa mga hindi makakapansin na sila ay ninakawan ng pera.

Karamihan sa mga kultura at relihiyon ay nagtuturo na may pananagutan tayong magmahal sa ilang tao, marahil ay sa mga miyembro ng ating pamilya o miyembro ng tribo. Ngunit para sa ibang tao sa sangkatauhan, wala tayong pananagutan na ibigin sila. Maaari nilang isipin na pinahihintulutan ang magnakaw mula sa mga dayuhan o amo at maging bastos sa mga estranghero. Iniuutos sa atin ni Kristo na ipakita ang pag-ibig sa bawat taong nakakasalamuha natin. Sa Lucas 10:25-37, upang mailarawan ang utos ng pag-ibig saiyong kapwa, ikinuwento ni Hesus ang tungkol sa isang Samaritano na tumulong sa isang sugatang hudyo.

Pag-aaral ng Talata – Roma Bahagi 6, Talata 5

► Dapat basahin ng isang mag-aaral ang Roma 13:11-14 para sa grupo.

Mga Tala Bersikulo-Bersikulo

(13:11) Ang kaligtasan sa talatang ito ay tumutukoy sa tunay na kaligtasan sa pagbabalik ni Kristo. Hindi tayo dapat mamuhay na parang ang mundong ito ay mananatili magpakailanman. Dapat tayong mamuhay bilang mga taong umaasa sa mga bagay na mabilis na matutupad.

(13:12) Ang gabi ay isang uri ng salitang paglalarawan na tumutukoy sa oras na humahantong sa pagdating ng Panginoon. (Tingnan din ang 2 Pedro 1:19.) Ang kadiliman sa Bagong Tipan ay kadalasang iniuugnay sa mga makasalanang kilos. (Tingnan din ang 1 Tesalonica 5:4-8 at Efeso 5:11-14.)

(13:13) Inilarawan dito ang buhay ng walang ingat na makasalanang. Ito ang taong hindi nag-iisip tungkol sa hinaharap, at lalo nang hindi iniisip ang tungkol sa walang-hanggan. Nabubuhay siya para sa kasiyahan nang walang pag-aalala sa moralidad. Ang buhay ng isang Kristiyano ay lubos na kabaligtaran nito.

(13:14) Huwag gumawa ng anumang pahintulot para sa makasalanang pagnanasa. Huwag gamitin ang kalikasan bilang tao na isang dahilan para sa kasalanan. Mabuhay sa liwanag at huwag magkaroon ng anumang bagay sa iyong buhay na dapat mong ikahiya.

Pag-aaral ng Talata – Roma Bahagi 6, Talata 5

Palaging may mga isyu kung saan hindi sumasang-ayon ang mga taos-pusong mananampalataya. Ang kabanatang ito ay nagbibigay ng mga tagubilin tungkol sa kung paano ang mga Kristiyano ay naiiba sa ilang paniniwala at gawain ay maaari pa ring magmahalan, igalang ang isa't isa, sumamba at maglingkod nang sama-sama.

► Dapat basahin ng isang mag-aaral ang Roma 14:1–23 para sa grupo.

Mga Tala Bersikulo-Bersikulo

(14:1) Ang mahinang kapatid ay isa na nakakaramdam ng pagkakasala sa isang aksyon na hindi talaga ipinagbabawal ng Diyos (tingnan ang 1 Corinto 8:7-12). Ang isang malakas na kapatid ay isa na maaaring gumawa ng isang aksyon na walang kasalanan dahil alam niyang ang aksyon ay hindi talaga pagsuway sa Diyos.

(14:2-3) Ang batas ng mga Hudyo ay may mga patakaran tungkol sa pagkain. Maraming mga Kristiyanong Hudyo sa iglesya at mga Hentil din na nag-aral ng mga batas ng Hudyo. Ang isang tao na nakakaramdam na malaya siya sa anumang mga paghihigpit tungkol sa pagkain ay maaaring matukso na hamakin ang taong nakakaramdam ng paghihigpit. Ang sumusubok na sundin ang mga patakaran tungkol sa pagkain ay maaaring matukso na hatulan ang iba bilang makasalanan.

(14:4) Hahatulan ng Diyos ang kanyang sariling mga lingkod at bibigyan sila ng biyayang kailangan nila. Huwag husgahan ang iba tungkol sa mga bagay na hindi malinaw sa Kasulatan.

Sa buong mundo ay may pagkakaiba-iba sa mga mananampalataya tungkol sa mga bagay tulad ng mga paraan ng pagbibinyag, mga paraan ng paglilingkod sa Hapunan ng Panginoon, pagpili ng salin ng Bibliya, pananamit, at libangan. Dapat nating mapanatili ang pagkakaisang Kristiyano ngunit hindi inaasahan ang pagkakapareho sa loob ng katawan ni Kristo. Ang ating moto ay dapat na: "Sa mga mahahalaga, pagkakaisa; sa mga hindi mahahalaga, kalayaan; ngunit sa lahat ng mga bagay, pag-ibig!"

(14:5-6) Maraming mga araw ng kapistahan ang mga Hudyo, na may mga espesyal na kaugalian para sa bawat isa. Naging kontrobersyal din ang araw ng Sabado. Ang simbahan ay nagsimulang magpulong at sumamba sa Araw ng Panginoon sa halip (Mga Gawa 20:7; 1 Mga Taga-Corinto 16:2; Pahayag 1:10) at nang maglaon ang Linggo ay naging katulad ng isang Kristiyanong Sabbath. Ang prinsipyo ng pahinga sa ikapitong araw ay mayroon pa ring mga pakinabang na dapat nating panatilihin, dahil ito ay isang prinsipyo ng paglikha at hindi lamang isang kaugalian na itinatag noong panahong ibinigay ang batas ni Moises.

"...Hayaang mapanatag ang bawat tao sa kanyang sariling pag-iisip" (14:5) ay nagpapakita na ang tiyak na mga opinyon ay kinakailangan. Ang isang tao ay hindi dapat maguluhan sa kanyang pinaniniwalaan sa mga isyu. Ang pagpaparaya sa ibang mga opinyon ay hindi

nangangahulugang hindi natin alam kung ano ang ating sariling opinyon o hindi natin pinapansin ang ebidensya at pangangatwiran.

(14:7-9) Hindi natin pag-aari ang ating sarili. Ang bawat buhay ay dapat parangalan si Kristo. Ang kamatayan at pagkabuhay na muli ni Kristo ang tumutubos sa atin, at pag-aari niya tayo.

(14:10-12) Ang bawat tao ay mag-uulat sa Diyos sa paghuhukom. Samakatuwid, ang aming mga opinyon tungkol sa bawat isa ay hindi gaanong mahalaga.

(14:13-15) Mahalaga sa atin na subukang huwag maging sanhi ng pagkakatisod ng ibang mananampalataya. Para sa Kristiyano, ang mga bagay ay hindi marumi sapagkat lahat ng bagay ay sa Diyos. Ngunit kung ang isang tao ay nag-iisip ng isang bagay na mali at ginagawa pa rin ito, nakagawa siya ng kasalanan dahil pinili niyang gawin ang mali. Ginagawa nating madapa ang isang tao kung naimpluwensyahan natin siya na gumawa ng isang bagay na sa palagay niya ay mali. (Ang isa pang sipi tungkol sa isyung ito ay 1 Corinto 8.)

(14:16) Ang isang tao ay maaaring magkaroon ng tamang doktrina at gumawa pa rin ng pinsala dahil sa hindi pag-aalala sa kanyang impluwensya sa iba.

(14:17) Ang Kristiyanismo ay hindi binubuong alinman sa mga patakaran tungkol sa pamumuhay o sa kalayaan. Ito ay espirituwal na tagumpay at pamumuhay ayon sa Espiritu.

(14:18-19) Natutuwa ang Diyos kapag ipinapailalim natin ang lahat ng ating ginagawa kay Kristo at ginagawa ang ating makakaya upang mapalakas ang iba.

(14:20-23) Ang lahat ng mga bagay ay pag-aari ng Diyos, at ang taong isinasaisip ito ay maaaring magkaroon ng kalayaan. Gayunman, kung ang isang tao ay gumawa ng isang bagay na, sa palagay niya ay mali, siya ay nagkakasala sa pamamagitan ng pagpili niyon. Ang kapatid na may kalayaang gawin ang isang bagay ay dapat na pigilan ang kanyang kalayaan upang hindi maging sanhi ng pagkatisod ng iba.

Walang mga direksyon ang ibinibigay sa masmahinang kapatid, maliban na huwag niyang huhusgahan ang may higit na kalayaan. Ang masmahina ay nahigpitan ng kanyang budhi at hindi mababago ang kanyang pag-uugali, ngunit ang masmalakas na kapatid ay may mga pagpipilian.

Marahil ay magkakaroon ng maraming talakayan habang pinag-aaralan ang naunang sipi, ngunit ang ilang mga katanungan na dapat isaalang-alang ay:

- Anong uri ng mga isyu ang kinahaharap ng ating iglesya na iniwan sa mga miyembro ang pagpapasya?
- Anong mga pagkakaiba ang nakikita natin sa ibang mananampalataya kung saan dapat tayong maging mas mapagparaya?

- Paano tayo magiging tapat sa paglalapat ng mga prinsipyo ng talatang ito sa ating mga opinyon at pakikipag-ugnayan sa ibang tao?

Pagkilala sa mga Judaizers

Ang mga Judaizers ay hindi lamang mga tagasunod ng Judaismo, ang relihiyon ng mga Hudyo. Ang mga Judaizer ay mga Hudyo na nag-aangking Kristiyano ngunit naisip na ang mga Kristiyano ay dapat tuparin ang mga kinakailangan ng Hudaismo. Hindi ito problema para sa nagbalik-loob na mga Hudyo upang magpatuloy sa pagsasagawa ng Judaismo. Marami ang gumawa nito, lalo na sa unang henerasyon ng iglesya ng Bagong Tipan. Ang problema ay kapag ang mga Hudyo na nagsabing nagbalik-loob talaga ay hindi nauunawaan ang ebanghelyo ng biyaya.

Iniiisip ng mga Judaizers na kinakailangan para sa isang nagbalik-loob na Hentil na tanggapin ang lahat ng mga patakaran ng Judaismo, kabilang ang pagtutuli, upang maligtas. Hinimok nila ang mga Hentil na nagbalik-loob na gawin ang lahat ng mga patakaran ng Judaismo, kabilang ang pagtutuli. Hindi nila ipinangaral ang ebanghelyo sa hindi mananampalataya. Sahalip, nangangaral sila sa mga nahikayat ng iba, na nagdala ng pagkalito at pagkakabaha-bahagi. Ang kanilang pinakadakilang naitala na tagumpay ay sa Galacia, kung saan iniligaw nila ang buong iglesya. Ang liham ni Pablo sa mga taga-Galacia ay inilaan upang maibalik sila sa totoong ebanghelyo.

Ang isyu ng mga hinhingi ng mga Hudyo ay dinala sa isang konseho sa iglesya, na naitala sa Gawa 15. Natanto ng mga apostol na ang pagsunod sa paraan ng mga Judaizers ay pagtanggì sa ebanghelyo ng biyaya at pagtanggì na ang ebanghelyo ay pareho ring inaalok sa mga Hentil. Ang desisyon ng konseho ay nagtuwid sa mga totoong mananampalataya na taos-pusong nailigaw, ngunit hindi nakapigil sa mga may maling motibo. Itinuring ni Pablo ang mga Judaizers bilang kaaway sa ebanghelyo.

Ang Roma 14:1-15:12 ay inilalapat ang katotohanan ng ebanghelyo na ipinaliwanag ni Pablo sa buong liham ang sagot sa katanungan ng hinhingi ng Hudyo. Hindi dapat husgahan ng mga mananampalataya ang isa't isa sa kanilang pag-obserba ng pag-aalinlangan sa relihiyon ng mga Hudyo. Ang seksyon ay nagtatapos sa isang pagbibigay-diin na ang ebanghelyo ay para sa buong mundo.

Kabilang sa iba pang mga talata tungkol sa paksang ito ay ang Roma 4; Gawa 15; Galacia 2, 3, 5; at Colosas 2:11-23.

Pag-aaral ng Talata – Roma Bahagi 6, Talata 6

Mga Tala Bersikulo-Bersikulo (Patuloy)

(15:1-4) Ang malakas sa pananampalataya, ang mga taong malaya ang pakiramdam, ay dapat maging handang iwan ang ilang mga pribilehiyo upang matulungan ang mga mahihina sa pananampalataya at hindi nakakaramdam na sila'y malaya sa labis na mga paghihigpit.

(15:5-7) Ang mga talatang ito ang tumapos sa bahaging ito ng kasulatan. Ang layunin ay pagkakaisa ng Kristiyano. Ang pag-ibig ni Kristo ang ating halimbawa.

Isang Kwento ng Pagkakaisa, Pagbabagong-loob, at mga Misyon

Noong 1722 isang Aleman na may-ari ng lupa na nagngangalang Zinzendorf ay nag-anyaya sa mga inuusig na mga mananampalatayang Moravian na lumipat sa kanyang pag-aari at magtayo ng isang kumonidad. Pagkalipas ng ilang panahon, daan-daang katao na ang nasa komunidad. Nahirapan sila sa mga dibisyon tungkol sa iba'tibang mga doktrina at mga ginagawa sa panahon ng pagsamba; ngunit noong 1727, binuo nila ang "Kasunduang Pangkapatiran" (na ngayon ay tinatawag na "Kasunduan ng mga Moravian para sa Kristiyanong Pamumuhay") upang makatulong sa pagtataguyod ng pagkakaisa.

Sa taon ding iyon, nagsimula silang makaranas ng muling pagbangon. Nagkaroon sila ng isang buong magdamag na pagtitipon sa pananalangin at maraming mahabang gawain ng pagsamba na may di-pangkaraniwang pakiramdan ng presensya ng Diyos, kabilang ang isang pagkakataon kung saan ang tagapagsalita ay sumubsob sa lupa sa pagkamanghaya ng Diyos. Sa panahon nang banal na hapunan, ang Banal na Espiritu ay kumilos sa mga tao sa isang paraan nakalaunan ay tiningnan ni Zinzendorf ang araw na iyon bilang Pentekostes ng Renewed Moravian Church. Kung sino Ang dating mga nahati ay muling nagkasundo na may dakilang pakiramdam, at pinangunahan ni Zinzendorf ang isang panalangin ng pagkumpisal para sa mga pagkakahati sa kongregasyon. Sinimulan nila ang isang gawain ng panalangin, kasama ang iba'tibang miyembro na nagsasalit-salit, at ito'y ipinagpatuloy sa loob ng 100 taon.

Ang pamayanan ng Moravian ay naging isa sa pinakadakilang mga pagpapadala ng mga misyonero sa lahat ng panahon. Mula 1733 hanggang 1742, 70 na misyonero ang nagmula sa pamayanan ng 600. Maraming namatay na bata pa dahil sa pag-uusig at mahihirap na kalagayan. Taong 1760, pagkatapos ng dalawampu't walong taon, 226 na misyonero na ang naipadala; at libo-libo na ang bilang ng mga Moravians sa buong mundo.

Aralin 11 Mga Katanungan Pagbabalik-Aral

- (1) Ipaliwanag ang ilustrasyon ng buhay na handog.
- (2) Ano ang dapat mangyari sa atin upang tayo ay maging lubos na matapat sa Diyos?
- (3) Bakit tayo dapat maging mapagpakumbaba?
- (4) Ipaliwanag ang terminong *mahinang kapatid* at *malakas na kapatid*.
- (5) Sino ang mga Judaizers?

Aralin 11 Takdang-aralin

- (1) Sumulat ng isang pahina na nag-aaplay ng ilang mga praktikal na direksyon na makikita sa Roma 12:1-15:7 sa mga Kristiyano ngayon.
- (2) Maghanda para sa panghuling pagsusulit sa pamamagitan ng pag-aaral sa listahan ng mga tanong na nasa Appendix ng kursong ito. Dapat kang kumuha ng pagsusulit nang walang tulong mula sa sinuman at nang hindi tumitingin sa anumang nakasulat na materyal.

Aralin 12

Isang Pangitain para sa Pagmimisyon

Paalala para sa Lider ng Klase

Iskedyul ang huling pagsusulit at tiyaking handa ang grupo para dito.

Tatlong Dakilang Kultura

Tatlong kultura ang humubog sa mundo na tumanggap ng ebanghelyo noong unang siglo. Inihanda ng Diyos ang mundo na maging isang kondisyon upang maging mas epektibo ang ebanghelyo.

Kulturang Griyego

Sinakop ni Alexander the Great ang sibilisadong mundo at nabuo ang kanyang emperyo. Sinadya niyang ipalaganap ang kulturang Griyego dahil naniniwala siyang sila'y mas nakakahigit sa lahat at dahil makakatulong ito na pag-isahin ang kanyang imperyo. Nais niya na ang lahat ay magsasalita ng Griyego at magsagawa ng mga kaugalian na ginagawa ng mga Griyego. Inihanda nito ang pagdating ng ebanghelyo, dahil ang mga misyonero ay maaaring mangaral ng ebanghelyo sa Griyego sa buong emperyo.

Ang pag-iisip ng Griego ay naging sanhi sa mga tao na makita ang kanilang sarili lalo na bilang mga indibidwal sa halip na mga miyembro ng isang tribo at pamilya. Samakatuwid, naging mas bukas sila sa paggawa ng mga pagpipilian sa relihiyon. Napagtanto ng mga tao na posible na baguhin ang kanilang relihiyon.

Nakita ng mga Griyego ang kanilang sarili bilang mamamayan ng mundo, sa halip na mga mamamayan lamang ng kanilang sariling maliit na estado. Napagtanto nila na mayroong katotohanan na nalalapat sa lahat ng tao, sa halip na bawat pangkat ng mga tao ay may sariling katotohanan. Napagtanto nila sa kanila na ang katotohanan ay maaaring dumating sa kanila mula sa ibang lugar, at hindi lamang mula sa kanilang sariling tradisyon.

Sinubukan ng mga pilosopong Griyego na sagutin ang mga katanungan tungkol sa kahulugan ng buhay at sannilikha. Naniniwala sila na mayroong mga sagot na magpapaliwanag sa buhay para sa lahat.

Gumamit ng katwiran ang mga pilosopong Griyego upang ipakita na mali ang mga sinaunang relihiyon. Naging sanhi rin sila upang ang mga tao ay hindi na masiyahan sa mga alamat ng mga diyos. Ang mga diyos na ito ay pagmamalabis na anyo ng sangkatauhan na may mga pagkakamali ng tao, nakagawa ng imoral at masasamang gawain.

Ang mga pilosopong Griyego ay nagmungkahi ng mga bagong paliwanag para sa buhay at katotohanan. Ang bawat bagong pilosopiya ay pinagtatalunan, at walang pilosopiya na

nagtagumpay na sagutin ang mga tanong nang lubusan. Natuklasan at tinalakay nila ang mahahalagang tanong ngunit hindi nila ito masagot.

Hindi masisiyahan ng Pilosopiya ang espirituwal na pangangailangan ng sangkatauhan.

Sinagot ng Kristiyanismo ang mga tanong na tinatnaong ng pilosopiya at nasiyahan din ang espirituwal na pangangailangan.

► Paano binago ng kulturang Griyego ang mundo at naghahanda sa pagkalat ng ebanghelyo?

Kulturang Romano

Nabuo ang Imperyo ng Roma matapos na bumagsak ang emperyo ng Griyego sa iba'tibang mga teritoryo. Sinakop ng mga Romano at pinagsama ang maraming mga bansa, ngunit ang karamihan sa karaniwang kultura ay Griyegopa rin.

Ang pananakop ng mga Romano ay naging sanhi ng pagkawala ng pananampalataya sa mga tao sa kanilang mga diyos na hindi makakatulong sa kanila. Ang mga tao ay naging mas handa na marinig ang tungkol sa isang makapangyarihan, unibersal na Diyos.

Naniniwala ang mga Romano sa maraming mga diyos at may mga alamat tulad ng mitolohiya ng Griyego. Maraming mga edukado na Romano ang hindi talagang naniniwala sa mga diyos, ngunit nagsagawa ng relihiyon bilang bahagi ng kanilang kultura.

Ang batas ng Roma ay nagdala ng masmalinaw na mga konsepto ng hustisya. Itinuring ng mga korte ng Roma ang katibayan sa isang makatuwirang paraan. Nakatulong ito sa paglatag ng pundasyon para sa mga doktrina ng pagkakasala at pagbibigay-katwiran ng tao.

Natapos ng pananakop ng Roma sa maliit na mga digmaan sa pagitan ng mga bansa, na dinala ang tinatawag na Pax Romana, ang Kapayapaan ng Roma. Naging masligtas ang paglalakbay, at ang mga misyonero ay maaaring tumawid sa mga pambansang hangganan nang walang problema.

► Paano binago ng kultura ng Roma ang mundo at naghanda para sa pagpapalaganap ng ebanghelyo?

Kulturang Hudyo

Ang mga Hudyo ay nagkalat sa buong sibilisasyong mundo, at saanman sila mapunta ay nagtatag sila ng mga sinagoga at nagturo ng kanilang pananampalataya. Napansin ng mga apostol na si Moises ay itinuro sa bawat lungsod (Gawa 15:21). Ang mga taong tapat sa relihiyon ng Israel ay may impluwensya sa Roma.

Ang konsepto ng Judaismo tungkol sa isang soberanya, banal na Diyos ay higit na kagalang-galang kaysa sa mitolohiya sa mga malulungkot at imoral na diyos nito. Ang mataas na etika ng Hudaismo ay kaakit-akit sa isang mundo ng kaguluhan sa moralidad. Ibinahagi ng

Kristiyanismo ang mga etika na ito, pinalaki ang mga ito, at ipinangaral ang potensyal ng biyaya upang mabago ang isang makasalanan at paganahin ang banal na pamumuhay.

Ang konsepto ng Judaismo sa layunin ng Diyos sa kasaysayan at pag-asa sa isang Mesiyas ay nagbigay ng pag-asa para sa hinaharap. Ang pag-asa ay sa pamamagitan ng Diyos, hindi mga solusyon ng tao. Ipinahayag ng Kristiyanismo na dumating na ang Mesiyas at nagsimula na ang isang bagong panahon.

► Paano binago ng kulturang Hudyo ang mundo at naghanda para sa pagpapalaganap ng ebanghelyo?

Pag-aaral ng Talata – Roma Bahagi 7

Sa talatang ito, ipinaliwanag ng apostol kung bakit niya isinusulat ang liham. Nais niyang bisitahin ang mga ito, pagkatapos ay makatanggap ng kanilang tulong upang masimulan ang gawain ng pagmimisyon sa Espanya. Ang layunin ng liham na ito ay gumabay sa istruktura nito, sapagkat ipinaliwanag ni Pablo kung ano ang ebanghelyo, bakit ito kailangan ng lahat, kung bakit mahalaga ang mga tagapagdala ng mensahe, at kung bakit siya karapat-dapat na pumunta. Ipinakita niya na ang misyon sa buong mundo ay palaging plano ng Diyos.

► Dapat basahin ng isang mag-aaral ang Roma 15:8-33 para sa grupo.

Mga Tala Bersikulo-Bersikulo

(15:8) Natupad ni Hesus ang mga pangako ng mesiyas na ibinigay sa mga patriyarka ng mga Hudyo at dumating sa pamamagitan ng bansang Hudyo at relihiyon.

(15:9-12) Sa pamamagitan ng iba't-ibang talatang binanggit mula sa Lumang Tipan, ipinakita ng apostol na palaging plano ng Diyos na ibahagi ang ebanghelyo sa mga Hentil. Inihula ng mga propeta na:

- Ang mga Hentil ay sasamba sa Diyos.
- Ang Mesiyas ang maghahari sa mga Hentil.
- Ang mga Hentil ay magtitiwala sa Mesiyas.

(15:13-14) Ang Apostol ay nagbibigay ng isang panalangin ng pagpapala para sa iglesia sa Roma at nagsasabing naniniwala siyang malakas sila sa espirituwal. Sa mga sumusunod na mga talata, tatawagin niya sila na magkaroon ng naisin para sa gawaing pagmimisyon. Kahit na isang mapalad na iglesia na malakas sa espirituwal ay hindi kumpleto nang walang pagnanais at pakikibahagi sa gawaing pagmimisyon.

► Ano ang mangyayari kung ang isang iglesia ay walang pagnanais na suportahan ang gawaing pagmimisyon sa malalayong lugar?

(15:15-16) Sinasabi niya sa kanila ang tungkol sa espesyal na pagkatawag na kailangan niyang dalhin ang ebanghelyo sa mga Hentil. Binigyan siya ng Diyos ng mga espesyal na

espirituwal na regalo para sa gawaing ito. Ang nais niya ay maging banal at tunay na nakalulugod sa Diyos ang iglesia ng mga Hentil.

(15:17-19) Ang Diyos ay nagbigay ng tagumpay sa kanyang ministeryo. Maraming mga Hentil ang naging masunurin sa Salita ng Diyos. Ang pinakamahalagang resulta ng ministeryo ay ang mga tao ay magsisi at mamuhay nang may pagsunod sa Diyos. Walang ibang tanda ng tagumpay na napakahalaga maliban dito. Sinabi niya na ang kanyang ministeryo ay minarkahan din ng mga himala ng Diyos. Ipinalaganap niya ang ebanghelyo sa mga malalaking rehiyon.

(15:20-22) Ang kanyang kasanayan ay ang mangaral sa mga lugar na hindi pa ipinangaral ang ebanghelyo. Sistematikong sakop niya ang mga rehiyon. Ang prioridad na iyon ang dahilan na hindi niya ginawa ang paglalakbay sa Roma, dahil naipangaral na doon ang ebanghelyo.

(15:23-24) Naipangaral na niya ang ebanghelyo sa bawat lugar na malapit sa kanya. Nais niyang tumulong ang iglesya sa Roma upang siya ay makapaglakbay bilang misyonero bukod sa kanila patungong Espanya. Ang paglalakbay ay magbibigay sa kanya ng pagkakataong mangaral at pakikisama sa Roma, at tulungan din siyang makarating sa isang rehiyon na hindi pa naabot.

► Ipaliwanag kung paanong ang bawat Kristiyano at bawat iglesya ay may utang upang suportahan ang pagpapalaganap ng ebanghelyo. (Kung kinakailangan, tingnan ang tala sa 1:15, sa unang aralin.)

(15:25-29) Una, maglalakbay siya patungo sa Jerusalem upang magdala ng kaloob mula sa iglesyang Hentil tungo sa iglesyang Hudyo. Napakahalaga ng handog na ito. Sa pamamagitan ng pagpapadala ng kaloob, kinilala ng mga Hentil ang kanilang utang sa mga Hudyo, dahil ang mga Kristiyanong Hudyo ay nagdala sa kanila ng ebanghelyo. Sa pamamagitan ng pagtanggap ng kaloob, kinilala ng mga Hudyo na ang mga Hentil ay nasa iisang iglesya. Hindi magkakahiwalay ang mga Kristiyanong relihiyon. Iyon ang dahilan kung bakit hiniling sa kanila ni Pablo na manalangin na tanggapin ng mga mananampalatayang Hudyo ang kaloob.

(15:30-33) Hiniling niya sa kanila na manalangin na mailigtas siya mula sa panganib mula sa mga Hunyong hindi naniniwala na nasa Jerusalem, upang siya ay makapunta sa Roma. Sinagot ang panalangin na ito, kahit na hindi ang paraan na kanyang pinili. Dumating si Pablo sa Roma bilang isang bilanggo matapos niyang maaresto sa Jerusalem ng mga pinuno ng mga Hudyo, na kinuha ng gobernador ng Roma, at sa huli ay ipinadala sa Roma para sa paglilitis. (Ang kwento ay nasa libro ng Gawa, simula sa Gawa 21:26 at pupunta sa katapusan ng libro ng Gawa.) Hindi natin alam kung si Pablo ba ang gumawa ng paglalakbay sa Espanya.

► Paano natin nakikita ang pagkilos ng Diyos sa mga kaganapan sa buhay ni Pablo, kahit na ang paglalakbay sa Espanya ay hindi nangyari tulad ng kanyang inaasahan?

Pag-aaral ng Talata – Roma Bahagi 8

Buod ng Kabanata 16

Mayroong higit pang mga pagbati sa pangalan sa sulat na ito kaysa sa iba pang mga isinulat ni Pablo. Marahil na mula nang hindi siya na punta sa Roma, binanggit niya ang lahat ng kanyang mga kakilala na nandoon upang makatulong na masimulan ang kanyang relasyon sa iglesya.

► Dapat basahin ng isang mag-aaral ang Roma 16 para sa grupo.

Mga Tala Bersikulo-Bersikulo

(16:1-2) Marahil ay kasama si Phoebe sa mga nagdadala ng liham na ito. Sinabi sa kanila ni Pablo na tulungan siya sa kanyang ministeryo sa pagkat natugunan niya ang mga pangangailangan ng maraming tao. Ang pinakamainam na taong makakatulong ay ang taong isa nang pagpapala sa iba.

(16:3-4) Sina Aquila at Priscila ay nagbuwis ng kanilang buhay para kay Pablo (Tingnan ang Gawa 18:1-3, 24-26 para sa higit pang kasaysayan tungkol sa kanila.)

(16:7, 11, 21) Ang mga kamag-anak ni Pablo ay pinangalanan sa mga talatang ito.

(16:13) Ang babaeng binanggit ay marahil hindi literal na ina ni Pablo. Si Rufus ay maaaring anak ni Simon na taga-Cyrene na nagdala ng krus ni Hesus, sapagkat sa Marcos 15:21 ang kanyang pangalan ay nabanggit na parang kilala siya sa iglesya sa ibang pagkakataon.

(16:17-18) May mga tao na nagsisikap na paghiwalayin ang iba sa mga pundasyon ng katotohanan ng iglesya upang mabuo ang kanilang sariling mga pagsunod. Hindi sila naglilingkod kay Kristo, kundi ang kanilang sariling mga hangarin. Ang kanilang mensahe ay salungat sa mga tamang doktrina ng kaligtasan. (Tingnan ang 3 Juan 1:9-10 at 2 Pedro 2:1-3.)

(16:19) Kailangan nating matuto hangga't maaari tungkol sa katotohanan. Hindi natin kailangan malaman ang tungkol sa kasamaan. Ang mgataongnag-aaral ng masasamang bagay ay nahaharap sa panganib ng isang hindi malusogna pang-akit at pagbaluktot ng kanilangpag-iisip.

(16:20) Ang iglesya sa huli ay magtatagumpay laban kay Satanas sa pamamagitan ng ginawa ni Kristo (Genesis 3:15).

(16:22) Si Tertius ay hindi ang may-akda, ngunit ang taong sumulat habang si Pablo ay nagsasalita ng kanyang isusulat sa liham.

(16:25-27) Ang mga talatang ito ay naglalahad ng mga pangunahing tema ng liham. Pansinin ang mga pariralang “aking ebanghelyo” at “ipangangaral si Hesu-Kristo.” Muli niyang sinabi na ang ebanghelyo ay kapwa isang sariwang paghahayag at ang dating mensahe ng mga propeta. Nagtatapos siya sa isang pangwakas na sanggunian sa mga

misyon, na nagpapaalala sa kanila na ang mensahe ay para sa lahat ng mga bansa. Ang layunin ng gawaing misyon ay katulad ng sinabi ni Hesus sa Dakilang Komisyon (Mateo 28:19-20): upang dalhin ang mga tao sa pagsunod kay Kristo. Tinatapos nito ang liham habang nagsimula ito, tulad ng sinasabi ng 1:5: na ang dahilan ng ministryo ay dalhin ang mga tao mula sa lahat ng bansa sa pagsunod sa Diyos.

Isang Pagtatanghal ng Ebanghelyo mula sa Roma

Ang ebanghelyo ay maipapaliwanag gamit ang mga talata lamang mula sa aklat ng Roma. Ang pagtatanghal ng ebanghelyo ay kung minsan ay tinawag na "*Roman Road*."

Ang unang pangungusap ng paliwanag para sa bawat sanggunian ay ang pinakamahalagang dapat tandaan.

Roma 3:23

"Lahat ay nagkasala, at hindi nakaabot sa kaluwalhatian ng Diyos."

Ang bawat tao ay nagkasala sa pamamagitan ng paggawa ng mga bagay na alam nilang mali. Ang talatang ito ay nagpapakita ng tunay na problema ng mga tao. Hindi nila sinunod ang Diyos; sadyang sinuway nila ang Diyos. Walang sinuman ang ligtas dito. Walang sinuman ang maaaring tanggapin ng Diyos batay lamang sa palaging paggawa ng tama.

Para sa karagdagang diin sa puntong ito, maaari mong gamitin ang 3:10 ("Walang matuwid, wala, wala kahit isa") at 5:12 ("Dumating sa lahat ng mga tao ang kamatayan, sapagkat ang lahat ay nagkasala").

Roma 6:23

"Sapagkat ang kabayaran ng kasalanan ay kamatayan; ngunit ang kaloob ng Diyos na walang bayad ay buhay na walang hanggan kay Cristo Hesus na Panginoon natin."

Ang mga makasalanan ay nagkamit ng walang hanggang kamatayan, ngunit ang Diyos ay nag-alok ng buhay na walang hanggan bilang isang regalo sa pamamagitan ni Hesus.

Ipinapakita ng talatang ito kung bakit napakaseryoso ng kasalanan. Dahil sa kasalanan, ang parusa ng kamatayan ay ipinapasa sa bawat tao. Ito ay walang hanggang kamatayan, ang paghuhukom ng Diyos na nararapat sa bawat makasalanan.

Taliwas sa kamatayan na ating natamo, ang Diyos ay nag-aalok ng kaloob na buhay, isang bagay na hindi natin natamo.

Roma 5:8

"Subalit pinatutunayan ng Diyos ang kanyang pag-ibig sa atin, na noong tayo'y mga makasalanan pa, si Cristo ay namatay para sa atin."

Ang regalo ng Diyos ay ipinagkaloob sa pamamagitan ng kamatayan ni Kristo para saatin.

Hindi hinayaan ng Diyos na tanggapin natin ng paghatol na nararapat sa atin. Dahil mahal niya tayo, naglaan siya ng paraan para makatanggap tayo ng awa. Namatay si Hesus bilang handog upang tayo ay mapatawad. Hindi tayo hinintay ng Diyos na gumawa ng isang bagay upang maging karapat dapat na tumanggap ng kaligtasan – dumating ito sa atin habang tayo ay mga makasalanan pa. Ang kaligtasan ay inaalok hindi sa mabubuting tao, kundi sa mga makasalanan.

Roma 10:9

“Kung ipahahayag...at sasampalataya...maliligtas ka.”

Ang tanging kinakailangan para sa kaligtasan ay aminin ng isang makasalanan na siya ay isang makasalanan at maniwala sa pangako ng kapatawaran ng Diyos.

Paano naman ang pagsisisi? Kung inamin ng isang tao na nakagawa siya ng mali at gustong mapatawad, ipinahihiwatig niya na handa siyang iwanan ang kanyang mga kasalanan.

Roma 10:13

“Ang lahat ng tumatawag sa pangalan ng Panginoon ay maliligtas.”

Ang alok ng kaligtasan ay para sa bawat tao. Walang ibinukod. Walang ibang kwalipikasyon ang umiiral.

Roma 5:1

“Yamang tayo'y inaring-ganap sa pamamagitan ng pananampalataya, mayroon tayong kapayapaan sa Diyos”

Ang paniniwala sa pangako ng Diyos ay nagdudulot na ituring tayo na isang kaibigan ng Diyos, hindi na mabilang na nagkasala.

Ang pagkakaroon ng kapayapaan sa Diyos ay nangangahulugang hindi na tayo mga kaaway niya; ipinagkasundo tayo. Ang kasalanan na naghihiwalay sa atin sa Diyos ay tinanggal na. Ang ituring na matuwid ay nangangahulugan na hindi na ibinibilang na nagkasala. Ang ituring na matuwid sa pamamagitan ng pananampalataya ay nangangahulugan na maniwala sa pangako ng Diyos na tanging kinakailangan para sa ating kapatawaran.

Roma 8:1

“Ngayon nga'y wala nang kahatulan sa mga na kay Kristo Hesus.”

Sapagkat konektado tayo kay Kristo, hindi na tayo kinondena sa mga kasalanan na ating nagawa.

Si Kristo ay nabuhay ng walang kasalanan at tinupad ang pangangailangan ng hustisya sa kanyang kamatayan sa krus. Sa pamamagitan ng pananampalataya kinikilala tayo na kasama niya at sa pamamagitan niya ay tinanggap tayo ng Diyos Ama. Tinatrato tayo ng Diyos na parang hindi pa tayo nagkasala.

Konklusyon

Ipaliwanag na ang isang hindi mananampalataya ay maaaring maligtas sa pamamagitan ng pananalangin sa Diyos, pag-amin na siya ay isang makasalanan, at humihingi ng kapatawaran batay sa sakripisyo ni Hesus para sa kanya.

Para sa Pag-aaral at Pagsasanay

Ang pinakamahasag na paraan upang matuto at magsagawa ng pamamaraang ito ay markahan muna ang bawat talata na gagamitin sa Roma sa pamamagitan ng pagbilog o pagguhit nito sa iyong Biblia. Pagkatapos, maglagay ng isang numero sa tabi ng bawat isa na nagpapakita ng pagkakasunud-sunod ng paggamit nito. Halimbawa, sa tabi ng talata na gagamitin muna, isulat ang numero 1.

Pagsanayang ibahagi ang ebanghelyo. Basahin ang bawat talata at ibigay ang paliwanag na kasama nito. Siguraduhing isama ang mga konsepto na nasa unang pangungusap pagkatapos ng bawat talata (na nasa itaas). Pagkatapos, magdagdag ng anumang paliwanag na kinakailangan, gamit ang iba pang mga pangungusap kung makakatulong ito. Hindi kinakailangang gumamit ng eksaktong mga salita na ibinigay sa araling ito.

Magsanay hanggang sa magawa mo ito nang walang pagtingin sa anumang bagay maliban sa Bibliya.

Aralin 12 Mga Katanungan Pagbabalik-Aral

- (1) Ipaliwanag kung paano inihanda ng tatlong dakilang mga kultura ang pagpapalaganap ng ebanghelyo sa unang siglo.
- (2) Paano ipinakita ng apostol na laging plano ng Diyos na makarating ang ebanghelyo sa mga Hentil?
- (3) Bakit mahalaga ang mga kaloob para sa iglesya sa Jerusalem?
- (4) Paano dumating si Pablo Roma?

Mga Tanong Para sa Pagbabalik-Aral sa Aralin at Panghuling Pagsusulit

Aralin 1

- (1) Bakit isinulat ni Pablo ang liham sa mga mananampalataya sa Roma?
- (2) Bakit plinano ni Pablo na magtungo sa Roma?
- (3) Ano ang kahulugan ng salitang Hesu-Kristo na ating Panginoon sa mga sulat sa Bagong Tipan?
- (4) Paano pinatunayan ng muling pagkabuhay ang paggiging Diyos ni Hesus?
- (5) Ipaliwanag ang salitang *barbaro* (Roma 1:14).
- (6) Bakit may utang ang ebanghelista na ibahagi ang ebanghelyo?
- (7) Ano ang sentro at pinakamahalagang katotohanan sa aklat ng Roma?
- (8) Ano ang ibig sabihin ng *kamatayan* sa aklat ng Roma?
- (9) Ayon sa Roma, sino ang naligtas mula sa paghatol ng Diyos?

Aralin 2

- (10) Sa paanong paraan natatanggap ng mga tao ang Pangkalahatang Kapahayagan?
- (11) Ano ang alam ng lahat ng tao patungkol sa Diyos kahitna wala ang Banal na Kasulatan?
- (12) Ano ang Espesyal na Kapahayagan?
- (13) Ano ang pagsamba sa diyos-diyosan?
- (14) Magbigay ng dalawang paraan na nakakaapekto sa pag-iisip ng mga tao ang kasamaan?

Aralin 3

- (15) Ano ang inilalarawan ng kasulatan tungkol sa mga huling araw?
- (16) Bakit inaasahan ng mga Hudyo na sila ay papaboran?
- (17) Paano ginagawang matuwid ang isang tao?
- (18) Paano ipinapakita ng isang tao na mayroon siyang pananampalatayang nakapagliligtas?
- (19) Ano ang kahulugan ng pagtutuli para sa isang Judio, at ano ang sinisimbolo nito para sa isang Kristiyano?

Aralin 4

- (20) Ipaliwanag ang konsepto ni Calvin ng "pangkalahatang biyaya."
- (21) Ipaliwanag ang konsepto ni Wesley ng "naunang biyaya."
- (22) Sa Roma 3:19, ano ang ibig sabihin ng "upang matahimik ang bawat bibig"?
- (23) Anong malaking benepisyong mga Hudyo ang nabanggit sa Roma 3?
- (24) Paano nagiging kapaki-pakinabang sa atin ang mga anyo ng pagsamba?
- (25) Ano ang ipinapakita ng Roma 3:10-18?
- (26) Sino ang nasa ilalim ng kautusan? (Roma 3:19-20)

Aralin 5

- (27) Ano ang pinaniniwalaan ng taong may pananampalatayang nakapagliligtas?
- (28) Ano ang suliranin na nilutas ng pagbabayad-sala?
- (29) Paano nilutas ng pagbabayad-sala ang suliranin?
- (30) Ano ang ibigsabihin ng *pagpapawalang-sala*?
- (31) Paano tinutupag ng isang tao ang kautusan bilang pamantayan ng katuwiran? (Roma 3:31)
- (32) Ano ang pangako nang biyaya ng Diyos kay Abraham?
- (33) Ano ang sinabi ni David tungkol sa pagpapawalang-sala sa pamamagitan ng pananampalataya?
- (34) Sino-sino ang mga anak sa espirituwal ni Abraham?
- (35) Paano natin nalalaman mula sa Roma 5:15 na ang kaligtasan ay iniaalok sa lahat?

Aralin 6

- (36) Bakit mahalaga na maunawaan kung ano ang kasalanan?
- (37) Ano ang kahulugan ng sinasadyang kasalanan?
- (38) Ano ang maling ideya o katuruan ang tinutugunan ni Pablo sa Roma 6?
- (39) Ano ang ibigsabihin ng maging patay sa kasalanan?
- (40) Ano ang ibigsabihin ng maging nasa ilalim ng biyaya?
- (41) Ano ang ibigsabihin ng maging nasa ilalim ng kautusan?
- (42) Bakit imposible na paglingkuran pareho ang Diyos at ang kasalanan?
- (43) Ano ang kahulugan ng terminong lumang pagkatao?

Aralin 7

- (44) Magbigay ng dalawang dahilan kung bakit mahalaga pa rin ang mga ceremonial na batas at mga batas sibil ng Lumang Tipan.
- (45) Ano ang ibigsabihin ng mamatay na sa kautusan?
- (46) Ano ang dalawang paraan ng paggamit sa salitang nasa laman?
- (47) Paano higit na pinasasama ng kautusan ang kasalanan?
- (48) Bakit kapaki-pakinabang ang kautusan para sa ebanghelismo?

Aralin 8

- (49) Bakit imposible na ang kautusan ang maging daan sa kaligtasan?
- (50) Ano ang kahulugan kapag sinabing ang isang mananampalataya ay wala na sa laman?
- (51) Paano pinapatnubayan ng kautusan ang buhay ng isang Kristiyano?
- (52) Ano ang patotoo ng Espiritu?
- (53) Ano ang huling kaligtasan?
- (54) Ano ang mga suliranin na nagiging resulta kapag itinatangi ng mga tao ang muling pagkabuhay ng katawan?
- (55) Ano ang seguridad ng mananampalataya?

Aralin 9

- (56) Paano natin malalaman na nais ng Diyos na maunawaan natin ang kanyang katarungan?
- (57) Bakit mahalaga na makita natin na ang Diyos ay makatarungan?
- (58) Ano ang pananaw na ayon sa Bibliya tungkol sa kataas-taasang pamumuno ng Diyos?
- (59) Ano ang pangunahing punto ng Roma 9?
- (60) Ano ang mga espirituwal na pribilehiyo ng Israel?
- (61) Ano ang limang koneksiyon ng Kristiyano at Hudaismo?
- (62) Ano ang sinasabi ng Roma 9 tungkol sa pagpili ng Diyos kay Jacob?
- (63) Bakit tayo maaaring magsaya sa soberanya ng Diyos?

Aralin 10

- (64) Ano ang pangunahing punto ng Roma 10?
- (65) Paano sinubukan ng mga Hudyo na bigyang-katwiran ang kanilang sarili?
- (66) Paano natin malalaman na ang mga taong nabuhay bago dumating si Kristo ay hindi naligtas sa pamamagitan ng mga gawa?
- (67) Ano ang ibig sabihin na ang kaligtasan ay nasa ating puso at bibig?
- (68) Bakit mahalaga ang mensahe ng misyonero?
- (69) Ipaliwanag ang paglalarawan ng mga sanga ng puno sa Roma 11?
- (70) Ilista at ipaliwanag ang tatlong klase ng pangako sa Lumang Tipan.

Aralin 11

- (71) Ipaliwanag ang ilustrasyon ng buhay na handog.
- (72) Ano ang dapat mangyari sa atin upang tayo ay maging lubos na matapat sa Diyos?
- (73) Bakit tayo dapat maging mapagpakumbaba?
- (74) Ipaliwanag ang terminong *mahinang kapatid* at *malakas na kapatid*.
- (75) Sino ang mga Judaizers?

Aralin 12

- (76) Ipaliwanag kung paano inihanda ng tatlong dakilang mga kultura ang pagpapalaganap ng ebanghelyo sa unang siglo.
- (77) Paano ipinakita ng apostol na laging plano ng Diyos na makarating ang ebanghelyo sa mga Hentil?
- (78) Bakit mahalaga ang mga kaloob para sa iglesya sa Jerusalem?
- (79) Paano dumating si Pablo Roma?

Mga iminumungkahing babasahin

Alford, Henry. *The Greek New Testament*. Chicago: Moody Press, 1968. Also available online at: studylight.org/commentaries/eng/hac.html

Greathouse, William. "Romans" in *Beacon Bible Commentary, Vol. VIII*. Kansas City: Beacon Hill Press, 1968. Also available online at: <https://archive.org/details/beaconbiblecomme0000grea/page/n19/mode/2up>

Kinlaw, Dennis. "Lectures on Romans" Audio series. Wilmore, KY: Francis Asbury Society.

Wesley, John. *Explanatory Notes Upon the New Testament*. London: Epworth Press, 1976. Also available online at: studylight.org/commentaries/eng/wen.html

Wesley, John. *Wesley's Works*. Especially the following:

- "Justification by Faith" <https://holyjoys.org/justification-by-faith/>
- "Predestination Calmly Considered" <https://holyjoys.org/predestination-calmly-considered/>
- "Dialogue between a Predestinarian and His Friend" <https://holyjoys.org/john-wesleys-dialogue-between-a-predestinarian-and-his-friend/>
- "The Origin, Properties, and Use of God's Law" <https://holyjoys.org/john-wesley-on-the-origin-properties-and-use-of-gods-law/>
- "The Law Established by Faith: Discourse I" <https://holyjoys.org/the-law-established-through-faith-discourse-1/>
- "The Law Established by Faith: Discourse II" <https://holyjoys.org/john-wesley-on-the-law-established-through-faith-discourse-2/>
- "First Dialogue between an Antinomian and His Friend" <https://holyjoys.org/first-dialogue-between-an-antinomian-and-his-friend/>
- "Second Dialogue between an Antinomian and His Friend" <https://holyjoys.org/second-dialogue-between-an-antinomian-and-his-friend/>

Yocum, Dale. *Dr. Yocum Teaches the Epistles of Paul*. Salem, OH: Schmul, 1992.

Talaan ng mga Takdang-Aralin

Pangalan ng Mag-aaral _____

Aralin	Isinulat na Takdang Aralin	Sermon / Pagsasanay sa Aralin	
1		Petsa	Uri ng Grupo
2			
3			
4			
5		Aralin 9	
6		Takdang Aralin ng Pakikipag-usap	
7		<i>(Petsa)</i>	
8			
9		Panghuling Grado sa Pagsusulit	
10			
11			

Maaaring kumpletuhin ang aplikasyon para sa Sertipiko ng Pagtatapos mula sa Shepherds Global Classroom sa aming webpage sa www.shepherdsglobal.org. Ang mga sertipiko ay ipapadala sa digital mula sa presidente ng SGC sa mga instruktur at facilitator na kumukumpleto ng aplikasyon sa ngalan ng kanilang (mga) mag-aaral.